

Raport de monitorizare și evaluare a implementării Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție pentru anii 2017–2023

Perioada de raportare: semestrul I al anului 2023

CUPRINS

REZUMAT EXECUTIV.....	3
DESCRIEREA PROGRESULUI INSTITUȚIILOR RESPONSABILE.....	15
Pilonul I. Parlamentul	15
Pilonul II. Guvernul, sectorul public și administrația publică locală.....	44
Progresele și dificultățile înregistrate de autoritățile administrației publice locale	62
Pilonul III. Justiția și autoritățile anticorupție.....	96
Pilonul IV. Comisia Electorală Centrală și partidele politice.....	114
Pilonul V. Curtea de Conturi	119
Pilonul VI. Avocatul Poporului.....	122
Pilonul VII. Sectorul privat	125
PROGRESUL CANTITATIV AL REALIZĂRII REZULTATELOR SCONTATE ȘI A INDICATORILOR DE REZULTAT..	129
Pilonul I. Parlamentul	129
Pilonul II. Guvernul, sectorul public și administrația publică locală.....	132
Pilonul III. Justiția și autoritățile anticorupție.....	136
Pilonul IV. Comisia Electorală Centrală și partidele politice.....	139
Pilonul V. Curtea de Conturi	141
Pilonul VI. Avocatul Poporului.....	144
Pilonul VII. Sectorul privat	145
CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI	148
REFLECTAREA INDICATORILOR DE IMPACT AI STRATEGIEI, CONFORM STUDIULUI DE EVALUARE A IMPACTULUI STRATEGIEI NAȚIONALE DE INTEGRITATE ȘI ANTICORUPȚIE.....	154
REFLECTAREA INDICATORILOR DE IMPACT AI STRATEGIEI CONFORM SURSELOR ALTERNATIVE	175

REZUMAT EXECUTIV

Prezentul Raport de monitorizare și evaluare a implementării Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție pentru anii 2017-2023 (în continuare, SNIA, Strategie) efectuează analiza progresului realizării în perioada semestrului I al anului 2023 a Planului de acțiuni a Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție, adoptată prin Hotărârea Parlamentului nr.56 din 30 martie 2017 și cuprinse în anexa nr. 2 a acesteia. Astfel, raportul cuprinde analiza progreselor raportate de instituțiile implementatoare, conform rapoartelor remise în adresa Secretariatului Grupurilor de monitorizare asigurat de Centrul Național Anticorupție; aprecierea, inclusiv cantitativă a realizării acțiunilor în baza indicatorilor de progres și a rezultatelor scontate; actualizarea descrierii riscurilor pentru realizarea acțiunilor scadente la finele semestrului următor.

Strategia Națională de Integritate și Anticorupție este cea de-a 3 strategie implementată la nivel național în domeniul anticorupție și vine cu o abordare novatorie pe mai multe dimensiuni, în special, ce vizează asigurarea recuperării bunurilor infracționale, sporirea integrității sectorului privat, garantarea respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, protecția avertizorilor de integritate, consolidarea eticii și integrității în sectoarele public, privat și neguvernamental, asigurarea transparenței instituțiilor publice, a transparenței finanțării partidelor politice și mass-media.

Documentul este interconectat cu Obiectivele de Dezvoltare Durabilă (ODD) ale Organizației Națiunilor Unite și fundamentat pe analiza Sistemului Național de Integritate (SNI) cuprinzând astfel, 8 piloni de integritate precum: I. Parlamentul; II. Guvernul, sectorul public și administrația publică locală; III. Justiția și autoritățile anticorupție; IV. Comisia Electorală Centrală și partidele politice; V. Curtea de Conturi; VI. Avocatul Poporului; VII. Sectorul privat; VIII. Societatea civilă și mass-media.

Entitățile publice prin implementarea conștiincioasă a fiecărui pilon din Strategie, contribuie la realizarea măsurilor de consolidare a Sistemului Național de Integritate. Astfel, implementarea eficientă a Strategiei presupune existența unor anumite premise. Documentul anterior de politici publice - Strategia Națională Anticorupție (SNA) 2011–2016, prevedea cinci asemenea premise, însă evaluarea implementării lui a demonstrat că majoritatea premiselor nu au fost respectate: voința politică nu s-a materializat de fiecare dată, mai multe acte normative nefiind aprobate/adoptate, iar controlul parlamentar nu a fost realizat corespunzător; implementarea eficientă, la fel, nu a fost pe deplin asigurată, o mare parte a autorităților implementatoare demonstrând abordări formaliste; flexibilitatea în abordare nu a fost plinar asigurată, iar acoperirea financiară a fost un neajuns esențial în implementarea SNA 2011–2016.

Data fiind experiența punerii în aplicare a strategiilor anterioare, pentru implementarea actualei Strategii a fost importantă recunoașterea și respectarea următoarelor premise:

- Stabilitatea și voința politică.
- Asigurarea financiară.

- Asumarea responsabilității din partea instituțiilor-pilon.
- Control public, monitorizarea independentă și imparțială.
- Abordări complementare și evitarea dublărilor.

Doar în prezența tuturor premiselor menționate supra, implementarea măsurilor prevăzute de Strategie va produce impactul scontat prin indicatorii prevăzuți în Capitolul III al documentului strategic.

Pe parcursul perioadei de implementare a Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție, pentru anii 2017-2020, au fost identificați o serie de factori care au compromis din diverse motive, buna desfășurare a procesului de implementare, după cum urmează: intrarea în vigoare a Strategiei la mijlocului anului 2017, ceea ce a împiedicat realizarea activităților scadente pentru perioadele vizate; parcurgerea scrutinelor electorale, ce a generat tergiversarea creării organelor de lucru ale Parlamentului de legislatura a X-a; distorsionarea stabilității politice, una din premisele de bază pentru atingerea indicatorilor de progres și, nu în ultimul rând, situația epidemiologică din țară, care a compromis realizarea pe parcursul anului 2020 a mai multor acțiuni.

Astfel, oportunitatea extinderii termenului de realizare al Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție, este reiterat întru asigurarea continuității succeselor obținute la nivel central, local cât și sectorial în perioada precedentă, precum și evitării unei lipse de acoperire a documentului de politici în perioada de conceptualizare, elaborare și adoptare a unui nou document strategic. Astfel, la data 24 decembrie 2021, Parlamentul a aprobat Hotărârea de Parlament nr. 241 privind modificarea Hotărârii Parlamentului nr. 56 din 30 martie 2017 pentru aprobarea Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție pentru anii 2017–2020.

Prin urmare, prezentul Raport de monitorizare și evaluare a Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție pentru anii 2017-2023 efectuează analiza progresului realizării în perioada semestrul I al anului 2023 al Planului de acțiuni, anexat la SNIA.

Planurile de acțiuni pentru fiecare pilon, sunt cuprinse la Anexa nr.2 a Hotărârii Parlamentului nr. 241 din 24.12.2021 privind modificarea Hotărârii Parlamentului nr. 56/2017 pentru aprobarea Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție pentru anii 2017–2020, care a reiterat importanța asigurării coerenței eforturilor anticorupție, asigurând conjugarea activităților la nivel național în scopul realizării priorităților propuse. Astfel, Planurile de acțiuni însumează eforturile entităților publice pentru a realiza obiectivele Strategiei de a: descuraja implicarea în acte de corupție, recupera produsele infracțiunilor de corupție, consolida etica și integritatea în sectoarele public, privat și neguvernamental, proteja avertizorii de integritate și victimele corupției, asigura transparența instituțiilor publice, finanțării partidelor politice și mass-media, educa societatea și funcționarii.

Impactul Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție este dependent de realizarea conștiințioasă a acțiunilor agreeate în comun, precum și raportarea în termen și calitativă a progreselor obținute, de către autoritățile publice implementatoare, în strictă conformitate cu indicatorii de progres față de care și-au exprimat angajamentul.

Printre succesele înregistrate, în procesul de implementare al Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție pentru anii 2017-2023, în comun de către actorii implicați în implementarea documentului de politici, delimităm următoarele:

- aprobarea și implementarea celor 9 planuri sectoriale anticorupție pentru perioada 2018-2020, consolidând astfel poziția comună a entităților publice de îndeplinire a responsabilităților specifice sectorului gestionat, față de populație. Progres similar se atestă și la nivelul planurilor locale anticorupție, relevând o rată de aprobare de 97%;
- instituirea și asigurarea bunei funcționări a Agenției de Recuperare a Bunurilor Infractionale, subdiviziune autonomă specializată în cadrul Centrului Național Anticorupție;
- adoptarea Legii nr. 122/2018 privind avertizorii de integritate care contribuie la consolidarea sistemului național de integritate prin stabilirea metodelor de dezvoltare a practicilor ilegale și a măsurilor de protecție a persoanei recunoscute drept avertizor de integritate, precum și stabilirea mecanismului instituțional de aplicare a legii, prin aprobarea Hotărârii Guvernului nr. 23 din 22.01.2020 pentru aprobarea Regulamentului privind procedurile de examinare și raportare internă a dezvoltărilor practicilor ilegale. Mai nou, în anul 2023 au fost aduse îmbunătățiri remarcabile mecanismului de protecție a avertizorului de integritate prin lărgirea categoriilor de subiecți ce pot avea calitatea de avertizor de integritate și respectiv de a beneficia de protecția garantată de Legea nr.122/2018. De asemenea, s-au înregistrat progrese în ceea ce privește fortificarea cadrului legal care conferă Avocatului Poporului competența de protejare a avertizorilor de integritate (odată cu adoptarea Legii pentru modificarea unor acte normative nr.1 din 02.02.2023, care stabilește competențe noi pentru Avocatul Poporului privind protecția avertizorilor de integritate).
- adoptarea metodologiei de evaluare ex-post privind implementarea actelor normative, care reprezintă un progres în controlul procesului legislativ, în conformitate cu principiile legalității și certitudinii juridice;
- dezvoltarea de către Comisia Electorală Centrală a Sistemului informatic „Control Financiar”, care permite realizarea publicării în format deschis a datelor legate de finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, asigurând astfel automatizarea și perfecționarea procesului de întocmire și prezentare a rapoartelor privind activitatea de bază a partidelor politice și a celei din campania electorală de către concurenții electorali;
- consolidarea continuă a activităților de instruire a agenților publici, reprezentanții mediului privat precum și a organizațiilor non-guvernamentale cu privire la rigorile integrității profesionale și instituționale;
- elaborarea și promovarea codului-model de etică în afaceri și de guvernanță corporativă pentru societățile comerciale cu scopul de a asigura exercitarea corectă a activităților economice, a preveni conflictele de interese și a încuraja aplicarea bunelor practici comerciale de către întreprinderi, atât în relațiile dintre ele, cât și în relațiile cu statul;
- o îmbunătățire medie a rezultatelor privind dezvoltarea și aplicarea instrumentelor de integritate instituțională de către entitățile publice.

Subsecvent, întru asigurarea realizării eficiente și efective a politicilor anticorupție, Centrul Național Anticorupție, cu suportul partenerilor externi, a realizat o serie de activități menite să consolideze procesul de monitorizare și raportare a progreselor pe marginea implementării documentelor strategice, după cum urmează:

- întru consolidarea capacităților agenților publice la nivel central și local, pe marginea eficientizării procesului de monitorizare și raportare a progreselor și deficiențelor înregistrate în implementarea Strategiei, a fost asigurată desfășurarea unui ciclu de ateliere practice de instruire cu genericul „*Procedurile de monitorizare și raportare a politicilor anticorupție*”. Astfel persoanele instruite realizează rolul de puncte focare din cadrul entităților publice pe domeniul prevenirii corupției și facilitatori în aspect de realizare a măsurilor de asigurare a integrității instituționale, prevăzute inclusiv în Planul de acțiuni al Strategiei;
- pentru a asigura implementarea și monitorizarea participativă a Strategiei, precum și întru stimularea și susținerea implicării societății civile în activitățile de prevenire a corupției, a fost lansat Programul de granturi mici „*Monitorizarea Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție prin elaborarea rapoartelor alternative de monitorizare a planurilor sectoriale și locale de acțiuni anticorupție*”. Astfel, au fost încurajate eforturile societății civile, în special considerând specificul domeniilor abordate de planurile sectoriale anticorupție și eforturile analitice necesare întru monitorizarea independentă și imparțială, dar și în informarea echidistantă a societății asupra deficiențelor din sistem. În același timp, validarea rezultatelor cuprinse în Rapoartele alternative privind implementarea Planurilor sectoriale anticorupție a condus spre o conlucrare mai strânsă dintre autoritățile publice, inclusiv Centrul Național Anticorupție și membrii societății civile, fapt care rezultă în dezbateri mai transparente și soluții mai optime în cazul identificării unor provocări în implementare;
- în scopul aprecierii progreselor și dificultăților înregistrate în implementarea Planurilor sectoriale anticorupție, au fost desfășurate o serie de ședințe publice de consultare pe marginea implementării Planurilor sectoriale anticorupție.
- întru asigurarea susținerii metodologice a entităților publice antrenate în implementarea măsurilor cuprinse în planurile sectoriale/locale de acțiuni anticorupție, prin oferirea posibilității de consiliere pe latura anticorupție și a integrității a fost instituit programul de mentorat de integritate pentru fiecare sector identificat în cadrul Priorității II.2. Abordarea sectorială a corupției, a Pilonului II al Strategiei. Astfel, a fost asigurată extinderea cooperării instituționale la nivelul administrației publice centrale și locale cu mentorii de sector întru consolidarea realizării politicilor de prevenire a corupției și consolidarea sistemului național de integritate;
- întru identificarea, valorificarea celor mai eficiente realizări și informarea publicului privind bunele practici înregistrate de către entitățile publice în implementarea inițiativelor sectoriale anticorupție, a fost lansat un exercițiu novator de evaluare a inițiativelor anticorupție. Acest exercițiu, urmărește scopul de încurajare a entităților publice și

conducătorii acestora să întreprindă eforturi voluntare și pro-active pentru crearea climatului de integritate instituțională, precum și asigurarea unui mecanism constant de monitorizare și ghidare a entităților publice de către CNA în realizarea măsurilor eficiente și practice pentru prevenirea corupției, inclusiv a documentelor de politici anticorupție și de integritate;

- unul din elementele cheie al procesului de monitorizare al Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție, îl reprezintă evaluarea impactului acțiunilor vizate în Planul de acțiuni al Strategiei. Drept urmare, pe perioada implementării acesteia au fost desfășurate două sondaje privind evoluția indicatorilor de impact ai Strategiei. Cercetările sociologice măsoară percepțiile și experiențele populației, ale reprezentanților sectorului privat și ale agenților publici privind corupția, fiind inclusiv echilibrată din punct de vedere al perspectivei de gen. Totodată, constatările documentelor sociologice care includ evaluarea comprehensivă a eficienței și impactului implementării Strategiei, au fost reflectate în Rapoartele de monitorizare și evaluare a implementării Strategiei;
- în vederea facilitării procesului de monitorizare și raportare al Strategiei, a fost dezvoltată platforma electronică „e-Integritate instituțională”, care conține modulul Raportare implementare „Strategia Națională Anticorupție”, destinat raportării progreselor și deficiențelor înregistrate de către autoritățile publice responsabile în procesul de implementare al Strategiei. Pilotarea Modulului, a fost aplicată în procesul de raportare a progreselor înregistrate în implementarea Strategiei, perioada de raport - semestrul I al anului 2020.

Totodată, în procesul de monitorizare și evaluare a măsurilor incluse în Planurile de acțiuni ale Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție, pentru anii 2017-2020, au fost evidențiate o serie de acțiuni calificate drept „Nerealizate” sau aflate în incertitudine de a fi stabilit gradul de realizare, după cum urmează:

- Constituirea în Republica Moldova a instanțelor sau a completelor specializate de judecători pentru examinarea dosarelor pentru acte de corupție, rămâne în continuare ca fiind nerealizată, deși în anul curent – 2023, se atestă o voință determinată din partea autorităților statului inclusiv prin promovarea unui proiect de lege în acest sens (inițiativa legislativă nr.275/2023). Identificarea unei soluții de implementare a acțiunii ce vizează instanțele specializate este pertinentă inclusiv în lumina constatărilor studiilor „privind hotărârile judecătorești pe infracțiunile de corupție, adoptate în anii 2013 – 2017” și „în perioada anului 2018”, printre constatări regăsindu-se provocări precum „aplicarea neuniformă a prevederilor legislației procesual penale la încadrarea juridică a acțiunilor inculpaților la săvârșirea mai multor episoade pe același tip de infracțiune”, „neaplicarea pedepsei privării de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate, deși infracțiunile sunt săvârșite în timpul îndeplinirii obligațiilor de serviciu sau în timpul exercitării unei anumite activități de către inculpați”.
- Reglementarea normelor de etică și conduită profesională a deputaților nu au fost, până în prezent, adoptate și implementate într-un cadru normativ separat, deși s-au înregistrat

unele progrese în acest sens, pe parcursul anilor anteriori. Astfel, Secretariatul Parlamentului a raportat că normele de etică și conduită profesională au fost integrate într-un capitol separat al proiectului Codului regulilor și procedurilor parlamentare (nr. 376 din 02.11.2018) care a fost adoptat în prima lectură la data de 22.11.2018. De asemenea, în procedură legislativă este proiectul de lege nr. 135 din 04 aprilie 2016 privind Codul de etică și conduită a deputatului în Parlament. În acest sens, se atenționează că aceste norme (de etică și conduită a deputaților) cad sub incidența reglementărilor generale de integritate, iar implementarea lor este esențială într-un stat de drept. În descrierea cauzei, merită a fi menționat, Raportul de conformitate, în cadrul rundeii a IV-a de evaluare a Republicii Moldova privind prevenirea corupției în rândurile membrilor parlamentului, judecătorilor și procurorilor al Grupului de State Contra Corupției (GRECO) – Comitet specializat al Consiliului Europei în prevenirea și combaterea corupției, care evidențiază, că Republica Moldova trebuie să facă progrese semnificative pentru a atinge un nivel acceptabil de conformitate, criticând faptul că nu a fost adoptat un cod de conduită pentru deputați și că nu au fost luate încă măsuri de prevenire a diferitelor forme de conflicte de interese în rândul parlamentarilor.

- Dezvoltarea unei platforme informatice pentru îmbunătățirea monitorizării on-line a procesului legislativ, de la înregistrarea proiectului de lege în Parlament și până la adoptarea legii, precum și crearea unei platforme electronice a Guvernului ce ar permite monitorizarea externă a fluxului de proiecte de legi și de hotărâri ale Guvernului, precum și accesul publicului la proiectele respective și la materialele aferente din momentul transmiterii lor la Guvern, pentru perioada curentă de raportare rămân a fi parțial realizate.
- De asemenea, unul din obiectivele Strategiei se referă la despăgubirea victimelor corupției, care pot figura în calitate de parte vătămată sau martori în dosare de corupție și au dreptul de a obține despăgubiri. Aceste acțiuni ale Pilonului III sunt supuse riscului deoarece, mecanismul a fost puțin explorat de justițiar până în prezent. Iar promovarea Ghidului privind procedurile de despăgubire a victimelor corupției pentru judecători, procurori și avocați și Ghidului privind procedurile de despăgubire a cetățenilor, elaborate de către Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției, nu a fost realizată. Inclusiv aspectele ce vizează instruirea avocaților cu privire la asistența juridică acordată victimelor și părților vătămate în cadrul procedurilor penale privind infracțiunile de corupție au înregistrat restanțe în realizare pe motivul lipsei resurselor financiare necesare a fi alocate pentru realizarea măsurilor (acțiunile nr. 36, 37, 38).
- Este necesar de asemenea, de a oferi o atenție continuă întru asigurarea realizării acțiunii nr. 9 al pilonului IV Comisia Electorală Centrală și partidele politice „Clarificarea responsabilității și a rolului părților interesate/observatorilor în perioadele inter electorale, inclusiv a drepturilor acestora în contextul monitorizării modului de finanțare a partidelor politice”. Astfel, rămâne cordială identificare consensului dintre părțile interesate/al observatorilor în perioadele electorale (inclusiv a drepturilor acestora în contextul

monitorizării modului de finanțare a partidelor politice) și organul independent de supraveghere și control privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale.

- Cu referire la Prioritatea V.1 Transparența activității Curții de Conturi se atestă lipsa progreselor în realizarea acțiunilor nr.1, 2 și 3 privind efectuarea auditului rapoartelor financiare ale Curții de Conturi, ceea ce relevă riscul tergiversării continuității procesului de asigurare a transparenței și responsabilității Curții de Conturi în realizarea auditului și monitorizării modului de gestionare a patrimoniului public.
- La fel, se atestă ca fiind „Nerealizată” acțiunea nr. 5 de la Prioritatea V.1 „Crearea unui mecanism de comunicare cu donatorii externi cu privire la suspiciunile de fraudă, corupție, iregularități și conflicte de interese identificate de Curtea de Conturi în procesul auditului activității entităților publice care au beneficiat de asistență externă”. Acțiunea nr. 6 din prioritatea sus-citată „Instruirea auditorilor publici în vederea implementării sistemului de certificare a auditorilor publici”, cu termenul de implementare-permanent, cu verificarea anuală a indicatorului de instruire și certificare a auditorilor, s-a atestat ca fiind nerealizată pentru anul 2022, ceea ce poate induce riscul nerealizării și pentru perioada următoare de raport.

Astfel, succesele, eforturile și rezervele evidențiate supra, înregistrate de către autoritățile implementatoare a Strategiei, au parcurs o evaluare multidimensională și comprehensivă a gradului de realizare, care a permis coagularea și dezvoltarea ulterioară a Planului de acțiuni rectificat, focusat pe intervenții cu modificări/completări de precizare și de extindere a termenului pentru acțiunile care nu au fost realizate în termen și care sunt pendinte fie a acțiunilor cu caracter permanent întru asigurarea integrării armonioase în construcția structurală a Planului de acțiuni al Strategiei și atingerea scopurilor propuse prin acest document strategic.

În conformitate cu recomandările experților, actuala Strategie este monitorizată prin prisma progresului și impactului produs, astfel obiectivele prezentului raport sunt următoarele:

- măsurarea progresului cantitativ al realizării SNIA 2017-2023;
- reflectarea indicatorilor de impact, conform sondajelor naționale și indicatorilor internaționali;
- identificarea bunelor practici în implementarea acestui document;

Eficiența analizei și reflectarea multidimensională a procesului de prevenire și combatere a fenomenului corupției sunt asigurate de clasificarea acțiunilor în baza Pilonilor de integritate.

Astfel, pentru perioada de raport – semestrul I 2023, rapoartele ce au cuprins progresele și deficiențele înregistrate în implementarea Strategiei au fost transmise de către **88%** dintre autoritățile publice centrale și **94%** dintre autoritățile publice locale de nivelul II.

Nivelul de detaliere în baza domeniilor, a acțiunilor Strategiei a fost extins prin asigurarea continuității implementării documentelor de politici sectoriale care au drept scop reducerea riscurilor de corupție în cele mai vulnerabile sectoare ale activității publice și prestării de servicii către populație. Întrucât, adesea impactul unor documente de politici naționale nu se materializează suficient la nivel sectorial, local și la nivelul contactului cetățeanului cu

prestatorul de servicii publice. Astfel, asigurarea continuității procesului de implementare prin elaborarea/extinderea termenului de implementarea a celor 9 planuri sectoriale anticorupție, precum și a 35 de planuri locale anticorupție va permite atingerea unor rezultate cuantificabile și durabile.

Metodologia care a contribuit la reflectarea statistică a implementării Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție, este următoarea: pentru fiecare acțiune a fost atribuit calificativul „Realizat” - pentru >90% din indicatori realizați, „În proces de realizare” - pentru acțiunile cu indicatorii realizați între 30% - 60% sau indicatorii care presupun realizarea în continuu a acțiunii; „Parțial realizat” - pentru >30% din indicatori realizați, statutul cărora presupune finalizarea activităților pentru termenul stabilit de raportare, „Nerealizat” - pentru <30% din indicatori realizați.

Progresul realizării acțiunilor scadente pentru perioada semestrului I, 2023, a celor cu termen permanent de implementare, cu raportare trimestrială sau semestrială, este reflectat mai jos, conform structurii celor 3 grupuri de monitorizare ale Strategiei.

Grupul de monitorizare 1 – responsabil de pilonii: I. Parlamentul și IV. Comisia Electorală Centrală și partidele politice

Nr	Acțiunea	Termenul de realizare	Statut
Pilonul I. Parlamentul			
1	Adoptarea Codului de etică și conduita deputatului în Trimestrul IV al anului 2022 Parlament		PARȚIAL REALIZAT
2	Instituirea funcției de Comisar pentru etică și crearea Trimestrul II al anului 2023 condițiilor pentru activitatea acestuia		NEREALIZAT
3	Elaborarea planurilor și a materialelor de instruire a Trimestrul I al anului 2023 deputaților cu privire la regulile de etică și conduită a deputatului în Parlament		NEREALIZAT
4	Instruirea deputaților pe marginea Codului de etică și Trimestrul II al anului 2023 – conduită a deputatului în Parlament	pentru deputați; periodic – pentru deputații noi	NEREALIZAT
6	Aprobarea planurilor anuale de control parlamentar al Trimestrul I al anului 2022; autorităților independente și actelor normative trimestrul I al anului 2023, cu adoptate	raportarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
7	Întocmirea și publicarea anuală, pe pagina web a Trimestrul I al anului 2022; Parlamentului, a rapoartelor privind controalele trimestrul I al anului 2023, cu parlamentare efectuate	raportarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
10	Prezentarea și audierea de către comisiile permanente Permanent, cu raportarea responsabile și, după caz, în plenul Parlamentului a semestrială a indicatorilor de rapoartelor anuale ale autorităților independente aflate progres sub control		PARȚIAL REALIZAT
11	Întocmirea și publicarea sintezei amendamentelor, Permanent, cu verificarea propunerilor și obiecțiilor înaintate de societatea civilă semestrială a indicatorilor de și alte părți interesate, inclusiv de deputați, pe marginea progres proiectelor de acte normative înainte de a doua lectură, inclusiv cu motivarea respingerii acestora		REALIZAT

12 Monitorizarea întocmirii și publicării sintezei Permanent, cu verificarea amendamentelor, propunerilor și obiecțiilor înaintate semestrială a indicatorilor de de societatea civilă și alte părți interesate, inclusiv de progres deputați, pe marginea proiectelor de acte normative înainte de a doua lectură	PARTIAL REALIZAT
13 Dezvoltarea unei platforme informatice pentru Trimestrul I al anului 2022 îmbunătățirea monitorizării on-line a procesului legislativ de la înregistrarea proiectului de act normativ în Parlament și până la adoptarea actului normativ	PARȚIAL REALIZAT
14 Întocmirea de sinteze ale obiecțiilor incluse în Permanent, cu verificarea rapoartele de expertiză anticorupție pe marginea semestrială a indicatorilor de proiectelor de acte normative și publicarea acestora pe progres pagina web a Parlamentului concomitent cu proiectele de acte normative înregistrate în Parlament	REALIZAT
15 Monitorizarea procesului de întocmire și publicare a Permanent, cu verificarea sintezei obiecțiilor incluse în rapoartele de expertiză semestrială a indicatorilor de anticorupție concomitent cu publicarea proiectelor de progres acte normative înregistrate în Parlament	PARȚIAL REALIZAT
Pilonul IV. Comisia Electorală Centrală și partidele politice	
5 Dezvoltarea și asigurarea funcționării mecanismului ce Trimestrul II al anului 2022, garantează accesul facilitat al publicului la informațiile trimestrul II al anului 2023 – privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor pentru publicarea rapoartelor, electorale, precum și prezentarea eficientă a cu raportarea anuală a rapoartelor financiare prin intermediul modului indicatorilor de progres „Control financiar”	REALIZAT
8 Verificarea și publicarea rapoartelor de audit privind Trimestrul I al anului 2022 (cel gestiunea financiară a partidelor politice puțin o dată la 3 ani)	REALIZAT
9 Specificarea responsabilității și a rolului părților Trimestrul II al anului 2022 – interesate/al observatorilor în perioadele inter pentru elaborarea proiectului; electorale, inclusiv a drepturilor acestora în contextul trimestrul IV al anului 2022 – monitorizării modului de finanțare a partidelor politice pentru adoptarea actului normativ	NEREALIZAT
12 Instruirea membrilor partidelor politice și altor grupuri Trimestrul II al anului 2022 de beneficiari interesați privind integrarea Trimestrul II al anului 2023, cu politică/electorală raportarea anuală a indicatorilor de progres	REALIZAT
Total acțiuni	16
<i>Acțiuni realizate</i>	5
<i>Acțiuni parțial realizate</i>	7
<i>Acțiuni nerealizate</i>	4
	0

Grupul de monitorizare 2 – responsabil de pilonii: II. Guvernul, sectorul public și administrația publică locală și VII. Sectorul privat

Nr	Acțiunea	Termenul de realizare	Statut
Pilonul II. Guvernul, sectorul public și administrația publică locală			
19	Asigurarea continuității implementării planurilor sectoriale/locale anticorupție	Trimestrul I al anului 2022	PARȚIAL REALIZAT
20	Crearea unei platforme electronice a Guvernului ce ar permite monitorizarea externă a fluxului de proiecte de acte normative, precum și accesul publicului la proiectele respective și la materialele aferente din momentul transmiterii lor la Guvern	Trimestrul III al anului 2022	PARȚIAL REALIZAT
22	Revizuirea și aprobarea modificărilor la Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative în sensul instituirii obligativității efectuării expertizei anticorupție asupra proiectului actului normativ definitivat	Trimestrul II al anului 2022	PARȚIAL REALIZAT
23	Transmiterea tuturor proiectelor de acte normative pasibile de expertiza anticorupție, după definitivarea proiectelor în urma avizării, la CNA pentru efectuarea progres expertizei anticorupție	Permanent, cu verificarea trimestrială a indicatorilor de progres	REALIZAT
24	Întocmirea sintezei obiectivelor incluse în rapoartele de expertiză anticorupție pe marginea proiectelor de acte normative și publicarea ei pe pagina web a Guvernului concomitent cu publicarea proiectelor transmise la Guvern spre aprobare	Permanent, cu verificarea trimestrială a indicatorilor de progres	REALIZAT
25	Asigurarea adoptării proiectelor de acte normative, pasibile de expertiza anticorupție obligatorie, doar după supunerea acestora expertizei anticorupție	Permanent, cu verificarea trimestrială a indicatorilor de progres	REALIZAT
Pilonul VII. Sectorul Privat			
1	Asigurarea accesului public la Registrul de stat al persoanelor juridice, actualizat permanent, ce conține următoarele informații despre societățile comerciale: domeniile de activitate, numele fondatorilor, ale acționarilor și ale beneficiarilor efectivi, inclusiv sediul persoanei juridice și existența sucursalelor	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
2	Organizarea periodică a ședințelor publice reprezentanții sectorului public și ai mediului de afaceri cu privire la politicile de integritate și anticorupție cu impact asupra activității economice	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
3	Modificarea Legii nr. 982/2000 privind informație în vederea includerii întreprinderilor cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/municipală în lista furnizorilor de informații, care au obligația de a răspunde la cererile solicitanților și de a furniza informațiile cu caracter public, cu specificarea informațiilor publice deținute de respectivele întreprinderi	Trimestrul II al anului 2022 – pentru elaborare; trimestrul IV al anului 2022 – pentru adoptare	REALIZAT
Total acțiuni			9

Acțiuni realizate

4

Acțiuni parțial realizate

5

Acțiuni nerealizate

0

0

Grupul de monitorizare 3 – responsabil de pilonii: III. Justiție și autoritățile anticorupție, V. Curtea de Conturi și VI. Avocatul Poporului (Ombudsmanul)

Nr	Acțiunea	Termenul de realizare	Statut
Pilonul III. Justiție și autoritățile anticorupție			
1	Instruirea inițială și continuă (la fiecare 2 ani) a poligrafologilor angajați să-i testeze pe candidații la funcțiile de judecător, procuror, pe angajații CNA, SIS, MAI, SV și ANI, atestarea și înregistrarea acestora conform procedurii stabilite	Trimestrul III al anului 2022	PARȚIAL REALIZAT
2	Dotarea cu aparate poligraf a CSM, SV și MAI	Trimestrul III al anului 2022	PARȚIAL REALIZAT
3	Monitorizarea stilului de viață al angajaților CNA, MAI și Permanent, cu verificarea SV în vederea stabilirii corespunderii nivelului de trai cu semestrială a indicatorilor de nivel veniturilor legale al acestora, precum și al progres persoanelor cu care duc un trai comun		PARȚIAL REALIZAT
6	Instruirea instanțelor/ completelor de judecată specializate pe examinarea dosarelor pentru acte de corupție și conexe corupției	Trimestrul IV al anului 2022	NEREALIZAT
7	Asigurarea instanțelor/completelor de judecată specializate pe examinarea dosarelor pentru acte de corupție și conexe corupției cu resurse umane, tehnice și financiare suficiente în conformitate cu prevederile legale ce reglementează statutul judecătorilor din aceste instanțe/complete de judecată	Trimestrul IV al anului 2022	NEREALIZAT
10	Asigurarea auditului sistemului informațional automatizat e-Integritate	Trimestrul IV al anului 2022	NEREALIZAT
11	Efectuarea unor analize strategice și operaționale în vederea identificării cazurilor de îmbogățire ilicită, conflicte de interese, de delapidare a proprietății publice și a fondurilor din asistența externă	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
13	Elaborarea recomandărilor de unificare a practicii judiciare în cauzele penale pentru acte de corupție și conexe corupției în baza studiilor realizate	Trimestrul III al anului 2022	PARȚIAL REALIZAT
15	Elaborarea actelor normative aferente instituției avertizorilor de integritate, inclusiv a modificărilor la Legea nr. 122/2018 privind avertizorii de integritate în vederea asigurării conformării lor la standardele europene	Trimestrul II al anului 2023	REALIZAT
16	Implementarea și asigurarea funcționalității platformei electronice Call Center pentru linia națională	Trimestrul II al anului 2022	PARȚIAL REALIZAT

	anticorupție, cu scopul de a optimiza recepționarea și evidența apelurilor recepționate		
17	Publicarea rapoartelor de activitate anuală a PA	Trimestrul I al anului 2022, trimestrul I al anului 2023	REALIZAT
18	Publicarea rapoartelor de activitate anuală a CNA	Trimestrul I al anului 2022, trimestrul I al anului 2023	REALIZAT
19	Publicarea rapoartelor anuale privind activitățile anticorupție ale MAI	Trimestrul I al anului 2022, trimestrul I al anului 2023	REALIZAT
20	Publicarea rapoartelor de activitate anuală a ANI	Trimestrul I al anului 2022, trimestrul I al anului 2023	REALIZAT
25	Instruirea reprezentanților sectorului privat cu privire la etica relațiilor comerciale, controlul intern și transparența afacerilor cu statul	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	
28	Lansarea și implementarea platformei electronice de asigurare a integrității instituționale și de evidență a e-cazierului de integritate profesională	Trimestrul IV al anului 2022 – pentru lansarea platformei și pentru conectarea entităților publice	PARȚIAL REALIZAT
31	Publicarea și prezentarea unor cercetări cu privire la constatările expertizei anticorupție efectuate de către CNA	Trimestrul II al anului 2023	REALIZAT
33	Crearea bazei de date pentru evidența bunurilor infracționale indisponibilizate, sechestrate sau confiscate	Trimestrul I al anului 2023	PARȚIAL REALIZAT
34	Înaintarea acțiunilor în regres împotriva agenților publici condamnați pentru infracțiuni de corupție	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	
36	Campanie de sensibilizare a victimelor corupției cu privire la dreptul lor de a obține despăgubiri	Trimestrul II al anului 2023	NEREALIZAT
37	Elaborarea și promovarea unor ghiduri pentru victimele corupției privind procedurile de obținere a despăgubirilor	Trimestrul IV al anului 2022	PARȚIAL REALIZAT
38	Instruirea avocaților cu privire la asistența juridică acordată victimelor și părților vătămate în cadrul procedurilor penale privind infracțiunile de corupție și conexe corupției	Trimestrul I al anului 2023	NEREALIZAT
Pilonul V. Curtea de Conturi			
1	Selectarea de către Parlament a organizației de audit pentru auditarea situațiilor financiare	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	NEREALIZAT
2	Realizarea misiunii de audit al CC, întocmirea și publicarea raportului de audit financiar al CC	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	NEREALIZAT
3	Publicarea de rapoarte privind procesul de implementare a recomandărilor din raportul de audit al rapoartelor financiare ale CC	În conformitate cu Planul de acțiuni privind implementarea recomandărilor formulate în raportul de audit extern al situațiilor financiare al CC, cu raportarea anuală	NEREALIZAT
5	Crearea unui mecanism de comunicare cu donatorii externi cu privire la suspiciunile de fraudă, corupție, iregularități și conflicte de interese identificate de CC în progres	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	REALIZAT

procesul auditului activității entităților publice care au beneficiat de asistență externă		
6 Instruirea auditorilor publici în vederea implementării sistemului de certificare a auditorilor publici	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorului de instruire și certificare a auditorilor	NEREALIZAT
Pilonul VI. Avocatul Poporului		
2 Transmiterea către entitățile publice a obiecțiilor și propunerilor de ordin general referitoare la asigurarea drepturilor și libertăților omului, la îmbunătățirea progres activității acestora	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de	REALIZAT
5 Consolidarea capacității angajaților OAP pentru examinarea eficientă a cererilor de protecție a avertizorilor de integritate	Permanent	REALIZAT
6 Instruirea agenților publici cu privire la instituția avertizorilor de integritate și respectarea drepturilor omului	Permanent, cu raportare semestrială	REALIZAT
7 Înaintarea către autoritățile publice a actelor de reacționare pentru protejarea avertizorilor de integritate	Permanent, cu raportare semestrială	REALIZAT
Total acțiuni		31
<i>Acțiuni realizate</i>		11
<i>Acțiuni parțial realizate</i>		9
<i>Acțiuni nerealizate</i>		9
		2

DESCRIEREA PROGRESULUI INSTITUȚIILOR RESPONSABILE

Pilonul I. Parlamentul

Parlamentul este determinantul principal al democrației naționale, în capacitatea sa de a asigura responsabilitatea guvernamentală față de cetățeni, precum și elaborarea și adoptarea legilor. Un alt rol esențial al Parlamentului este controlul parlamentar asupra implementării legilor, a eficienței în aplicarea acestora, inclusiv prin adoptarea actelor secundare, precum și efectivității acestora prin analiza impactului și identificarea lecțiilor învățate pentru viitor. Puterea politică și influența atribuită membrilor Parlamentului îi responsabilizează efectiv de a identifica vulnerabilitățile și riscurile aferente activității, de a consolida angajamentele față de cetățeni prin asigurarea integrității profesionale și instituționale ale legiuitorului.

Obiectivul pilonului I: Asigurarea conduitei etice a deputaților, valorificarea rolului anticorupție al Parlamentului, sporirea transparenței procesului legislativ și a activității parlamentarilor.

Indicatori de impact:

- Încrederea în Parlament, îmbunătățită considerabil;
- Percepția privind corupția în cadrul legislativului, diminuată;

- Eficiența controlului parlamentar, sporită;
- Calitatea reglementărilor, îmbunătățită.

PRIORITATEA I.1. PROMOVAREA ETICII DEPUTAȚILOR

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
1	Adoptarea Codului de etică și conduita deputatului în Parlament	Trimestrul IV al anului 2022	Parlamentul	Act normativ adoptat	Pagina web a Parlamentului; Monitorul Oficial al Republicii Moldova	PARȚIAL REALIZAT

În vederea revizuirii cadrului normativ privind etica și conduita deputatului în Parlament, Comisia juridică numiri și imunități informa Secretariatul Grupurilor de monitorizare a SNIA, în sesiunile de raportare anterioare, asupra faptului că prevederile vizate supra au fost integrate într-un capitol separat al proiectului *Codului regulilor și procedurilor parlamentare* (nr. 376 din 02.11.2018) care a fost adoptat în prima lectură la data de 22.11.2018. De asemenea, în procedură legislativă este proiectul de lege nr. 135 din 04 aprilie 2016 privind *Codul de etică și conduită a deputatului în Parlament*. Proiectul de lege stabilește principiile și normele de conduită ale deputaților, îndatoririle și restricțiile în exercitarea atribuțiilor parlamentare, impunând o mai mare responsabilitate etică în sarcina aleșilor poporului.

Totodată, cu suportul proiectului PNUD „*Consolidarea Guvernării Parlamentare în Republica Moldova*”¹, a fost realizat un Studiu comparativ între prevederile incluse în Proiectul Codului sus-menționat și proiectele anterioare privind etica și conduita deputaților. Studiu sus-vizat a constat din o serie de subiecte care necesită o atenție și claritate sporită, precum: necesitatea reglementării clare a funcționării comitetului parlamentar creat pentru cercetarea subiectelor privind conduita și etica, lipsa unor sancțiuni clare și comprehensive pentru lipsa conduitei în plen, precum și în procesul de îndeplinire a mandatului, integrarea regulilor privind recepționarea cadourilor și beneficiilor, introducerea prevederilor privind conflictul de interese precum și stabilirea normelor privind etica și conduita după expirarea mandatului.

Pentru perioada de raport - semestrul I al anului 2023, Secretariatul Parlamentului Republicii Moldova raporta pe marginea creării grupului de lucru pentru elaborarea proiectului Codului cu privire la organizarea și funcționarea Parlamentului, care va cuprinde compartimentul privind promovarea eticii deputaților (aprobat prin Dispoziția Președintelui Parlamentului Republicii Moldova DGDP/C-1 nr. 4 din 14.03.2022). Termenul de realizare a acțiunii date a fost stabilit – trimestrul IV al anului 2022.

Totodată, merită a fi menționat faptul că în raportul prezentat de către Secretariatul Parlamentului Republicii Moldova, pentru perioada de raport – semestrul I anul 2023, nu au fost aduse completări la informația oferită anterior.

¹ <http://www.parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=b3eB8wS8l3g%3D&tabid=211&language=ro-RO>

În descrierea cauzei, merită a fi menționat, Raportul de conformitate, în cadrul rundeii a IV-a de evaluare a Republicii Moldova privind prevenirea corupției în rândurile membrilor parlamentului, judecătorilor și procurorilor² al Grupului de State Contra Corupției (GRECO) – Comitet specializat al Consiliului Europei în prevenirea și combaterea corupției, care evidențiază, că Republica Moldova trebuie să facă progrese semnificative pentru a atinge un nivel acceptabil de conformitate, criticând faptul că nu a fost adoptat un cod de conduită pentru deputați și că nu au fost luate încă măsuri de prevenire a diferitelor forme de conflicte de interese în rândul parlamentarilor.

Stabilirea normelor de conduită și etică urmărește, printre altele, scopul de îmbunătățire a imaginii față de populație și, primordial, creșterea încrederii acesteia față de prestarea reprezentanților entității. Conform sondajului realizat în octombrie-noiembrie 2022 de către Institutul Republican Internațional în rândul locuitorilor Republicii Moldova³, opinia pozitivă față de Parlament constituie 33% față de polul opus în ce privește opinia negativă față de Parlament, care înregistrează un indicator de 61%. Astfel, indicatorii evidențiați în Sondajului opiniei publice, denotă și accentuează necesitatea aprigă de a asigura respectarea, îndatoririle și restricțiile în exercitarea atribuțiilor parlamentare, impunând o mai mare responsabilitate etică în sarcina aleșilor poporului, întru avansarea pozitivă față de indicele opiniei societății.

Studiul de evaluare al impactului Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție, Moldova 2021⁴, elaborat cu suportul proiectului PNUD „Lupta cu corupția prin consolidarea integrității în Republica Moldova”, înregistrează ponderea respondenților (populație, business) care au destulă sau foarte multă încredere în Parlament, o creștere cu 5%, comparativ cu datele prezentate în cadrul Studiului de evaluare al impactului Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție, pentru anul 2019⁵ și cu 8,5% comparativ cu datele prezentate pentru anul 2017⁶. Termenul de realizare a acțiunii nr. 1 este stabilit pentru trimestrul IV al anului 2022, astfel, întru asigurarea calificării realizării indicatorilor de progres, în proces de evaluare a progreselor pentru perioada de raport – I semestru al anului 2023, acțiunea nr. 1 a fost stabilită ca fiind **parțial realizată**.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
2	Instituirea funcției de Comisar pentru etică și crearea condițiilor pentru activitatea acestuia	Trimestrul II al anului 2023	Parlamentul	Act normativ adoptat; concurs desfășurat; comisar pentru etică desemnat	Pagina web a Parlamentului; Monitorul Oficial al Republicii Moldova	NEREALIZAT

² <https://rm.coe.int/fourth-evaluation-round-corruption-prevention-in-respect-of-members-of/168096812d>

³ <https://www.iri.org/resources/public-opinion-survey-residents-of-moldova-october-november-2022/>

⁴ <https://www.undp.org/ro/moldova/publications/studiu-de-evaluare-impactului-strategiei-na%C8%9Bionale-de-integritate-%C8%99i-anticorup%C8%9Bie-%E2%80%93-moldova-2021>

⁵ <https://www.undp.org/ro/moldova/publications/studiu-de-evaluare-impactului-strategiei-na%C5%A3ionale-de-integritate-%C5%9Fi-anticorup%C5%A3ie-moldova-2019>

⁶ <https://www.undp.org/ro/moldova/publications/studiu-de-evaluare-impactului-strategiei-na%C8%9Bionale-de-integritate-%C8%99i-anticorup%C8%9Bie-2017>

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
3	Elaborarea planurilor și a materialelor de instruire a deputaților cu privire la regulile de etică și conduită a deputatului în Parlament	Trimestrul I al anului 2023	Subdiviziunea Parlamentului responsabilă de etica și conduita deputatului; CNA; ANI	Plan de instruire elaborat; materiale de instruire elaborate	Pagina web a Parlamentului	NEREALIZAT

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
4	Instruirea deputaților pe marginea Codului de etică și conduită a deputatului în Parlament	Trimestrul II al anului 2023 – pentru deputați; periodic – pentru deputații noi	Subdiviziunea Parlamentului responsabilă de etica și conduita deputatului; CNA; ANI	100% deputați instruiți	Pagina web a Parlamentului	NEREALIZAT

Cu referire la implementarea acțiunilor nr. 2, 3 și 4 se atestă o interconexiune în procesul de realizare cu acțiunea nr.1 de la Pilonul I, care prevede „Adoptarea Codului de etică și conduita deputatului în Parlament”. În acest sens, acțiunile de instituire a funcției de Comisar pentru etică și crearea condițiilor pentru activitatea acestuia (acțiunea nr. 2), elaborarea materialelor de instruire a deputaților privind regulile de etică și conduită (acțiunea nr. 3) și instruirea deputaților pe marginea Codului de etică și conduită menționat (acțiunea nr. 4) pot fi realizate doar având cadrul legal adoptat care instituie funcția de Comisar pentru etică (fapt realizat parțial de către Parlament). Astfel, după cum s-a stabilit și anterior, acțiunile de elaborare și adoptare a codului vizat s-au redus doar la integrarea normelor de etică și conduită a deputaților într-un capitol separat al proiectului *Codului regulilor și procedurilor parlamentare* (nr. 376 din 02.11.2018) care a fost adoptat în prima lectură la data de 22.11.2018.

Suplimentar, se constată că Secretariatul Parlamentului nu au oferit careva date/precizări sau acțiuni planificate în viitor vis-a-vis de cele 3 acțiuni nerealizate. Totodată, merită a fi menționat faptul că în raportul prezentat de către Secretariatul Parlamentului Republicii Moldova, pentru perioada de raport – semestrul I anul 2023, nu au fost aduse completări la informația oferită anterior, perioadei de raportare.

În descrierea cauzei, merită a fi menționat, Raportul de conformitate, în cadrul rundeii a IV-a de evaluare a Republicii Moldova privind prevenirea corupției în rândurile membrilor parlamentului, judecătorilor și procurorilor⁷ al Grupului de State Contra Corupției (GRECO) – Comitet specializat al Consiliului Europei în prevenirea și combaterea corupției, care

⁷ <https://rm.coe.int/fourth-evaluation-round-corruption-prevention-in-respect-of-members-of/168096812d>

evidențiază, că Republica Moldova trebuie să facă progrese semnificative pentru a atinge un nivel acceptabil de conformitate, criticând faptul că nu a fost adoptat un cod de conduită pentru deputați și că nu au fost luate încă măsuri de prevenire a diferitelor forme de conflicte de interese în rândul parlamentarilor.

Adoptarea codului vizat reprezintă un instrument util pentru comasarea tuturor normelor de etică și conduită într-o singură sursă, asigurând criteriile de referință în raport cu care poate fi analizată conduita și pot fi stabilite valori și principii generale de activitate a deputaților din Parlament. Iar promovarea acestor norme și instruirea continuă a aleșilor poporului în spiritul integrității și eticii profesionale va contribui la îmbunătățirea climatului de integritate în instituția Parlamentară, precum și va dezvolta responsabilitatea deputaților în raport cu funcția deținută și competențele de elaborare și adoptare a cadrului legal național. În acest sens, se încurajează Parlamentul să i-a o atitudine responsabilă și să își fortifice capacitatea de realizare în termen și calitativ a angajamentelor asumate prin adoptarea actelor strategice naționale.

Cu referire la realizarea acțiunilor de instruire (acțiunea 3 și 4, Pilonul I) Agenția Națională de Integritate a raportat că nu a fost atrasă/implicată în acțiunile vizate. Iar Centrul Național Anticorupție a etapa de raportare a implementării SNIA, pentru perioada semestrul I 2023, declară că nu a fost posibilă realizarea acțiunilor vizate, deoarece nu a fost asigurată o bază legală (Cod de etică și conduită a deputatului în Parlament, adoptat) care ar servi izvor pentru pregătirea materialelor de instruire a deputaților.

Termenul de realizare a acțiunilor nr. 2, 3 și 4 este stabilit pentru trimestrul I și II al anului 2023, astfel, întru asigurarea calificării realizării indicatorilor de progres, în proces de evaluare a progreselor pentru perioada de raport – I semestru al anului 2023, acțiunile sus-menționate au fost stabilite ca fiind **nerealizate**.

PRIORITATEA I.2. CONSOLIDAREA CONTROLULUI PARLAMENTAR

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
6	Aprobarea planurilor anuale de control parlamentar al autorităților independente și al actelor normative adoptate	Trimestrul I al anului 2022, trimestrul I al anului 2023, cu raportarea anuală a indicatorilor de progres		Comisiile permanente ale Parlamentului	Planurile anuale de control parlamentar din partea tuturor comisiilor permanente, publicate pe pagina web a Parlamentului	PARȚIAL REALIZAT

Referitor la aprobarea planurilor anuale de control parlamentar al autorităților independente și al actelor normative adoptate, către Secretariatul Grupurilor de monitorizare a SNIA, au parvenit informații de la 9 Comisii parlamentare din totalul de 11 Comisii.

Comisia securitate națională, apărare și ordine publică menționează despre aprobarea anuală a Planului de acțiuni al Comisiei de control parlamentar în ședința Comisiei din 02.03.2023, care a fost publicat și pagina web a Parlamentului⁸. Planul sus-vizat a cuprins 31 de acțiuni de control parlamentar, asigurate prin audieri, vizite, control asupra implementării legilor etc.

Comisia juridică, numiri și imunități informează că controlul parlamentar de evaluare ex-post de impact a actelor normative propuse de Comisie, se conțin în Planul de evaluare ex-post a actelor normative pentru anul 2023, aprobat de Biroul Permanent. Totodată, Planul de evaluare menționat a fost publicat pe pagina web a Parlamentului⁹.

Comisia economie, buget și finanțe informează că a aprobat Planul audierilor de control parlamentar al autorităților independente pentru sesiunea primăvară-vară a anului 2023, prin Decizia CEB-07 nr.27 din 01.02.2023¹⁰. Respectiv, potrivit „Planului audierilor în Comisia economie, buget și finanțe pentru sesiunea primăvară – vară a anului 2023” au fost audiate următoarele rapoarte anuale:

- Raportului privind rezultatele monitorizării modului de implementare a Legii nr.160/2011 de către autoritățile de licențiere (Februarie 2023),
- Raportului de performanță al Agenției Naționale pentru Soluționarea Contestațiilor pentru anul 2022 (Martie 2023),
- Raportului privind ajutoarele de stat acordate în Republica Moldova pentru anul 2021 (Mai 2023),
- Raportului privind activitatea Consiliului Concurenței pentru anul 2022 (Mai 2023),
- Raportului privind activitatea Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică pentru anul 2022 (Iunie 2023),
- Raportului anual al Băncii Naționale a Moldovei pentru anul 2022 (Iunie 2023),
- Raportului anual al Fondului de Garantare a Depozitelor în Sistemul Bancar pentru anul 2022 (Iunie 2023),
- Raportului anual al Comisiei Naționale a Pieței Financiare pentru anul 2022 (Iunie 2023),
- Audierea Agenției Proprietății Publice privind exercitarea activității de administrare a întreprinderilor de stat, a societăților comerciale cu capital de stat ori cu capital de stat și privat, inclusiv în componența consiliilor acestora (Iunie 2023),
- Raportului anual al Guvernului privind executarea bugetului public național și a componentelor acestuia pentru anul bugetar 2022 (Iunie 2023).

Comisia agricultură și industrie alimentară informează că planul anual de control parlamentar a fost publicat pe pagina web a Parlamentului.

Comisia drepturile omului și relații interetnice raportează că Planul de acțiuni al Comisiei drepturile omului și relații interetnice pentru anul 2023 a fost aprobat de către Comisie și acesta conține 25 de acțiuni planificate. Secretariatul Grupurilor de Monitorizare a identificat, în cadrul Planului de acțiuni a Comisiei drepturile omului și relații interetnice, încadrarea

⁸ <https://www.parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=bw5gXMg1xcY%3d&tabid=84&mid=486&language=ro-RO>

⁹ <https://www.parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=eA4MzEjYml8%3d&tabid=266&language=ro-RO>

¹⁰ <https://www.parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=8a71Va6NOQ8%3d&tabid=84&mid=486&language=ro-RO>

Obiectivul nr. 2 „Realizarea funcției de control parlamentar”, care cuprinde o serie de măsuri de exercitare a controlului parlamentar de profil pentru anul 2023. Planul vizat poate fi accesat pe pagina web a Parlamentului¹¹.

Comisia administrație publică și dezvoltare regională informează că în perioada de raport a fost elaborat și publicat pe pagina web a Parlamentului, Compartimentul „Structura Parlamentului” - Comisiile permanente, Comisia administrație publică, Planul de activitate pentru anul 2023, aprobat în cadrul ședinței Comisiei din 15 februarie 2023 în care la Obiectivul I, poziția 1.7 sunt planificate acțiuni, inclusiv, cu privire la exercitarea controlului parlamentar ca parte integrantă a acestuia.

Comisia mediu, climă și tranziție verde informează asupra aprobării Planului de acțiuni al Comisiei pentru semestrul I al anului 2023 și care include obiectivul „Organizarea și exercitarea controlului parlamentar asupra executării legilor” pe problemele aferente domeniilor de activitate ale Comisiei. Acest plan a fost publicat pe pagina web a Parlamentului¹².

Comisiei protecție socială, sănătate și familie informează că Planul de activitate a Comisiei și a vizitelor în teritoriu pentru anul 2023 este publicat pe pagina web a Parlamentului.

Comisia politică externă și integrare europeană informează că Planul de control parlamentar a Comisiei pentru anul 2023 adoptat aprobat și este publicat pe pagina web a Parlamentului. Astfel, în conformitate cu informațiile obținute de la Comisiile parlamentare care au asigurat raportarea progreselor pe marginea acțiunii în cauză și din datele analizate din sursele deschise, precum pagina web a Parlamentului, privind aprobarea planurilor de control parlamentar, pentru semestrul I, 2023, incluzând lipsa datelor descriptive referitoare la realizarea indicatorilor de progres de către Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media și Comisia de control al finanțelor publice, acțiunea vizată, cu termen de realizare - trimestrul I al anului 2023, se constată a fi **parțial realizată**.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
7	Întocmirea și publicarea anuală, pe pagina web a Parlamentului, a rapoartelor privind controalele parlamentare efectuate	Trimestrul I al anului 2022, trimestrul I al anului 2023, cu raportarea anuală a indicatorilor de progres	Comisiile permanente ale Parlamentului	Rapoartele privind controalele parlamentare, publicate pe pagina web a Parlamentului; progres în realizarea planurilor anuale de control parlamentar de cel puțin 75%	Pagina web a Parlamentului	PARȚIAL REALIZAT

¹¹<https://www.parlament.md/StructuraParlamentului/SecretariateleComisiilorpermanente/tabid/84/CommissionId/42/language/ro-RO/Default.aspx>.

¹² <https://www.parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=Y5%2bUD6aVfwY%3d&tabid=84&mid=486&language=ro-RO>

Întocmirea și publicarea anuală, pe pagina web a Parlamentului, a rapoartelor privind controalele parlamentare efectuate, constituie acțiunea față de care sau expus Secretariatului Grupurilor de monitorizare, 9 dintre cele 11 Comisii parlamentare.

Comisia securitate națională, apărare și ordine publică informează, ca urmare a exercitării funcției de control parlamentar, Comisia după caz adoptă decizii, care se publică pe pagina web a Parlamentului¹³. Totodată, cu titlu de informare se prezintă unele controale parlamentare efectuate, cum ar fi:

- La data de 24 ianuarie 2023 Comisia securitate națională, apărare și ordine publică a audiat reprezentantul Ministerul Afacerilor Interne privind nivelul de realizare a acțiunilor legislative pentru anul 2022, precum și prioritățile legislative stabilite pentru anul 2023.
- La data de 24 ianuarie 2023 Comisia securitate națională, apărare și ordine publică a audiat reprezentanta Ministerului Justiției, și reprezentanții Administrației Naționale a Penitenciarelor privind nivelul de realizare a acțiunilor legislative pentru anul 2022, precum și prioritățile legislative stabilite pentru anul 2023. În cadrul ședinței au fost prezentate prioritățile legislative de importanță sistemică pentru consolidarea și îmbunătățirea domeniilor vitale de activitate ale sistemului administrației penitenciare, planificate pentru a fi promovate în anul 2023.
- La data de 23 martie 2023 membrii Comisiei au efectuat o vizită de lucru la sectorul Poliției de Frontieră "Costești" al DR Nord din subordinea Inspectoratului General al Poliției de Frontieră. Principalele acțiuni menționate au vizat: gestionarea integrată a frontierei de stat - implementarea Strategiei naționale pentru managementul integrat al frontierei de stat pentru perioada 2018-2023 și, ulterior, a Programului de management integrat al frontierei de stat pentru perioada 2022-2025 care vine, inclusiv, în scopul implementării Strategiei de dezvoltare a domeniului afacerilor interne pentru anii 2022-2030; analiza riscurilor și urmărilor acestora în contextul escaladării conflictului militar din Ucraina și provocarea crizei refugiaților pe plan național și internațional la frontiera de stat.
- La 31 ianuarie 2023 s-a desfășurat vizita de documentare la Agenția Rezerve Materiale, în cadrul căreia s-a audiat Raportul de activitate pentru anul 2022. Informația prezentată a vizat domeniile prioritare: cadrul normativ, cadrul bugetar, domeniul agroalimentar, electroenergetic, domeniul medical și nu în ultimul rând situația privind statele de personal, nivelul de salarizare, precum și prioritățile stabilite pentru anul 2023.
- În cadrul ședinței din 28 iunie 2023 a fost audiat Raportul Inspectoratului General pentru Situații de Urgență privind implementarea Legii nr. 93/2007 cu privire la Inspectoratul General pentru Situații de Urgență.
- Organizarea audierii Ministerului Apărării privind implementarea Strategiei naționale de apărare și a Planului de acțiuni privind implementarea Strategiei naționale de apărare pentru anii 2018–2022 și elaborarea Raportului Comisiei securitate națională, apărare și ordine publică.

¹³ <https://www.parlament.md/Controlparlamentar/>

- Organizarea audierilor Centrului Național Anticorupție privind Raportul de activitate al Centrului Național Anticorupție pentru anul 2022. Ca urmare a audierilor a fost perfectat Raportul Comisiei și prezentat plenului Parlamentului, precum și a fost elaborată Hotărârea Parlamentului ca urmare a audierilor¹⁴.
- Audierea PG și autorităților ale căror subdiviziuni efectuează activitatea specială de investigații (Ministerul Afacerilor Interne, Serviciul de Informații și Securitate, Centrul Național Anticorupție, Ministerul Apărării, Serviciul Vamal, Serviciul de Protecție și Pază de Stat, Administrația Națională a Penitenciarelor și Serviciul Fiscal de Stat);
- Organizarea audierilor Ministerului Apărării cu privire la realizarea priorităților legislative pentru anul 2022 și celor propuse pentru anul 2023 și perfectarea Raportului Comisiei¹⁵.
- Organizarea audierilor și perfectarea Raportului pe marginea audierilor Autorității Naționale de Integritate cu privire la realizarea priorităților legislative pentru anul 2022 și celor propuse pentru anul 2023¹⁶.
- Organizarea audierilor și perfectarea Raportului pe marginea audierilor Centrului Național Anticorupție cu privire la realizarea priorităților legislative pentru anul 2022 și celor propuse pentru anul 2023¹⁷.
- Organizarea audierilor și perfectarea Raportului pe marginea audierilor Serviciului Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor cu privire la realizarea priorităților legislative pentru anul 2022 și celor propuse pentru anul 2023¹⁸.
- Organizarea controlului parlamentar a activității Centrului Național Anticorupție în anul 2022, inclusiv prin organizarea unei vizite la CNA și perfectarea Raportului Comisiei¹⁹.
- Organizarea audierilor și perfectarea Raportului pe marginea audierilor Serviciului Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor pe marginea raportului de implementare a Strategiei naționale de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului pentru anii 2020–2025 și a Planului de acțiuni pentru implementarea Strategiei naționale de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului pentru anii 2020–2025²⁰.
- Audierea SPPS, SIS, CNPDCP, ASP pe marginea priorităților normative.

Comisia juridică, numiri și imunități informează că rapoartele autorităților publice și deciziile Comisiei cu privire la controlul parlamentar efectuat sunt publicate pe pagina web a Parlamentului la modulul „Control parlamentar”.

¹⁴<https://www.parlament.md/Controlparlamentar/Audieri%c3%aencomisie/tabid/263/ContentId/8933/Page/0/language/ro-RO/Default.aspx>

¹⁵ <https://www.parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=e8K4raYOWHs%3d&tabid=84&mid=486&language=ro-RO>

¹⁶ <https://www.parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=Fz0bTfk%2bMP0%3d&tabid=84&mid=486&language=ro-RO>

¹⁷<https://www.parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=1z8McvCkbgg%3d&tabid=84&mid=486&language=ro-RO>

¹⁸ <https://www.parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=Tycoy%2fr%2f8S4%3d&tabid=84&mid=486&language=ro-RO>

¹⁹ <https://www.parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=iMK9%2bGScY%2f1%3d&tabid=84&mid=486&language=ro-RO>

²⁰ <https://www.parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=y17fMld15xs%3d&tabid=84&mid=486&language=ro-RO>

Comisia economie, buget și finanțe informează că conform Planului de audieri pentru anul 2023, de către Comisie au fost audiate și prezentate Rapoartele Comisiei asupra următoarelor Rapoarte anuale:

- Raportul de performanță al Agenției Naționale pentru Soluționarea Contestațiilor pentru anul 2021;
- Raportul de performanță al Agenției Naționale pentru Soluționarea Contestațiilor pentru anul 2022;
- Raportul Consiliului Concurenței pentru anul 2022;
- Raportul privind rezultatele monitorizării modului de implementare a Legii nr.160/2011 de către autoritățile de licențiere;
- Raportul anual al Guvernului privind executarea bugetului public național și a componentelor acestuia pentru anul bugetar 2022.

Comisia agricultură și industrie alimentară informează că au fost întocmite 2 rapoarte și anume:

- Raportul privind implementarea Legii nr.228/2010 cu privire la protecția plantelor și la carantina fitosanitară;
- Raportul privind activitatea AIPA pentru anul 2022 și prioritățile stabilite pentru anul 2023.

Comisia drepturile omului și relații interetnice informează că deciziile și rapoartele Comisiei drepturile omului și relații interetnice, adoptate în urma controlului parlamentar efectuat, sunt plasate pe pagina web a Parlamentului²¹.

Comisia mediu, climă și tranziție verde informează că pentru semestrul I al anului 2023, au fost planificate 10 acțiuni. Dintre acestea au fost desfășurate 6 (1 - va fi desfășurată la data de 4-5 iulie, anul curent). Acest indicator se datorează faptului că pe parcursul perioadei de referință prioritățile pe anumite domenii au fost resetate. Respectiv, în contextul exercitării funcției de control parlamentar, Comisia a organizat, desfășurat și documentat 9 acțiuni (1 - va fi desfășurată la data de 4-5 iulie, anul curent) și anume:

- Audieri publice cu privire la mecanismul de implementare a responsabilității extinse a producătorilor, prevăzut la art. 12 al Legii privind deșeurile nr. 209/2016. Proces-verbal al audierilor publice întocmit. Raport al Comisiei permanente pe marginea acestora publicat²².
- Audieri publice cu privire la gradul de realizare a recomandărilor care vizează cadrul instituțional, normativ și regulator aferent domeniului exploatarea miniere, formulate în Raportul Comisiei de anchetă a Parlamentului Republicii Moldova privind modul de exploatare a substanțelor minerale utile și determinarea impactului asupra mediului. Proces-verbal al audierilor publice întocmit.

²¹<https://www.parlament.md/StructuraParlamentului/SecretariateleComisiilorpermanente/tabid/84/CommissionId/42/language/ro-RO/Default.aspx>.

²² <https://www.parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=jXTDmGwvY%2bM%3d&tabid=263&language=ro-RO>

- Audieri publice cu privire la mersul implementării Programului național de extindere și reabilitare a pădurilor 2023-2032. Proces-verbal al audierilor publice întocmit. Raport al Comisiei permanente pe marginea acestora publicat²³.
- Audieri publice cu privire la rezultatele implementării Legii privind substanțele chimice nr. 277/2018. Proces-verbal al audierilor publice întocmit. Raport al Comisiei permanente pe marginea acestora publicat²⁴.
- Audieri publice cu privire la evaluarea situației actuale privind cazurile de incendii de vegetație, braconaj, tăieri ilicite și construcții neautorizate în spațiile verzi, precum și aprecierea modalității și eficacității conlucrării dintre Inspectoratul pentru Protecția Mediului și Inspectoratul General al Poliției al MAI la aceste aspecte. Proces-verbal al audierilor publice întocmit.
- Audierea Raportului Guvernului Republicii Moldova privind implementarea recomandărilor expuse în Raportul Comisiei de anchetă privind modul de exploatare a substanțelor minerale utile și determinarea impactului asupra mediului (executarea art. 2 al Hotărârii Parlamentului nr. 200/2022). Proces verbal întocmit. Raport al Comisiei permanente pe marginea acestuia publicat²⁵.
- Audieri publice cu privire la rezultatele controalelor exercitate în anii 2022-2023 de către garda forestieră, parte componentă a serviciului silvic din subordinea Agenției „Moldsilva”, în fondul forestier național, gestionat de entitățile silvice. Proces-verbal al audierilor publice întocmit.
- Audieri publice cu privire la rezultatele consolidate ale activității entităților publice vizate întru implementarea recomandărilor expuse în Raportul Comisiei de anchetă privind modul de exploatare a substanțelor minerale utile și determinarea impactului asupra mediului. Proces-verbal al audierilor publice întocmit.
- Vizită de documentare la Parcul Național „Orhei” (4-5 iulie, anul curent).

Comisia protecție socială, sănătate și familie informează că întru realizarea Hotărârii Biroului Permanent al Parlamentului nr. 5 din 14.02.2018 privind planul audierilor și al controalelor parlamentare efectuate de către comisiile permanente, programate pentru anul 2023, Comisia protecție socială, sănătate și familie a desfășurat **19 audieri publice**. Numărul de rapoarte privind implementarea legilor sunt plasate pe pagina web a Parlamentului.

Comisia politică externă și integrare europeană informează că au fost organizate **11 ședințe de audieri** a Ministerelor și a Cancelariei de Stat cu privire la implementarea Acordului de Asociere RM – UE. Totodată, la data de 20 martie 2023 au fost organizate audieri publice cu privire la realizarea angajamentelor asumate în contextul implementării Convenției Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice, ratificată prin Legea nr. 144/2021.²⁶

²³ <https://www.parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=YOCYF%2bP8Q%2bc%3d&tabid=263&language=ro-RO>

²⁴ <https://www.parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=rYNVOU8sK1Y%3d&tabid=84&mid=486&language=ro-RO>

²⁵ <https://www.parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=alz1gBqbw%3d&tabid=263&language=ro-RO>

²⁶ <https://www.parlament.md/Actualitate/Comunicatedepresa/tabid/90/ContentId/8423/Page/59/language/ro-RO/Default.aspx>

Comisia administrație publică și dezvoltare regională informează că deciziile adoptate cu privire la aprobarea Rapoartelor privind controalele parlamentare efectuate sunt publicate pe pagina web a Parlamentului conform cerințelor de transparență în procesul decizional:

- DECIZIE CAP – 01 nr. 12/01.02.2023²⁷
- RAPORT CAP – 01 nr. 13/01.02.2023²⁸

În perioada de referință Comisia permanentă în corespundere cu prioritățile stabilite pentru activitatea legislativă din Planul de activitate, în vederea exercitării funcției de control parlamentar asupra implementării legislației a organizat și desfășurat următoarele audieri, consultări publice și ședințe de lucru:

1) În contextul acordării suportului legislativ inerent procesului de soluționare a problemelor interferente chestiunii includerii terenurilor atribuite întovărășirii pomicole în delimitările intravilanului unității administrativ teritoriale în vederea implementării Legii nr. 5/2018 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, Comisia administrație publică și dezvoltare regională la:

03 aprilie 2023 – a desfășurat consultări publice cu autoritățile administrației publice locale de nivelul I și reprezentanții CALM;

10 mai 2023 – cu reprezentanții Întovărășirilor Pomicole (președinții ÎP);

07 iunie 2023 – cu reprezentanții autorităților administrației publice centrale.

Drept urmare, având dovada activităților enunțate întru înlăturarea discrepanțelor și neclarităților la aplicarea actului normativ și asigurarea funcționalității acestuia s-a convenit cu autoritățile administrației centrale asupra activității de identificare a unor reglementări juridice și încorporarea lor în conținutul unor acte normative (Codul urbanismului – condiții

<https://multimedia.parlament.md/evolutia-implementarii-acordului-deasociere-republica-moldova-uniunea-europeana-in-2022-valoareaschimburilor-comerciale-a-crescut-cu-36/>

<https://multimedia.parlament.md/ministerul-finantelor-a-raportat-despreprogresele-inregistrate-in-procesul-de-implementare-a-acordului-de-asociere-republica-moldova-uniunea-europeana/>

<https://www.parlament.md/Actualitate/Anunsc8%9buri/tabid/285/ContentId/8561/Page/0/language/ro-RO/Default.aspx>

<https://www.parlament.md/Actualitate/Comunicatedepresa/tabid/90/ContentId/8634/Page/41/language/ro-RO/Default.aspx>

<https://www.parlament.md/Actualitate/Comunicatedepresa/tabid/90/ContentId/8687/Page/37/language/ro-RO/Default.aspx>

<https://www.parlament.md/Actualitate/Comunicatedepresa/tabid/90/ContentId/8718/Page/34/language/ro-RO/Default.aspx>

<https://www.parlament.md/Actualitate/Comunicatedepresa/tabid/90/ContentId/8799/Page/28/language/ro-RO/Default.aspx>

<https://www.parlament.md/Actualitate/Comunicatedepresa/tabid/90/ContentId/8871/Page/21/language/ro-RO/Default.aspx>

<https://www.parlament.md/Actualitate/Comunicatedepresa/tabid/90/ContentId/8961/Page/14/language/ro-RO/Default.aspx>

<https://multimedia.parlament.md/category/comunicate-de-presa/page/8/9>

<https://www.parlament.md/Actualitate/Comunicatedepresa/tabid/90/ContentId/9253/Page/10/language/ro-RO/Default.aspx>

<https://www.parlament.md/Actualitate/Comunicatedepresa/tabid/90/ContentId/9278/Page/8/language/ro-RO/Default.aspx>

²⁷ <https://www.parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=vpYzF2%2bXkMo%3d&tabid=263&language=ro-RO>

²⁸ <https://www.parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=FVenjUEoXw%3d&tabid=263&language=ro-RO>

tehnice minime necesare etc.) ca soluții eficiente pentru rezolvarea acestor probleme, precum și elaborarea unui ghid metodologic care să cuprindă, sub aspect practic, soluții optime de ghidare a autorităților publice locale în procesul decizional privind includerea terenurilor întovărășirilor pomicole în intravilanul localității respective.

2) Cu privire la disensiunile existente în aplicarea prevederilor cadrului normativ privind administrarea, exercitarea și apărarea dreptului de proprietate publică a unităților administrativ-teritoriale prin corelare cu dispozițiile stabilite în Legea cooperăției de consum nr. 1252/2000 (art. 108), Comisia parlamentară în perioada anului 2022 – I semestru al anului 2023, a desfășurat ședințe de lucru – 2, audieri – 1 și consultări publice – 2, în contextul determinării eficienței acțiunii Legii cooperăției de consum nr. 1252/2000 și în mod special, aplicării prevederilor stabilite la art. 108. Participanți în cadrul activităților legislative au fost reprezentanții Ministerului Justiției, Ministerului Economiei, Cancelariei de Stat, Oficiilor Teritoriale ale Cancelariei de Stat, Congresului Autorităților Locale din Moldova, cât și autoritățile administrației publice locale.

În acest sens, s-a dispus inițierea unei analize asupra activității socio-economice a organizațiilor cooperatiste de consum și a întreprinderilor lor cooperatiste, iar drept rezultat, la 15 februarie 2023 repetat a fost convocată o ședință de lucru cu părțile implicate în proces, urmare căreia s-a constatat necesară degrevarea legislației de norme de desuete astfel, fiind elaborat proiectul de lege nr. 194 din 21.06.2023 pentru abrogarea articolului 108 din Legea cooperăției de consum nr. 1252/2000.

3) Pentru elucidarea mecanismului aplicabil la implementarea prevederilor stabilite în Legea nr. 214/2022 pentru modificarea Legii nr. 523/1999 cu privire la proprietatea publică a unităților administrativ-teritoriale, Comisia administrație publică și dezvoltare regională a demarat două consultări publice la 04 aprilie și 07 iunie 2023, respectiv, două ședințe de lucru la 26 aprilie 2023 și 23 mai 2023 la care au participat autoritățile administrației publice locale, CALM, reprezentanții autorităților administrației publice centrale – Ministerul Justiției, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, autorităților administrativ centrale – Agenția Relații Funciare și Cadastru și Agenția Servicii Publice și Asociația Forța Fermierilor.

Scopul legii adoptate este instituirea normativă a reglementării modului privind dobândirea dreptului de proprietate publică a unităților administrativ teritoriale asupra bunurilor transmise sau care urmau a fi transmise în contul cotelor-părți valorice din patrimoniul fostelor întreprinderi agricole și urmărește în sine, eficientizarea administrării patrimoniului public.

Ulterior activităților desfășurate, în vederea determinării funcționalității Legii nr. 214/2022, Comisia a constatat că autoritățile administrației publice locale urmează să administreze bunurile asupra cărora dreptul de proprietate nu a fost înregistrat sau în privința cărora nu a fost prezentată hotărârea instanței de judecată irevocabilă privind constatarea dreptului de proprietate, acționând în interesul public al unității administrativ-teritoriale.

4) Tot pe dimensiunea consolidării patrimoniului unităților administrativ-teritoriale și eficientizării administrării proprietății publice, la solicitarea autorităților administrației publice locale, în perioada anului 2022 a fost inițiat procesul de revizuire a Anexei la Legea nr.

668/1995 pentru aprobarea Listei unităților ale căror terenuri destinate agriculturii rămân în proprietatea statului în vederea modificării acesteia prin intermediul unei inițiative legislative. Astfel, ca urmare a celor 4 ședințe (aprilie 2022 - prezent) desfășurate cu participarea Congresului Autorităților Locale din Moldova, Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerului Educației și Cercetării, Ministerului Sănătății, Ministerului Apărării, Agenției Proprietății Publice (APP) și Agenției Relații Funciare și Cadastru s-a convenit asupra prezentării către APP a listelor terenurilor proprietate publică, aflate în posesia ministerelor și a celor valorificate, din perspectiva transmiterii terenurilor nesolicitate în proprietatea unităților administrativ-teritoriale. Respectiv, procesul de identificare a terenurilor este în desfășurare și urmează să fie succedat prin asigurarea valorificării acestora de către APP.

Potrivit informațiilor prezentate de către Agenție, actualmente se lucrează la inițierea unui proiect de lege care să prevadă sistematizarea terenurilor agricole proprietate de stat, clasificarea în dependență de modul de folosință, regimul juridic al construcțiilor amplasate/edificate pe acestea, amplasamentul terenurilor cu introducerea informațiilor detaliate pentru fiecare sector de teren (nr. cadastral, suprafața, adresă etc.), astfel încât, rezultatul acestor acțiuni să asigure transpunerea Legii nr. 668/1995 într-o redacție nouă conform obiectivului stabilit.

5) Cu referire la elaborarea și înregistrarea proiectului de lege nr. 187/2023 pentru modificarea Legii nr. 436/2006 privind administrația publică locală, care prevede dreptul de a fi ales în funcție de președinte de raion orice persoană, inclusiv din rândul consilierilor. Comisia permanentă la 28 iunie curent, a demarat consultarea autorităților administrației publice locale de nivel II, în raport cu proiectului de lege citat (în special, cu președinții de raioane vizați de normele proiectului).

Menționăm că, proiect de lege oferă opțiunea prin care la funcția de conducere a unității administrativ-teritoriale de nivelul II poate fi aleasă orice persoană din rândul tuturor cetățenilor și nu doar exclusiv din rândul membrilor consiliului, facilitând astfel alegerea unui președinte de raion fără mandat de consilier, care nu participă la adoptarea deciziilor. Astfel, se va crea o separare între puterea deliberativă și cea executivă la nivel local. Or, anume lipsa unor astfel de delimitări conduce la o politizare a multor activități care ar trebui să fie excluse din sfera politicului și care creează blocaje în activitatea administrației publice locale. Prin urmare, accesarea persoanei la funcția de conducere la nivelul autorităților publice de nivelul II doar din rândul consilierilor, adesea aleși pe criterii politice, limitează posibilitatea ocupării funcției respective de către un profesionist pregătit, capabil să faciliteze interacțiunile și să soluționeze problemele. Iar, o alternativă în acest sens, o reprezintă atragerea unor profesioniști/specialiști care să îmbine cunoștințe de natură administrativă, cu aptitudini și abilități manageriale în vederea consolidării instituției de administrator și management public la nivel executiv.

6) Din perspectiva conformării cadrului normativ pe dimensiunea funcției publice la cerințele actuale din domeniu a fost prezentată Parlamentului inițiativa legislativă a Guvernului înregistrată prin proiectul de lege nr. 179 din 12 iunie 2023 pentru modificarea unor acte

normative. O componentă esențială a proiectului constă în feminizarea titlurilor de funcții publice pe tot textul anexei la Legea nr. 155/2011, efectuată în vederea realizării angajamentelor internaționale asumate de Republica Moldova în promovarea egalității de gen și abilitarea femeilor.

7) Un alt set de modificări este reglementarea într-o formulă nouă a cerințelor specifice minime (prin reducerea anilor de experiență profesională solicitat) pentru funcțiile publice de execuție, ceea ce va facilita accesul în funcția publică a tinerilor specialiști. Din acest punct de vedere este relevantă mențiunea asupra proiectului de lege nr. 429/2022 cu privire la stagiile plătite în sectorul public, care a fost supus consultărilor publice, la 28 martie 2023, organizate de Comisia parlamentară cu participarea autorităților publice, organizațiile de tineret etc. și adoptat prin Legea nr. 123/2023. Actul normativ prevede introducerea în legislația națională a mecanismului de organizare și desfășurare a programului de stagii plătite în sectorul public pentru tinerii de la 18 la 29 de ani, în vederea dezvoltării abilităților profesionale și facilitării tranziției acestora de la sistemul de învățământ la piața muncii. Or, implementarea acestui mecanism instituit implică sporirea atractivității serviciului public în rândul tinerilor profesioniști și motivarea de a forma o carieră profesională în calitate de funcționari publici. Prin urmare, pregătirea specialiștilor de înaltă calificare, dezvoltarea profesională inițială și continuă a corpului de funcționari publici sau a personalului din administrația publică este o contribuție continuă ce îi revine Institutului de Administrație Publică din cadrul Universității de Stat din Moldova, succesoarea Academiei de Administrare Publică, prin serviciile sale educaționale și de cercetare prestate la fortificarea potențialului uman din sistemul administrativ național. Iar, într-un final consolidarea sistemului administrației publice prin creșterea capacităților, inclusiv, funcționale sincronizează perfect cu unul din obiectivele generale ale Strategiei de reformă a administrației publice din Republica Moldova și anume „instituirea unui sistem al funcției publice și al funcționarilor publici integru, profesionist, transparent, motivațional și competent” care să gestioneze echitabil serviciile publice de calitate.

Suplimentar, expunem că activitatea Comisiei permanente este reflectată și prin organizarea de mese rotunde, dar și audieri publice asupra problemelor aferente domeniilor de activitate, printre care:

- La 22 martie 2023 – masă rotundă privind prezentarea de către Cancelaria de Stat a proiectului de lege privind amalgamarea voluntară a unităților administrativ-teritoriale în contextul implementării Strategiei de Reformă a Administrației Publice din Republica Moldova pentru anii 2023 - 2030 și, respectiv consultarea publică a acestuia;
- La 11 mai 2023 – masă rotundă privind prezentarea de către Cancelaria de Stat a informației aferentă procesului de analiză a cadrului normativ privind delimitarea competențelor între diferite nivele de administrare central și local.
- La 14 februarie 2023 – audiere publică asupra executării Legii nr. 163 din 09.07.2010 privind autorizarea executării lucrărilor de construcție.

- La 06 iunie 2023 – audiere publică la subiectul implementării Proiectului Național „Satul european”.

Astfel, reieșind din informațiile acumulate de către Secretariatul Grupurilor de Monitorizare a SNIA, care nu includ progresele înregistrate de către toate comisiile parlamentare se constată, **realizarea parțială** a acțiunii nr.7, pentru perioada curentă de raport.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
10	Prezentarea și audierea de către comisiile permanente responsabile și, după caz, în plenum Parlamentului a rapoartelor anuale ale autorităților independente aflate sub control parlamentar	Permanent, cu raportarea semestrială a indicatorilor de progres	Comisiile permanente ale Parlamentului	Audieri desfășurate; rapoartele anuale ale autorităților, publicate pe paginile web a Parlamentului și ale autorităților. Problemele identificate în rapoartele discutate în cadrul audierilor și acțiunile întreprinse; recomandări formulate	Ordinea de zi a ședințelor Parlamentului; paginile web a Parlamentului și paginile web ale autorităților; rapoartele anuale	PARTIAL REALIZAT

Cu referire la implementarea acțiunii nr. 10, **Direcția generală documentare parlamentară** menționează că, în perioada vizată în Parlament au fost prezentate și publicate pe pagina web a Parlamentului **40 rapoarte anuale** ale autorităților independente și instituțiilor aflate sub control parlamentar pentru anul 2022. Din acestea **3 rapoarte** au fost prezentate pentru informare de către instituții care nu raportează Parlamentului.

Suplimentar, din totalul rapoartelor prezentate au fost audiate în Ședințele plenare ale Parlamentului 9 rapoarte, iar în comisiile permanente au fost audiate 16 rapoarte anuale.

Lista rapoartelor prezentate Parlamentului

1. Raportul Băncii Naționale privind „Conturile internaționale ale Republicii Moldova: anuar statistic 2021”;
2. Raportul Băncii Naționale privind „Conturile internaționale ale Republicii Moldova în trimestrul III 2022”;
3. Informația semestrială privind realizarea măsurilor prevăzute în Hotărârea Parlamentului nr.172/2022 pentru aprobarea Raportului privind executarea bugetului de stat pentru anul 2021;
4. Raportul Instituției Publice Compania „Teleradio-Moldova” pentru anul 2022:
 - Raportul de activitate al furnizorului public de servicii media Compania „Teleradio-Moldova”;
 - Raportul privind executarea bugetului;
5. Raportul Consiliului de Supraveghere și Dezvoltare al Instituției Publice Compania „Teleradio-Moldova” pentru anul 2022;
6. Raportul Curții Constituționale privind exercitarea jurisdicției constituționale în anul 2022;
7. Raportul cu privire la activitatea Guvernului 2022-2023;

8. Raportul generalizat pentru anul 2022 al Ministerului Economiei asupra monitorizării modului de implementare a Legii nr.160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător de către autoritățile de licențiere;
9. Raportul de activitate pentru anul 2022 al Consiliului Audiovizualului al Republicii Moldova;
10. Raportul de activitate pentru anul 2022 al Consiliului Național pentru asistența juridică garantată de stat în sistemul de acordare a asistenței juridice garantate de stat;
11. Raportul de activitate al Centrului Național Anticorupție pentru anul 2022;
12. Raportul Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică privind rezultatul monitorizării pieței produselor petroliere a Republicii Moldova în anul 2022;
13. Raportul de activitate al Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal pentru anul 2022;
14. Raportul Avocatului Poporului privind respectarea drepturilor și libertăților omului în Republica Moldova în anul 2022;
15. Raportul general al Consiliului pentru egalitate privind situația în domeniul prevenirii și combaterii discriminării în Republica Moldova pentru anul 2022;
16. Raportul privind activitatea Procuraturii pentru anul 2022;
17. Raportul cu privire la activitățile de evaluare a integrității instituționale realizate de către Centrul Național Anticorupție în perioada anului 2022;
18. Raportul privind implementarea Planului național de acțiuni în domeniul drepturilor omului pentru anul 2022;
19. Raportul de activitate al Autorității Naționale de Integritate pentru anul 2022;
20. Raportul Ministerului Finanțelor privind situația în domeniul datoriei sectorului public, garanțiilor de stat și recreditării de stat pe anul 2022;
21. Publicația Băncii Naționale a Moldovei "Conturile internaționale ale Republicii Moldova în anul 2022 (date trimestriale provizorii)";
22. Raportul cu privire la activitatea Consiliului Superior al Magistraturii și al instanțelor judecătorești în anul 2022;
23. Raportul situațiilor financiare și Raportul Auditorului Independent privind situațiile financiare ale ANRE pentru anul 2022;
24. Raportul anual de performanță pentru anul 2022 al Agenției Naționale pentru Soluționarea Contestațiilor;
25. Raportul activitate al Fondului de garantare a depozitelor în sistemul bancar pentru anul 2022;
26. Raportul anual de activitate al Curții de Conturi pe anul 2022
27. Raport de monitorizare și evaluare a implementării Strategiei securității informaționale a Republicii Moldova pentru anii 2019-2024 (perioada de raportare: 2022) prezentat de Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova;
28. Raportul privind activitatea Consiliului Concurenței pe anul 2022;
29. Raportul anual al Comisiei Naționale a Pieței Financiare pentru anul 2022;

30. Curtea de Conturi - Raportul auditului financiar al Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2022;
31. Curtea de Conturi - Raportul auditului financiar asupra Raportului Guvernului privind executarea bugetului de stat pe anul 2022;
32. Curtea de Conturi - Raportul auditului financiar asupra Raportului Guvernului privind executarea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală în anul 2022;
33. Raportul consolidat și actualizat al Guvernului privind executarea punctului 2 din Hotărârea Parlamentului nr.200/2022 cu privire la Raportul Comisiei de anchetă privind modul de exploatare a substanțelor minerale utile și determinarea impactului asupra mediului;
34. Raportul Comisiei Electorale Centrale pentru anul 2022 privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale;
35. Raportul Ministerului Finanțelor privind situația în domeniul datoriei sectorului public, garanțiilor de stat și recreditării de stat în trimestrul I al anului 2023;
36. Raportul anual de activitate al Agenției de Stat pentru Proprietatea Intelectuală pentru anul 2022;
37. Raportul național privind respectarea drepturilor de proprietate intelectuală în Republica Moldova pentru anul 2022 realizat de Observatorul respectării drepturilor de proprietate intelectuală;
38. Situațiile financiare consolidate și individuale și Raportul auditorului independent pentru exercițiul financiar încheiat la 31 decembrie 2022;
39. Raportul anual al Băncii Naționale a Moldovei pentru anul 2022;
40. Raportul privind activitatea Agenției Naționale pentru Reglementare Energetică în anul 2022.

Comisia securitate națională, apărare și ordine publică informează că ca urmare a exercitării funcției de control parlamentar, a fost prezentate următoarele rapoarte anuale, iar o parte din ele au fost audiate în ședințele plenare a Parlamentului:

- Raportul anual al CNPDCP;
- Raportul de activitate al Centrului Național Anticorupție pentru anul 2022 (inclusiv și în ședință plenară)^{29/30};
- Raportul pe marginea audierilor Centrului Național Anticorupție;
- privind Raportul cu privire la implementarea Legii nr. 325/23.12.2013;
- privind evaluarea integrității instituționale (perioada anului 2022)³¹;
- Raport pe marginea audierilor PG privind activitatea speciala de investigații pentru anul 2022³²;

²⁹ <https://www.parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=wkbeM3nHN0k%3d&tabid=84&mid=486&language=ro-RO>

³⁰ <https://www.parlament.md/ProcesulLegislativ/Proiectedeactelegislative/tabid/61/LegislativId/6447/language/ro-RO/Default.aspx>

³¹ <https://www.parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=44LKL1Z5ecc%3d&tabid=84&mid=486&language=ro-RO>

³² <https://www.parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=%2bwllbAcH1Qs%3d&tabid=84&mid=486&language=ro-RO>

- Raport pe marginea audierilor Ministerului Apărării privind implementarea Strategiei naționale de apărare și a Planului de acțiuni privind implementarea strategiei naționale de apărare pentru anii 2018-2022³³.

Comisia juridică, numiri și imunități informează că Agenția Națională de Integritate, Centrul Național Anticorupție și Comisia Electorală Centrală au prezentat Parlamentului rapoarte de activitate pentru anul 2022 și au fost examinate în cadrul CJNI. Totodată, Comisia informează că rapoartele de activitate ale autorităților publice sunt publicate pe pagina web a Parlamentului.

Comisia economie, buget și finanțe informează că conform Planului de audieri pentru anul 2023, de către Comisie au fost audiate următoarele Rapoarte anuale:

- Raportul de performanță al Agenției Naționale pentru Soluționarea Contestațiilor pentru anul 2021;
- Raportul de performanță al Agenției Naționale pentru Soluționarea Contestațiilor pentru anul 2022;
- Raportul Consiliului Concurenței pentru anul 2022;
- Audierea Raportului privind rezultatele monitorizării modului de implementare a Legii nr.160/2011 de către autoritățile de licențiere;
- Audierea Raportului anual al Guvernului privind executarea bugetului public național și a componentelor acestuia pentru anul bugetar 2022³⁴.

Comisia de control al finanțelor publice informează că a audiat în ședința din 15 februarie 2023 Raportul anual de activitate al Curții de Conturi pe anul 2020, aprobat prin Hotărârea CCRM nr.15 din 23 aprilie 2021, precum și Raportul anual de activitate al Curții de Conturi pe anul 2021, aprobat prin Hotărârea CCRM nr.15 din 26 aprilie 2022. Suplimentar, în rezultatul examinării, Comisia a propus Parlamentului examinarea Rapoartelor anuale de activitate al Curții de Conturi pe anul 2020 și anul 2021 în ședință plenară, cu elaborarea și înaintarea unui proiect de hotărâre, în acest sens (fiind elaborat Proiectul de hotărâre a Parlamentului nr.25 din 15.02.2023). Astfel, la 03 martie 2023, rapoartele anuale de activitate ale Curții de Conturi au fost examinate în plenul Parlamentului, cu adoptarea Hotărârii Parlamentului nr.42 din 03 martie 2023.

Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media informează că au fost organizate audieri/consultări publice la data de 27.06.2023 cu privire la proiectul de lege privind subvenționarea în domeniul mass-media³⁵. Iar la data de 27 iunie 2023 au fost organizate consultări publice cu privire la proiectul de lege privind subvenționarea în domeniul mass-media³⁶.

³³ <https://www.parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=IZEEx325L34%3d&tabid=84&mid=486&language=ro-RO>

³⁴ <https://www.parlament.md/Controlparlamentar/Audieri%C3%AEncomisie/tabid/263/language/ro-RO/Default.aspx>

³⁵ <https://www.parlament.md/Actualitate/Anun%C8%9Buri/tabid/285/ContentId/9320/Page/0/language/ro-RO/Default.aspx>

³⁶ https://www.youtube.com/watch?v=fR_KWQxelxw&ab_channel=ParlamentulRepubliciiMoldova

Totodată, Comisia comunică că au fost audiate și examinate rapoartele de activitate pentru anul 2022 a următoarelor entități publice:

- Consiliul Audiovizualului ;
- Consiliul de supraveghere și dezvoltare al Instituției Publice Compania „Teleradio-Moldova” ;
- Raportul anual de activitate și Raportul privind executarea bugetului al IP Compania „Teleradio-Moldova”. Toate aceste rapoarte sunt publicate și pot fi accesate pe pagina web a Parlamentului la rubrica „Control parlamentar/Rapoarte ale instituțiilor de stat”³⁷.

Comisia drepturile omului și relații interetnice informează că Raportul anual al Avocatului Poporului privind respectarea drepturilor și libertăților omului în Republica Moldova în anul 2022 este plasat pe pagina web oficială a Parlamentului³⁸. Iar Raportul anual al Consiliului pentru egalitate privind situația în domeniul prevenirii și combaterii discriminării în Republica Moldova în anul 2022 este plasat pagina oficială a Parlamentului³⁹.

Suplimentar, deciziile Comisiei drepturile omului și relații interetnice adoptate în urma audierilor publice a Rapoartelor Instituțiilor Naționale pentru Apărarea Drepturilor Omului sunt plasate pe pagina web oficială a Parlamentului⁴⁰. În acest sens, deciziile Comisiei cu recomandările formulate au fost remise în adresa autorităților vizate în rapoartele anuale cu solicitarea de implementare a acestora, iar Comisia este informată periodic cu referire la implementarea recomandărilor.

Totodată, Comisia monitorizează în mod constant acțiunile planificate și măsurile întreprinse de către autoritățile vizate în contextul implementării recomandărilor formulate în deciziile adoptate.

Comisia protecție socială, sănătate și familie informează că în I semestru al anului 2023 a audiat Rapoartele de executare a fondurilor FAOM și BASS pentru anul 2022. Iar drept urmare a prezentării rapoartelor în cauză au fost formulate și expediate recomandări pentru îmbunătățirea cadrului legal.

Comisia mediu, climă și tranziție verde informează pe marginea faptului că nu exercită control parlamentar asupra activității a careva autorități independente care au obligativitatea de a prezenta rapoarte anuale.

Pentru a asigura transparența decizională, comisiile permanente sunt responsabile să informeze în timp util cu privire la data ședințelor de audiere și de realizare a controalelor parlamentare și să plaseze pe pagina web oficială a Parlamentului rapoarte după fiecare astfel de ședință. Cu toate acestea, urmare a analizei paginii web oficiale a Parlamentului se evidențiază lipsa raportării în baza fiecărei audieri realizate de către comisiile permanente.

³⁷ <https://www.parlament.md/Controlparlamentar/Rapoartealeinstitu%C8%9Bilordestat/tabid/202/language/ro-RO/Default.aspx>

³⁸ <https://www.parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=JngEZloOeQM%3d&tabid=202&language=ro-RO;>

³⁹ <https://www.parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=lgBgJ4o8yn8%3d&tabid=202&language=ro-RO>

⁴⁰ <https://www.parlament.md/StructuraParlamentului/SecretariateleComisiilorpermanente/tabid/84/CommissionId/42/language/ro-RO/Default.aspx>

Prin urmare, pentru perioada semestrul I a anului 2023, acțiunea se constată de a fi **parțial realizată**.

PRIORITATEA I.3. TRANSPARENȚA PROCESULUI LEGISLATIV ȘI EXPERTIZA ANTICORUPȚIE

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
11	Întocmirea și publicarea sintezei amendamentelor, propunerilor și obiecțiilor înaintate de societatea civilă și alte părți interesate, inclusiv de deputați, pe marginea proiectelor de acte normative înainte de a doua lectură, inclusiv cu motivarea respingerii acestora	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	Comisiile permanente sesizate în fond ale Parlamentului	Sintezele amendamentelor, propunerilor și obiecțiilor tuturor părților interesate, publicate pe pagina web a Parlamentului	Pagina web a Parlamentului	REALIZAT

Conform art. 32, pct. 6, din Legea nr. 100 din 22.12.2017 cu privire la actele normative, „în urma avizării și consultării publice, autorul proiectului întocmește sinteza obiecțiilor și propunerilor autorităților publice, precum și sinteza recomandărilor reprezentanților societății civile, conform unuia dintre modelele indicate în anexele nr. 2 și nr. 3. Sinteza obiecțiilor și propunerilor, și sinteza recomandărilor pot fi incluse într-un singur document”.

Drept urmare, publicarea sintezei amendamentelor, propunerilor și obiecțiilor înaintate de societatea civilă și alte părți interesate a fost confirmată în rapoartele pentru perioada – semestrul I anul 2023, de către **Comisia de control al finanțelor publice, Comisia juridică, numiri și imunități, Comisia securitate națională, apărare și ordine publică, Comisia agricultură și industrie alimentară, Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media, Comisia mediu și climă și tranziție verde, Comisia drepturile omului și relații interetnice, Comisia administrație publică, Comisia politici externe și integrare europeană, Comisia protecție socială, sănătate și familie și Comisia economie, buget și finanțe.**

Comisia securitate națională, apărare și ordine publică informează că propunerile și obiecțiile înaintate de societatea civilă, alte părți interesate, inclusiv de către deputați se conțin în Sintezele amendamentelor, propunerilor și obiecțiilor la proiectele de acte legislative consultate cu părțile menționate și publicate pe pagina web a Parlamentului.

Comisia agricultură și industrie alimentară informează că au fost întocmite și publicate 6 sinteze la următoarele proiecte de acte normative: nr. 322/2022; nr. 461/2022; nr. 28/2023; nr. 38/2023; nr. 72/2023; nr. 130/2023.

Comisia de control al finanțelor publice informează că sugestiile, propunerile și obiecțiile înaintate de societatea civilă și alte părți interesate de procesul de legiferare, de către deputații din Parlament, inclusiv organisme internaționale (SIGMA, PEFA, Promo-Lex, Transparency International ș.a.) se conțin în sintezele rapoartelor, amendamentelor,

propunerilor și obiecțiilor la proiectele de acte normative consultate cu părțile menționate și publicate pe pagina web a Parlamentului.

Comisia juridică, numiri și imunități; Comisia administrație publică; Comisia protecție socială, sănătate și familie și Comisia economie, buget și finanțe comunică că sinteza amendamentelor, propunerilor și obiecțiilor au fost publicate pe pagina web a Parlamentului, conform cerințelor legale statuate în Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative.

Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media raportează despre întocmirea sintezelor asupra următoarelor amendamente:

- Proiect de lege pentru modificarea Codului educației al Republicii Moldova nr. 152/2014 și abrogarea Legii nr. 1070/2000 privind aprobarea Nomenclatorului specialităților pentru pregătirea cadrelor în instituțiile de învățământ superior și mediu de specialitate⁴¹;
- Proiectul Hotărârii de Parlament nr. 118 din 27.04.2023 privind modificarea Registrului monumentelor Republicii Moldova ocrotite de stat, aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr. 1531/1993⁴².

Comisia drepturile omului și relații interetnice informează că sintezele amendamentelor, propunerilor și obiecțiilor tuturor părților interesate asupra proiectelor de acte normative la care Comisia drepturile omului și relații interetnice este sesizată în fond sunt plasate în mod regulat pe pagina web a Parlamentului. Acestea pot fi accesate în mod individual la fiecare proiect de act normativ⁴³. De asemenea, proiectele de acte normative însoțite de sinteza amendamentelor, propunerilor și obiecțiilor sunt disponibile și pe pagina nouă web a Parlamentului⁴⁴.

Comisia mediu, climă și tranziție verde informează că în cadrul procedurii legislative a elaborat 3 Sinteze ale amendamentelor, propunerilor și obiecțiilor la proiectele de acte normative examinate în fond de către aceasta. Astfel, sintezele au fost elaborate în conformitate cu prevederile Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative și publicate pe pagina web a Parlamentului.

Comisia politică externă și integrare europeană informează că a întocmit și publicat 1 sinteză asupra proiectului de lege nr. 8 din 01.02.2023⁴⁵.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
----------	----------	-----------------------	-------------------------	----------------------	---------------------	----------------------

⁴¹<https://www.parlament.md/ProcesulLegislativ/Proiectedeactelegislative/tabid/61/LegislativId/6448/language/ro-RO/Default.aspx>

⁴²<https://www.parlament.md/ProcesulLegislativ/Proiectedeactelegislative/tabid/61/LegislativId/6439/language/ro-RO/Default.aspx>

⁴³<https://www.parlament.md/StructuraParlamentului/SecretariateleComisiilorpermanente/tabid/84/CommissionId/42/language/ro-RO/Default.aspx>

⁴⁴ <https://new.parlament.md/committee-details-md.nspx?param=9fa8e650-7474-4006-b351-942488ff1b95>.

⁴⁵<https://www.parlament.md/ProcesulLegislativ/Proiectedeactelegislative/tabid/61/LegislativId/6328/language/ro-RO/Default.aspx>

12	Monitorizarea întocmirii și publicării sintezei amendamentelor, propunerilor și obiecțiilor înaintate de societatea civilă și alte părți interesate, inclusiv de deputați, pe marginea proiectelor de acte normative înainte de a doua lectură	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	Biroul permanent al Parlamentului; Secretariatul Parlamentului	Rapoartele semestriale ale comisiilor permanente către Biroul permanent al Parlamentului cu privire la contribuțiile societății civile (numărul de organizații, lista proiectelor de lege pe marginea cărora au fost făcute propuneri, numărul de propuneri transmise și acceptate în sinteză), publicate pe pagina web a Parlamentului	Rapoartele semestriale ale comisiilor permanente; pagina web a Parlamentului
----	--	--	--	---	--

PARȚIAL
REALIZAT

Cu referire la realizarea acțiunea nr. 11, informația a fost prezentată de către toate Comisiile parlamentare. Astfel, conform informațiilor oferite de către actorii responsabili care ar determina evidențierea atingerii indicatorilor de progres, acțiunea nr. 11, este clasificată drept **realizată** pentru perioada curentă de raport.

Parlamentul Republicii Moldova cooperează cu organizațiile societății civile în baza Concepției privind cooperarea dintre Parlament și societatea civilă aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr. 373-XVI din 29 decembrie 2005 și a Dispoziției DD/C-1 nr. 32 din 31 martie 2010 a Președintelui Parlamentului Republicii Moldova. Reprezentanții societății civile, participanți la procesul legislativ, oferă expertiză pe diverse domenii legislative. Astfel, putem menționa că unele contribuții au fost luate în considerație în întregime, altele parțial sau sunt în proces de examinare. Indiferent de statutul acestor contribuții, comisiile permanente reiterează importanța implicării societății civile în administrarea proceselor publice. De asemenea, Parlamentul Republicii Moldova manifestă în continuare deschidere pentru a facilita un dialog constructiv în acest sens.

Pentru perioada de raport, **Direcția studii parlamentare** informează că în baza datelor colectate de la comisiile permanente, în semestrul I al anului 2023, **au fost înregistrate 60 de contribuții** parvenite de la 34 de reprezentanți ai societății civile, expuse asupra a 28 de proiecte de acte normative.

Din numărul total de contribuții, 36 au fost acceptate în întregime sau parțial, 20 sunt în proces de examinare și 4 nu au fost acceptate.

De asemenea, în perioada de referință au avut loc:

- 114 de eveniment organizate de comisii permanente, dintre care 60 audieri/consultări publice inițiate de către comisiile permanente și deputați;
- 35 grupuri de lucru;
- 8 ședințe de lucru;
- 6 conferințe și 5 mese rotunde cu participarea organizațiilor societății civile pe subiecte de interes public.

Comisia juridică, numiri și imunități informează că semestrial se prezintă rapoarte cu privire la contribuțiile societății civile în procesul decizional. Suplimentar, menționează că în perioada semestrului I, 2023, Parlamentul a adoptat Hotărârea nr. 149 din 09.06.2023 privind aprobarea Platformei de dialog și participare civică la procesul decizional al Parlamentului, care reglementează principiile de dialog și participare civică, formele de participare civică, drepturile și obligațiile părților interesate și ale Parlamentului în acest proces.

Comisia drepturile omului și relații interetnice de asemenea, informează că prezintă semestrial și anual rapoarte cu privire la contribuția societății civile în procesul de realizare a funcției de creație legislativă și control parlamentar. Concomitent, în sintezele proiectelor de acte normative aprobate de către comisie sunt incluse și propunerile și obiecțiile înaintate de către reprezentanții societății civile.

Totodată, pentru perioada de raportare, Biroul permanent informează Secretariatul grupului de monitorizare că nu a recepționat și examinat rapoartele semestriale ale comisiilor permanente privind contribuțiile societății civile.

O importanță deosebită pentru Parlamentul Republicii Moldova o au contribuțiile sectorului asociativ pe marginea proiectelor de acte legislative. Pe acest segment, în perioada anului 2022 au fost recepționate 145 contribuții din partea ONG-urilor. Parlamentul asigură prin intermediul comisiilor permanente accesul societății civile la ședințele acestora și la dezbaterile publice organizate. ONG-urile participante la procesul legislativ oferă expertiză pe diverse domenii legislative. Unele contribuții au fost luate în considerare în întregime, altele parțial sau sunt în proces de examinare. Indiferent de statutul acestor contribuții, este important faptul că Parlamentul Republicii Moldova rămâne deschis și transparent în procesul legislativ.

Tabel nr. 1: Numărul contribuțiilor pe acte normative recepționate de către comisiile permanente pentru perioada anului 2022

<i>Comisia permanentă</i>	<i>Contribuții luate în considerare în întregime</i>	<i>Contribuții luate în considerare parțial</i>	<i>Contribuții neluate în considerare</i>	<i>Contribuții în proces de lucru</i>	<i>Total</i>
Comisia juridică, numiri și imunități	1	11	2	9	23
Comisia economie, buget și finanțe	1	8	-	2	11
Comisia securitate națională, apărare și ordinea publică	2	-	1	16	19
Comisia drepturile omului și relații interetnice	12	3	3	2	20
Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media	3	10	1	2	16
Comisia agricultură și industrie alimentară	3	2	-	11	16
Comisia protecție socială, sănătate și familie	12	3	-	1	16
Comisia administrație publică	2	1	-	5	8

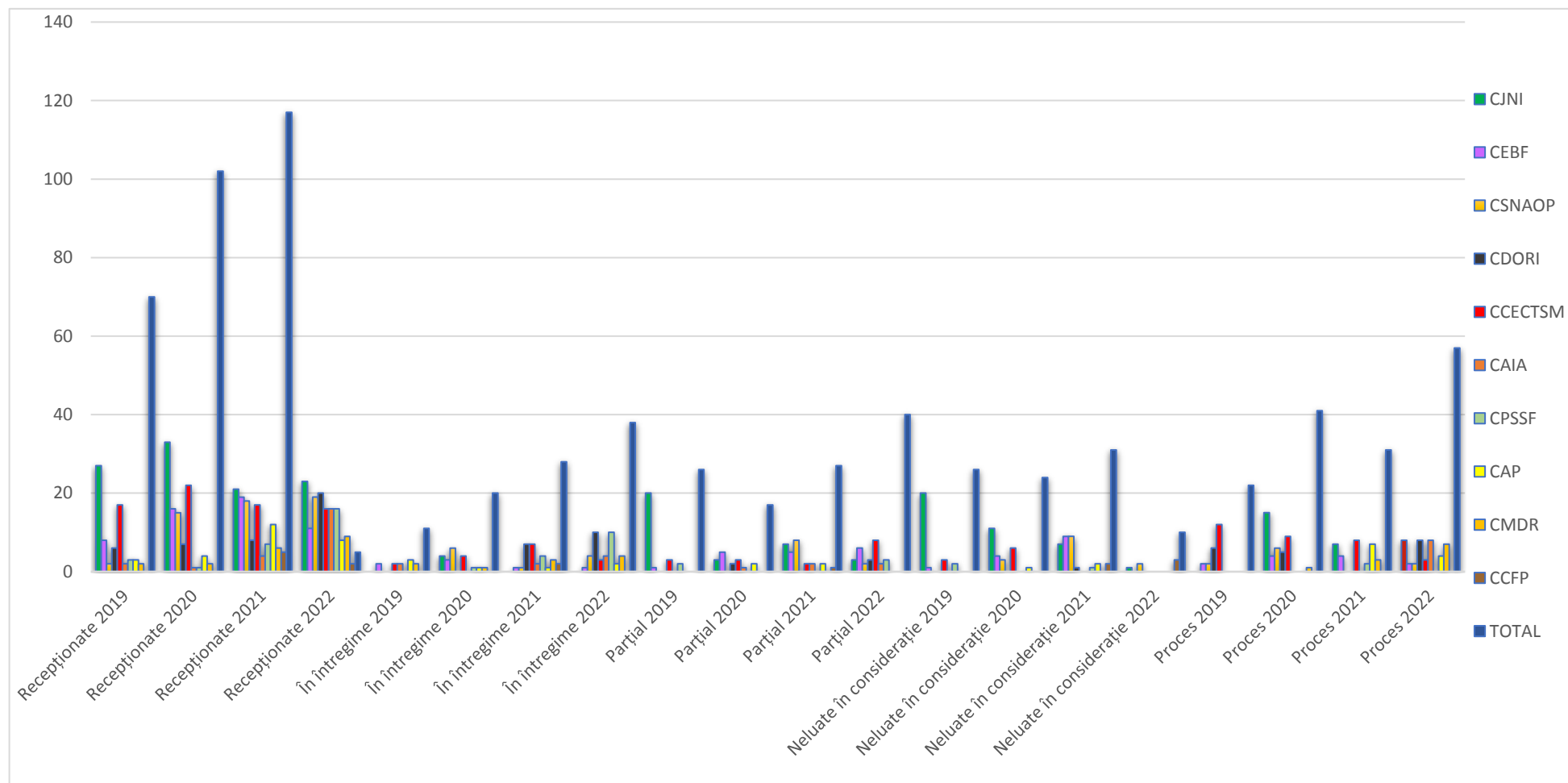
Comisia mediu și dezvoltare regională	2	-	-	7	9
Comisia politică externă și integrare europeană	-	2	-	-	2
Comisia de control al finanțelor publice	-	-	3	2	5
TOTAL	38	40	10	57	145

Astfel, se atestă o creștere a interesului societății civile vis-a-vis de procesul legislativ, reprezentanții ONG-urilor oferind expertiză în domeniul de competență pe marginea proiectelor de acte normative. Comparativ cu anii precedenți (2020 - 2021), se înregistrează o creștere a numărului de contribuții parvenite de la sectorul asociativ. Dacă, în anul 2020 au fost înregistrate 102 contribuții și 117 contribuții în 2021, atunci în anul 2022 numărul acestora a crescut, fiind înregistrate 145 de contribuții⁴⁶.

Evaluarea informației oferite în Tabelul nr. 1, relevă un nivel scăzut de preluare în întregime a contribuțiilor recepționate - aproximativ 39%. Suplimentar, contribuțiile care sunt luate în considerare parțial, constituie - 27%, pe când contribuțiile care nu au fost luate în considerare, măsoară 6%.

Întru calificarea activității ce presupune realizarea procesului de monitorizare a întocmirii și publicării sintezei amendamentelor, propunerilor și obiecțiilor înaintate de societatea civilă și alte părți interesate, inclusiv de deputați, pe marginea proiectelor de legi înainte în a doua lectură, activitatea se constată a fi **parțial realizată** din lipsa informațiilor complete pentru perioada de raport semestrul I anul 2023.

⁴⁶ <https://www.parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=Xh6%2BYe%2FFJ9M%3D&tabid=109&language=ro-RO>

În Graficul nr. 1 poate fi remarcată ponderea de preluare a contribuțiilor recepționate din partea societății civile pe marginea proiectelor de legi înainte în a doua lectură pentru anii 2017,2018, 2019, 2020, 2021 și 2022.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
13	Dezvoltarea unei platforme informatice pentru îmbunătățirea monitorizării on-line a procesului legislativ, de la înregistrarea proiectului de lege în Parlament și până la adoptarea actului normativ	Trimestrul I al anului 2022	Parlamentul	Platforma informatică funcțională pe pagina web a Parlamentului; numărul de accesări ale paginii web a Parlamentului după lansarea platformei informatice	Pagina web a Parlamentului	PARȚIAL REALIZAT

Acțiunea nr. 13 are drept scop eficientizarea controlului parlamentar, cu posibilitatea extinderii datelor de analiză conform necesităților expuse în acțiunile de mai sus: identificarea și clasificarea propunerilor prezentate, inclusiv de către reprezentanții societății civile, conform listei proiectelor de lege pe marginea cărora au fost făcute propunerile, date privind randamentele de publicare a sintezei amendamentelor la toate etapele procesului legislativ.

Secretariatului Parlamentului, în raportul prezentat pentru perioada semestrului I al anului 2022, informează că la moment în cadrul Parlamentului își desfășoară activitatea un grup de lucru responsabil de dezvoltarea și implementarea sistemului informatic E-Parlament.

Totodată, conform raportului recepționat pentru perioada anului 2018, Secretariatul Parlamentului informa despre publicarea Raportului de progres al Proiectului PNUD „Consolidarea Guvernantei Parlamentare în Moldova”, în cadrul căruia a fost realizată analiza funcțională a proceselor de lucru și dezvoltat conceptul sistemului informațional al Parlamentului. Astfel, proiectul a contribuit la elaborarea și aprobarea planului de transformare a tehnologiilor informaționale și de comunicație și a sarcinilor tehnice. De asemenea, a fost aprobat un proiect de dezvoltare a sarcinilor tehnice pentru un soft de vot electronic, cu organizarea cursurilor specializate de instruire pentru angajații în domeniul tehnologiilor informaționale și supusă testărilor proiectul unei noi pagini web, întru implementarea platformei informatice funcționale pe pagina web a Parlamentului.

În același context, a fost selectată compania care să dezvolte sistemul informatic e-Parlament. Ulterior, au fost aprobate etapele de implementare a Sistemului Informațional e-Parlament – circulația electronică a documentelor, e-Vot și Portalul Web.

Suplimentar, în raportul prezentat de către Secretariatul Parlamentului, pentru perioada de raport – anul 2022, se menționează că, o dată cu lansarea SI-Parlament, urmează să fie implementat și site-ul web, unde va fi reflectată și partea care cuprinde lucru cu proiectele și partea de votare, iar toate date cu etapele și rezultatele vor fi reflectate pe pagina web oficială a Parlamentului. În perioada de raportare semestrul I anul 2023 Parlamentul nu a oferit careva informații suplimentare privind evoluția platformei informatice pentru îmbunătățirea monitorizării on-line a procesului legislativ. Astfel, în concluzia celor expuse supra, în lipsa atingerii indicatorilor de progres, acțiunea nr. 13, pentru perioada curentă de raport, rămâne a fi **realizată parțial**.

Nr. crt	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
14	Întocmirea de sinteze ale obiecțiilor incluse în rapoartele de expertiză anticorupție pe marginea proiectelor de acte normative și publicarea acestora pe pagina web a Parlamentului concomitent cu proiectele de acte normative înregistrate în Parlament	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	Autorii inițiativelor legislative; Secretariatul Parlamentului	Sintezele obiecțiilor incluse în rapoartele de expertiză anticorupție pe marginea proiectelor de acte normative publicate pe pagina web a Parlamentului	Pagina web a Parlamentului	REALIZAT

În contextul asigurării întocmirii sintezelor ale obiecțiilor incluse în rapoartele de expertiză anticorupție pe marginea proiectelor de legi și publicarea acestora pe pagina web a Parlamentului, în perioada de raportare, **Direcția Generală Documentare Parlamentară** informează că în perioada 2 ianuarie – 30 iunie 2023 în Parlament au fost înregistrate și au intrat în procedură legislativă 216 de proiecte de acte normative. În conformitate cu prevederile cadrului normativ în vigoare, Parlamentul a sesizat Centrul Național Anticorupție în vederea întocmirii rapoartelor de expertiză anticorupție, în cazul a 59 de inițiative legislative. Parlamentul menționează că în perioada de referință Centrul Național Anticorupție a prezentat 43 de rapoarte de expertiză anticorupție, iar 16 inițiative urmează a fi prezentate urmare a parcurgerii termenului legal de efectuare a expertizei anticorupție.

În aceeași perioadă, au fost înaintate în Parlament și au intrat în procedură legislativă 70 de proiecte de acte normative ale Guvernului. Conform cerințelor prevederilor art. 40 din Legea nr. 100/2017, proiectul actului normativ este prezentat autorității publice cu competență de adoptare, aprobare sau emitere împreună cu dosarul de însoțire, care conține un șir de documente, printre care și sinteza obiecțiilor și propunerilor autorităților publice.

În acest sens, se menționează că din cele 70 de proiecte de acte normative, parvenite de la Guvern, 61 de proiecte au fost însoțite de sinteza obiecțiilor și propunerilor anexate la dosarele proiectelor de acte normative. Iar din acestea 61 de proiecte doar 34 conțineau obiecțiile Centrului Național Anticorupție, expuse în rapoartele de expertiză anticorupție. Proiectele de acte normative cu toate materialele aferente au fost publicate pe pagina web oficială a Parlamentului la compartimentul „Proiecte de acte legislative” a modulului „Procesul legislativ”.

În acest context, analizând pagina-web a Parlamentului, **Centrul Național Anticorupție** a constatat că în perioada semestrul I anul 2023, la nivelul organului legislativ suprem, din numărul total de 217 proiecte de acte normative înregistrate în Parlament, 113 de proiecte, sunt pasibile expertizei anticorupție. Din totalul proiectelor de legi pasibile expertizei anticorupție două inițiative legislative nu au fost supuse expertizei anticorupție. Astfel, la sfârșitul perioade de raport au fost adoptate de către Parlament 129 de proiecte de acte normative, iar în examinare sunt 145 de proiecte.

Respectiv, acțiunea nr. 14 este calificată ca fiind **realizată**, întrucât s-a atestat o rată foarte de înaltă de remitere a inițiativelor legislative în adresa Centrului Național Anticorupție pentru a fi supuse expertizei anticorupție, mai exact **98,2%** din inițiativele legislative înregistrate au fost supuse acestui mecanism de prevenire a corupției.

Merită menționat faptul, că această etapă este deosebit de importantă pentru sporirea eficienței și a impactului expertizei anticorupție, precum și pentru facilitarea examinării proiectelor de către comisii și deputați. La fel, pentru asigurarea transparenței procesului legislativ și a trasabilității modificărilor și completărilor operate la proiectele de acte legislative, sinteza obiecțiilor din rapoartele de expertiză anticorupție urmează a fi întocmită de către autorii inițiativelor legislative și/sau comisia sesizată în fond și publicată de către Secretariatul Parlamentului pe pagina web oficială, împreună cu Raportul comisiei sesizate în fond.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
15	Monitorizarea procesului de întocmire și publicare a sintezei obiecțiilor incluse în rapoartele de expertiză anticorupție concomitent cu publicarea proiectelor de acte normative înregistrate în Parlament	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	Biroul permanent al Parlamentului; Secretariatul Parlamentului	Rapoartele semestriale ale Secretariatului Parlamentului către Biroul permanent al Parlamentului cu privire la prezentarea de către autorii inițiativelor legislative a sintezei pe marginea rapoartelor de expertiză anticorupție concomitent cu înregistrarea proiectelor de acte normative	Rapoartele semestriale ale Secretariatului Parlamentului	REALIZAT PARȚIAL

Asigurarea realizării monitorizării procesului de întocmire și publicare a sintezei obiecțiilor incluse în rapoartele de expertiză anticorupție concomitent cu publicarea proiectelor de legi înregistrate în Parlament, **Secretariatul Parlamentului** informează că, conform prevederilor art. 13, alin. (1), lit. h), Biroul permanent al Parlamentului asigură controlul plasării la timp pe pagina web a Parlamentului a informației. Totodată, în perioada de referință, Biroului permanent nu i-au fost prezentate rapoarte privind publicarea informației pe pagina web oficială a Parlamentului la acest capitol.

Totodată, se menționează că acțiunea 15 nu poate fi aplicată în cazul monitorizării proiectelor de acte normative înaintate de deputați, Președintele RM, și Adunarea Populară a UTA Găgăuzia, căci conform prevederilor Regulamentului Parlamentului prevederilor art. 48 alin. (2) din Regulamentul Parlamentului: „În cel mult 5 zile lucrătoare de la data includerii în procedura legislativă, proiectele de acte legislative, propunerile legislative, precum și documentele menționate la art. 47 alin. (6) se plasează pe web site-ul Parlamentului” și Legii nr.100/2017 inițiativele legislative înaintate de deputați sunt înregistrate în Parlament, după care se remit spre avizare Guvernului și Centrului Național Anticorupție, pentru efectuarea expertizei anticorupție, ulterior, secretariatele comisiilor permanente examinează și fixează

toate obiecțiile pe marginea avizelor și expertizelor anticorupție în sintezele obiecțiilor și propunerilor care sunt parte integrantă a rapoartelor comisiilor permanente.

Conform, pct. 2.1.4, Secțiunea 1. Înaintarea inițiativei legislative, al Capitolul II Dispoziții de conținut, a Instrucțiunii privind circulația proiectelor de acte legislative în Parlament, „Proiectul de act legislativ înaintat în calitate de inițiativă legislativă a deputatului în Parlament se depune în Parlament împreună cu următoarele acte obligatorii:

- a) adresa de înaintare a inițiativei legislative, semnată de deputat/deputați, sau hotărârea organelor de lucru ale Parlamentului;
- b) proiectul de act legislativ, prezentat în limba de stat sau în limba rusă;
- c) nota informativă la proiectul de act legislativ;
- d) expertiza juridică și expertiza anticorupție, care se prezintă ulterior în conformitate cu rezoluția Președintelui Parlamentului”.

Deși anterior în cadrul Parlamentului nu a fost aplicată în mod consecvent practica includerii obiecțiilor din rapoartele de expertiză anticorupție în sinteza proiectelor de acte legislative, această etapă este deosebit de importantă pentru sporirea eficienței și a impactului expertizei anticorupție, precum și pentru facilitarea examinării proiectelor de către comisii și deputați. La fel, pentru asigurarea transparenței procesului legislativ și a trasabilității modificărilor și completărilor operate la proiectele de acte legislative, sinteza obiecțiilor din rapoartele de expertiză anticorupție urmează a fi întocmită de către autorii inițiativelor legislative și/sau comisia sesizată în fond și publicată de către Secretariatul Parlamentului pe pagina web oficială, împreună cu Raportul comisiei sesizate în fond. În acest sens, urmează a fi operate modificările necesare la Instrucțiunea privind circulația proiectelor de acte legislative în Parlament, adoptată prin Hotărârea Parlamentului nr. 30/2012, luându-se în considerare necesitatea de a completa sinteza publicată împreună cu Raportul comisiei sesizate în fond, urmare a examinării proiectului în cadrul ședinței în plen a Parlamentului.

Astfel, se recomandă pentru realizarea acțiunii nr. 15, introducerea modificărilor la Instrucțiunea privind circulația proiectelor de acte legislative în Parlament, aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr. 30/2012.

Pilonul II. Guvernul, sectorul public și administrația publică locală

Pilonul II al Strategiei include acțiuni de consolidare a integrității în serviciul public, îmbunătățirea încrederii populației în autoritățile administrației publice centrale și locale, asigurarea sancționării incidentelor de integritate și manifestărilor de corupție, consolidarea transparenței și a unui proces decizional echitabil. Întru realizarea obiectivului de consolidare a integrității în serviciul public, o serie de acțiuni introduse prevăd perfecționarea bazei instrumentale a instituției, prin introducerea rigorilor ferme de asigurare a transparenței, intoleranței, protecției.

De asemenea, relațiile dintre instituții este abordată din perspectiva promovării unei cooperări oneste și transparente, prin asigurarea schimbului de informații și organizarea activităților

comune de instruire, apelarea la instituția abilitată în cazul confruntării cu dileme de integritate. Toate aceste acțiuni sunt fiabile prin prisma responsabilității manageriale față de angajați și instituționale față de cetățeni.

Obiectivul pilonului al II-lea: Dezvoltarea integrității, a responsabilității, a transparenței și a rezistenței față de riscurile de corupție a agenților publici, a membrilor Guvernului și a aleșilor locali

Indicatori de impact:

- Încrederea în Guvern, îmbunătățită considerabil
- Încrederea în APC și APL, îmbunătățită
- Percepția privind corupția din cadrul executivului, îmbunătățită semnificativ
- Abaterile disciplinare ale agenților publici, sancționate
- Transparența decizională și transparența datelor guvernamentale, sporite.

PRIORITATEA II.1. PROMOVAREA INTEGRITĂȚII ÎN CADRUL ENTITĂȚILOR PUBLICE

Prioritatea II.1 prevede 18 acțiuni de consolidare a integrității instituționale, elaborate în scopul de a asigura respectarea prevederilor Legii Integrității nr. 82/2017, care include la art. 10, 14 instrumente de integritate necesare a fi respectate și asigurate de către entitățile publice, responsabilitatea pentru acestea aparținând conducătorului și fiecărui agent public în parte.

Acțiunile 1-14 incluse în *prioritatea II.1 Promovarea integrității în cadrul entităților publice* sunt măsuri cu termen permanent de implementare, și raportare anuală a indicatorilor de progres. Drept urmare, informația privind implementarea acestora va fi prezentată de către entitățile publice la finele anului de gestiune și incluse în raportul anual de monitorizare și evaluare a Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție.

PRIORITATEA II.2. ABORDAREA SECTORIALĂ A CORUPȚIEI

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
19	Asigurarea continuității implementării planurilor sectoriale/locale anticorupție	Trimestrul I anul 2022	SV; SFS; MF; APP; MM; MAIA; MS; MEC; MAI; APL (nivelul II)	Plan sectorial anticorupție elaborat, aprobat și publicat pe pagina web; raport semestrial privind implementarea planului sectorial, publicat pe pagina web și transmis către CNA	Pagina web a autorităților responsabile	REALIZAT PARȚIAL

Întru reducerea riscurilor de corupție în cele mai vulnerabile sectoare ale activității publice, întrucât, adesea impactul unor documente de politici naționale nu se materializează suficient la nivel sectorial, local și la nivelul contactului cetățeanului cu prestatorul de servicii publice,

Strategia Națională de Integritate și Anticorupție pentru anii 2017-2020, aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr. 56 din 30 martie 2017, includea abordarea sectorială a fenomenului corupției prin coordonarea aprobării a 9 planuri sectoriale anticorupție în domeniile vulnerabile, după cum urmează: vamal, asigurării ordinii publice, administrării și deetatăzării proprietății publice, fiscal, protecției mediului ambiant, agroalimentar, educației, sănătății și asigurării obligatorii de asistență medicală și achiziții publice, precum și aprobarea planurilor locale de acțiuni anticorupție, de către autoritățile publice locale de nivelul II.

Astfel, aprobarea și implementarea, pe parcursul anilor 2017-2020, a celor 9 planuri sectoriale anticorupție, consolidând astfel poziția comună a entităților publice de îndeplinire a responsabilităților specifice sectorului gestionat, au fost calificate drept una din succesele înregistrate, în comun de către actorii implicați în implementarea documentului de politici. Progres similar se atesta inclusiv la nivelul autorităților administrației publice locale de nivelul II, în aprobarea și implementarea planurilor locale anticorupție, relevând o rată de aprobare de 100%.

Asigurarea continuității procesului de implementare a politicilor publice anticorupție la nivel de sector/local, în conformitate cu Planul de acțiuni anticorupție, aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr. 421 din 24 decembrie 2021, privind modificarea Hotărârii Parlamentului nr. 56 din 30 martie 2017 pentru aprobarea Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție pentru anii 2017–2020, este prevăzută la Prioritatea II.2. Abordarea sectorială a corupției, Pilonului II Guvernul, sectorul public și administrația publică locală, acțiunea nr. 19, cu evidențierea următoarelor entități responsabile, după cum urmează: Serviciul Vamal, Serviciul Fiscal de Stat, Ministerul Sănătății, Agenția Proprietăți Publice, Ministerul Finanțelor, Ministerul Mediului, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Afacerilor Interne.

Ministerul Finanțelor aduce la cunoștință că **Serviciul Fiscal de Stat** a elaborat și aprobat prin Ordinul nr. 99 din 26.02.2020, Planului sectorial anticorupție în domeniul fiscal pentru anii 2021 – 2022⁴⁷, ulterior, completat și modificat prin Ordinul SFS nr. 74 din 22.02.2022. Conform Planului, raportul se întocmește semestrial, informația privind progresele înregistrate este publicată pe pagina web oficială a Serviciului Fiscal de Stat, la rubrica destinată integrității instituționale.

Cu referire la *Planul sectorial de acțiuni anticorupție pe domeniul vamal pentru anii 2022-2023*, Ministerul raportează că **Serviciul Vamal** a elaborat, aprobat și publicat pe pagina web a instituției, Planul sus-vizat⁴⁸. Raportul privind progresele înregistrate în implementarea Planului sectorial de acțiuni anticorupție pe domeniul vamal pentru anii 2022-2023 a fost plasat pe pagina web a Serviciul Vamal.

⁴⁷<https://sfs.md/uploads/files/rapoarte/Raport%20aferent%20Planului%20sectorial%20anticorup%C8%9Bie%20%C8%99i%20integritate%20semestrul%20I%202022.pdf>

⁴⁸https://customs.gov.md/api/media/16/03/2022/PSA_2022_2023_Final_1.pdf

Totodată, în ceea ce privește aprobarea planului sectorial de acțiuni anticorupție în domeniul achizițiilor publice, care cade în responsabilitatea **Ministerului Finanțelor**, pentru perioada curentă de raport, Ministerul, nu a oferit careva detalii.

Agencia Proprietăți Publice, în perioada elaborării prezentului Raport, a informat Secretariatul Grupurilor de Monitorizare a SNIA, privind aprobarea *Planul sectorial anticorupție pentru anul 2023, prin ordinul Agenției Proprietății Publice nr.55 din 17.03.2023* și plasat pe pagina web oficială a autorității⁴⁹.

Ministerul Mediului și subdiviziunile subordonare se află în proces de reformare conform planului de activitate a Ministerului pentru anul 2023. Respectiv, Ministerul a informat Grupul de Monitorizare a SNIA că la definitivarea reformei instituționale, se angajează să aprobe planurile sectoriale anticorupție. Totodată, Ministerul Mediului și subdiviziunile subordonate respectă și implementează cadrul normativ de prevenire a actelor de corupție.

Suplimentar, aducem la cunoștință că, **Ministerul Afacerilor Interne** au elaborat *Programul de prevenire și combatere a corupției în cadrul MAI pentru anii 2022-2025*. Astfel, din analiza informațiilor expuse pe portalurile deschise, Secretariatul Grupurilor de monitorizare a sesizat că la data de 28 decembrie 2022, Guvernul a aprobat *Programul de consolidare a încrederii și siguranței societății prin formare profesională, integritate și digitalizare a sistemului afacerilor interne pentru anii 2022-2025*, care prevede la Obiectivul specific „Consolidarea climatului de integritate și ordonarea unitară a competențelor de prevenire și combatere a corupției în cadrul sistemului afacerilor interne” o serie de măsuri întru asigurarea atingerii indicatorilor propuși și consolidării integrității în rândul angajaților Ministerului Afacerilor Interne.

Prin urmare, în perioada elaborării prezentului Raport, informații referitor la elaborarea și publicarea rapoartelor privind progresele înregistrate în implementarea Planurilor sectoriale de acțiuni anticorupție pe domeniile agroalimentar, educației, sănătății și asigurării obligatorii de asistență medicală și achiziții publice, nu au parvenit în adresa Secretariatului Grupurilor de monitorizare.

Iar cu referire la planurile locale, în urma examinării rapoartelor parvenite de la autoritățile publice locale de nivelul II, sa constatat, că în perioada de raport, 33 de Consilii raionale, din numărul total de 35 Consilii, ce constituie **94% au prezentat Rapoartele privind implementarea Planurilor locale anticorupție**. În ceea ce privește Consiliul raional Orhei și Consiliul municipal Chișinău, nu au raportat către Secretariatul Grupurilor de monitorizare a SNIA, progresele și deficiențele înregistrate în implementarea Planului local de acțiuni anticorupție pentru perioada semestrul I al anului 2023.

În această ordine de idei, acțiunea nr. 19, se califică a fi **realizată parțial**, din lipsa atingerii indicatorilor de progres de către toate entitățile antrenate în acest exercițiu.

PRIORITATEA II.3. TRANSPARENȚĂ ȘI RESPONSABILITATE ÎN FAȚA CETĂȚENILOR

⁴⁹<https://app.gov.md/storage/upload/administration/reports/107/Plan%20sectorial%20anticorup%C8%9Bie%20%C3%AE%20domeniul%20administr%C4%83rii%20C8%99i%20deetatz%C4%83rii%202023.pdf>

Nr. Crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
20	Crearea unei platforme electronice a Guvernului ce ar permite monitorizarea externă a fluxului de proiecte de acte normative, precum și accesul publicului la proiectele respective și la materialele aferente din momentul transmiterii lor la Guvern	Trimestrul III al anului 2022	CS; STISC; AGE; MJ	Platforma electronică ce permite monitorizarea externă a fluxului de proiecte de acte normative, integrată pe pagina web oficială a Guvernului după consultarea societății civile asupra caracterului prietenos pentru utilizator, funcțională	Pagina web a Guvernului	REALIZAT PARȚIAL

Art. 22 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, prevede utilizarea Sistemului Informațional e-Legislație și publicarea în cadrul acestuia a tuturor versiunilor proiectului actului normativ la diferite etape ale elaborării acestuia, precum și a materialelor suplimentare corespunzătoare etapei respective de elaborare, de către autoritatea publică sau subiectul cu drept de inițiativă legislativă care elaborează proiectul actului normativ, cu excepția Președintelui Republicii Moldova și a deputaților în Parlament.

Sistemul Informațional „e-Legislație”, are ca obiectiv primar facilitarea procesului de creație legislativă și urma a fi dezvoltat, astfel, încât să cuprindă traseul unui proiect de act normativ la toate etapele procesului legislativ (elaborare, avizare, expertizare), concentrate într-un singur sistem - accesibil subiecților implicați în procesul normativ, inclusiv a publicului.

Astfel, încât prin intermediul Sistemului informațional se vor face publice:

- a) inițiativa legislativă;
- b) numele, prenumele și datele de contact ale persoanei responsabile de elaborarea proiectului de act normativ sau, după caz, informația despre grupurile de lucru create și componența acestora;
- c) studiul de cercetare, după caz;
- d) conceptul proiectului, după caz;
- e) proiectul actului normativ;
- f) dosarul de însoțire al proiectului;
- g) informația referitoare la consultarea publică a proiectului;
- h) alte documente care au tangență cu procesul de elaborare a proiectului.

Totodată, merită a fi menționat faptul că, considerând provocările întâmpinate în supunerea tuturor proiectelor de acte normative expertizei anticorupție și publicării rezultatelor acesteia, este relevantă includerea categoriei „rezultatele expertizei anticorupție” în lista informațiilor făcute publice în sistemul sus-menționat, inclusiv în conformitate cu acțiunea nr. 36 din prioritatea II.3, care prevede „Întocmirea sintezei obiecțiilor incluse în rapoartele de expertiză anticorupție pe marginea proiectelor de legi și de hotărâri ale Guvernului și publicarea ei pe pagina web a executivului concomitent cu publicarea proiectelor transmise la Guvern spre aprobare”.

Cancelaria de Stat informează Secretariatul că asigură monitorizarea externă a fluxului de proiecte de acte normative, precum și accesul publicului la proiectele respective și la materialele aferente, la toate etapele pe mai multe platforme. La etapa inițierii actului normativ, autoritatea (autorul) publică pe pagina sa, anunțul privind inițierea elaborării actului, însoțit, după caz, de analiza impactului de reglementare, studiul de cercetare etc.

Ulterior, toate proiectele de acte normative recepționate de către Cancelaria de Stat de la autorități sunt plasate, după examinare și anunțare în procedură de avizare în cadrul Ședinței secretarilor generali ai ministerelor, pe pagina web a Cancelariei de Stat – www.cancelaria.gov.md, la compartimentul Ședințele secretarilor, pentru a asigura accesul publicului la acestea. Dosarul plasat include: 1) proiectul, 2) nota informativă, 3) cererea de înregistrare și 4) orice alte acte aferente disponibile la această etapă (tabelul de concordanță, analiza de impact etc.). De asemenea, autorii proiectelor au obligația publicării acestora pe platforma guvernamentală particip.gov.md, pentru consultare publică.

Ulterior, la etapa înaintării spre aprobare de către Guvern, proiectele definitive, prezentate Cancelariei de Stat și acceptate pentru includere în agenda ședinței Guvernului sunt plasate pe pagina web a Guvernului – www.gov.md, la compartimentul Ședința Guvernului, împreună cu instrumentele de motivare (nota informativă), de regulă cu o săptămână înainte de Ședința Guvernului, pentru a acorda suficient timp publicului pentru a lua cunoștință de deciziile care urmează a fi adoptate.

În contextul celor sus-expuse, menționăm că accesul publicului este asigurat la toate etapele de promovare a proiectelor de acte normative.

Astfel, platformele electronice ce permit monitorizarea externă a fluxului de proiecte de acte normative sunt:

- www.particip.gov.md
- www.cancelaria.gov.md
- www.gov.md.

Conform raportului prezentat în semestrul I al anului 2023 de către **Agenția de Guvernare Electronică**, informează că a examinat proiectul Hotărârii de Guvern cu privire la aprobarea Conceptului Sistemului Informațional „e-Monitorizare”, autor – Cancelaria de Stat, prezentat spre coordonare prealabilă, și în limitele competențelor instituției, a comunicat obiecțiile și propunerile relevante.

Scopul Sistemului Informațional „e-Monitorizare” este de a asigura digitalizarea proceselor de planificare-monitorizare-raportare a implementării documentelor de politici publice și documentelor de planificare.

Odată cu obținerea statutului de țară candidată pentru aderarea la UE (23 iunie 2022), Republica Moldova și-a asumat o serie de angajamente noi, onorarea cărora implică mai multe activități practice organizate într-un proces continuu, interactiv și incremental de planificare-monitorizare-raportare. În acest context, rolul activităților de digitalizare a devenit și mai important pentru asigurarea unei monitorizări calitative a implementării documentelor de planificare strategică, angajamentelor internaționale și a transpunerii actelor UE în legislația

națională. Astfel, Sistemul Informațional „e-Monitorizare” va fi o soluție din categoria Guvern către Guvern (G2G) și Guvern către Cetățeni (G2C), îndreptată spre asigurarea tranziției de la modalitățile tradiționale de procesare a documentelor spre digitalizarea extensivă și eficientizarea colaborării inter-instituționale.

Comisia Electorală Centrală raportează, că pe pagina web oficială a Comisiei a fost integrat cu succes modulul widget al portalului <https://particip.gov.md>. De asemenea, a fost desemnată o persoană responsabilă și un supleant, de plasarea anunțurilor/proiectelor ce țin de inițierea elaborării/consultării publice a proiectelor de acte normative pe portalul <https://particip.gov.md>.

Conform raportului prezentat de **Ministerul Justiției**, pentru perioada de implementare – anul 2018, Sistemul Informațional Automatizat (SIA) „e-legislație” se afla în proces de testare cu toate autoritățile publice ale administrației publice centrale. Totodată, a fost actualizată lista persoanelor implicate în procesul de elaborare a actelor normative, iar Agenția Resurse Informaționale Juridice a creat conturile necesare pentru a avea acces la sistem și pentru a participa la testare.

Suplimentar, din rapoartele transmise anterior, Secretariatul Grupurilor de monitorizare a fost informat pe marginea planificării lansării oficiale a sistemului „e-legislație” cu asigurarea interconectării cu Registrul de stat al actelor juridice (www.legis.md). Proiectul Hotărârii de Guvern cu privire la aprobarea sistemului informațional autorizat „e-legislație” era raportat ca fiind la etapa de definitivare pentru a fi transmis spre consultare publică. La 13 aprilie 2019, Ministerul Justiției a plasat pe pagina web oficială, anunțul privind continuarea procesului de elaborare a proiectului Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea Sistemului Informațional Automatizat „e-Legislație” și a proiectului Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Conceptului tehnic al Sistemului Informațional Automatizat „e-Legislație”.

În perioada de raportare, cu referire la acțiunea dată **Ministerul Mediului** informează asupra numărului de proiecte plasate pe portalul informațional particip.gov.md (total 25 de proiecte de acte normative) spre consultare publică, într-o respectare a transparenței în procesul decizional.

În acest sens, merită a fi menționate rezultatele expuse în ediția Barometrului Opiniei Publice din octombrie – noiembrie 2022⁵⁰, care denotă o rată de doar 7,7% a respondenților care au foarte multă încredere în Guvern, ceea ce se explică inclusiv prin nivelul transparenței instrumentelor utilizate de către entitățile publice accesibile publicului larg.

Subsidiar, transparență și responsabilitate în fața cetățenilor, a fost analizată inclusiv prin prisma datelor acumulate, care au stat la baza elaborării Studiului de evaluare a impactului Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție, Moldova 2021⁵¹, elaborat cu suportul proiectului PNUD „*Lupta cu corupția prin consolidarea integrității în Republica Moldova*”, unde

⁵⁰ <https://ipp.md/wp-content/uploads/2022/12/Prezentarea-rezultatelor-BOP-2022.pdf>

⁵¹ <https://www.undp.org/ro/moldova/publications/studiu-de-evaluare-impactului-strategiei-na%C8%9Bionale-de-integritate-%C8%99i-anticorup%C8%9Bie-%E2%80%93-moldova-2021>;

ponderea respondenților (populație, business) care apreciază nivelul de transparență în activitatea Guvernului drept una destul de transparență sau foarte transparență, se înregistrează o creștere nesemnificativă cu 1% comparativ cu datele acumulate în anul 2019⁵², și o creștere cu 4% comparativ cu datele prezentate pentru anul 2017⁵³.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
22	Revizuirea și aprobarea modificărilor la Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative în sensul instituirii obligativității efectuării expertizei anticorupție asupra proiectului actului normativ definitivat	Trim. II al anului 2022	MJ, CNA	Act normativ adoptat	Monitorul Oficial al Republicii Moldova	PARȚIAL REALIZAT

Cu referire la asigurarea revizuirii și aprobării modificărilor aduse Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative, în sensul instituirii obligativității efectuării expertizei anticorupție asupra proiectului actului normativ definitivat **Centrul Național Anticorupție** informează modificarea art. 34 și 35 din Legea nr. 100/2017, urmărește înlăturarea incoerențelor normative pentru perfecționarea cadrului legislativ, Legea integrității, nr. 82/2017 și Legea cu privire la actele normative, nr. 100/2017, ce vizează activitatea de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte normative de către Centrul Național Anticorupție.

Una din măsurile de control al integrității în sectorul public reprezintă, potrivit cadrului legal național și, în special, a Legii integrității nr. 82/25.05.2017, efectuarea expertizei anticorupție a proiectelor de acte normative, care reprezintă identificarea în proiectele de acte normative a riscurilor de corupție, a factorilor care le generează, precum și înaintarea recomandărilor pentru înlăturarea lor.

Potrivit art. 34 al Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative „*Expertiza anticorupție este efectuată concomitent cu avizarea și consultarea publică*”. Respectiv, potrivit Legii nr. 100/2017 expertiza anticorupție trebuie să fie efectuată la etapa avizării proiectului, deci, asupra unui proiect nedefinitivat.

Aprobarea normelor Legii nr. 100/2017 care reglementează efectuarea expertizei anticorupție nu este corelată cu prevederile Legii integrității nr. 82/2017, lege care conține norme juridice în vederea asigurării climatului de toleranță zero la corupție în cadrul entităților publice din Republica Moldova, care la art. 28 prevede că „*expertiza anticorupție, cu excepțiile stabilite de lege, se efectuează (...) doar asupra proiectului definitivat în baza propunerilor și obiecțiilor expuse în procesul de avizare și/sau de consultare publică a părților interesate*”.

⁵² <https://www.undp.org/ro/moldova/publications/studiu-de-evaluare-impactului-strategiei-na%C5%A3ionale-de-integritate-%C5%9Fi-anticorup%C5%A3ie-moldova-2019>

⁵³ <https://www.undp.org/ro/moldova/publications/studiu-de-evaluare-impactului-strategiei-na%C8%9Bionale-de-integritate-%C8%99i-anticorup%C8%9Bie-%E2%80%93moldova-2017>

Mai mult decât atât, aprobarea Legii nr. 100/2017, în special reglementările privind efectuarea expertizei anticorupție nu sunt corelate cu politicile statului aprobate la nivel național anterior, și anume, nu sunt conforme prevederilor Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție pentru anii 2017-2020, aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr. 56/30.03.2017. Această Strategie, reprezintă un document de politici la nivel național, care statuează foarte clar obligativitatea transmiterii tuturor proiectelor de acte legislative și normative, pasibile expertizei anticorupție, după definitivarea proiectelor în urma avizării, la CNA pentru efectuarea expertizei anticorupție.

Totodată, ținând cont de impactul și obiectivele expertizei anticorupție care presupun prevenirea manifestărilor de corupție prin excluderea factorilor de risc din proiecte, oferirea garanțiilor suplimentare de desfășurare a procesului legislativ în interesul cetățenilor și în interes public, efectuarea expertizei anticorupție concomitent cu etapa de avizare a proiectului diminuează din rolul și din scopul/menierea expertizei anticorupție, prevăzut chiar în același act normativ, Legea nr. 100/2017 – Expertiza anticorupție are menirea de a – „(...) *preveni apariția unor reglementări care ar favoriza corupția, prin elaborarea recomandărilor în vederea revizuirii reglementărilor respective sau în scopul diminuării efectelor negative ale acestora*”. Astfel, raționamentul care stă la baza efectuării expertizei anticorupție asupra proiectului definitivat constă în faptul că proiectul nu poate suferi alte modificări, deoarece acele modificări pot conține în sine norme coruptibile.

Într-o altă ordine de idei, supunerea repetată a proiectelor de acte normative expertizei anticorupție, odată la etapa avizării și ulterior, când proiectul este definitivat în baza propunerilor și obiecțiilor expuse în procesul de avizare riscă să tergiverseze procesul de elaborare și promovare a proiectelor de acte normative.

De asemenea, remarcăm că expertiza anticorupție în calitate de instrument de prevenire a corupției în Republica Moldova, care se aplică din 2006 se bucură de apreciere la nivel regional din partea țărilor Europei de Sud-Est care sunt membre ale Inițiativei Regionale Anticorupție (RAI). Astfel, în cadrul Atelierului regional privind instrumentele IT de prevenire a corupției, care a avut loc pe data de 12.09.2018 la Chișinău, activitatea de expertiză anticorupție și soft-ul „e-Expertiza”, pentru întocmirea rapoartelor de expertiză anticorupție, au fost apreciate drept exemple pozitive, necesare și utile pentru țările din regiune.

În acest context, se impune în mod imperios aprobarea modificărilor la Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative în sensul instituirii obligativității efectuării expertizei anticorupție asupra proiectului definitivat. Doar în așa mod, un obiectiv primordial al statului de prevenire a apariției unor noi reglementări care ar favoriza corupția, va putea fi atins.

Menționăm că, întru asigurarea realizării acțiunii sus-vizate, Centrul Național Anticorupție, a remis în anul 2022 în adresa Ministerului Justiției, spre promovare, proiectul de act normativ privind modificarea Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative⁵⁴.

⁵⁴ <https://www.justice.gov.md/ro/content/proiectul-hotaririi-guvernului-cu-privire-la-aprobarea-proiectului-de-lege-pentru-0>

Totodată, **Ministerul Justiției** informează că a elaborat un proiect de lege pentru modificarea Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative. Acest proiect de lege a fost înregistrat la ședința Secretarilor Generali din 24.03.2023 însă, nu s-a acceptat transmiterea proiectului pentru avizare fiind menționat necesitatea unei examinări suplimentare din partea Cancelariei de Stat. În prezent, Ministerul Justiției va reiniția promovarea acestui proiect cu anumite ajustări de rigoare în contextul procesului de implementare a cerințelor de aderare la UE. Urmare a examinării informațiilor oferite de autoritățile responsabile se constată lipsa atingerii în totalitate a indicatorilor de progres, astfel, acțiunea se constată a fi **parțial realizată**.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
23	Transmiterea tuturor proiectelor de acte normative pasibile de expertiza anticorupție, după definitivarea proiectelor în urma avizării, la CNA pentru efectuarea expertizei anticorupție	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	Entități publice	Număr al proiectelor de acte normative pasibile de expertiza anticorupție, aprobate de Guvern; număr al proiectelor de acte normative pasibile de expertiza anticorupție, aprobate de Guvern, supuse în prealabil acestei expertize	Pagina web a Guvernului /Ordinea de zi a ședințelor Guvernului;/ pagina web a CNA/ Rapoarte privind activitatea de expertiză anticorupție	REALIZAT

Conform articolului nr. 35 din Legea nr. 100 din 22.12.2017 cu privire la actele normative, expertiza anticorupție este obligatorie pentru toate proiectele actelor normative. Conform art. 28, lit. (2) din Legea Integrității nr. 82/2017, agenții publici și entitățile publice cu drept de inițiativă legislativă, alte entități publice care elaborează și promovează proiecte de acte normative, precum și Secretariatul Parlamentului, în cazul inițiativelor legislative ale deputaților, au obligația de a supune expertizei anticorupție proiectele de acte, cu excepția:

- a) documentelor de politici;
- b) actelor cu caracter individual de remanieri de cadre;
- c) decretelor Președintelui Republicii Moldova;
- d) dispozițiilor Guvernului;
- e) hotărârilor Guvernului de aprobare a avizelor asupra proiectelor de legi și decrete ale Președintelui Republicii Moldova;
- f) tratatelor internaționale, actelor de acordare a deplinelor puteri și de exprimare a consimțământului Republicii Moldova de a fi legată prin tratat internațional.

Pentru perioada curentă de raport, **Cancelaria de Stat** informează că, din numărul total de 513 acte normative examinate în ședințele Guvernului, pasibile expertizei anticorupție a fost supuse 217 proiecte de acte normative, acestea fiind însoțite de rapoartele de expertiză anticorupție elaborate de către CNA.

Centrul Național Anticorupție informează că în perioada primului semestru 2023, au fost monitorizate 24 ședințe de Guvern, în cadrul cărora au fost aprobate 421 de proiecte, din care

nu necesită a fi supuse expertizei anticorupție 163 proiecte HG (temei servind art. 28 alin.(1) din Legea integrității nr.82/2017), iar pasibile a fi supuse expertizei anticorupție au fost 258 de proiecte. Din cele pasibile au fost remise către CNA și supuse expertizei anticorupție 257 proiect de hotărâri de Guvern, iar 1 proiect de Hotărâre de Guvern nu a fost supus expertizei anticorupție.

Ministerul Apărării informează că, pe parcursul semestrului I al anului 2023, au fost supuse expertizei anticorupție:

- Proiectul Hotărârii de Guvern pentru modificarea anexei la Hotărârea Guvernului nr.666/2015 cu privire la stabilirea cazurilor de asigurare cu rație alimentară a efectivului Armatei Naționale pe timp de pace, aprobat ulterior prin Hotărârea Guvernului nr. 151/2023;
- Proiectul Hotărârii de Guvern pentru modificarea unor hotărâri ale Guvernului (indemnizația pentru închirierea și acordarea spațiului locativ militarilor prin contract ai Forțelor Armate), aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 312/2023.

Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării raportează despre aprobarea în ședință de Guvern a 29 de acte normative pasibile de expertiza anticorupție și toate cele 21 de proiecte de acte normative, au fost supuse în prealabil expertizei anticorupție, conform procedurii legale.

Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene informează că au fost supuse expertizei anticorupție 2 proiecte de acte normative, în conformitate cu art. 35 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative:

- proiectul Hotărârii de Guvern cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru modificarea Legii nr. 257/2013 privind privind resortisanții statelor terțe care au obligația deținerii unei vize și resortisanții statelor terțe care sunt exonerati de obligativitatea deținerii unei vize la traversarea frontierei de stat a Republicii Moldova (număr unic 170/MAEIE/2023);
- proiectul Hotărârii de Guvern pentru modificarea Hotărârii Guvernului nr. 798/1994 cu privire la asistența acordată de ambasadele Republicii Moldova delegațiilor oficiale și funcționarilor de stat aflați în deplasări de serviciu în străinătate (număr unic 203/MAEIE/2023). Ambele acte normative fiind adoptate, publicate și intrate în vigoare.

Ministerul Justiției raportează că au fost elaborate 64 de proiecte de acte normative, dintre care 22 au fost remise Guvernului spre aprobare. Toate proiectele au fost supuse expertizei anticorupție în conformitate cu Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative.

Ministerul Afacerilor Interne raportează despre aprobarea a 18 de proiecte de hotărâri ale Guvernului, elaborate de către MAI.

Ministerul Finanțelor informează că în perioada de referință au fost supuse expertizei anticorupție 13 proiecte de acte normative.

Ministerul Culturii informează că pe parcursul perioadei de raport, au fost elaborate 4 proiecte de acte normative și aprobate de către Guvern, toate 4 fiind supuse în prealabil expertizei anticorupție.

Agencia Națională pentru Siguranța Alimentelor informează că, în perioada de referință, 2 proiecte de acte normative pasibile de expertiza anticorupție, au fost aprobate de Guvern:

- Proiectul de Hotărârea Guvernului cu privire la organizarea și funcționarea Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor.
- Proiectul de Hotărârea Guvernului cu privire la modificarea Hotărârii Guvernului nr. 828/2022 pentru aprobarea Regulamentului privind procedurile și documentele aferente Registrului de stat al animalelor.

Pentru perioada curentă de raport, **Comisia Națională a Pieței Financiare** a informat că potrivit art. 35 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, proiectele de lege elaborate de către CNPF sunt supuse expertizei anticorupție. Astfel, CNPF raportează că un proiect de lege a fost aprobat de către Guvern, însă fără a se cunoaște dacă acesta a fost remis în adresa Centrului Național Anticorupție pentru a fi supus expertizei anticorupție sau nu. Suplimentar, comunică că potrivit art. 35 alin. (4) din Legea 100/2017, nu sunt supuse expertizei anticorupție, efectuate de către CNA, actele normative ale autorităților publice autonome, iar CNPF este o autoritate publică autonomă în condițiile Legii nr. 192/1998 privind Comisia Națională a Pieței Financiare.

Consiliul Audiovizualului al Republicii Moldova informează că toate proiectele actelor normative elaborate, avizate și supuse consultărilor publice, pasibile de expertiza anticorupție, au fost expediate către CNA pentru efectuarea expertizei anticorupție.

Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală informează că au elaborat 2 proiecte de acte normative ele fiind supuse expertizei anticorupție, totodată acestea sunt publicate pe pagina web a Guvernului:

- Legea nr. 98/2023 pentru modificarea unor acte normative (îmbunătățirea mecanismului de acordare a licențelor obligatorii);
- Hotărârea de Guvern nr. 247/2023 cu privire la modificarea unor hotărâri ale Guvernului și abrogarea unei hotărâri a Guvernului.

Comisia Electorală Centrală informează că dispune de independență organizațională, funcțională, operațională și financiară, respectiv actele normative se aprobă prin hotărâre a Comisiei și nu de Guvern. Toate proiectele de acte normative elaborate de Comisie se transmit pentru efectuarea expertizei anticorupție. Astfel, conform Planului de acțiuni privind activitatea de elaborare a cadrului normativ al CEC, pentru perioada de raportare, urmează a fi supuse expertizei anticorupție în total 42 de proiecte de acte normative.

Agencia Proprietăți Publice informează că în perioada de raport au fost elaborate de Agenția Proprietății Publice și transmise spre efectuarea expertizei anticorupție, 19 proiecte de acte normative pasibile de expertiza anticorupție, dintre care 2 au fost ulterior retrase.

În această ordine de idei este important de reiterat faptul că potrivit noilor prevederi ale Legii nr. 100 din 22.12.2017 cu privire la actele normative, intrate în vigoare la 22.07.2018, expertiza proiectului de act normativ este efectuată concomitent cu avizarea acestuia, deci, asupra unui proiect nedefinitivat. Astfel, normele Legii nr. 100/2017 care reglementează efectuarea expertizei anticorupție nu sunt corelate cu prevederile Legii integrității nr. 82/2017, care la art.

28 prevede că „expertiza anticorupție, cu excepțiile stabilite de lege, se efectuează (...) doar asupra proiectului definitivat în baza propunerilor și obiecțiilor expuse în procesul de avizare și/sau de consultare publică a părților interesate”.

Ținând cont de impactul și obiectivele expertizei anticorupție de asigurarea prevenirii manifestărilor de corupție prin excluderea factorilor de risc din proiecte, oferirea garanțiilor suplimentare de desfășurare a procesului legislativ în interesul cetățenilor și în interes public, efectuarea acesteia concomitent cu etapa de avizare a proiectului va diminua din rolul și din scopul mecanismului dat, prevăzut chiar în Legea nr.100/2017 – Expertiza anticorupție are menirea de a – „(...) preveni apariția unor reglementări care ar favoriza corupția, prin elaborarea recomandărilor în vederea revizuirii reglementărilor respective sau în scopul diminuării efectelor negative ale acestora”. Raționamentul care stă la baza efectuării expertizei anticorupție asupra proiectului definitivat constă în faptul că proiectul nu poate suferi alte modificări care pot conține în sine norme coruptibile.

În acest context, se impune în mod necesar aprobarea modificărilor la Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, în sensul instaurării obligativității efectuării expertizei anticorupție asupra proiectului atunci când acesta este definitivat.

Astfel, analizând datele prezentate la acțiunea nr. 23, se constată că din totalul proiectelor de acte normative pasibile a fi supuse expertizei anticorupție (258) care au fost aprobate în cadrul ședințelor de Guvern nu a fost transmis către Centrul Național Anticorupție un singur proiect, ceea ce permite calificarea acțiunii ca fiind **realizată** pentru această perioadă de raport.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
24	Întocmirea sintezei obiecțiilor incluse în rapoartele de expertiză anticorupție pe marginea proiectelor de acte normative și publicarea ei pe pagina web a Guvernului concomitent cu publicarea proiectelor transmise la Guvern spre aprobare	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	Entități publice; CS	Sintezele obiecțiilor incluse în rapoartele de expertiză anticorupție pe marginea proiectelor de acte normative, publicate pe pagina web a Guvernului	Pagina web a Guvernului	REALIZAT

Cu referire la realizare acțiunii nr. 24, **Centrul Național Anticorupție** informează că pe parcursul perioadei de raport, au fost monitorizate 24 de ședințe de Guvern, în cadrul cărora au fost aprobate 421 de proiecte, din care nu necesită a fi supuse expertizei anticorupție 163 proiecte de Hotărâri de Guvern în temeiul art. 28 alin. (1) din Legea integrității nr. 82/2017, iar pasibile expertizei anticorupție au fost 258 de proiecte. Din cele pasibile au fost remise către CNA și supuse expertizei anticorupție 257 proiecte de Hotărâri de Guvern, iar 1 proiect nu a fost supus expertizei anticorupție, ceea ce denotă o responsabilizare și transparență în activitatea autorităților publice. În acest context, CNA salută tendința autorităților de a respecta cadrul

legal în procesul de elaborare și promovare a actelor normative și încurajează în continuare să remită Centrului toate proiectele de acte normative pasibile de expertiza anticorupție, pentru a fi supuse acestui mecanism de prevenire a corupției, astfel contribuind la transparentizarea procesului legislativ.

Totodată, **Centrului Național Anticorupție** menționează că pe marginea acestor 257 proiecte de Hotărâri de Guvern au fost întocmite sinteze ale obiecțiilor incluse în rapoartele de expertiză anticorupție.

Cancelaria de Stat, informează Secretariatul Grupurilor de monitorizare, că după obținerea expertizei anticorupție, autorii proiectelor de acte normative întocmesc sinteza obiecțiilor, precum și includ în nota informativă constatările expertizei anticorupție. Această notă este publicată, împreună cu proiectul, pe pagina Guvernului, la etapa publicării proiectului ordinii de zi a ședinței Guvernului⁵⁵.

Ministerul Justiției raportează că, conform indicatorului de progres toate constatările și concluziile din rapoartele de expertiză anticorupție pe marginea proiectelor de legi sunt incluse în sinteze separate și remise Guvernului împreună cu dosarul proiectului. Publicarea acestora pe pagina web oficială a Guvernului ține de competența Cancelariei de Stat.

Conform raportului prezentat de **Ministerului Afacerilor Interne**, au fost efectuate sinteze ale obiecțiilor și propunerilor la 18 proiecte de acte normative publicate.

Ministerul Culturii informează că, 6 proiecte de acte normative, la care există tabele de sinteză cu obiecții incluse din rapoartele de expertiză anticorupție.

Conform raportului prezentat de către **Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene**, tabelul de sinteză cu poziția CNA (cu lipsa de careva factori identificați și riscuri de corupție) a fost transmis pentru examinare de către Guvern la ședința sa din 14 iunie. Materialele ședinței au fost plasate pe site-ul Guvernului⁵⁶, cu indicarea rezultatului expertizei anticorupție în Nota informativă pe marginea proiectului în discuție.

Ministerul Sănătății informează, că în perioada de raportare au fost transmise către CNA, 10 proiecte de acte normative pasibile de expertiza anticorupție, după cu urmează:

1. proiectul de HG nr.106/2023 cu privire la stabilirea cuantumului anual de alcool etilic nedenaturat destinat producerii farmaceutice și utilizării în medicină pentru anul 2023;
2. proiectul de HG nr. 120/2023 cu privire la modificarea Hotărârii Guvernului nr. 899/2017 pentru aprobarea Regulamentului sanitar privind adaosul de vitamine și minerale, precum și de anumite substanțe de alt tip în produsele alimentare;
3. proiectul de HG nr. 128/2023 pentru modificarea Hotărârii Guvernului nr.1345/2007 cu privire la acordarea facilităților tinerilor specialiști cu studii medicale și farmaceutice;
4. proiectul de HG nr. 154/2023 cu privire la modificarea unor hotărâri ale Guvernului (consolidarea și eficientizarea activității Ministerului Sănătății);
5. proiectul de HG nr. 171/2023 cu privire la modificarea Programului unic al asigurării obligatorii de asistență medicală, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1387/2007;

⁵⁵ <https://gov.md/ro/advanced-page-type/sedinte-de-guvern>

⁵⁶ <https://gov.md/ro/search/node/subiect-12-nu-203-maeie-2023.pdf>

6. proiectul de HG nr. 213/2023 cu privire la modificarea unor Hotărâri ale Guvernului și abrogarea Hotărârii Guvernului nr.428/2012 (se modifică nr. 104/2022, nr. 105/2022 și nr. 106/2022);
7. proiectul de HG nr.295/2023 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de aprobare și înregistrare a prețului de producător la medicamente;
8. proiectul de HG nr. 403/2023 cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (optimizarea activității Agenției Naționale pentru Sănătate Publică);
9. proiectul de HG nr. 442/2023 cu privire la modificarea Hotărârii Guvernului nr. 538/2009 pentru aprobarea Regulamentului sanitar privind suplimentele alimentare;
10. proiectul de HG cu privire la aprobarea Regulamentului sanitar privind supravegherea și monitorizarea calității apei potabile (număr unic 488/MS/2023) a fost transmis spre avizare/expertiză (scrisoarea nr. 18-69-6699 din 26.06.2023).

Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale la rândul său, informează că, în semestrul I al anului 2023, au fost supuse în prealabil expertizei anticorupție 24 de acte normative, toate fiind ulterior aprobate de Guvern.

Ministerul Mediului raportează că în perioada de referință au fost expediate spre expertiză anticorupție 16 proiecte de acte normative după cum urmează:

1. proiectul de HG privind aprobarea Regulamentului cu privire la autorizarea tăierilor de vegetație forestieră;
2. proiectul de HG pentru aprobarea Regulamentului privind etichetarea ecologică;
3. proiectul de lege privind modificarea Legii nr. 209/2016 privind deșeurile;
4. proiectul de HG pentru modificarea HG nr. 570/2009 cu privire la aprobarea unor acte normative în vederea implementării prevederilor Codului subsolului;
5. proiectul de HG cu privire la schimbul de terenuri (terenul fondului forestier proprietatea statului cu terenul fondului forestier proprietatea UAT Cazaclia, UTA Găgăuzia);
6. proiectul legii pentru modificarea Regulamentului cu privire la regimul comercial și reglementarea utilizării hidrocarburilor halogenate care distrug stratul de ozon, aprobat prin Legea nr.852/2002;
7. proiectul de lege cu privire la activitatea meteorologică și hidrologică;
8. proiectul de HG pentru aprobarea Metodologiei de calculare a tarifelor la serviciile prestate, a Nomenclatorului serviciilor prestate și a tarifelor la acestea și a Regulamentului cu privire la modul de formare și utilizare a mijloacelor speciale ale SHS;
9. proiectul de HG cu privire la modificarea HG nr. 711/2022 cu privire la aprobarea Regulamentului privind modul de administrare a Fondului Național pentru Mediu;
10. proiectul HG pentru aprobarea Metodologiei de calculare a tarifelor la serviciile prestate, a Nomenclatorului serviciilor prestate și a tarifelor la acestea și a Regulamentului cu privire la modul de formare și utilizare a mijloacelor speciale ale SHS;
11. proiectul HG privind aprobarea proiectului de lege pentru modificarea Legii apelor nr.272/2011;

12. proiectul HG pentru aprobarea Regulamentului privind depozitarea deșeurilor;
13. proiectul HG privind modificarea HG nr. 950/2013 pentru aprobarea Regulamentului privind cerințele de colectare, epurare și deversare a apelor uzate în sistemele publice de canalizare și/sau în emisare pentru localitățile urbane și rurale;
14. proiectul HG privind aprobarea Regulamentului cu privire la autorizarea tăierilor de vegetație forestieră;
15. proiectul HG pentru modificarea HG nr.1277/2018 cu privire la instituirea și funcționarea Sistemului național de monitorizare și raportare a emisiilor de gaze cu efect de seră și altor informații relevante pentru schimbările climatice;
16. proiectul HG privind modificarea unor acte normative (HG nr. 589/2018).

Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, la rândul său, informează că Sintezele obiectiilor, incluse în rapoartele de expertiză anticorupție pe marginea proiectelor de acte normative, au fost publicate pe pagina web a instituției la rubrica Transparență decizională, Rezultatele consultărilor publice.

Comisia Națională a Pieței Financiare menționează că, pentru proiectul de lege aprobat de Guvern, propunerile expertizei anticorupție au fost incluse în tabelul de sinteză a obiectiilor și propunerilor/recomandărilor. Dat fiind faptul, că CNPF nu are competențe de inițiativă legislativă, promovarea proiectelor de legi, potrivit art. 23 din Legea nr.100/2017 pentru proiectele elaborate de CNPF are loc prin intermediul Guvernului (Ministerul Finanțelor). Respectiv, pe pagina web a Ministerului Finanțelor (mf.gov.md) se regăsește sinteza obiectiilor și propunerilor/recomandărilor, inclusiv aferente expertizei anticorupție.

Agenția de Guvernare Electronică informează că, în conformitate cu pct. 12 subpct.1) și pct.30 subpct.3) din statutul instituției, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.760/2010, Agenția, în persoana directorului, este abilitată cu dreptul de a înainta propuneri de elaborare a proiectelor de acte normative în domeniile sale de competență, în scopul realizării misiunii de implementare a politicilor de modernizare a serviciilor guvernamentale și de e-Transformare a guvernării în cadrul administrației publice centrale de specialitate.

Astfel, în condițiile art.23 alin.(2) lit. d) din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, pct. 38, 40 și 76 din Regulamentul Guvernului, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.610/2018, Agenția inițiază elaborarea proiectelor de acte normative și le promovează exclusiv prin intermediul Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării și Cancelariei de Stat, care exercită funcția de fondator al instituției, prin plasarea pe pagina sa web oficială (www.mded.gov.md, www.cancelaria.gov.md), secțiunea – „Transparența decizională”, a anunțului privind inițiativa de elaborare a proiectelor, precum și a proiectelor, împreună cu nota informativă, pentru consultare publică.

Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor raportează, despre, publicarea pe pagina web a Guvernului, a unei sinteze ale obiectiilor incluse în rapoartele de expertiză anticorupție pe marginea proiectelor de acte normative:

- Hotărârea Guvernului nr.14 din 11.01.2023 cu privire la organizarea și funcționarea Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor (numărul unic 838/ANSA/2022).

În perioada de raportare, **Consiliului Audiovizualului**, menționează că a fost întocmită sinteza obiecțiilor pentru fiecare act normativ, care conține inclusiv obiecțiile/proponerile din rapoartele de expertiză anticorupție.

În primul semestru al anului 2023 pe marginea proiectelor de acte normative propuse de **Agenția Proprietăți Publice** spre expertiza anticorupție, CNA obiecții nu a prezentat, ca consecință nu au fost realizate sinteze ale obiecțiilor.

Toate proiectele supuse dezbaterilor publice sunt plasate pe pagina web a Guvernului, <https://particip.gov.md>.

În urma examinării datelor oferite de către entitățile implementatoare inclusiv analizei Centrului Național Anticorupție, ca organ abilitat cu atribuția de realizare a expertizei anticorupție, se constată o conformitate a datelor prezentate ceea ce reprezintă o tendință pozitivă. Centru salută această abordare deschisă și transparentă în procesul de promovare a actelor normative. Este important de specificat că un asemenea rezultat bun de conformitate nu a fost atestat în trecut, ceea ce denotă o transparentizare a procesului legislativ și o bună înțelegere a scopului expertizei anticorupție de către autoritățile publice.

În concluzie, această acțiune se apreciază ca fiind **realizată** pentru semestrul I anul 2023.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
25	Asigurarea adoptării proiectelor de acte normative, pasibile de expertiza anticorupție obligatorie, doar după supunerea acestora expertizei anticorupție	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	CS	Rapoartele semestriale ale CS cu privire la prezentarea a de către autorii proiectelor de acte normative a sintezei pe marginea rapoartelor de expertiză anticorupție, concomitent cu înregistrarea proiectelor respective	Pagina web Guvernului /Ordinea de zi a ședințelor Guvernului	REALIZAT

Cancelariei de Stat, conform competențelor, examinează proiectele actelor normative înaintate de către autoritățile administrative centrale spre aprobare, prin prisma corespunderii acestora recomandărilor expuse în rapoartele de expertiză anticorupție întocmite de către Centrul Național Anticorupție. Astfel, în semestrul I al anului 2023, din numărul total de 513 acte normative examinate în ședințele Guvernului, expertiza anticorupție a fost obligatorie pentru 217 proiecte. Totodată, dosarele celor 217 proiecte de acte normative pasibile expertizei anticorupție, au conținut raportul de expertiză anticorupție elaborat de CNA.

Subsidiar, Cancelaria de Stat informează că pe pagina web a Guvernului, se publică sistematic Ordinea de zi a ședinței Guvernului, proiectele actelor normative înainte de aprobare, nota informativă la proiecte, care conțin constatările expertizei anticorupție pentru proiectele supuse expertizării⁵⁷.

Suplimentar, **Centrul Național Anticorupție** informează că pe parcursul perioadei de raport, au fost monitorizate 24 ședințe de Guvern, în cadrul cărora au fost aprobate 421 de proiecte, din

⁵⁷ <https://gov.md/ro/advanced-page-type/sedinte-de-guvern>

care nu necesită a fi supuse expertizei anticorupție 163 proiecte HG (temei servind art. 28 alin.(1) din Legea integrității nr.82/2017), iar pasibile a fi supuse expertizei anticorupție au fost 258 de proiecte. Din cele pasibile au fost remise către CNA și supuse expertizei anticorupție 257 proiect HG, iar 1 proiect nu a fost supus expertizei anticorupție.

Astfel, reieșind din faptul că un singur proiect nu a fost supus expertizei anticorupție în perioada semestrului I 2023, putem califica această acțiune ca fiind **realizată**.

Progresele și dificultățile înregistrate de autoritățile administrației publice locale în implementarea Planurilor anticorupție în domeniul administrării publice locale pentru anii 2021-2023, pentru semestrul I al anului 2023.

Întru reducerea riscurilor de corupție în cele mai vulnerabile sectoare ale activității publice, întrucât, adesea impactul unor documente de politici naționale nu se materializează suficient la nivel sectorial, local și la nivelul contactului cetățeanului cu prestatorul de servicii publice, Strategia Națională de Integritate și Anticorupție pentru anii 2017-2020, aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr. 56 din 30 martie 2017, includea abordarea sectorială a fenomenului corupției prin coordonarea aprobării a 9 planuri sectoriale anticorupție în domeniile vulnerabile, precum și aprobarea planurilor locale de acțiuni anticorupție, de către autoritățile publice locale de nivelul II.

Astfel, aprobarea și implementarea, pe parcursul anilor 2017-2020, cu o rată de 97% de planuri locale anticorupție aprobate, a consolidat astfel poziția comună a entităților publice locale de îndeplinire a responsabilităților specifice sectorului gestionat, față de populație și au fost calificate drept una din succesele înregistrate, în comun de către actorii implicați în implementarea documentului de politici în domeniul anticorupție la nivel local.

Întru menținerea și dezvoltarea continuă a progreselor înregistrate, Planul de acțiuni anticorupție, aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr. 241 din 24 decembrie 2021, privind modificarea Hotărârii Parlamentului nr. 56 din 30 martie 2017 pentru aprobarea Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție pentru anii 2017–2020, prevede la Prioritatea II.2. *Abordarea sectorială a corupției*, acțiunea nr. 19, care presupune asigurarea continuității procesului de implementare a politicilor publice anticorupție la nivel sectorial și local.

Astfel, Planul anticorupție în domeniul administrării publice locale actualizat în continuare, reprezintă principalul document de politici anticorupție la nivelul autorităților publice locale de nivelul II, care are un caracter multidisciplinar pe termen mediu și oferă coordonatele majore de acțiune în sprijinul promovării integrității, bunei guvernări, eficienței, transparenței și îmbunătățirea structurilor și proceselor proprii ale administrației publice locale. Totodată, Planul local anticorupție contribuie la creșterea eficienței și eficacității organizaționale, precum și la creșterea gradului de responsabilizare a administrației publice locale, prin oferirea unui fundament solid în vederea prestării serviciilor publice calitative, utilizarea adecvată și eficientă a banilor publici, contribuind astfel la îmbunătățirea imaginii publice precum și la creșterea încrederii societății în autoritățile publice locale.

Planul are ca obiectiv „Dezvoltarea climatului de integritate, a responsabilității, transparenței și rezistenței la riscurile de corupție ale agenților publici din cadrul autorităților administrației publice locale și aleșilor locali”.

Măsurile incluse în Plan sunt structurate în jurul a cinci priorități la nivelul local pentru depășirea problemelor identificate:

- Prioritatea 1. Consolidarea integrității instituționale a APL prin prisma aplicării corespunzătoare a legislației anticorupție;

- Prioritatea 2. Gestionarea patrimoniului public local în condiții de legalitate, transparență și eficiență;
 - Prioritatea 3. Asigurarea transparenței și prevenirea corupției în procesul de planificare, desfășurare și monitorizare a achizițiilor publice;
 - Prioritatea 4. Sporirea calității serviciilor publice printr-un management eficient al resurselor umane;
 - Prioritatea 5. Îmbunătățirea comunicării cu cetățenii și transparenței activității APL-urilor.
- Derularea activităților incluse în modelul Planului local de acțiuni anticorupție vine în sprijinul și detalierea inclusiv a celor 14 măsuri din Prioritatea II.1 „Promovarea integrității în cadrul entităților publice” ale *Pilonului II. Guvernul, sectorul public și administrația publică locală*, al Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție, aplicabile fiecărei instituții în mod particular, în funcție de riscurile, vulnerabilitățile și nevoile de intervenție specifice identificate. De asemenea, planurile sunt concepute cu o viziune concretă și realistă, fiind utilă și o analiză internă periodică privind modificarea acțiunilor cuprinse în acesta, întru asigurarea atingerii obiectivelor stabilite.

În ceea ce privește procesul de adoptare a noilor Planuri sau a prelungirii termenului de implementare a Planurilor locale de acțiuni anticorupție, pentru perioada 2018-2020, Secretariatul Grupurilor de Monitorizare a SNIA a acordat asistență metodologică și consultativă pe marginea asigurării realizării acțiunii nr.19, a Pilonului II.

Planurile anticorupție în domeniul administrării publice locale, au fost supuse consultărilor în cadrul Grupurilor de lucru la nivelul fiecărei instituții din cadrul autorităților administrației publice locale de nivelul II, pentru a fi ajustat la specificul și nevoile fiecărei entități, subliniind importanța unei analize obiective a măsurilor cuprinse în plan și nu în ultimul rând identificarea unor lacune din activitatea instituției care nu își găsesc acoperire.

În activitatea de asistență acordată autorităților publice locale de nivelul II, a fost subliniată importanța consultării angajaților implicați în domeniul de raportare din cadrul fiecărei instituții. Dat fiind faptul, că planul anticorupție în domeniul administrării publice locale are caracterul unui act normativ (urmând a fi adoptat prin decizia Consiliului raional/municipal), s-a recomandat respectarea dispozițiilor legale privind transparența decizională.

Analizând documentele transmise de către autoritățile publice locale, fapt reiterat și în cadrul procesului anterior de aprobare și implementare a Planurilor locale de acțiuni anticorupție pentru anii 2018-2020, s-au constatat următoarele:

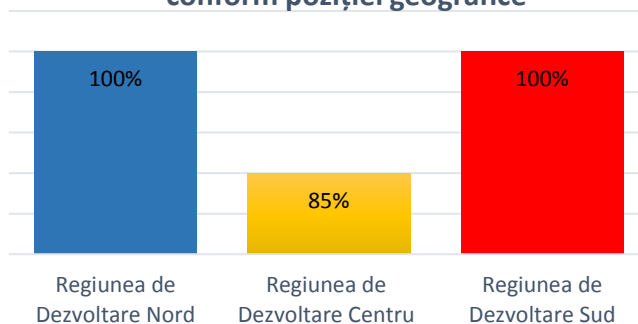
- mare parte din unitățile administrativ teritoriale de nivelul II au preferat să preia măsurile indicate în modelul transmis și au adoptat planul anticorupție în domeniul administrației publice locale în forma propusă de Secretariatul Grupurilor de Monitorizare a SNIA, cu excluderea anumitor acțiuni (de cele mai dese ori fiind excluse acțiunile 10, 11, 15-19, 35);
- este apreciată inițiativa și responsabilitatea prezentată de autoritățile administrației publice locale, care și-au stabilit în planul anticorupție, pe lângă acțiunile regăsite în planul model și alte măsuri de integritate specifice instituției, fapt ce exhibă și atrage după sine implicare și atenție detaliată;

- autoritățile administrației publice locale precum Consiliul raional Telenești, Consiliul raional Ștefan Vodă, Consiliul raional Dondușeni, Consiliul raional Drochia, analizând acțiunile regăsite în modelul transmis al planului anticorupție în domeniul administrării publice locale, au decis să excludă o parte din ele, fără să realizeze în prealabil, analiza riscurilor și vulnerabilităților la corupție desprinse în acțiunile acestuia;
 - analizând rapoartele prezentate Secretariatului Grupurilor de Monitorizare a SNIA, a fost evidențiat faptul că Consiliile raionale Glodeni, Consiliile raionale Edineț și Anenii Noi au oferit informații incomplete, insuficient de clare sau contradictorii privind gradul de realizare a Planului anticorupție în domeniul administrației publice locale, fapt ce a adus neclarități la interpretarea și prezentarea informației ulterioare;
 - pot fi considerate exemple de bune practici, documentele aprobate la nivelul Consiliului raional Călărași, Consiliului raional Cahul, Consiliului raional Ocnița, Direcția Justiției a UTA Găgăuzia, Consiliului raional Rezina, Consiliului raional Cimișlia și Consiliul raional Fălești;
- Prezentul Raport de monitorizare privind implementarea Planurilor locale anticorupție, tratează datele colectate pentru perioada, semestrul I al anului 2023.

Astfel, din numărul total de 35 autorități publice locale de nivelul II, 33 de autorități de nivelul II, ce constituie 94% din numărul total, au transmis către Secretariatul Grupurilor de Monitorizare din cadrul CNA, rapoartele privind progresele înregistrate în implementarea acțiunilor cuprinse în Planul local de acțiuni anticorupție. Astfel că, doar Consiliul raional Orhei și Primăria mun. Chișinău nu a remis raportul pentru perioada curentă.

Dacă ar fi să repartizăm subiecții supuși raportării conform poziției geografice a acestora, putem evidenția o rată de raportare de 100% dintre Consiliile raionale/municipale din regiunea Sud și Nord, și 85 % de raportări a autorităților publice locale din regiunea Centru.

Repartizarea subiecților supuși raportării, conform poziției geografice

Principalele **dificultăți semnalate** de către reprezentanții autorităților administrației publice locale privind implementarea Planului anticorupție în domeniul administrării publice locale pentru anii 2022-2023/2024, se referă la:

- lipsa personalului și nivelul insuficient de pregătire a celui existent pentru îndeplinirea atribuțiilor;
- dificultatea de a atrage și de a menține un sistem de personal specializat și lipsa unor mecanisme eficiente de raportare și sancționare a încălcărilor comise de către agenții publici;
- sistemul actual nemotivat al salarizării în domeniul administrației publice locale;
- resurse financiare și umane insuficiente pentru dezvoltarea rețelelor de elaborare și implementare a politicilor publice anticorupție de la nivelul local;

- resurse financiare insuficiente pentru asigurarea accesului la pregătirea profesională a angajaților instituției;
- furnizarea de către cetățeni a unor informații false pentru obținerea de subvenții și sau ajutoare necuvenite;
- lipsa capacității proprii de realizare a analizei riscurilor și vulnerabilităților față de fenomenul corupției, de identificare a măsurilor de remediere, de elaborare a celorlalte documente solicitate la raportare;
- rigiditatea și teama angajaților de a raporta abaterile disciplinare și faptele de corupție identificate;
- lipsa unei comunicări interne eficiente cu efecte negative semnificative asupra asigurării unui climat organizațional optim;
- nivelul relativ scăzut al interesului salariaților și al instituțiilor publice privind organizarea de consultări și dezbateri publice periodice pentru diseminarea bunelor practici privind integritatea;
- lipsa de informare și conștientizare a consecințelor faptelor de corupție;
- cumul de atribuții ale persoanelor desemnate responsabile de monitorizarea/ implementarea Planului anticorupție în domeniul administrării publice locale pentru anii 2022-2023/2024.

Dintre **măsurile de remediere** a vulnerabilităților evidențiate de autoritățile administrației publice locale de nivelul II, în rapoartele elaborate, putem menționa:

- identificarea, în comun cu autoritățile publice centrale, a mecanismelor de motivare financiară și nefinanciară a personalului;
- cooperarea cu donatorii externi care activează la nivelul local, întru consolidarea capacităților angajaților;
- stabilirea unor mecanisme interne de instruire, întru menținerea memoriei instituționale, inclusiv la subiectul integrității;
- redimensionarea atribuțiilor din fișele de post ale personalului cu stabilirea unui coordonator din cadrul fiecărei entități publice, responsabil de colectarea informațiilor necesare privind stadiul implementării planului local anticorupție și raportarea semestrială către Secretariatul Grupurilor de Monitorizare a SNIA, asigurat de CNA;
- analiza și identificarea necesităților pentru salarizarea corespunzătoare a muncii;
- realizarea unui sistem intern de colectare periodică (lunară/trimestrială) a datelor și nu doar în zilele premergătoare raportării propriu-zise;
- participarea periodică la instruirii, precum și programe de dezvoltare profesională a agenților publici și aleșii locali;
- conștientizarea agenților publici cu privire la sancțiunile care li se pot aplica în cazul descoperii ulterioare a îndeplinirii defectuoase a atribuțiilor de serviciu;
- inițierea unui sistem de monitorizare a activității funcționarilor publici din cadrul autorității publice locale cu funcții de execuție și de control;

- în domeniul achizițiilor: specialiști licențiați, care să fie atestați și să aibă capacitatea de a oferi consultări actorilor implicați în achiziții publice (autoritatea contractantă și operatori economici); stabilirea necesităților în funcție de nevoile reale și prioritățile autorității contractante; inițierea în timp util a procedurilor de achiziții; formularea adecvată a cerințelor de calificare; stabilirea unor factori de evaluare care să reflecte avantajele reale și evidente pe care autoritatea contractantă le poate obține prin utilizarea acestora; respectarea legislației în materie de achiziții publice; analiza cu atenție a contractelor adiționale care se încheie în timpul derulării contractelor; fundamentarea temeinică a eventualelor modificări ale contractelor; instituirea unor proceduri specifice privind achizițiile la nivelul instituției publice locale (recomandările expuse de către operatorii economici participanți la studiu privind „Indexul de încredere în sistemul achizițiilor publice din Republica Moldova” elaborat în cadrul proiectului „Îmbunătățiri inovative în sistemul de achiziții publice din Republica Moldova prin incluziune, creativitate și practici de respectare a legislației”, pentru ca sistemul național de achiziții publice să devina unul mai eficient).
- efectuarea de vizite trimestriale în teritoriu pentru identificarea la zi a vulnerabilităților;
- verificarea din surse alternative a informațiilor oferite de subiecții anchetelor sociale;
- informarea noilor consilieri raionali despre Planul local anticorupție pentru anii 2020 – 2023/2024 și implementarea acestuia, care prin interacțiunea lor cu cetățenii va impulsiona nivelul de cunoaștere a acestui document de către publicul larg.

Printre recomandările evidențiate supra, se regăsesc cele expuse în Rapoartele alternative de monitorizare a Planurilor locale anticorupție, elaborate în cadrul Programului de granturi mici, instituit cu suportul proiectului „Lupta cu corupția prin consolidarea integrității durabile în Republica Moldova” finanțat de către Ministerul Afacerilor Externe al Norvegiei și implementat de către PNUD Moldova în cooperare cu Centrul Național Anticorupție și Oficiul Avocatului Poporului, care a urmărit scopul de a încuraja eforturile societății civile, în special considerând specificul domeniilor abordate de planurile locale anticorupție și eforturile analitice necesare într-o monitorizare eficientă a acestora⁵⁸.

Totodată, conform datelor expuse în Studiul de evaluare al impactului Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție-Moldova 2021, ponderea respondenților (populație, business) care au destulă sau foarte multă încredere în autoritățile publice locale de nivelul II, rezultatele denotă o scădere cu 5% față de datele colectate pentru perioada anului 2019 și cu 1,5% față de anul 2017.

Important a fi menționate rezultatele sondajului realizat în octombrie-noiembrie 2022 de către Institutul Republican Internațional în rândul locuitorilor Republicii Moldova⁵⁹, opinia pozitivă față de autoritățile publice locale constituie 74% față de polul opus în ce privește opinia negativă față de Parlament, care înregistrează un indicator de 22%.

⁵⁸<https://www.md.undp.org/content/moldova/ro/home/presscenter/pressreleases/2019/cu-sprijinul-pnud-planurile-de-aciuni-din-strategia-naional-de->

⁵⁹ <https://www.iri.org/resources/public-opinion-survey-residents-of-moldova-october-november-2022/>

Astfel, merită a fi accentuată și apreciată în mod separat implicarea activă a APL-urilor de nivelul II în realizarea acțiunilor incluse în Planul anticorupție în domeniul administrării publice locale, prestația cărora necesită a fi menținută și consolidată, întru valorificarea și extinderea eforturilor anticorupție pe mai multe dimensiuni la nivelul administrării publice locale.

Pentru fiecare dintre măsurile incluse în Plan, autoritățile administrației publice locale colectează indicatori în cadrul unui proces de autoevaluare pe care îi raportează Secretariatului Grupurilor de Monitorizare al SNIA.

Raportul de față are drept scop monitorizarea stadiului de raportare a implementării Planurilor locale anticorupție la nivelul unităților administrativ-teritoriale de nivelul II prin realizarea unei analize cantitative și calitative a documentelor transmise către Secretariatul Grupurilor de Monitorizare pentru semestrul I al anului 2023.

Conform acestui document, obiectivele procesului de monitorizare sunt:

- identificarea progreselor înregistrate în implementarea Planului anticorupție în domeniul administrării publice locale;
- identificarea și corectarea problemelor practice apărute în aplicarea normelor anticorupție incluse în plan;
- creșterea gradului de cunoaștere, înțelegere și implementare a măsurilor de consolidare a climatului de toleranță zero la corupție.

În urma analizei calitative a rapoartelor s-a constatat o menținere a variației semnificative în ceea ce privește volumul de raportare pe acțiuni și indicatori de progres, raportarea neuniformă (utilizarea în același timp a mai multor tipuri de raportare) și inclusiv probleme de calitate a datelor.

Prioritatea 1. Consolidarea integrității instituționale a APL prin prisma aplicării corespunzătoare a legislației anticorupție, urmărește 4 rezultate scontate, după cum urmează:

Rezultatele scontate:

1. Climatul de integritate cultivat în cadrul APL de toate nivelurile.
2. Încălcarea măsurilor de asigurare a integrității profesionale de către agenții publici din cadrul APL și aleșii locali sancționată.
3. Unități de audit intern create și funcționale.
4. Sistem de gestiune a riscurilor, inclusiv riscurile de corupție, implementat.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
1	Asigurarea respectării regimului de incompatibilități, de restricții în ierarhie și de	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice ai căror agenți publici sânt subiecți ai declarării averilor și	Numărul de cazuri de incompatibilități și restricții în ierarhie atestate și soluționate în entitățile publice; Numărul de sesizări la ANI cu privire la încălcarea regimului	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și	PARȚIAL REALIZAT

limitare a
publicității

intereselor
personale;
ANI

de incompatibilități și limitare
a publicității;
Numărul de persoane
suspendate pentru asemenea
încălări

e-cazierul
integrității
profesionale

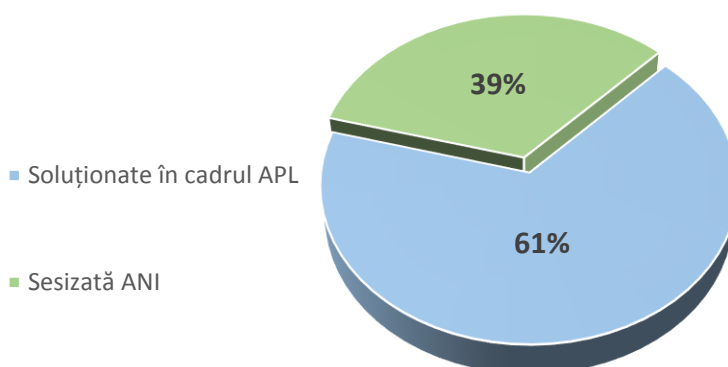

Respectarea regimului de incompatibilități, de restricții în ierarhie și de limitare a publicității, prin evitarea promovării intereselor personale și asigurarea respectării interesului public, conform rapoartelor remise, a fost asigurată în cadrul a 33 de Consilii municipale/raionale raportoare. Astfel, din informațiile oferite, se atestă un număr total de 17 cazuri de nerespectare a regimului sus-vizat în cadrul autorităților administrației publice locale de nivelul II.

Consiliile raionale Cahul și Telenești raportează înregistrarea a câte 3 cazuri, Consiliile raionale Rîșcani au înregistrat 10 cazuri privind încălcarea regimului de incompatibilități, de restricții în ierarhie și de limitare a publicității, soluționate în cadrul entității, iar Consiliile raionale Taraclia 1 caz.

Totodată, pe marginea a 13 cazuri privind încălcarea regimului de incompatibilități, de restricții în ierarhie și de limitare a publicității, a fost sesizată Autoritatea Națională de Integritate, raportate de către, Consiliile raionale Cahul – 3 cazuri și Rîșcani - 10 cazuri. Astfel, din informațiile referitoare la finalitatea soluționării cazurilor, doar Consiliile raionale Rîșcani au menționat despre suspendarea din funcție a 1 persoană.

Respectarea regimului de incompatibilități

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
2	Asigurarea respectării regimului declarării averilor și intereselor personale	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice ai căror agenți publici sânt subiecți ai declarării averilor și intereselor personale; ANI; CNA	Numărul de agenți publici angajați/numiți/cu mandatele validate pe parcursul anului și numărul de declarații depuse în momentul angajării/numirii /validării mandatului. Numărul total de agenți publici angajați/numiți/cu mandatele validate care activează în entitatea publică pe parcursul anului și numărul de declarații depuse anual.	Platforma electronică de depunere a declarațiilor de avere și interese personale. Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-cazierul	PARȚIAL REALIZAT

Numărul de agenți publici ale cărora mandat/raporturi de muncă sau de serviciu au încetat pe parcursul anului și numărul de declarații depuse la încetarea mandatului/raporturilor de muncă sau de serviciu pe parcursul anului respectiv.	integrității profesionale. Pagina web a ANI; hotărârile instanțelor de judecată
--	---

Prevenirea îmbogățirii nejustificate și ilicite a agenților publici, evitarea conflictelor de interese în activitatea acestora, obligă agenții publici să depună declarația de avere și interese personale, în termenul și în modul prevăzute de legislație în următoarele cazuri:

- a) în momentul angajării, numirii sau validării mandatului;
- b) anual;
- c) la încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu.

Începând cu anul 2018, agenții publici care cad sub incidența Legii Nr. 133 din 17.06.2016 privind declararea averii și a intereselor personale, depun declarația în formă electronică prin intermediul serviciului electronic E-integritate, ceea ce face ca raportarea privind numărul agenților publici care au depus declarațiile, de către subdiviziunile responsabile din cadrul Consiliilor raionale să devină anevoioasă sau chiar imposibilă. Din acest motiv, în urma examinării rapoartelor parvenite în adresa Secretariatului Grupului de Monitorizare al CNA, s-a evidențiat neconformități în raportarea respectării regimului declarării averilor și intereselor personale.

Prin urmare, au fost atestate date diferite privind numărul persoanelor angajate prin transfer sau concurs și numărul declarațiilor depuse la validarea mandatelor, astfel că Consiliul municipal Bălți, Consiliul raional Cahul, Drochia și Sîngerei raportează angajarea a 11 persoane, Comrat - 88 persoane, Briceni - 3 persoane, Cantemir - 15 persoane, Călărași, Dondușeni, Glodeni, Soroca, Telenești și Fălești câte - 1 persoană angajată, Căușeni și Florești câte 5 persoane angajate, Cimișlia - 7 persoane angajate și 2 declarații depuse, Criuleni - 31 persoane angajate, Edineț - 79, Ialoveni și Dubăsari câte 9 persoane, Leova - 2 persoane, Nisporeni - 0 persoane angajate, Ocnița - 21, Ungheni - 6 persoane, Rezina - 44 persoane angajate, Rîșcani - 14, Ștefan-Vodă - 4 persoane, Strășeni - 10 și Taraclia - 2 persoane angajate.

Aceleași neconcordanțe se regăsesc și la numărul total de persoane care activează în cadrul autorităților și numărul de declarații depuse anual la Autoritatea Națională de Integritate. Astfel, UTA Găgăuzia raportează un număr de 551 persoane care activează, fără a prezenta numărul persoanelor care au depus declarații, Cahul - 90 persoane, Ialoveni - 130, Dondușeni - 76, Dubăsari - 43, Drochia - 65, Edineț - 79 și Rezina - 127, Fălești - 58, Hîncești - 67 persoane, Leova - 11, Nisporeni - 44, Ungheni - 105 persoane, Rîșcani - 14 persoane, Sîngerei - 30 persoane, Soroca - 156 persoane, Ștefan Vodă și Telenești - 84, Ocnița - 54 total angajați, Basarabeasca - 49/49 declarații, Criuleni - 31 angajați/31 declarații, Briceni - 82 angajați/ 82 declarații, Cantemir 94 angajați și 96 declarații, Călărași - 86 angajați/ 86

declarații, Căușeni – 26 angajați/ 26 declarații, Cimișlia – 14 angajați și 8 declarații, Florești – 81 angajați/ 81 declarații.

Situație similară se observă și în cazurile privind numărul agenților publici care și-au încetat mandatul și numărul de declarații depuse în acest caz, Consiliile raportoare au prezentat următoarea informație: mun. Bălți - 14, UTA Găgăuzia – 19 mandate încetate, Consiliul raional Briceni - 3 declarații depuse și 3 mandate încetate, Cahul – 7 mandate încetate, Căușeni - 6 declarații depuse/ 6 mandate încetate, Cimișlia - 2 mandate încetate și 1 declarații depuse, Criuleni și Dubăsari a câte – 4 mandate încetate, Drochia - 7 mandate încetate, Edineț și Leova - 1 mandate încetate, Florești, Glodeni și Nisporeni - 3 mandate încetate și 3 declarații, Ialoveni - 16 mandate încetate, Ocnița - 54 mandate încetate, Ungheni - 6, Rîșcani – 13 mandate încetate, Sîngerei – 4 mandate încetate, Soroca - 9 mandate încetate, Strășeni - 5 mandate încetate.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
3	Asigurarea respectării regimului conflictelor de interese și neadmiterea favoritismului	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice ai căror angajați sânt subiecți ai declarării averilor și intereselor personale; ANI	Numărul conflictelor de interese declarate Numărul conflictelor de interese soluționate în cadrul entităților publice. Numărul conflictelor de interese sesizate la ANI. Numărul actelor de constatare ale ANI cu privire la conflictele de interese.	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-cazierul integrității profesionale	PARȚIAL REALIZAT

În vederea asigurării exercitării atribuțiilor de serviciu a agenților publici cu nepărtinire și corectitudine și întru garantarea respectării regimului conflictelor de interese și neadmitere a favoritismului, în perioada de raport, semestrul I al anul 2023, în cadrul subdiviziunilor Consiliilor Raionale au fost înregistrate încălcări a regimului conflictelor de interese și neadmitere a favoritismului în: Basarabeasca – 4 cazuri, Cahul - 5 cazuri, Cantemir - 13 cazuri, Edineț, Florești și Ocnița câte 1 caz, Fălești, Ungheni și Telenești câte 2 cazuri, Rezina și Sîngerei câte 3 cazuri, soldându-se cu soluționarea acestora în cadrul entităților nemijlocit. Doar în cazul Consiliului Raional Ungheni 1 caz și Sîngerei 2 cazuri au fost înregistrate încălcări a regimului conflictelor de interese și neadmitere a favoritismului, fiind sesizată Autoritatea Națională de Integritate, în urma cărora au fost emise acte de constatare.

Subsecvent, din analiza paginii web oficiale a Autorității Naționale de Integritate, la compartimentul Acte de constatare⁶⁰, pe parcursul semestrului I al anului 2023, au fost constatate emiterea a 2 Acte de constatare pe numele reprezentanților autorităților publice locale de nivelul II, pe marginea nerespectării regimului conflictelor de interese și neadmitere a favoritismului, ceea ce contravine cu rezultatele prezentate de către instituțiile

⁶⁰ <https://ani.md/ro/acte-constatare>

implementatoare la raportarea progreselor înregistrate în implementarea planurilor locale de acțiuni anticorupție.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
4	Asigurarea respectării regimului cadourilor	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice	Numărul cadourilor predate comisiilor de evaluare și evidență a cadourilor în cadrul entităților publice. Comisia de evaluare și evidență a cadourilor instituită și funcțională Numărul cadourilor predate comisiei de evaluare și evidență a cadourilor Numărul și suma cadourilor răscumpărate în cadrul entităților publice. Numărul de cadouri inadmisibile, transmise agenției anticorupție și numărul de dosare penale și contravenționale instrumentate. Registrele de evidență a cadourilor publicate pe paginile web ale entităților publice	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-cazierul integrității profesionale	PARȚIAL REALIZAT

Întru evitarea manifestărilor de corupție, agenților publici le este interzis să solicite sau să accepte cadouri (bunuri, servicii, favoruri, invitații sau orice alt avantaj) care le sunt destinate personal sau familiei lor, dacă oferirea sau acordarea lor este legată direct sau indirect de desfășurarea activității lor profesionale.

În acest sens, pentru perioada semestrul I al anului 2023, 22 de Consilii municipale/raionale

(ceea ce reprezintă circa 67% dintre autorități publice locale) au informat referitor la instituirea și asigurarea funcționalității Comisiei de evaluare și evidență a cadourilor care au prezentat informația (mun. Bălți, UTA Găgăuzia, Anenii Noi, Cantemir, Călărași, Cimișlia, Dondușeni, Dubăsari, Drochia, Glodeni, Hîncești, Ialoveni, Leova, Nisporeni,

Ocnița, Rezina, Sîngerei, Șoldănești, Soroca, Ștefan-Vodă, Telenești).

Suplimentar, din numărul total de entități raportoare, au informat asupra asigurării înregistrării în Registrul de evidență a cadourilor recepționate de către agenții publici, Consiliul

raional Edineț – 8 cadouri predate și Consiliul raional Sîngerei și Telenești – câte 1 cadou predat.

Cu referire la publicarea Registrului de evidență a cadourilor pe pagina web a autorităților administrației publice locale de nivelul II, din informațiile acumulate au fost identificate 16 entitățile publice care au asigurat atingerea indicatorului (Bălți, Anenii Noi, Călărași, Criuleni, Dondușeni, Edineț, Fălești, Hîncești, Leova, Ocnîța, Rezina, Rîșcani, Sîngerei, Șoldănești, Strășeni și Telenești), iar Consiliul raional Glodeni a informat că sunt în proces de publicare a Registrului.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
5	Asigurarea neadmiterii, denunțării și tratării influențelor necorespunzătoare	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice	Numărul cazurilor de influență necorespunzătoare denunțate, soluționate în cadrul entităților publice. Numărul cazurilor de influență necorespunzătoare denunțate la CNA /alte autorități anticorupție.	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-cazierul integrității profesionale	PARȚIAL REALIZAT

Neadmiterea, denunțarea și tratarea influențelor necorespunzătoare reprezintă o obligație a agenților publici, angajamentul cărora constituie asigurarea calității, transparenței, obiectivității și imparțialității în prestarea serviciilor publice.

Astfel, din rapoartele colectate de către Secretariatul Grupurilor de monitorizare a SNIA, pentru perioada semestrului I anul 2023, în cadrul Consiliilor raionale, nu a fost raportat nici un caz pe marginea admiterii influenței necorespunzătoare.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
6	Asigurarea neadmiterii și denunțării manifestărilor de corupție; protecția avertizorilor de integritate	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice; CNA	Regulament privind organizarea activităților de denunțare a manifestărilor de corupție, adoptat Numărul manifestărilor de corupție denunțate de către agenții publici conducătorilor entităților publice și agențiilor anticorupție. Numărul avertizărilor de integritate depuse în cadrul entităților publice. Numărul avertizărilor de integritate transmise la CNA. Numărul avertizorilor de integritate supuși protecției	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-cazierul integrității profesionale	PARȚIAL REALIZAT

Agenții publici angajați și conducătorul entității sunt obligați să denunțe imediat încercările de implicare a lor în manifestări de corupție. Dezvăluirea manifestărilor anticorupție de către un

agent public, care cunosc astfel de cazuri în entitatea în care sunt angajați, este un drept al acestora. Legea nr. 122/2018 privind avertizorii de integritate, prevede mecanismele de dezvoltare precum și drepturile persoanei care a efectuat-o, inclusiv drepturile asigurate în cazul în care persoana este recunoscută drept avertizor de integritate, precum și obligațiile conducătorului entității respective și a autorităților de resort de a asigura respectarea acestor drepturi.

În urma informațiilor parvenite de la autoritățile administrației publice locale, pentru perioada de raportare 17 Consilii raionale (ceea ce reprezintă 52%, din totalul autorităților de nivelul II), au raportat aprobarea Regulamentului privind organizarea activităților de denunțare a manifestărilor de corupție, mai exact Consiliile raionale: Anenii Noi, Basarabeasca, Cantemir, Călărași, Cimișlia, Criuleni, Dondușeni, Drochia, Glodeni, Hîncești, Ialoveni, Ocnița, Ungheni, Rîșcani, Șoldănești, Soroca, Telenești.

Subsecvent, doar Consiliul raional Anenii Noi și Leova au raportat câte 1 caz de dezvoltare a practicilor ilegale, denunțate în cadrul entității publice.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
7	Asigurarea intoleranței față de incidentele de integritate	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice	Numărul de sancțiuni disciplinare aplicate în cadrul entităților publice în legătură cu incidentele de integritate admise de agenții publici. Numărul sesizărilor depuse de către conducătorii entităților publice la autoritățile anticorupție cu privire la incidentele de integritate ce constituie infracțiuni și contravenții. Numărul de suspendări din funcții ale agenților publici inculpați pentru infracțiuni de corupție sau conexe corupției	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-cazierul integrității profesionale	PARȚIAL REALIZAT

Manifestarea spiritului de intoleranță față de incidentele de integritate reprezintă o prerogativă importantă în consolidarea încrederii populației în entitate și presupune realizarea măsurilor de prevenire și sancționare a persoanelor implicate în incidente de integritate, cu monitorizarea minuțioasă a traseului procedurilor asigurate, în conformitate cu normele legale.

Din informațiile deținute la moment, pentru perioada de raport, a fost înregistrat un caz, în cadrul Consiliul raional Cahul, pe marginea neasigurării intoleranței față de incidentele de integritate, care s-a soldat cu suspendare din funcție.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
8	Asigurarea respectării	Permanent, cu	Entitățile publice	Persoanele responsabile de accesul la informații de	Platforma electronică	PARȚIAL REALIZAT

accesului la informații de interes public	verificarea anuală a indicatorilor de progres	interes public, desemnate în cadrul autorităților. Numărul de solicitări de acces la informații, transmise anual entităților publice. Numărul de refuzuri de acces la informații. Numărul contestațiilor depuse anual în instanța de judecată împotriva refuzului entităților publice de a oferi acces la informații. Numărul de hotărâri adoptate anual de instanțele de judecată privind obligarea entităților publice de a oferi informațiile solicitate	de asigurare a integrității instituționale și e-cazierul integrității profesionale
---	---	---	--

Accesul liber și neîngrădit al cetățenilor la orice informație de interes public, constituie unul dintre principiile fundamentale care stă la baza relațiilor dintre cetățeni și autoritățile publice. În acest sens, din informațiile recepționate de către Secretariatul Grupurilor de Monitorizare, 28 de Consilii municipale/raionale au comunicat despre desemnarea persoanelor responsabile de accesul la informații de interes public (Bălți, Comrat UTA, Anenii Noi, Basarabeasca, Briceni, Cahul, Cantemir, Călărași, Cimișlia, Criuleni, Dondușeni, Drochia, Edineț, Fălești, Glodeni, Hîncești, Ialoveni, Leova, Nisporeni, Ocnița, Ungheni, Rîșcani, Sîngerei, Șoldănești, Ștefan-Vodă, Strășeni, Taraclia și Telenești).

În total, pe parcursul semestrului I al anului 2023, în cadrul Consiliilor municipale/raionale raportoare au fost înregistrate 816 de solicitări de acces la informații.

Astfel, în cadrul Consiliului municipal Bălți au înregistrat un număr de 28 de solicitări, în cadrul Consiliului raional Anenii Noi, Basarabeasca, Briceni câte 3 solicitări, Cantemir și Soroca – 8 solicitări, Călărași – 12, Cimișlia au fost înregistrate 500 de solicitări, Consiliul raional Drochia a înregistrat 5 de solicitări atribuite la asigurarea accesului la informații, Edineț, Fălești, Leova, Ocnița, Sîngerei și Telenești câte 1 solicitări, Florești - 13, Glodeni – 10, Ialoveni - 4, Nisporeni, Șoldănești și Strășeni – 15, Ungheni - 85, Rezina -11, Rîșcani - 22, Ștefan-Vodă - 2, Taraclia – 48 de solicitări.

Din informațiile oferite de către entitățile locale raportoare, examinarea solicitărilor privind accesul la informații a fost realizată în conformitate cu legislația în vigoare, oferindu-se răspuns pertinent în termenii legal stabiliți.

Totodată, specificăm că Consiliul raional Rîșcani și Cantemir a raportat despre înregistrarea unui caz de refuz de a prezenta informația de interes public, ne fiind specificat motivul refuzului de a oferi acces la informațiile solicitate.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
9	Asigurarea implementării și	Permanent, cu verificarea	Entitățile publice	Adoptarea codurilor de etică și deontologie pentru	Platforma electronică de asigurare	PARȚIAL REALIZAT

respectării
normelor de
etică și
deontologie

anuală a
indicatorilor
de progres

entitățile publice care nu au
astfel de coduri.

Planurile anuale de instruire,
inclusiv de instruire continuă,
aprobat.

Numărul de instruirii și de
agenți publici instruiți cu
privire la normele de etică și
deontologie.

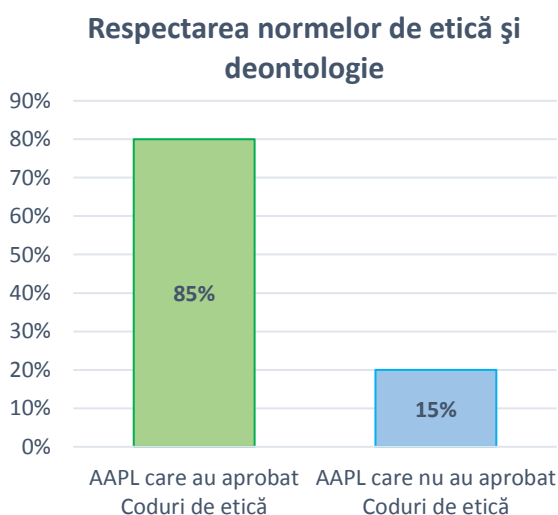
Numărul de cazuri de
încălcare a normelor de
etică și deontologie,
sanctionate disciplinar

a integrității
instituționale
și e-cazierul
integrității
profesionale

Instituirea unui climat de încredere și respect reciproc între cetățeni și autoritățile publice, urmărind scopul creării și menținerii prestigiului, sporirii prestației, eliminării birocrăției și a manifestărilor de corupție din cadrul entității publice, se face posibilă inclusiv prin promovarea normelor de etică și deontologie în cadrul entității publice.

Totodată, serviciul în administrația publică implică un comportament etic din partea funcționarilor și angajaților, conform normelor și standardelor deontologice.

Astfel, pentru perioada semestrului I al anului 2023, în cadrul a 28 de Consilii raionale/municipale (Bălți, UTA Găgăuzia, Anenii Noi, Basarabeasca, Briceni, Cahul, Cantemir, Călărași, Cimișlia, Dondușeni, Dubăsari, Drochia, Edineț, Fălești, Florești, Hîncești, Ialoveni, Leova, Nisporeni, Ocnîța, Ungheni, Rîșcani, Sîngerei, Șoldănești, Ștefan Vodă, Strășeni, Taraclia, Telenești) a fost asigurat adoptarea Codurilor de etică și deontologie, ceea ce reprezintă circa 85% dintre autoritățile publice locale raportoare.

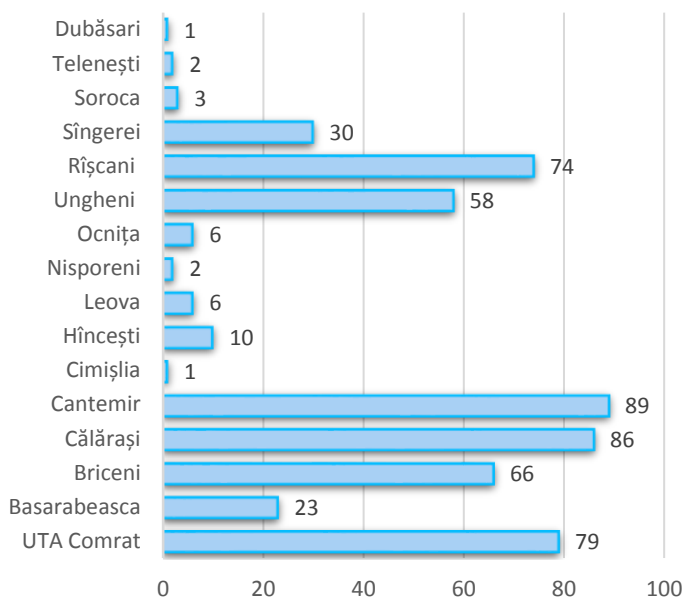

Subsidiar, Consiliul raional Glodeni au informat că sunt în proces de elaborare și aprobare a Codului de etică și deontologie.

În cadrul a 21 de Consilii municipale/raionale raportoare (Bălți, Anenii Noi, Basarabeasca, Briceni, Cahul, Cantemir, Călărași, Cimișlia, Criuleni, Dondușeni, Fălești, Hîncești, Ialoveni, Leova, Nisporeni, Ocnîța, Ungheni, Rezina, Rîșcani, Sîngerei, Soroca) au fost asigurate elaborarea și aprobarea Planurilor anuale de instruire.

Totodată, potrivit datelor prezentate la această acțiune în cadrul Consiliul raional

Nisporeni au fost 2 persoane instruite, în Consiliul raional Ocnîța au fost organizate 2 instruirii și total 6 persoane instruite, în Consiliul raional Ungheni – 58 persoane instruite, în Consiliul raional Rîșcani – 2 instruirii/74 persoane instruite, în Consiliul raional Sîngerei – 30 persoane instruite, în Consiliul raional Soroca - 3 persoane, în raionul Telenești – 2 persoane instruite etc. (conform graficului).

În total, cu privire la normele de etică și deontologie au fost instruiți 532 de angajați a autorităților administrației publice locale de nivelul II.

În ceea ce privește înregistrarea încălcării normelor de etică și deontologie, au fost înregistrat 1 caz, raportat de către Consiliul raional Briceni. Totodată, cu referire la procedura de soluționare și/sau procedura de sancționare și finalitatea procesului pe marginea cazului raportat, nu a fost furnizată careva date/informații în raportul prezentat.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
10	Asigurarea respectării regimului de restricții și limitări în legătură cu încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu și migrarea agenților publici în sectorul privat (pantufraj)	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice	Numărul anual de agenți publici care și-au încetat mandatul, raporturile de muncă sau de serviciu și numărul ofertelor de muncă sau de angajare oferite agenților publici în cadrul organizațiilor comerciale, comunicate de către agenții publici înainte de încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu. Numărul de contracte comerciale refuzate anual de către entitățile publice din motivul că în organizațiile comerciale activează persoane care, pe parcursul ultimului an, au fost agenți publici în cadrul entităților publice	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-caziera integrității profesionale	PARTIAL REALIZAT

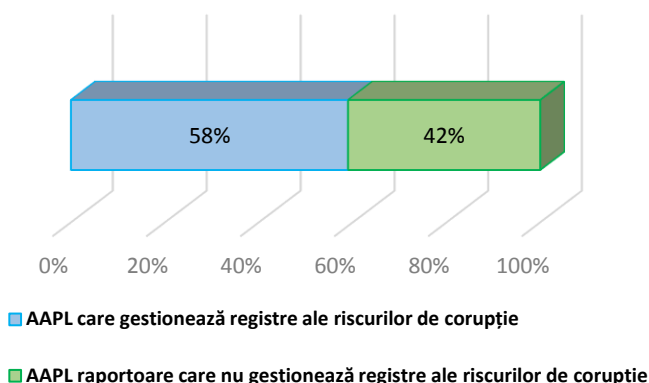
Asigurarea respectării regimului de restricții și limitări în legătură cu încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu și migrarea agenților publici în sectorul privat (pantufraj), reprezintă o măsură de cultivare a integrității instituționale, față de care autoritățile publice locale manifestă o insuficiență de cunoștințe privind implementarea și gestionarea mecanismului. Este important de menționat faptul, că autoritățile publice locale, depistând careva deficiențe, urmează să solicite consultanță privind identificarea rigorilor legale și

descrierii proceselor de monitorizare în vederea respectării regimului juridic al restricțiilor și limitărilor post-angajare.

Subsecvent, 16 Consilii raionale din cele raportoare au exclus acțiunea dată din planul local anticorupție, considerând-o o acțiune neactuală/neaplicabilă, astfel, tergiversând procesul de monitorizare a măsurii la nivelul administrației publice locale.

Totodată, din informațiile recepționate de către Secretariatul Grupurilor de Monitorizare, pentru semestrul I al anului 2023, au fost identificate 38 de agenți publici (mun. Bălți – 7, Comrat UTA - 3, Drochia - 1, Edineț - 5, Florești - 2, Ialoveni - 16, Sîngerei - 1, Strășeni - 3), care și-au încetat mandatul/raporturile de muncă sau de serviciu. Astfel, doar consiliul raional Cimișlia au raportat 1 caz în care agenții publici înainte de încetarea mandatului, a raporturilor de muncă a comunicat cu privire la oferita în cadrul organizațiilor comerciale.

Managementul riscurilor de corupție

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
11	Asigurarea implementării managementului riscurilor de corupție	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice	Registrele riscurilor, care includ și riscurile de corupție, elaborate de către entitățile publice. Completarea registrului riscurilor cu riscurile de corupție după incidentele de integritate din cadrul entităților publice. Raportul privind implementarea măsurilor de tratare a riscurilor, elaborat anual	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-cazierul integrității profesionale	PARȚIAL REALIZAT

Evaluarea internă a riscurilor de corupție reprezintă un instrument important în vederea excluderii posibilității de manifestare a fenomenului și întru eficientizarea activității profesionale.

Circa 58% din autoritățile publice locale care au prezentat raportul, gestionează Registrele riscurilor care includ și riscurile de corupție. Acestea sunt Consiliile municipale/raionale Bălți, Comrat UTA, Anenii Noi, Briceni, Cantemir, Călărași, Cimișlia, Criuleni, Dondușeni, Hîncești, Ialoveni, Leova, Nisporeni, Ocnița, Ungheni, Rezina, Rîșcani, Sîngerei, Telenești.

Consiliul raional Glodeni și Sîngerei comunică asupra faptului că Registrul riscurilor de corupție urmează a fi elaborat.

Totodată, din numărul total de entități publice raportoare pe marginea deținerii Registrului riscurilor de corupție, doar Consiliile municipale/raionale Bălți, Criuleni, Ocnîța raportează despre asigurarea completării Registrului riscurilor de corupție, după incidentele de integritate din cadrul entităților publice.

Subsecvent, Consiliile municipale/raionale Bălți, Briceni, Cantemir, Hîncești, Nisporeni, Ocnîța, Rîșcani, Telenești și Rezina informează despre elaborarea Raportului privind implementarea măsurilor de tratare a riscurilor.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
12.	Crearea și consolidarea unităților de audit intern în cadrul autorității			Unitate de audit intern creată și funcțională. Cartela de audit intern, planul strategic și planurile anuale ale activității de audit, aprobate de către entitatea publică.	Pagina web a APL	PARȚIAL REALIZAT

Unitatea de audit intern în cadrul autorității este o activitate funcțional independentă și obiectivă, care dă asigurări și consiliere conducerii pentru bună administrare a veniturilor și cheltuielilor publice, perfecționând activitățile entității publice. Totodată, ajută entitatea publică să-și îndeplinească obiectivele printr-o abordare sistematică și metodică, care evaluează și îmbunătățește eficiența și eficacitatea sistemului de conducere bazat pe gestionarea riscurilor, a controlului și a proceselor de administrare.

Din informațiile recepționate de la autoritățile administrației publice de nivelul II, au fost identificate 12 Consilii municipale/raionale care dispun de unitatea de audit intern creată și funcțională (Bălți, UTA Găgăuzia, Cahul, Criuleni, Florești, Hîncești, Nisporeni, Ocnîța, Ungheni, Rezina, Sîngerei, Șoldănești).

Cu referire la aprobarea Cartelei de audit intern, planului strategic și a planurilor anuale ale activității de audit, Consiliul municipal Bălți, Consiliile raionale Cahul, Cantemir, Criuleni, Nisporeni, Ocnîța, Ungheni, Rezina și Șoldănești au raportat asigurarea realizării indicatorului propus.

Prioritatea 2. Gestionarea patrimoniului public local în condiții de legalitate, transparență și eficiență.

Rezultatele scontate:

1. Sistem de proceduri privind modul de gestionare a patrimoniului la nivelul local implementat.
2. Proces transparent de vânzare/locățiune/arendă a bunurilor patrimoniului public local asigurat.
3. Bunurile patrimoniului public la nivel local înregistrate și evaluate corespunzător.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția respons.	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
13	Asigurarea gestionării transparente și responsabile a patrimoniului public și a asistenței externe	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres		Numărul bunurilor patrimoniului public local înregistrate și evaluate; Informația privind gestionarea patrimoniului entităților publice publicată. Informația privind atragerea și gestionarea asistenței externe, publicată. Numărul informațiilor privind planificarea și administrarea lucrărilor de construcții publicate pe pagina web Rapoartele entității publice care a atras fonduri externe cu privire la rezultatul (performanța) obținut în urma acestei asistențe. Planurile anuale și trimestriale de achiziții publice ale entității publice, publicate pe pagina web oficială,	Pagina web a APL	PARȚIAL REALIZAT

Valorificarea rațională, eficientă și durabilă a resurselor publice poate fi atinsă prin aportul autorităților publice de a asigura gestionarea alocațiilor bugetare și extrabugetare, administrarea patrimoniului public în baza principiilor buneii guvernări, garantarea transparenței achizițiilor publice, implementarea sistemului de management financiar, control și organizarea auditului intern în sectorul public.

În urma evaluării tuturor rapoartelor transmise Secretariatului Grupului de Monitorizare de la autoritățile administrației publice de nivelul II, pentru semestrul I al anului 2023, cu privire la acțiunea nr. 13 s-a constatat, că 48% dintre Consiliile raionale/municipale raportoare au comunicat despre asigurarea înregistrării și evaluării bunurilor patrimoniului public local (Bălți, Strășeni, Anenii Noi (3 bunuri), Basarabeasca (13 bunuri), Călărași (63 bunuri), Căușeni (9 bunuri), Cimișlia (32 bunuri), Criuleni (2), Dubăsari (789), Fălești (20 bunuri), Ialoveni (4 bunuri), Ocnîța (50 bunuri), Ungheni (95 bunuri), Rezina și Rășcani câte 1 bun înregistrat, Soroca (18 bunuri)). Totodată, menționăm că 34% din autorități publice au raportat asigurarea publicării informației privind gestionarea patrimoniului entității publice (Bălți, UTA Găgăuzia, Anenii Noi, Cantemir, Călărași, Căușeni, Cimișlia, Rășcani, Soroca și Strășeni).

Subsidiar, publicarea informației privind atragerea și gestionarea asistenței externe, a fost înregistrate progrese întru realizarea activității în cadrul Anenii Noi, Cantemir, Criuleni și Călăraș. Astfel că, UTA Găgăuzia, Anenii Noi, Călăraș, Edineț, Sîngerei, au raportat despre realizarea Rapoartelor privind rezultatul (performanța) obținută în urma asistenței fondurilor externe.

Cu privire la asigurarea publicării pe pagina web a autorităților locale, informații privind planificarea și administrarea lucrărilor de construcții a fost raportată de către Consiliile municipale/raionale Comrat, Cimișlia, Fălești, Ialoveni, Orhei și Soroca.

Asigurarea publicării pe paginile web oficială a autorităților publice locale, a Planurilor anuale și trimestriale de achiziții publice, a fost raportată de către 24%, printre care: Consiliile municipale/raionale Călărași, Criuleni, Fălești, Florești, Ialoveni, Leova, Ocnîța și Rîșcani. Totodată, 30% din Consilii raionale raportoare informează că au publicat pe paginile oficiale Planul de achiziții publice.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția respons.	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
14	Asigurarea transparentei în procesul de administrare și gestionare a bunurilor patrimoniului public local	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres		Numărul anunțurilor privind desfășurarea licitațiilor de vânzare/locatiune/arendă a bunurilor patrimoniului public local publicate în termeni rezonabili, inclusiv pe pagina web a APL; Numărul informațiilor cu privire la rezultatele licitațiilor/concursurilor/negocierilor de vânzare/locatiune/arendă a bunurilor patrimoniului public local aduse la cunoștința publicului prin intermediul panourilor informative, paginii web a APL; Numărul audierilor/dezbaterilor/consultărilor publice pe subiecte privind gestionarea patrimoniului public organizate, Numărul persoanelor care au solicitat îmbunătățirea condițiilor de trai și/sau atribuirea terenurilor de pământ pentru construcția caselor individuale de locuit; Numărul actelor normative și deciziilor APL pe subiecte privind gestionarea patrimoniului public publicate în presa locală	Pagina web a APL	PARȚIAL REALIZAT

Asigurarea transparenței în procesul de administrare și gestionare a bunurilor patrimoniului public local, contribuie la respectarea angajamentelor autorităților prestatoare de servicii publice față de cetățeni. Totodată, acest domeniu este unul din cele mai vulnerabile, fapt ce se datorează interesului sporit pentru patrimoniu și cadrului legal lacunar, dar și posibilității interpretărilor abuzive.

Astfel, din informațiile prezentate Secretariatului Grupurilor de Monitorizare, 9 Consilii raionale/municipale raportoare (Bălți, Basarabeasca, Căușeni, Criuleni, Fălești, Ocnîța, Ungheni, Soroca și Șoldănești) au asigurat publicarea în termeni rezonabili, inclusiv pe pagina web a entității, a anunțurilor privind desfășurarea licitațiilor de vânzare/locatiune/arendă a bunurilor patrimoniului public local, celelalte Consilii raionale nu au prezentat informații la indicatorul dat, sau în perioada de raportare nu au publicat anunțuri privind desfășurarea licitațiilor.

Totodată, din informațiile prezentate, doar Consiliile raionale Ialoveni (1), Ocnița (2) Rîșcani (6) și Soroca (1) au organizat în perioada de raportare audieri/dezbateri/consultări publice pe subiecte privind gestionarea patrimoniului public.

Subsidiar, cu referire la indicatorul „Numărul persoanelor care au solicitat îmbunătățirea condițiilor de trai și/sau atribuirea terenurilor de pământ pentru construcția caselor individuale de locuit” doar Consiliul raional Fălești a raportat că 3 persoane care au solicitat îmbunătățirea condițiilor de trai.

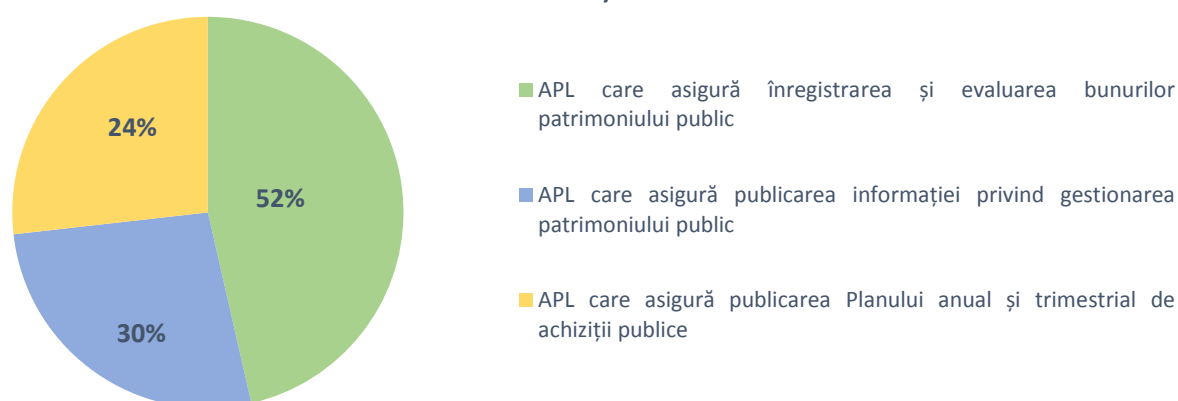
În total, în perioada de raportare au fost elaborate 81 de acte normative și decizii ale Consiliilor raionale pe subiecte privind gestionarea patrimoniului public publicate în presa locală.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
15	Elaborarea, adoptarea și publicarea Regulamentului intern de gestionare a patrimoniului public local;	Trimestrul IV. 2018		Regulament intern de gestionare a patrimoniului public local elaborat, aprobat și publicat Desemnarea persoanei responsabile de administrarea și gestionarea patrimoniului public și publicarea datelor de contact.	Pagina web a APL	PARTIAL REALIZAT

Din informațiile recepționate, Consiliile raionale/municipale Călărași, Ocnița și Ștefan Vodă au asigurat elaborarea, adoptarea și publicarea Regulamentului intern de gestionare a patrimoniului public local, iar Consiliile raionale Anenii Noi și Șoldănești au raportat că sunt în proces de publicare.

În ce privește desemnarea persoanei responsabile de administrarea și gestionarea patrimoniului public și publicarea datelor de contact, a fost asigurată de către Consiliul raional Călărași, Florești, Fălești, Ialoveni, Ocnița, Ștefan Vodă și Șoldănești.

Gestionarea transparentă și responsabilă a patrimoniului public și a asistenței externe

Totodată, din rapoartele examinate, putem remarca că circa 58% din Consiliile raionale raportoare au exclus acțiunea dată din planul local de acțiuni anticorupție pentru perioada

2022-2023/2024, considerând o acțiune neactuală/neaplicabilă, astfel, tergiversând procesul de monitorizare a măsurii la nivelul administrației publice locale.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
16	Delimitarea și înregistrarea tuturor terenurilor în terenuri proprietate publică a statului și terenuri proprietate publică a unităților administrativ-teritoriale, inclusiv a terenurilor ce țin de domeniul public sau cel privat	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres		Registru al terenurilor proprietate publică elaborat, aprobat, actualizat permanent și publicat. Numărul terenurilor – proprietate publică delimitate și înregistrate în Registru.	Registru al terenurilor proprietate publică; Pagina web a APL;	PARȚIAL REALIZAT

Elaborarea, aprobarea și publicarea pe pagina web oficială a instituției, a Registrului terenurilor proprietate publică, acțiunea care a fost raportată de către 7 dintre autoritățile administrației publice locale de nivelul II (Anenii Noi, Călăraș, Cimișlia, Criuleni, Fălești, Ocnîța, Rezina).

Totodată, pe marginea numărului terenurilor – proprietate publică delimitate și înregistrate în Registru, au fost asigurată de către Anenii Noi- 5, Cimișlia – 15, Criuleni – 1 teren, Consiliile raionale Călărași - 20,6 mii ha (8 terenuri proprietatea statului), 19,5 mii ha (2 terenuri proprietatea APL), 35,1 mii ha (4 terenuri proprietate privată).

Pentru celelalte Consilii raionale, acțiunea fie nu a fost inclusă în planul local de acțiuni anticorupție pentru perioada 2022-2023/2024, fie nu au fost prezentate careva informații relevante.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
17	Elaborarea, adoptarea și publicarea Regulamentului cu privire la atribuirea terenurilor de pământ pentru construcția caselor individuale de construit	Permanent		Regulament cu privire la terenurilor de pământ pentru construcția caselor individuale de locuit elaborat, adoptat și publicat	Pagina web	PARȚIAL REALIZAT

Cu referire la acțiunea nr. 17, aceasta a fost raportată de către 4 Consilii raionale (Basarabeasca, Criuleni, Ocnîța și Rezina), asigurând elaborarea, aprobarea, actualizarea permanentă și publicarea pe pagina web oficială a instituției a Registrului terenurilor

proprietate publică. În cazul a 26 Consiliilor raionale raportoare, acțiunea nu a fost inclusă în planul local de acțiuni anticorupție pentru perioada 2022-2023/2024, ca fiind improprie atribuțiilor Consiliilor raionale.

	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
18	Instruirea specialiștilor în domeniul administrării și gestionării patrimoniului public	Permanent		Numărul persoanelor instruite; Numărul cursurilor de instruire;		PARȚIAL REALIZAT

Instruirea agenților publici reprezintă o prioritate la nivel național, susținerea acestui proces fiind de competența fiecărei autorități publice centrale sau locale.

Potrivit reglementărilor în vigoare autoritățile publice au deplină competență în planificarea formării, în achiziționarea serviciilor de formare și în monitorizarea și evaluarea formării agenților publici.

Astfel, instruirea specialiștilor în domeniul administrării și gestionării patrimoniului public a fost facilitată în cadrul a 8 autorități publice locale (Consiliile raionale Anenii Noi, Cahul, Călărași, Florești, Ocnița, Ungheni, Rîșcani și Soroca).

Numărul total de persoane instruite în domeniul administrării și gestionării patrimoniului public în cadrul acestor autorități, a constituit în total 51 de persoane.

Totodată, rămâne relevant exercițiul de evaluare a implementării acestei acțiuni, prin care se atestă un nivel scăzut de realizare, care își găsește pretextul într-o serie de vulnerabilități evidențiate în partea introductivă a raportului.

Prioritatea 3. Asigurarea transparenței și prevenirea corupției în procesul de planificare, desfășurare și monitorizare a achizițiilor publice.

Rezultatele scontate:

1. Transparență și acces la informație la toate etapele procesului de achiziție publică efectuate de APL asigurat.
2. Membrii grupului de lucru pentru achiziții și specialiștii pe achiziții publice din cadrul APL instruiți și pregătiți corespunzător.
3. Încălcarea măsurilor de integritate instituțională și regimului conflictelor de interese de către membrii grupului de lucru pentru achiziții sancționată.
4. Combaterea concurenței neloiale în domeniul achizițiilor publice asigurată.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția respons.	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
19	Corelarea procesului de achiziții cu planurile de dezvoltare a localității,	Anual, la elaborarea		Bugetul consultat înainte de aprobare, elaborat;	Rapoartele de monitoriza	PARȚIAL REALIZAT

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția respons.	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
	antrenarea societății în procesul de identificare a necesităților, evitarea achizițiilor inutile și neplanificate	proiectului bugetului		Planul de achiziții elaborat și publicat pe pagina web a instituției; Achizițiile efectuate conform planului de achiziții;	re a executării contractelor de achiziții Pagina web a APL	

Realizarea corelării procesului de achiziții cu planurile de dezvoltare a localității, antrenarea societății în procesul de identificare a necesităților, evitarea achizițiilor inutile și neplanificate și anume elaborarea și aprobarea bugetului entității publice, a fost asigurată de către 48% dintre Consiliile municipale/raionale raportoare (UTA Găgăuzia, Consiliile raionale Anenii Noi, Briceni, Cantemir, Căușeni, Călărași, Cimișlia, Criuleni, Dubăsari, Ialoveni, Leova, Ocnîța, Rezina, Rîșcani, Șoldănești, Strășeni).

Totodată, pe marginea asigurării elaborării Planului de achiziții și publicării pe pagina web a instituției, au informat circa 61% dintre Consiliile raionale raportoare.

Subsecvent, asigurarea conformității executării Planului de achiziții a entității publice, a fost raportată ca realizată de circa 54% dintre Consiliile raionale/municipale.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsab.	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
20	Asigurarea transparenței în procesul de planificare, desfășurare și monitorizare a achizițiilor publice	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres		Numărul anunțurilor de intenție publicate în Buletinul Achizițiilor Publice (BAP) și pe pagina web a Agenției Achiziții Publice (AAP); Rezultatele/anunțurile de atribuire, publicate pe pagina web a APL; Numărul anunțurilor publicate în presa locală și regională; Rapoartele anuale și semestriale privind executarea contractelor de achiziții publice elaborate și publicate pe pagina web a APL;	Rapoartele de activitate ale AAP; Pagina web a AAP; (BAP); Pagina web a APL;	PARȚIAL REALIZAT

Transparența asigurată în procesul achizițiilor publice contribuie la eliminarea riscurilor fraudării acestora, facilitează monitorizarea din partea părților terțe și promovează calitatea lucrărilor realizate pentru beneficiul public.

Asigurarea transparenței în procesul de planificare, desfășurare și monitorizare a achizițiilor publice, a fost raportată de către 64% dintre Consiliile raionale, care au asigurat publicarea a 82 de anunțuri de intenție în Buletinul Achizițiilor Publice și pe pagina web a Agenției Achiziții Publice (UTA Găgăuzia și Consiliile raionale Cimișlia, Fălești, Ialoveni câte 6, Anenii Noi și Cahul câte 5, Briceni, Leova și Rezina câte 1, Cantemir și Ocnîța câte 9, Călărași, Căușeni, Șoldănești, Soroca și Strășeni câte 2, Fălești, Rîșcani și Ștefan Vodă câte 3, Ungheni și Dubăsari câte 4).

Subsidiar, 53% dintre autorități au raportat pe marginea elaborării și publicării pe paginile web, a rapoartelor semestriale și anuale privind executarea contractelor de achiziții publice, printre aceștia se numără: UTA Găgăuzia, Consiliile raionale Anenii Noi, Basarabeasca, Briceni, Cantemir, Călărași, Cimișlia, Criuleni, Leova, Ocnîța, Ungheni, Rezina, Rîșcani, Șoldănești, Soroca, Strășeni, Ștefan Vodă.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
21	Reglementarea internă a procesului de achiziții publice	trim. II 2018, permanent		Ordinul intern privind activitatea grupului de lucru ca specificarea comprehensivă a drepturilor și responsabilităților fiecărui membru este elaborat și aprobat.	Registrul de acte;	PARȚIAL REALIZAT

Pornind de la faptul că achizițiile publice presupun utilizarea banilor publici, iar lucrările, serviciile prestate și bunurile procurate sunt în interes public, se impune necesitatea asigurării unei transparențe maxime a procedurilor și rezultatelor achizițiilor publice.

În această ordine de idei, elaborarea și aprobarea ordinului intern privind activitatea grupului de lucru cu specificarea comprehensivă a drepturilor și responsabilităților fiecărui membru a Comisiei pentru organizarea și desfășurarea achizițiilor bunurilor, lucrărilor și serviciilor reprezintă un prim pas întru asigurarea respectării normelor legale.

Din informațiile acumulate, 42% dintre Consiliile municipale/raionale raportoare (UTA Găgăuzia, Consiliile raionale Anenii Noi, Basarabeasca, Briceni, Călărași, Căușeni, Cimișlia, Criuleni, Fălești, Ialoveni, Leova, Ocnîța, Rezina, Rîșcani) au informat despre elaborarea și aprobarea ordinului intern privind activitatea grupului de lucru cu specificarea comprehensivă a drepturilor și responsabilităților fiecărui membru.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
22	Consolidarea procesului de monitorizare a executării contractelor și efectuarea modificărilor în contracte	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres		Persoana responsabilă de monitorizarea executării desemnată, Rapoartele de monitorizare sunt prezentate lunar grupului de lucru pentru achiziții, Numărul acordurilor de modificare a contractelor din numărul total de acorduri adiționale semnate examinate și aprobate de grupul de lucru, Numărul contractelor neperformante examinate în ședință grupului de lucru, cu luarea deciziilor în contextul acestora Valoarea penalităților aplicate,	Ordinul conducătorului Procese verbale ale ședințelor grupului de lucru; Rapoartele	PARȚIAL REALIZAT

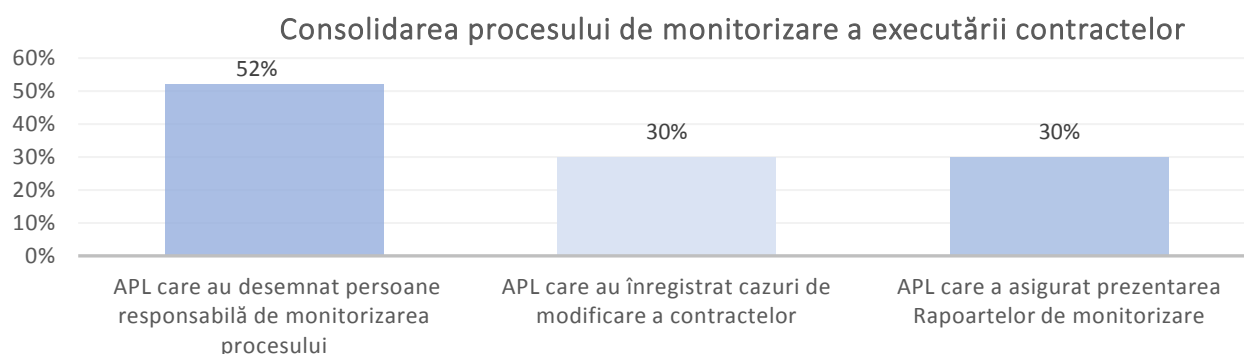
Consolidarea procesului de monitorizare a executării contractelor și efectuarea modificărilor în contracte, a fost asigurată de către 61% dintre Consiliile municipale/raionale raportoare.

Totodată, 17 Consilii municipale/raionale au desemnat persoane responsabile de monitorizarea procesului de executare a contractelor în cadrul autorității publice (Bălți, UTA Găgăuzia, Consilii raionale Anenii Noi, Cahul, Cantemir, Călărași, Cimișlia, Criuleni, Fălești, Ialoveni, Leova, Ocnîța, Ungheni, Rezina, Rîșcani, Șoldănești și Ștefan Vodă).

În ceea ce privește asigurarea prezentării lunare a Rapoartelor de monitorizare către grupul de lucru pentru achiziții, acest indicator a fost atins de către 30% dintre Consiliile municipale/raionale raportoare (mun. Bălți, Consiliile raionale Cahul, Cantemir, Cimișlia, Criuleni, Ocnîța, Ungheni, Rezina, Rîșcani, Șoldănești).

Subsidiar, Consiliile raionale raportoare au informat înregistrarea cazurilor de modificare a contractelor din numărul totalul de acorduri adiționale semnate, examinate și aprobate de către grupul de lucru, după cum urmează: Bălți - 9 cazuri, UTA Găgăuzia – 15 cazuri, Briceni – 8 cazuri, Florești și Leova, Ungheni câte 1 caz, Ocnîța - 12 cazuri, Rezina-2 cazuri, Rîșcani-4 cazuri, Soroca – 3 cazuri.

Din informațiile parvenite de la autoritățile raportoare, doar Consiliile raionale Călărași a înregistrate 1 caz pe marginea contractelor neperformante examinate în cadrul grupurilor de lucru ale autorităților administrației publice locale.

Suplimentar, cu referire la încălcările care au dus la sesizarea organelor competente, toate autoritățile raportoare nu au prezentat informații despre existența a unor astfel de cazuri.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsab.	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
23	Încurajarea participării societății în componența grupului de lucru prin crearea unei liste de ONG-uri care vor primi înștiințări la	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres		Registrul de evidență a cererilor parvenite de la societatea civilă întocmit; Numărul cererilor de includere în componența grupului de lucru pentru achiziții din partea societății civile;	Registrul cererilor parvenite din partea societății civile; Pagina web a APL	PARȚIAL REALIZAT

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
	anunțarea achizițiilor și includerea în componența grupului de lucru pentru achiziții a reprezentanților societății civile			Numărul reprezentanților societății civile incluși în componența grupului de lucru pentru achiziții; Numărul procedurilor de achiziție, la care au participat reprezentanții societății civile în calitate de membri ai grupului de lucru pentru achiziții;		

Asigurarea elaborării Registrului de evidență a cererilor parvenite de la societatea civilă, a fost raportată de către 10 autorități publice locale, ce constituie circa 30% (Bălți, Anenii Noi, Cantemir, Călărași, Criuleni, Cimișlia, Florești, Ocnîța, Râșcani, Șoldănești).

Totodată, Consiliul raional Cantemir raportează că au fost depuse din partea societății civile 2 cereri de includere în componența grupului de lucru pentru achiziții, care au fost acceptate, Consiliul raional Ocnîța – 1 cerere/acceptată, iar Consiliul raional Râșcani raportează despre 5 cereri, dintre care a fost acceptată doar una.

Subsecvent, menționăm că doar Consiliul raional Rîșcani au raportat despre participarea reprezentanților societății civile în calitate de membri ai grupului de lucru pentru achiziții la 4 proceduri de achiziție.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
24	Asigurarea respectării regulilor de evitare a conflictelor de interese pe parcursul aplicării procedurii de atribuire a contractului de achiziții	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres		Membrii grupului de lucru pentru achiziții informați și instruiți privind regulile de evitare a conflictelor de interese; Declarațiile de confidențialitate și imparțialitate semnate de către fiecare membru al grupului de lucru la fiecare procedură de achiziție publică; Numărul de încălcări constatate/ Măsurile întreprinse în vederea înlăturării încălcărilor constatate	Dosarul de achiziție publică; Pagina web a AAP; SIA "RSAP"	PARȚIAL REALIZAT

Din rapoartele recepționate de către Secretariatul Grupului de Monitorizare, 18 de autorități publice locale au înștiințat despre instruirea membrilor grupului de lucru pentru achiziții, privind regulile de evitare a conflictelor de interese (UTA Găgăuzia, Anenii Noi, Basarabeasca, Cantemir, Călăraș, Căușeni, Cimișlia, Fălești, Florești, Ialoveni, Leova, Ocnîța, Ungheni, Rezina, Rîșcani, Șoldănești, Soroca, Strășeni).

Suplimentar, 64% dintre Consiliile raionale raportoare au informat Secretariatul că au asigurat semnarea declarațiilor de confidențialitate și imparțialitate de către fiecare membru al grupului de lucru la fiecare procedură de achiziție publică.

Totodată, pentru perioada de raport Consiliul raional Cantemir a raportat despre încălcări cu privire la asigurarea respectării conflictelor de interese pe parcursul aplicării procedurii de atribuire a contractului de achiziții.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
25	Prevenirea concurenței neloiale în achizițiile publice	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres		Numărul de participări a membrilor grupului de lucru pentru achiziții informați la instruire privind regulile de combatere a concurenței neloiale în procesul de achiziție publică de combatere a concurenței neloiale în procesul de achiziție publică; Numărul mediu de operatori economici participanți la o procedura de achiziție publică; Numărul procedurilor anulate din lipsa concurenței/ofertelor; Numărul contestațiilor depuse privind procedurile de achiziție desfășurate de APL; Numărul de încălcări constatate/Măsurile întreprinse în vederea înlăturării încălcărilor constatate Numărul sesizărilor depuse de către APL la Agenția Achiziții Publice, Consiliul Concurenței, Centrul Național Anticorupție;	Rapoartele de activitate ale Agenției Achiziții Publice; Dosarul de achiziție publică; Pagina web a AAP; SIA "RSAP"	PARȚIAL REALIZAT

Coordonarea procesului de prevenirea a concurenței neloiale în procesul achizițiilor publice, a fost asigurată în cadrul a 19 Consilii raionale/municipale (Comrat UTA, Anenii Noi, Basarabeasca, Briceni, Cantemir, Călărași, Căușeni, Cimișlia, Florești, Fălești, Ialoveni, Leova, Ocnîța, Ungheni, Rezina, Rîșcani, Șoldănești, Soroca, Strășeni), unde membrii grupului de lucru pentru achiziții au beneficiat de instruire pe marginea regulilor de combatere a concurenței neloiale în procesul de achiziții publice.

Subsecvent, în cadrul a 21 de autorități publice locale (UTA Găgăuzia – 50, Consiliile raionale Anenii Noi, Basarabeasca, și Strășeni câte 5, Briceni, Căușeni, Ialoveni, Ocnîța și Șoldănești câte 3, Cantemir și Ungheni - 8, Călărași, Rîșcani și Soroca câte 4, Cimișlia – 7, Florești – 15, Fălești – 6, Leova-2, Rezina - 6) au fost înregistrați un număr total de 144 operatori economici participanți la procedura de achiziții publice.

Totodată, au fost înregistrate circa 11 contestații depuse privind procedurile de achiziții desfășurate în cadrul autorității, fără a fi aduse careva informații cu referire la măsurile întreprinse.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
26	Instruirea specialiștilor în achiziții publice, a membrilor grupului de lucru pe achiziții din cadrul APL	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres		Numărul specialiștilor, membrilor grupului de lucru pe achiziții instruiți; Numărul instruirilor de care a beneficiat fiecare specialist în achiziții publice și membru al grupului de lucru	Informații despre instruirile organizate, Informații despre instruirile organizate de Agenția Achiziții Publice	PARȚIAL REALIZAT

Perfectarea cunoștințelor angajaților din cadrul administrației publice locale reprezintă cea mai eficientă modalitate de prevenire a unor viitoare manifestări de ilegalități și la sporirea profesionalismului și eficienței în activitatea autorității.

Astfel, pe parcursul semestrului I al anului 2023, în cadrul autorităților administrației publice locale au fost instruiți, în total, circa 135 de specialiști în achiziții publice și/sau membrii ai grupului de lucru pentru achiziții din cadrul a 22 Consilii raionale/municipale (UTA Găgăuzia, Anenii Noi, Basarabeasca, Briceni, Cahul, Cantemir, Călărași, Căușeni, Cimișlia, Fălești, Florești, Ialoveni, Leova, Ocnia, Ungheni, Rezina, Rîșcani, Șoldănești, Soroca, Ștefan Vodă, Strășeni, Taraclia).

Prioritatea 4. Sporirea calității serviciilor publice printr-un management eficient al resurselor umane

Rezultatele scontate:

1. Proces de recrutare, selectare, angajare și promovare a personalului în funcții publice organizat cu respectarea principiilor de transparență și integritate asigurat.
2. Agenții publici din cadrul APL și aleșii locali instruiți.
3. Mecanism de evaluare de către cetățeni a calității serviciilor publice prestate implementat și aplicat periodic.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
27	Asigurarea angajării și promovării agenților publici pe bază de	Permanent, cu verificarea semestrială a		Numărul de agenți publici angajați prin concurs sau prin transfer de la alte entități publice; Numărul de anunțuri privind lansarea concursurilor de		PARȚIAL REALIZAT

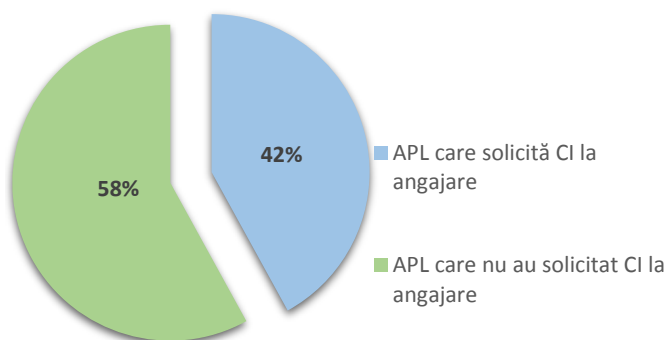
Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
	merit și de integritate profesională	indicatorilor de progres		ocupare a funcțiilor publice publicate pe portalul Numărul cazierelor de integritate solicitate de entitățile publice la angajare. Numărul de contestații depuse împotriva rezultatelor concursurilor organizate. Numărul de agenți publici angajați/reconfirmați în funcții ca urmare a verificării conform Legii nr. 271/2008 privind verificarea titularilor și a candidaților la funcții publice		

Politica de dezvoltare și promovare profesională a resurselor umane în autoritățile administrației publice locale are la bază principiul selectării și angajării cadrelor în serviciu prin concurs, conform criteriilor transparente și obiective de selectare în bază de merit, calificare profesională, capacitate, competență și integritate profesională, fără a admite favorizarea intereselor private și a oricăror forme de discriminare pe motiv de sex, rasă, limbă, religie, opinii politice sau orice altă opinie, origine națională sau socială, precum și alte forme de discriminare.

Raportarea privind progresele înregistrate în implementarea acțiunii nr. 27 din Planul local anticorupție, pentru semestrul I al anului 2023, a fost asigurată de către 85% dintre autoritățile publice locale.

În ceea ce privește lansarea concursurilor de ocupare a funcțiilor publice, publicate pe portalul autorităților, Consiliile municipale/raionale au raportat următorii indicatori: Bălți – 39 anunțuri, UTA Găgăuzia – 383 anunțuri, Basarabeasca, Dondușeni, Dubăsari, Rezina și Soroca câte 1, Cahul și Fălești câte 5 anunțuri, Cantemir – 14 anunțuri, Călărași, Șoldănești, Drochia – 6 anunțuri, Cimișlia - 9 anunțuri, Criuleni și Ștefan Vodă câte 8 anunțuri, Ocnîța - 4 anunțuri, Cahul- 17 anunțuri, Cantemir și Edineț – 15 anunțuri, Florești și Sîngerei – 3, Ialoveni – 11, Leova – 2, Ungheni – 13, Rîșcani – 19 anunțuri, Strășeni - 10 anunțuri.

Cazierul de integritate CI

Totodată, din numărul total de instituții raportoare, 14 Consilii raionale/municipale (Bălți, UTA Găgăuzia, Cantemir, Călărași, Criuleni, Dondușeni, Edineț, Florești, Ialoveni, Leova, Ocnîța, Rezina, Rîșcani și Ștefan-Vodă) au comunicat despre solicitarea cazierelor de integritate la angajarea agentului public.

Cu referire la contestații depuse împotriva rezultatelor concursurilor, organizate pentru recrutarea și promovarea agenților

publici în cadrul autorităților, au fost înregistrate câte un caz în cadrul Consiliilor raionale Briceni, Cahul, Edineț, Ialoveni, Rîșcani, Ștefan Vodă, fără a fi oferite informații ce vizează finalitatea cazurilor.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
28	Asigurarea condițiilor și încurajarea participării în cadrul instruirilor, programelor de dezvoltare profesională pentru agenții publici și aleșii locali (domeniul de specialitate, integritate anticorupție)	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres		Numărul agenților publici și aleșilor locali care a beneficiat de programe de dezvoltare profesională; Numărul instruirilor, programelor de dezvoltare profesională de care a beneficiat un agent public, ales local pe durata unui an.	Informații despre instruirile, programele de dezvoltare; Informații de la Resurse Umane	PARȚIAL REALIZAT

Agenții publici din cadrul autorităților administrației publice centrale și locale se confruntă cu schimbări frecvente ale cadrului normativ, cu necesități noi ale sectorului privat și ale societății civile, cu cerințe față de modernizarea serviciilor publice. Pentru a răspunde la aceste necesități, agenții publici trebuie să fie instruiți și să-și dezvolte permanent potențialul atât personal, cât și profesional.

Încurajarea participării în cadrul instruirilor, programelor de dezvoltare profesională pentru agenții publici și aleșii locali (domeniul de specialitate, integritate și anticorupție), din informațiile parvenite, a fost asigurată în cadrul a 18 de autorități publice locale (UTA Găgăuzia, Consiliile raionale Anenii Noi, Basarabeasca, Cantemir, Călărași, Cimișlia, Criuleni, Dubăsari, Fălești, Florești, Ialoveni, Leova, Ocnița, Rezina, Rîșcani, Soroca, Ștefan Vodă, Strășeni) ce constituie 52% din numărul total de autorități publice ce au prezentat informații pentru perioada de raportare.

Prin urmare, au beneficiat de instruire și/sau programe de dezvoltare profesională (domeniul de specialitate, integritate și anticorupție) circa 248 de agenți publici din cadrul autorităților administrației publice locale de nivelul II.

Nr. crt.	acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
29	Evaluarea permanentă a performanțelor personalului	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres		Comisie de evaluare a personalului creată; Număr chestionare elaborate; Numărul evaluărilor efectuate; Numărul funcționarilor supuși evaluării	Informații despre instruirile, programele de dezvoltare; Informații de la	PARȚIAL REALIZAT

Evaluarea permanentă a performanțelor profesionale individuale are ca scop aprecierea obiectivă a activității personalului, prin compararea gradului de îndeplinire a obiectivelor și criteriilor de evaluare stabilite pentru o anumită perioadă cu rezultatele obținute în mod efectiv.

Totodată, în cadrul procesului de evaluare a performanțelor profesionale individuale în raportul de evaluare sunt identificate acele segmente și direcții profesionale, în care funcționarul public evaluat necesită o formare profesională suplimentară.

Din informațiile parvenite în adresa Secretariatului Grupurilor de monitorizare, asigurarea evaluării permanente a personalului este realizată în cadrul a 18 autorități publice locale, fiind create Comisii de evaluare a personalului în cadrul a 15 Consilii raionale (Anenii Noi, Briceni, Cahul, Călărași, Cimișlia, Criuleni, Fălești, Ialoveni, Ocnița, Ungheni, Rezina, Rîșcani, Șoldănești, Soroca și Strășeni).

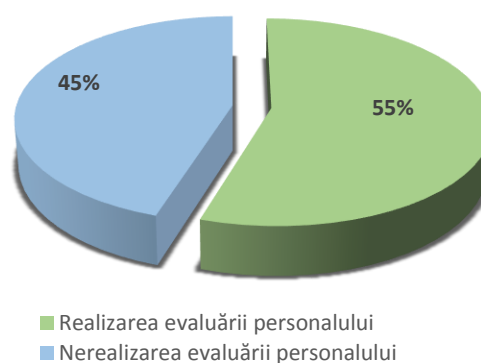
Astfel, în cadrul a 18 de Consilii municipale/raionale raportoare au fost efectuate evaluări, la care au fost supuși circa 796 de funcționari.

Nr. crt.	acțiunea	Termenul de realizare	Instituția resp.	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
30	Instituirea unui mecanism de evidență a reclamațiilor cetățenilor privind calitatea serviciilor publice prestate.	Permanent cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres		Boxă pentru reclamații instalată în cadrul APL; Rubrică pentru reclamații disponibilă pe pagina web a APL; Numărul cetățenilor nemulțumiți de calitatea serviciilor publice prestate; Numărul problemelor depistate; Raport privind evoluția calității serviciilor publice în viziunea cetățenilor/beneficiarilor elaborat și publicat;	Instituirea unui mecanism de evidență a reclamațiilor cetățenilor privind calitatea serviciilor publice prestate.	PARȚIAL REALIZAT

Instituirea unui mecanism de evidență a reclamațiilor cetățenilor privind calitatea serviciilor publice prestate, contribuie la sporirea nivelului de încredere a celor din urmă față de entitatea publică, precum și la realizarea eficace a procesului de gestionare a riscurilor de corupție.

Asigurarea atingerii indicatorilor de progres regăsiți la acțiunea sus-menționată, a fost raportată de către 16 Consilii raionale/municipale (Anenii Noi, Basarabeasca, Briceni, Cahul, Călărași,

Evaluarea personalului APL

Cimișlia, Căușeni, Dubăsari, Fălești, Leova, Ocnița, Ungheni, Rezina, Rîșcani, Șoldănești și Soroca) care au raportat pe marginea instalării unei boxe pentru reclamații în cadrul autorității și/sau funcționalitatea rubricii pentru reclamații disponibilă pe pagina web a entității.

Din rapoartele autorităților parvenite pentru perioada semestrului I al anului 2023, Consiliile raionale Fălești (14 reclamații) și Soroca (2 reclamații), au raportat nemulțumiri ale cetățenilor, pe marginea calității serviciilor publice prestate. Suplimentar, Secretariatul nu a fost informat cu referire la întreprinderea a careva acțiuni întru soluționarea nemulțumirilor recepționate.

În acest sens, autoritățile publice locale trebuie să acorde o atenție deosebită orientării către cetățean și considerăm că soluționarea reclamațiilor și apelurilor depuse de către beneficiarul serviciului public, sau alte părți interesate reprezintă una dintre valorile sale de progres. În acest sens, instituirea mecanismului de evidență a reclamațiilor, transparența și disponibilitatea modului de tratare al reclamațiilor și apelurilor reprezintă un prim pas spre perfecționarea și creșterea încrederii cetățeanului în autoritățile publice locale.

Prioritatea 5. Îmbunătățirea comunicării cu cetățenii și transparenței activității APL-urilor

Rezultatele scontate:

1. Proces decizional transparent și participativ asigurat.
2. Accesul la informație și comunicarea cu publicul (mass-media, societatea civilă, cetățenii) îmbunătățite.
3. Pagini web elaborate și funcționale, care oferă acces la informații complete, exacte și în timp util.
4. Rapoarte de transparență anuale elaborate și publicate.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
31	Elaborarea/îmbunătățirii funcționării paginii web prin plasarea informațiilor exacte, complete și în timp util.	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres		Pagină web elaborată, funcțională și actualizată permanent cu informații; Pagina web dispune de: - compartimente privind transparența decizională; consultări publice; servicii publice, achiziții publice, prevenirea corupției - programul de lucru al APL și subdiviziunile sale, cu indicarea zilelor și orelor de audiență a funcționarilor responsabili de furnizarea informațiilor, documentelor oficiale; - date despre Consiliu Local, aleșii locali (nume, date de contact, afilierea politică); - un instrument online pentru depunerea plângerilor/reclamațiilor;	Pagina web a APL	PARȚIAL REALIZAT

- proiectele de decizie, materialele aferente, date despre organizarea ședințelor publice, etc.

Unul din cel mai modern și comod instrument de diseminare a datelor publice îl reprezintă portalul web guvernamental unde administrația publică locală are obligația să plaseze informații relevante despre activitatea sa.

Despre funcționalitatea paginii web și plasarea informațiilor exacte, complete și în timp util cu privire la transparența decizională, consultări publice, servicii publice, achiziții publice, prevenirea corupției, programul de lucru al autorității și subdiviziunilor sale, zilele și orele de audiență a funcționarilor responsabili de furnizarea informațiilor, documentelor oficiale, date despre Consiliul local, aleșii locali (nume, date de contact, afilierea politică), instrument online pentru depunerea plângerilor/reclamațiilor, proiectele de decizie, materialele aferente, date despre organizarea ședințelor publice, au raportat 61% dintre autoritățile publice locale raportoare, după cum urmează, Consiliile municipale Bălți, Consiliile raionale Anenii Noi, Basarabeasca, Briceni, Cahul, Călărași, Cimișlia, Criuleni, Dubăsari, Fălești, Florești, Ialoveni, Leova, Ocnița, Ungheni, Rezina, Rîșcani, Șoldănești, Soroca și Strășeni.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția respons.	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
32	Organizarea și publicarea informațiilor privind ședințele/consultările publice pentru proiecte de decizie	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres		Numărul anunțurilor privind ședințele/consultările publice ce urmează a fi organizate; Numărul consultărilor publice organizate; Numărul participanților la consultările publice; Numărul recomandărilor primite din partea participanților la proiectele de decizii; Numărul recomandărilor acceptate Sinteza recomandărilor la fiecare proiecte de decizie consultat publicat pe pagina web a APL	Informații de la coordonatorul procesului de consultare publică, responsabil de asigurarea transparenței procesului decizional; Pagina web a APL	PARȚIAL REALIZAT

Din informațiile analizate în urma recepționării rapoartelor, de către autoritățile publice locale au fost înregistrate următoarele progrese:

- 48% dintre autoritățile publice locale de nivelul II au raportat despre asigurarea publicării anunțurilor privind ședințele/consultările publice ce urmează a fi organizate, înregistrându-se în total 90 de anunțuri.
- 42% dintre autoritățile administrației publice locale de nivelul II au raportat despre asigurarea organizării a 71 de consultări publice, la care sau întrunit circa 839 de participanți, unde au fost înregistrate 176 recomandări dintre care au fost acceptate 126 de recomandări.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția respons.	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
33	Crearea unor grupuri consultative de lucru permanente sau ad-hoc care participă la elaborarea proiectelor de decizii	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres		Numărul grupurilor de lucru permanente sau ad-hoc care participă în procesul decizional; Numărul întrunirilor/ ședințelor grupurilor de lucru permanente sau ad-hoc Numărul deciziilor adoptate cu consultarea grupurilor și numărul total de decizii adoptate	Pagina web a APL	PARȚIAL REALIZAT

Cu referire la crearea grupurilor consultative de lucru permanente sau ad-hoc care participă la elaborarea proiectelor de decizii, autoritățile publice locale au raportat în număr de 11 Consilii municipale/raionale precum: Anenii Noi, Cantemir, Călărași, Criuleni, Cimișlia, Florești, Fălești, Ialoveni, Ocnîța, Râșcani și Leova.

Drept urmare, în cadrul acestor autorități au fost organizate circa 80 ședințe, în urma cărora au fost adoptate 449 de decizii.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
34	Asigurarea respectării transparenței în procesul decizional	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres		Rapoartele anuale privind transparența în procesul decizional publicate pe paginile web ale entității. Stabilirea unor indicatori calitativi privind transparența în procesul decizional.	Pagina web a APL	PARȚIAL REALIZAT

Desfășurarea activității autorităților publice în mod transparent, responsabil în raport cu cetățenii și cu implicarea acestora și a altor părți interesate de procesul decizional din cadrul autorității publice, reprezintă una din laturile inteligibile ale unei societăți integre.

Astfel, 22 de Consilii raionale/municipale: Anenii Noi, Basarabesca, Briceni, Cahul, Călăraș, Cantemir, Cimișlia, Criuleni, Edineț, Florești, Fălești, Dubăsari, Ialoveni, Leova, Ocnîța, Ungheni, Rezina, Rîșcani, Șoldănești, Soroca, Ștefan-Vodă și Strășeni au raportat despre asigurarea publicării pe paginile web ale entităților, a rapoartelor anuale privind transparența în procesul decizional. Subsidiar, indicând și elaborarea unor indicatori calitativi și cantitativi privind transparența în procesul decizional.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția respons.	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
35	Plasarea informației privind ajutorul social plasat pe pagina web a	Permanent, cu verificarea anuală a		Numărul informațiilor privind ajutorul social plasat pe pagina web a	Pagina web a APL	PARȚIAL REALIZAT

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția respons.	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
	autorității, panouri informative, mass-media locală și regională	indicatorilor de progres		autorității, panouri informative, mass-media locală și regională		

Printre domeniile proprii de activitate pentru autoritățile publice locale este dezvoltarea și gestionarea serviciilor sociale comunitare pentru categoriile vulnerabile, precum și monitorizarea calității serviciilor sociale.

În prestarea serviciilor sociale, administrația publică locală trebuie să se bazeze pe principiul de accesibilitate, care prevede asigurarea accesului persoanelor/familiilor defavorizate la toate tipurile de servicii, prin informarea populației despre serviciile sociale existente, precum și adaptarea lor la necesitățile beneficiarilor.

Plasarea pe pagina web a autorității, panouri informative, mass-media locală și regională a informațiilor privind ajutorul social facilitează accesibilitatea informațiilor de interes pentru publicul larg.

Astfel, din rapoartele colectate de Secretariatul Grupurilor de Monitorizare au fost identificate 11 Consilii raionale (Anenii Noi, Basarabeasca, Cahul, Călăraș, Criuleni, Dubăsari, Fălești, Leova, Ocnița, Rîșcani și Șoldănești) care au raportat pe marginea realizării acțiunii sus-menționate.

Pilonul III. Justiția și autoritățile anticorupție

Justiția reprezintă piatra de temelie a sistemului național de integritate, asigurând atât pedeapsa infractorului cât și protecția persoanei vătămate. În scopul realizării acestor responsabilități, justiția necesită încrederea populației, dorința individului de a se adresa în cazul confruntării cu manifestări de corupție sau conexe acestora. Încrederea este meritul câștigat prin asigurarea integrității instituționale și perfecționarea continuă a instrumentelor utilizate întru realizarea eficace a atribuției de combatere și prevenire a corupției.

Rezultatele studiilor percepției populației privind eficiența justiției și a autorităților anticorupție indică opinii mai des nefavorabile. Întru optimizarea procesului de examinare a actelor de corupție a fost propusă stabilirea specializării judecătorilor și/sau instanțelor, astfel fiind soluționată problema supraîncărcării instanțelor, fapt care încetinește atingerea finalității judiciare. Actul de justiție este încoronat de un element la fel de important: posibilitatea de despăgubire a persoanelor vătămate, inclusiv întru realizarea dreptului de compensare în contextul drepturilor fundamentale.

A treia etapă, urmare asigurării unei activități instituționale integre și respectării drepturilor omului prin asigurarea unui proces echitabil și a despăgubirii părților vătămate, o reprezintă întreprinderea măsurilor educative, atât pentru agenții publici, cât și pentru tinerele generații. Iar educarea populației este însoțită de aplicarea instrumentelor preventive care să consolideze un mediu în care să se dezvolte valori integre.

Un astfel de instrument, expertiza anticorupție a proiectelor de acte normative, unde din sinteza costurilor proiectelor promotoare de interese denotă că costurile evitate - Valoarea totală a costurilor calculate pe proiecte respinse sau retrase: 1,539 miliarde lei, potrivit Studiului „Expertiza anticorupție 2019-2020: eficiență, costuri, impact”⁶¹. În același timp, Studiul evidențiază costurile iminente valoarea totală a costurilor pe proiectele adoptate constituie 2,54 miliarde lei.

Sondajul opiniei publice a locuitorilor Moldovei realizat în octombrie-noiembrie 2022 de către Institutul Republican Internațional⁶², relevă o opinie pozitivă privind instanțele judecătorești, echivalându-se cu indicatorul de 25% în comparație cu opinia negativă, ce constituie 60%.

Totodată, datele expuse în Barometrul Opiniei Publice realizat de către Institutul de Politici Publice, în luna noiembrie 2022⁶³, privind încrederea populației în justiție, relevă foarte multă încredere la 1,3% de respondenți, în comparație cu lipsa încrederii în sistemul de Justiție manifestată la 74,4% din numărul respondenților.

Astfel, lipsa transparenței în activitatea entităților din domeniu, generată de specificul activității acestora, precum și monitorizarea insuficientă a eficienței și impactului activităților realizate și respectiv neraportarea rezultatelor către entitățile publice reprezintă unele din motivele concludente care au dus la determinarea unui astfel de rezultat.

Obiectivul pilonului al III-lea: Sporirea prestației justiției și a autorităților anticorupție în prevenirea, combaterea și sancționarea faptelor de corupție, îmbunătățirea mecanismului de recuperare a activelor și asigurarea despăgubirii persoanelor prejudiciate de corupție.

Indicatori de impact:

- Încrederea în justiție, în procuratură, în CNA și în Autoritatea Națională de Integritate (ANI), îmbunătățită considerabil;
- Independența și eficiența justiției, procuraturii, CNA și ANI, asigurate;
- Percepția privind corupția în sectorul justiției, îmbunătățită;
- Lipsa corupției în sectorul justiției și lipsa unor influențe improprii din partea executivului asupra justiției.

PRIORITATEA III.1. INTEGRITATEA AUTORITĂȚILOR ANTICORUPȚIE ȘI A ORGANELOR DE OCROTIRE A NORMELOR DE DREPT

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
1	Instruirea inițială și continuă (la fiecare 2 ani) a poligrafologilor angajați să-i testeze pe candidații la	Trimestrul III al anului 2022,	CNA; SIS; CSM; CSP; MAI;	Cel puțin câte un poligrafolog instruit, atestat și înregistrat în cadrul CNA, SIS, MAI, SV, CSM, CSP și	Confirmări din partea instituțiilor responsabile (certIFICATELE DE INSTRUIRE);	PARȚIAL REALIZAT

⁶¹<https://www.undp.org/ro/moldova/publications/expertiza-anticorup%C8%9Bie-2019-2020-eficien%C8%9B%C4%83-costuri-impact>

⁶² <https://www.iri.org/resources/public-opinion-survey-residents-of-moldova-october-november-2022/>

⁶³ <http://bop.ipp.md/>

funcțiile de judecător, procuror, pe angajații CNA, SIS, MAI, SV și ANI, atestarea și înregistrarea acestora conform procedurii stabilite

SV; ANI
ANI;
Comisia de stat pentru testări cu utilizarea poligrafului

confirmări din partea Comisiei de stat pentru testări cu utilizarea poligrafului

Rapoartele recepționate de la entitățile responsabile, pe lângă realizarea în totalitate de către Centrul Național Anticorupție și Serviciul de Informații și Securitate a activităților indicate în acțiunea sus-menționată, evidențiază că celelalte entități identifică unele bariere, precum necesitatea unei acoperiri financiare substanțiale și lipsa formatorilor naționali pe domeniul respectiv.

Centrul Național Anticorupție, menționează că poligrafologul din cadrul instituției a urmat un curs de instruire în perioada 02-23.05.2021, desfășurat în orașul Kiev, Ucraina, organizat de către ambasada Statelor Unite ale Americii.

Serviciul de Informare și Securitate, informează că în perioada 21-25 noiembrie 2022, 2 persoane din cadrul autorității au participat la Trainingul de perfecționare pentru avansați în utilizarea sistemelor poligraf, cu obținerea titlului de poligraf la nivel de expert. Instruirea a avut loc în România cu reprezentantul autorizat din cadrul Lafayette Instrument Company SUA.

Consiliul Superior al Magistraturii reiterează în mod repetat, că raportul privind implementarea acțiunii respective va fi prezentat după achiziționarea de CSM a aparatului poligraf de detecție a comportamentului simulat. Or, ținând cont de faptul că există diferite modele de aparate poligraf, instruirea respectivă poate fi realizată numai după identificarea aparatului ce va fi utilizat de CSM.

Conform raportului prezentat de către **Consiliul Superior al Procurorilor**, în care se menționează că, prin Legea nr.128/2019 au fost operate modificări în Legea nr.3/2016 cu privire la Procuratură, fiind excluse prevederile ce reglementează condiția verificării și testării cu utilizarea detectorului comportamentului simulat (poligraf) a candidaților la funcția de Procuror General, procuror-șef și procuror.

Astfel, potrivit notei informative a Legii nr.128/2019, raționamentul ce fundamentează necesitatea excluderii procedurii de verificare de referință, rezidă în constatările Curții Constituționale, expuse în Hotărârea nr.6/2018 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din Legea nr.269/2008 privind aplicarea testării la detectorul comportamentului simulat (poligraf) și din Legea nr.132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate (testul poligraf). Prin urmare, de la data intrării în vigoare a Legii nr.128/2019, adică de la 21 septembrie 2019, în lipsa temeiului juridic, Consiliul Superior al Procurorilor nu a inițiat testarea, cu utilizarea poligrafului, a candidaților la funcția de procuror. Conform informației oferite de către **Serviciului Vamal**, pentru perioada semestrului I al anului 2020, conform statului de personal avizat de Cancelaria de Stat la 11.10.2018 a fost instituită unitatea de poligrafolog. Drept urmare, după procurarea aparatului poligraf, va fi demarată și

procedura de angajare. Totodată, raportul curent recepționat, nu conține informații suplimentare la subiectul vizat.

Ministerul Afacerilor Interne a raportat la finele anului 2018 privind planificarea evaluării posibilităților financiare, acțiunea fiind supusă dezbaterilor, în vederea realizării acesteia. În Cadrul Bugetar pe Termen Mediu (CBTM) 2019-2020, MAI a înaintat Ministerului Finanțelor solicitarea de alocare a mijloacelor financiare în acest scop. Concomitent, este de menționat, că deși conform Hotărârii Guvernului nr. 851/2018 acțiunea dată este inclusă în prioritățile stabilite pentru MAI în CBTM 2019-2020, limitele de cheltuieli stabilite de Ministerul Finanțelor în contextul elaborării proiectului de buget, nu a fost inclus.

Totodată, pentru perioada anului 2019, MAI a înaintat repetat solicitări de alocare a mijloacelor financiare suplimentare în contextul elaborării CBTM pentru perioada 2020-2022, însă acestea nu au fost acceptate. Pentru perioada anului 2022, Ministerul Afacerilor Interne reiterează că acțiuni nu a fost realizată, din cauza lipsei mijloacelor financiare. Totodată, raportul curent recepționat, nu conține informații suplimentare la subiectul vizat.

Astfel, din analiza informațiilor acumulate, în vederea calificării atingerii indicatorilor de progres de către toate instituțiile responsabile, acțiunea vizată, se constată a fi **parțial realizată**.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
2	Dotarea cu aparate poligraf a CSM, SV și MAI	Trimestrul III al anului 2022	CSM; CSP; SV; MAI	Cel puțin un aparat poligraf pentru CSM, cel puțin 2 aparate poligraf pentru SV și cel puțin 4 aparate poligraf pentru MAI	Confirmări din partea instituțiilor responsabile privind amenajarea sălilor și instalarea aparatelor poligraf	PARȚIAL REALIZAT

Conform rapoartelor recepționate, în scopul realizării instruirilor inițiale și continui a poligrafologilor angajați, precum și pentru a asigura dotarea cu aparate poligraf a Consiliul Superior al Magistraturii, Consiliul Superior al Procurorilor, Ministerului Afacerilor Interne și Serviciul Vamal a raportat anterior pe marginea solicitării înaintate Centrului Național Anticorupție privind acordarea suportului în vederea efectuării testelor poligraf a candidaților la funcția de judecător. Centrul Național Anticorupție și-a exprimat disponibilitatea pentru efectuarea testelor la poligraf, în dependență de volumul de lucru al poligrafologului.

Totodată, considerând lipsa aparatului poligraf pe piața Republicii Moldova, pe parcursul anului 2017, CSM s-a interesat de achiziționarea unui aparat poligraf din țările vecine: România și Ucraina. Respectiv, au fost purtate negocieri cu agenți economici din Ucraina în vederea procurării aparatului poligraf. Din motivul neconcordanței normelor legale în materia procedurii de achiziții publice, negocierile s-au soldat cu eșec.

Subsecvent, în perioada curentă de raport, **Consiliul Superior al Magistraturii** raportează că conform bugetul instituției, aprobat la Ministerul Finanțelor, nu au fost prevăzute resursele financiare necesare pentru achiziționarea aparatului poligraf și amenajarea sălii pentru desfășurarea testărilor cu aparatul poligraf.

Conform informației oferite de către **Serviciului Vamal**, pentru perioada semestrului I al anului 2020, conform statului de personal avizat de Cancelaria de Stat la 11.10.2018 a fost instituită unitatea de poligrafolog. Drept urmare, după procurarea aparatului poligraf va fi demarată și procedura de angajare. Totodată, raportul curent recepționat, pentru perioada de raport – semestrul I anul 2023 nu conține informații suplimentare la subiectul vizat.

Consiliul Superior al Procurorilor raportează că o dată cu modificările operate în Legea nr. 3/2016 cu privire la Procuratură, unde au fost excluse prevederile ce reglementează condiția verificării și testării cu utilizarea detectorului comportamentului simulat (poligraf) a candidaților la funcția de Procuror General, procuror-șef și procuror. Astfel, în lipsa cadrului legal corespunzător, Consiliul Superior al Procurorilor propune excluderea acestora din rândul instituțiilor responsabile de implementarea acțiunilor în speță.

Pentru perioada semestrul I anul 2023, **Ministerul Afacerilor Interne** reiterează că acțiuni nu a fost realizată, din cauza lipsei mijloacelor financiare.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
3	Monitorizarea stilului de viață al angajaților CNA, MAI și SV în vederea stabilirii corespunderii nivelului de trai cu nivelul veniturilor legale al acestora, precum și al persoanelor cu care duc un trai comun	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	CNA; MAI; SV	Număr de persoane monitorizate; număr de rapoarte întocmite; număr de persoane sancționate	Confirmări din partea instituțiilor responsabile; rapoartele de monitorizare a stilului de viață	PARȚIAL REALIZAT

Centrul Național Anticorupție informează că pe parcursul anului 2022, au fost aplicate prevederile art. 15 din Legea nr. 1104-XV din 06.06.2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție, în scopul inițierii de către Direcția Securitate Internă a monitorizării stilului de viață a angajaților Centrului. Astfel, subdiviziunea responsabilă din cadrul entității, a asigurat permanent realizarea procesului de monitorizare a stilului de viață, întru identificarea corespunderii nivelului de trai al angajatului sau a persoanelor care urmează să accedă în funcția publică cu statut special, cu nivelul legal de remunerare a acestuia și a persoanelor cu care duce un trai comun, precum și a corespunderii conduitei angajatului cu exigențele de conduită stabilite în Codul deontologic al angajatului CNA, întru asigurarea, valorificarea și consolidarea integrității în cadrul entității.

Suplimentar, Serviciul protecției internă și anticorupție al **Ministerul Afacerilor Interne**, informează pe marginea inițierii în perioada curentă de raport, a unei proceduri de monitorizare a stilului de viață în privința unui angajat din cadrul MAI. Totodată, a fost înregistrat un material în cadrul registrelor deținute de Serviciul protecției internă și anticorupție în privința angajatului MAI menționat, în legătură cu acțiunile pretins ilegale de îmbogățire ilicită. De asemenea, în privința angajatului MAI a fost sesizată Autoritatea

Națională de Integritate, care a comunicat despre refuzul inițierii controlului privind respectarea regimului juridic a declarării averii și intereselor personale a angajatului vizat.

Cu referire la realizarea activităților evidențiate la acțiunea nr. 3, pentru perioada de raport, **Serviciul Vamal** nu a oferit careva informații.

Astfel, din analiza informațiilor acumulate, în vederea calificării atingerii indicatorilor de progres de către toate instituțiile responsabile, acțiunea vizată, se constată a fi **parțial realizată**.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția respons.	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
6	Instituirea instanțelor/completelor de judecată specializate pe examinarea dosarelor pentru acte de corupție și conexe corupției	Trimestrul IV al anului 2022	MJ; CSM; CSJ Parlamentul	Proiect de acte normative ce conține mecanismul și procedura de selecție a judecătorilor, precum și criteriile de integritate și de salarizare sporite pentru acești judecători, elaborat și adoptat de Guvern și Parlament; instanță sau, după caz, complete de judecată specializate funcționale	Monitorul Oficial al RM	NEREALIZAT

Ministerul Justiției informează că a examinat oportunitatea de instituire a instanțelor/completelor de judecată specializate pe examinarea dosarelor pentru acte de corupție și conexe corupției. Suplimentar, Ministerul menționează pe marginea realizării de către Centrul de Resurse Juridice din Moldova a studiului „Instanța anticorupție – este oare aceasta necesară în Republica Moldova?”⁶⁴. Totodată, recomandările formulate în studiu urmând a fi analizate, și să se decidă direcția de intervenție normativă în domeniul respectiv. De asemenea, Ministerul Justiției informează că la data de 13 iunie 2023 pe pagina web a Președinției a fost plasat spre consultare Conceptul privind crearea instanței judecătorești specializate anticorupție.

Consiliul Superior al Magistraturii, în rapoartele prezentate pentru perioadele - semestrului I al anului 2023, informează că prin Hotărârea nr. 289/25 din 13 octombrie 2020⁶⁵, CSM a luat act de demersul Procurorului General, referitor la specializarea judecătorilor în domeniul crimelor de corupție și a celor conexe și a recomandat președintelui Judecătoriei Chișinău și președintelui Curții de Apel Chișinău să asigure specializarea profesională a judecătorilor instanțelor în domeniul infracțiunilor economice, infracțiunilor de corupție și a celor conexe.

⁶⁴ <https://crjm.org/instanta-anticoruptie-este-oare-aceasta-necesara-in-republica-moldova-2/>

⁶⁵ <https://www.csm.md/files/Hotaririle/2020/25/289-25.pdf>

Astfel, Consiliul Superior al Magistraturii menționează că prin ordinele Președinților Curții de Apel Chișinău și Judecătorei Chișinău au fost desemnați judecătorii specializați pe domeniul infracțiunilor economice, infracțiunilor de corupție și a celor conexe corupției, care au fost asigurați din punct de vedere logistic cu toate cele necesare pentru desfășurarea activității.

Însă, la data 19 iulie 2022, Consiliul Superior al Magistraturii a aprobat Hotărârea 164/12 prin care au fost abrogate Hotărârile Consiliul Superior al Magistraturii nr. 34/3 din 24 ianuarie 2020, nr. 289/25 din 13 octombrie 2020 și nr. 309/26 din 27 octombrie 2020⁶⁶.

La motivarea soluției, Consiliul Superior al Magistraturii a menționat că implementarea specializării în domeniul combaterii traficului de ființe umane și a crimelor conexe, în timp nu a dus la rezultate remarcabile/concludente, deoarece au apărut unele suspiciuni la formarea completelor de către președinții instanțelor judecătorești, care au subminat încrederea în eficiența acestor complete.

Astfel, conform analizei statistice generalizate, se atestă o creștere sporită a volumului de lucru a judecătorilor desemnați în completele respective, în contextul în care prin Programul Integrat de Gestionare a Dosarelor (PIGD) nu poate fi diminuat volumul de lucru, ținând cont de specializarea acestora.

Drept urmare, judecătorii specializați în domeniul combaterii traficului de ființe umane și a crimelor conexe, în afara de dosarele repartizate aleatoriu prin PIGD, examinează și dosarele conform specializării vizate. Astfel, volumul de lucru fiind mult mai mare comparativ cu alți judecători din același sediu.

Comisia juridică, numiri și imunități informează că în procedura legislativă nu este înregistrat nici un proiect de lege privind instituirea instanțelor/ completelor de judecată specializate pe examinarea dosarelor pentru acte de corupție și conexe corupției.

În acest context merită a fi menționat, constatările evidențiate în Analiza strategică privind condamnările adoptate, în cursul anului 2022, în cauze de corupție și acte conexe, precum și fapte coruptibile⁶⁷. Această analiză elaborată de către Centrul Național Anticorupție relevă că din totalul faptelor de corupție analizate, majoritatea deficiențelor identificate se reduc la sancțiunile aplicate pentru faptele infracționale cu o pondere majoritară, fiind infracțiuni clasice de corupție, precum: traficul de influență, corupere pasivă, corupere activă, însumând 319 fapte, reprezentând peste 74% din numărul infracțiunilor (426 fapte prejudiciabile) cu privire la care s-au expus instanțele de judecată prin sentință.

În principal, din rândul infracțiunilor menționate supra, se consemnează adoptarea hotărârilor de condamnare pe 246 fapte, cu o rată de circa 58% din totalul faptelor prejudiciabile, dintre care s-a dispus pedeapsa sub formă de închisoare în 115 de cazuri, cu o pondere de peste 47% din cazurile de condamnare (246). În 98 din 115 de cazuri, ceea ce reprezintă o pondere de peste 85%, executarea pedepsei cu închisoare a fost suspendată condiționat (în baza art. 90 Cod penal). Respectiv, se consemnează doar 17 cazuri în care pedeapsă sub formă de închisoare a fost numită cu executare reală, iar aceasta ar reprezenta circa 15% din cazurile de

⁶⁶ <https://www.csm.md/files/Hotaririle/2022/12/164-12.pdf>

⁶⁷ <https://cna.md/public/files/AS-sentinte-de-coruptie-20227ad0a.pdf>

aplicare a pedepsei cu închisoarea (din 115) și puțin peste 6% din cazurile de condamnare (246).

Un alt aspect remarcat în Analiza strategică al aplicării pedepselor penale în cazurile de corupție și conexe lor este aplicarea pe larg a pedepsei principale sub formă de amendă, acestea fiind reglementate ca alternativă a pedepselor cu închisoarea pentru formele de componente de infracțiune de corupție (grave). După cum s-a remarcat în studiu, marea majoritate a pedepselor pentru comiterea unor astfel de infracțiuni s-au redus la aplicarea pedepselor pecuniare (amenda), ceea ce diminuează efectul punitiv al legii penale în rândul infracțiunilor grave de corupție și conexe acestora și, în mod indirect, le subclasifică după efect juridic la infracțiuni mai puțin grave, ceea ce este contrar scopului legii penale.

Astfel, din analiza informațiilor expuse, este în continuu pertinentă și indispensabilă necesitatea sporirii capacităților judecătorilor în domeniul cauzelor de corupție, care poate fi soluționată prin specializarea anumitor judecători pentru examinarea cauzelor vizate.

Nr. crt	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
7	Asigurarea instanțelor/completelor de judecată specializate pentru examinarea dosarelor pentru acte de corupție și conexe corupției cu resurse umane, tehnice și financiare suficiente, în conformitate cu prevederile legale ce reglementează statutul judecătorilor din aceste instanțe/complete de judecată	Trimestrul IV al anului 2022	CSM; MJ; MF; Parlamentul	Bugetul suficient aprobat și mijloacele tehnice necesare disponibile pentru activitatea instanțelor/completelor de judecată specializate pe examinarea dosarelor pentru acte de corupție și conexe corupției	Confirmări din partea instituțiilor responsabile	NEREALIZAT

Cu referire la realizarea acțiunii nr. 7 a cărei realizare este dependentă de implementarea acțiunii nr. 6, și care prevede asigurarea instanțelor/completelor de judecată specializate pentru examinarea dosarelor pentru acte de corupție și conexe corupției cu resurse umane, tehnice și financiare suficiente, se constată de a fi **nerealizată** pentru termenul de raport - semestrul I anul 2023.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
10	Asigurarea auditului sistemului informațional automatizat e-Integritate	Trimestrul IV al anului 2022	ANI; AGE	Raport de audit, elaborat și publicat	Pagina web a AGE; pagina web a ANI	NEREALIZAT

Agencia de Governare Electronica raporteaza ca, in temeiul Legii nr. 260 din 07.12.2017 si potrivit Programelor activitatii de audit ale Curtii de Conturi pe anii 2018 si, respectiv, 2019, Curtea de Conturi a realizat auditul performantei privind functionalitatea si eficacitatea Sistemului Informatiional Automatizat „e-Integritate”. Astfel, urmare a auditului, a fost emisa Hotararea Curtii de Conturi nr. 70 din 28.11.2019 cu privire la Raportul auditului performantei privind functionalitatea si eficacitatea Sistemului Informatiional Automatizat „e-Integritate”. Totodata, in scopul executarii unor recomandari ai Curtii de Conturi mentionate mai sus, Agencia de Governare Electronica, prin demersul nr. 3004-375 din 09.10.2020, a solicitat ANI acordarea persoanelor abilitate ale AGE a accesului la platforma de test a SIA „e-Integritate” si la functionalitatile SI. Drept urmare, prin raspunsul ANI (nr.06/4945 din 21.10.2020) la solicitarea mentionata a AGE, care a fost informată despre neidentificarea de catre ANI a clauzelor legale, care ar permite examinarea solicitarii AGE, dispunerea sau permisiunea ANI de acces la evaluarea SIA e-Integritate.

Cu referire la actiunea nr. 10, pe marginea asigurarea auditului sistemului informatiional automatizat e-Integritate, Autoritatea Nationala de Integritate, nu a oferit careva informatii pentru perioada curenta de raport, astfel actiunea se constata a fi **nerealizata**.

Nr. crt.	Actiunea	Termenul de realizare	Institutiya respons.	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
11	Efectuarea unor analize strategice si operationale in vederea identificarii cazurilor de imbogatire ilicită, conflicte de interese, de delapidare a proprietatii publice si a fondurilor din asistenta externa	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	CNA; ANI	Numar de analize publicate pe pagina web a CNA. Numar de analize publicate pe pagina web a ANI. Numarul de cazuri investigate/dosare initiate ca urmare a acestor analize	Pagina web a CNA; pagina web a ANI; hotararile instantelor de judecata	PARȚIAL REALIZAT

Cu referire la realizarea actiunii curente, **Centrul National Anticoruptie**, raporteaza ca in perioada de referinta, au fost elaborate 3 rapoarte de analiza strategica si 129 de rapoarte de analiza operationala privind fenomenul coruptiei in domenii sociale si in cazurile investigate. Dintre acestea, in 56 de cazuri, analiza operationala a fost dispusa in legatura cu examinarea a 37 de dosare si procese penale instrumentate de Centrul National Anticoruptie, Procuratura Anticoruptie, Procuratura pentru Combaterea Criminalitatii Organizate si Cauze Speciale si Procuratura Generala, pe marginea pretinselor infractiuni de corupere pasiva, imbogatire ilicită, spalare de bani, abuz de serviciu, finantarea ilegală a partidelor politice etc. In alte 52 de cazuri, analiza operationala a intervenit in suportul investigatiilor desfasurate de Centrul National Anticoruptie si Procuratura Anticoruptie pe marginea pretinselor acte de coruptie si conexe coruptie. In restul 20 de cazuri, analiza operationala a fost efectuata in legatura cu atributiile Centrului in aria de prevenire, in special evaluarea integritatii institutionale, precum si in legatura cu prevederile Legii nr. 26/2022 si Legii nr. 65/2023.

Astfel, 74% din rapoartele întocmite au vizat analiza averilor deținute de persoanele vizate, a veniturilor și surselor de venit, precum și interesele personale în coraport cu domeniul de competență în care subiecții și-au desfășurat activitatea. Subsidiar, analizele operaționale au vizat și activitatea autorităților publice și persoanelor juridice (12% din cazuri), în special sectorul achizițiilor publice, precum și analiza relațiilor/conexiunilor (economice, financiare, personale etc.) între persoanele figurante (14% din cazuri).

Autoritatea Națională de Integritate, cu referire la realizarea acțiunii nr. 11, raportează că proiectele de elaborare a analizelor strategice și operaționale în vederea identificării cazurilor de conflicte de interese sunt în curs de realizare, fără a se oferi careva detalii suplimentare.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
13	Elaborarea recomandărilor de unificare a practicii judiciare în cauzele penale pentru acte de corupție și conexe corupției în baza studiilor realizate	Trimestrul III al anului 2022	CSJ; PG/PA; CNA	Studiu/analiză elaborată; hotărâre explicativă a Plenului CSI, elaborată; recomandări formulate	Paginile web ale CSJ, CNA, PG/PA și ANI	PARȚIAL REALIZAT

Procuratura Generală informează în mod repetat, Secretariatul Grupurilor de monitorizare a SNIA, pe marginea formulării recomandărilor în cadrul Studiului privind practica judiciară referitor la cauzele penale pornite pe acte de corupție și conexe corupției, pe care au fost pronunțate sentințe devenite irevocabile, în perioada 2019-2020. Careva informații sau detalii noi vis-a-vis de această acțiune nu a fost oferită.

Centrul Național Anticorupție menționează că, potrivit rezultatelor Analizei strategice privind condamnările adoptate, în cursul anului 2022, în cauze de corupție și acte conexe, precum și fapte coruptibile⁶⁸ au fost evidențiate unele tendințe și deficiențe care au stat la baza soluționării cauzelor de corupție, precum: aplicarea pe larg a prevederilor art.90 Codului Penal, durata îndelungată a examinării judiciare etc.

În textul analizei strategice menționate au fost formulate recomandări inclusiv revizuirea pedepselor pentru infracțiunile prevăzute la art.324, art.325 și art.326 Cod Penal, precum și prioritizarea examinării judiciare a cauzelor de corupție. Textul și concluziile analizei strategice pot fi accesate pe pagina web a Centrului Național Anticorupție. Suplimentar aceasta urmează a fi remisă părților interesate precum: Curții Supreme de Justiție, Procuraturii Generale, Procuraturii Anticorupție și Ministerului Justiției, pentru a interveni pe segmentele de competență, totodată solicitând dispunerea asigurării realizării pct. 12 al Pilonului III din Strategia națională de integritate și anticorupție pentru anii 2017-2023.

⁶⁸<https://cna.md/libview.php?l=ro&idc=217&id=4865&t=/Studii-si-analize/Analize-strategice-sectoriale/Analiza-strategica-privind-condamnarile-adoptate-in-cursul-anului-2022-in-cauze-de-coruptie-i-acte-conexe-precum-i-fapte-coruptibile>

Pe marginea elaborării hotărârii explicative a Plenului Curții Supreme de Justiție, inclusiv a recomandări formulate, informații către Secretariatul Grupurilor e Monitorizare nu au parvenit, drept urmare, acțiunea se constată a fi **realizată parțial**.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
15	Elaborarea actelor normative aferente instituției avertizorilor de integritate, inclusiv a modificărilor la Legea nr.122/2018 privind avertizorii de integritate în vederea asigurării conformării lor la standardele europene	Trimestrul II al anului 2023	Parlamentul; Guvernul; CNA; OAP; MJ	Proiecte de acte normative, elaborate și adoptate	Monitorul Oficial al Republicii Moldova	REALIZAT

Cu referire la acțiunea nr. 15 sunt înregistrate progrese datorită cadrului legal recent adoptat, mai exact modificărilor conceptuale la Legea nr. 122/2018 privind avertizorii de integritate. Astfel, în ceea ce vizează această acțiune **Centrul Național Anticorupție** menționează că, proiectul noii Legi privind avertizorii de integritate a fost adoptat în lectura II (finală) în Ședința Plenară din 22.06.2023⁶⁹. Noua lege adoptată are drept scop îmbunătățirea mecanismului avertizării despre lipsa de integritate, de a încuraja dezvoltările de încălcări ale legislației prin intermediul canalelor de raportare, precum și instituirea unor măsuri de protecție a avertizorilor de integritate. De asemenea, noua lege vine să lărgescă spectrul de subiecți ce pot avea calitatea de avertizor de integritate înglobând și sectorul privat.

Ministerul Justiției raportează că a elaborat în colaborare cu Centrul Național Anticorupție un nou proiect de lege privind avertizorii de integritate. Proiectul are drept scop îmbunătățirea și eficientizarea modalităților de dezvoltare de încălcări ale legii, precum și descurajarea încălcărilor legale.

La data de 29 martie 2023, proiectul de lege a fost aprobat în ședința Guvernului (Hotărârea Guvernului nr. 166/2023). Proiectul a fost adoptat în lectură finală de către Parlament la data de 22.06.2023.

Oficiul Avocatului Poporului informează că a fost prezentată opinia la proiectul Legii nr.122/2018 privind avertizorii de integritate în vederea asigurării conformării lor la standardele europene, care a fost adoptat în lectura a doua la data de 22.06.2023.

Cancelaria de Stat informează că proiectul de lege privind avertizorii de integritate, Inițiativa legislativă a Guvernului (Ministerul Justiției, nr. unic 163/MJ/2023), a fost aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 166 din 29 martie 2023, fiind expediat Parlamentului cu nr. 26/3-01-3379 din 29 martie 2023 și înregistrat în procedură legislativă cu nr. 84 din 30 martie 2023, fiind solicitat de a fi examinat în regim prioritar, a fost adoptat în lectură finală prin Legea nr. 165 din 22 iunie 2023.

⁶⁹<https://www.parlament.md/ProcesulLegislativ/Proiectedeactelegislative/tabid/61/LegislativId/6406/language/ro-RO/Default.aspx>

Drept urmare, reieșind din datele raportate de către entitățile responsabile de implementare, precum și datorită adoptării modificărilor la Legea nr. 122/2018 privind avertizorii de integritate în semestrul I 2023, acțiunea se constată a fi **realizată**.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
16	Implementarea și asigurarea funcționalității platformei electronice Call Center pentru linia națională anticorupție, cu scopul de a optimiza recepționarea și evidența apelurilor recepționate	Trimestrul II al anului 2022	CNA	Platformă electronică funcțională; număr de apeluri recepționate	Platforma electronică de recepționare și evidență a apelurilor la linia națională anticorupție	PARȚIAL REALIZAT

Centrul Național Anticorupție informează că cu suportul proiectului „*Lupta cu corupția prin consolidarea integrității durabile în Republica Moldova*” finanțat de către Ministerul Afacerilor Externe al Norvegiei și implementat de către PNUD Moldova în cooperare cu Centrul Național Anticorupție și Oficiul Avocatului Poporului, a fost dezvoltată platforma electronică „Call Center pentru Linia Națională Anticorupție”.

Astfel, în procesul de testare a platformei electronice au fost identificate o serie de erori, fiind comunicate dezvoltatorilor, pentru a fi înlăturate. Până în prezent aceste erori nu au fost înlăturate.

Totodată, pe parcursul perioadei de raport – semestrul I 2023, la Linia Națională Anticorupție, au fost recepționate 1.123 apeluri ale cetățenilor.

Drept urmare, la scadența termenului de realizare a acțiunii, platforma electronică rămâne a fi parțial nefuncțională, astfel, acțiunea se constată a fi **realizată parțial**.

Cu referire la acțiunile **nr. 17, 18, 19 și 20** privind publicarea pe pagina web a rapoartelor de activitate a Procuraturii Anticorupție, Centrului Național Anticorupție, Ministerului Afacerilor Interne (Serviciul Protecție Internă și Anticorupție) și Autoritatea Națională de Integritate, pentru anul 2022, potrivit informației prezentate de instituțiile responsabile, și urmare a analizei surselor de date deschise, constatăm că toate rapoartele au fost publicate pe paginile web oficiale a entităților responsabile, astfel, acțiunile vizate fiind **realizate** pentru perioada curentă de raport.

PRIORITATEA III.3. CONSOLIDAREA MĂSURILOR EDUCATIVE ȘI DE PREVENIRE A CORUPȚIEI

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
25	Instruirea reprezentanților sectorului privat cu privire la etica relațiilor comerciale, controlul intern și transparența afacerilor cu statul	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	ME; CCI; CNA;	Cel puțin 5 instruirii ale reprezentanților mediului de afaceri desfășurate anual; cel puțin 1000 de reprezentanți ai	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți,	

mediului de afaceri evaluarea
instruiți anual cu instruirilor etc.
privire la etica
relațiilor comerciale,
controlul intern și
transparența
afacerilor cu statul.

În perioada de raport, **Centrul Național Anticorupție** informează că au fost desfășurate 15 activități în cadrul campaniilor de informare și sensibilizare, la care au participa 401 de persoane și 11 entități private.

Instruirile au fost desfășurate în colaborare cu:

- Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale în cadrul proiectului „Pentru Siguranță Construim cu Integritate”;
- Federația Moldovenească de Fotbal în cadrul proiectului „Prevenirea manipulărilor de evenimente sportive și a pariurilor aranjate”;
- SRL „Chișinău-GAZ”.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
28	Lansarea și implementarea platformei electronice de asigurare a integrității instituționale și de evidență a e-cazierului de integritate profesională	Trimestrul IV al anului 2022 – pentru lansarea platformei și pentru conectarea entităților publice	CNA; entitățile publice	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și de evidență a e-cazierului privind integritatea profesională, operațională. CNA apt să monitorizeze electronic respectarea cerințelor de integritate profesională și instituțională în cadrul entităților publice; entități publice consultate on-line cu privire la corectitudinea respectării cerințelor de integritate profesională și instituțională	Confirmări din partea instituțiilor responsabile; pagina web a CNA	PARȚIAL REALIZAT

Centrul Național Anticorupție informează, că întru asigurarea dezvoltării și implementării platformei electronice de asigurare a integrității instituționale și de evidență a e-cazierului de integritate profesională, au fost întreprinse o serie de măsuri, după cum urmează: dezvoltarea, testarea și descrierea modulului Raportare strategie a SI e-Integritate Instituțională; dezvoltarea, testarea și elaborarea propunerilor privind modificarea modulului Cazier de integritate a SI e-Integritate Instituțională; a fost elaborat Regulamentul Registrului de evidență și eliberare a certificatelor de cazier privind integritatea profesională; analiza necesităților hardware pentru implementarea platformei și procurarea de hardware, precum și plasarea sistemului nominalizat pe platforma tehnologică guvernamentală mCloud; semnate acordurile cu Agenția de guvernare electronică pentru utilizarea platformelor mSign și mPass. Suplimentar, CNA raportează pe marginea realizării instalării sistemului pe mediul productiv pe platforma guvernamentală mCloud inclusiv cu efectuarea testărilor și depistarea erorilor.

Totodată, au fost expediate o serie de solicitări privind semnarea unui acord adițional la acordul de bază privind solicitarea de web servicii din Registrul de stat a populației și Registrul unităților de drept, precum și în adresa Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal. Astfel, au fost propuse modificări la Hotărârea de Guvern nr. 767 din 19 septembrie 2014 pentru implementarea Legii nr. 325 din 23 decembrie 2013 privind testarea integrității profesionale.

La moment sistemul nu este utilizat din motiv că Hotărârea de Guvern nr. 767 din 19 septembrie 2014, nu prevede depunerea solicitărilor online în formă electronică privind eliberarea cazierului privind integritatea profesională și eliberarea certificatelor de cazier în forma electronică, dar poate fi utilizat în calitate de bază de date cu privire la rezultatele testelor de integritate profesională.

Subsecvent, începând cu anul 2019, cu suportul proiectului „*Lupta cu corupția prin consolidarea integrității durabile în Republica Moldova*” implementat de PNUD în parteneriat cu Centrul Național Anticorupție și Oficiul Avocatului Poporului, cu sprijinul Ministerului Afacerilor Externe al Norvegiei au fost finalizate, puse în producție și testate cu succes modulele Registrului de integritate e-instituțional. Personalul relevant al CNA a fost instruit în gestionarea sistemului de „integritate e-instituțională”. Modulul de raportare on-line al SNIA a fost pilotat începând cu raportarea semestrială a anului 2020 privind implementarea SNIA. Pentru a crește eficiența implementării sistemului de către autoritățile publice, au fost produse două tutoriale video pentru funcționarii publici, pentru modulul de monitorizare electronică SNIA și Registrul de testare a integrității.

Modulul pentru solicitarea și eliberarea cazierului de integritate profesională va fi utilizat doar după acceptarea notificării privind prelucrarea datelor cu caracter personal de către Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal.

Pentru perioada curentă de raport, Centrul Național Anticorupție informează, că a fost solicitată înlăturarea erorilor depistate în funcționarea platformei, care parțial au fost înlăturate.

Suplimentar, conform informațiilor prezentate, de către Serviciul de Informare și Securitate, experții instituției, în caz de necesitate, vor acorda suportul tehnic privind interconectarea la platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și de evidență a e-cazierului privind integritatea profesională, operațională.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția respons.	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
----------	----------	-----------------------	---------------------	----------------------	---------------------	----------------------

31	Publicarea și prezentarea unor cercetări cu privire la constatările expertizei anticorupție efectuate de către CNA	Trimestrul II al anului 2023	CNA	Studiul privind tendințele negative asociate procesului de promovare a proiectelor de acte normative, de promovare a unor interese private în detrimentul interesului public, stabilite în cadrul expertizelor anticorupție efectuate de către CNA, elaborate și publicate pe pagina web a CNA; prezentare public pe marginea studiului, organizată	Pagina web a CNA	REALIZAT
----	--	------------------------------	-----	---	------------------	----------

Centrul Național Anticorupție, informează că ultimul raport realizat în scopul prezentării constatrilor expertizei anticorupție efectuate de către CNA în perioada 2019-2020, care a asigurat continuitatea procesului de monitorizare și evaluare a tendințelor negative asociate procesului de promovare a proiectelor de acte normative și legislative, de promovare a unor interese private în detrimentul interesului public, stabilite în cadrul expertizelor anticorupție efectuate de către CNA, a fost Studiului Expertiza Anticorupție 2019-2020: Eficiență, Costuri, Impact⁷⁰, efectuat cu suportul proiectului „Lupta cu corupția prin consolidarea integrității durabile în Republica Moldova” implementat de PNUD în parteneriat cu Centrul Național Anticorupție și Oficiul Avocatului Poporului, cu sprijinul Ministerului Afacerilor Externe al Norvegiei.

PRIORITATEA III.4. RECUPERAREA BUNURILOR INFRAȚIONALE

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția respons.	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
33	Crearea bazei de date pentru evidența bunurilor infraționale indisponibilizate, sechestrate sau confiscate	Trimestrul I al anului 2023	PG; CNA; MAI; SV; SFS	Concept tehnic al Sistemului informațional automatizat „Registrul bunurilor infraționale indisponibilizate”, elaborat; regulamentul Sistemului informațional automatizat „Registrul bunurilor infraționale indisponibilizate”, elaborat; bază de date dezvoltată	Confirmări oferite de instituțiile responsabile; Monitorul Oficial al Republicii Moldova	PARȚIAL REALIZAT

Pe marginea realizării acțiunii nr. 33 **Centrul Național Anticorupție** raportează privind aprobarea Conceptului tehnic al Sistemului informațional automatizat „Registrul bunurilor infraționale indisponibilizate” (SIA RBII) și Regulamentul privind modul de ținere a Registrului de stat al bunurilor infraționale indisponibilizate format de acest sistem prin Hotărârea Guvernului nr. 34/2020.

Următoarea etapă presupune punerea în aplicare a SIA RBII, prin elaborarea/achiziționarea soft-ului specializat și asigurarea interoperabilității bazei de date pentru evidența bunurilor

⁷⁰file:///D:/users/obotnari/Downloads/60e29f2604504dc3e941d824460897073843ac835cc852b1ab0b66d3900dc76b.pdf

infracționale indisponibilizate, sechestrate sau confiscate cu sistemul informațional al procuraturii „e-case”.

Deoarece suportul financiar la elaborarea conceptului a fost realizat în cadrul proiectului comun al Uniunii Europene și al Consiliului Europei „Controlul corupției prin aplicarea legii și prevenire” (CLEP), care deja și-a încheiat misiunea în Republica Moldova, Agenția a întreprins măsuri spre identificarea surselor bugetare/extrabugetare pentru achiziționarea programelor specializate și finalizarea procesului de implementare a SIA RBII.

Drept urmare, realizarea acțiunilor ulterioare ce se cuvin, vor fi asigurate cu suportul Proiectului „Consolidarea statului de drept și a mecanismelor anticorupție în Republica Moldova”, implementat de Fundația Germană pentru Dezvoltare prin intermediul Agenției de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ).

Astfel, cu suportul proiectului „Consolidarea statului de drept și a mecanismelor anticorupție în Republica Moldova” implementat de GIZ, în baza unui concurs repetat, a fost identificat dezvoltatorul care va asigura crearea soft-ului propriu-zis. Concomitent, Agenția de Recuperare a Bunurilor Infracționale a semnat un acord cu Agenția de Administrare a Instanțelor Judecătorești în vederea acordării accesului la baza de date a instanțelor judecătorești în limita competențelor ARBI.

Procuratura Generală informează că în comun acord cu Agenția de Recuperare a Bunurilor Infracționale, în luna iunie 2023 a creat în Sistemul informațional automatizat „Registrul bunurilor infracționale indisponibilizate”, mediul de testare utilizatori pentru fiecare procuror în funcție. Actualmente, Sistemul automatizat este în curs de dezvoltare. Iar la necesitate, după punerea în aplicare a sistemului, Procuratura în colaborare cu Agenția de Recuperare a Bunurilor Infracționale, va elabora și adopta Regulamentul pentru punerea în aplicare a Sistemului automatizat „Registrul bunurilor infracționale indisponibilizate”.

Drept urmare, la scadența termenului de realizare a acțiunii, baza de date rămâne a fi parțial nefuncțională, astfel, acțiunea se constată a fi **realizată parțial**.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția respons.	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
34	Înaintarea acțiunilor în regres împotriva agenților publici condamnați pentru infracțiuni de corupție	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	PG; MJ; PA	Acțiuni de regres înaintate; hotărâri în privința agenților publici condamnați pentru infracțiuni de corupție, pronunțate; volum de mijloace financiare recuperate ca urmare a acțiunilor în regres de la agenții publici condamnați pentru infracțiuni de corupție	Confirmări din partea instituțiilor responsabile	

Înaintarea acțiunilor de regres în interesul statului pe dosarele privind infracțiuni de corupție și conexe corupției derivă din prevederile art. 48 din Legea integrității nr. 82 din 25.05.2017, potrivit căreia „(1) Persoana care a suferit un prejudiciu rezultat dintr-o faptă prevăzută la art. 256, 324–335 din Codul penal are dreptul, în cadrul procesului, la repararea prejudiciului

material și/sau moral în conformitate cu prevederile Codului de procedură penală; (2) După repararea prejudiciului din contul bugetului respectiv, pârâtul este obligat să intenteze acțiune de regres față de persoana vinovată în mărimea despăgubirii plătite.

Persoana care a suferit un prejudiciu rezultat dintr-un act de corupție sau act conex actelor de corupție, comis de către subiecții stabiliți la art. 5 lit. a), este în drept să ceară despăgubiri din partea entității publice al cărei agent public a comis actul de corupție sau actul conex; (3) Ministerul Justiției sau, după caz, procurorul va înainta acțiune de regres împotriva persoanei care a comis actul de corupție sau actul conex actelor de corupție dacă autoritățile despăgubitoare nu și-au onorat obligațiile” .

Astfel, pornind de la împuternicirile procurorului de a înainta acțiune civilă exclusiv în cadrul unui proces penal, în activitatea de urmărire penală realizată de **Procuratura Anticorupție**, care menționează că în perioada semestrului I a anului 2023, nu au fost identificate cazuri de solicitare de către persoana prejudiciată printr-un act de corupție sau act conex actelor de corupție a despăgubirilor din partea entității publice al cărei agent public a comis actul de corupție sau actul conex, care ar fi fost admise cu omisiunea entității respective de a intenta acțiune de regres față de persoana vinovată în mărimea despăgubirii plătite, fapt ce ar permite procurorului în cadrul procesului penal să înainteze acțiune de regres împotriva persoanei care a comis actul de corupție sau actul conex actelor de corupție.

La fel, nu există careva hotărâri definitive împotriva agenților publici condamnați pentru infracțiuni de corupție și cele conexe actelor de corupție și respectiv, nu au fost recuperate mijloace financiare ca urmare a acțiunilor în regres împotriva agenților publici condamnați pentru infracțiuni de corupție și cele conexe actelor de corupție.

PRIORITATEA III.5. DESPĂGUBIREA VICTIMELOR CORUPȚIEI

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția respons.	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
36	Campanie de sensibilizare a victimelor corupției cu privire la dreptul lor de a obține despăgubiri	Trimestrul II al anului 2023	CNA	Spoturi audio-video sau grafice, dezvoltate și plasate pe posturile de TV, radio și pe rețelele de socializare	Emisia posturilor de TV și radio, postările pe rețelele de socializare	NEREALIZAT

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția respons.	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
37	Elaborarea și promovarea unor ghiduri pentru victimele corupției privind procedurile de obținere a despăgubirilor	Trimestrul IV al anului 2022	CNA; PA; CNAJGS CSJ	Cel puțin un ghid elaborat și promovat de către procurori și avocații publici	Paginile web ale instituțiilor responsabile; rețele de socializare; mass-media	PARȚIAL REALIZAT

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția respons.	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
----------	----------	-----------------------	---------------------	----------------------	---------------------	----------------------

38	Instruirea avocaților cu privire la asistența juridică acordată victimelor și părților vătămate în cadrul procedurilor penale privind infracțiunile de corupție și conexe corupției	Trimestrul I al anului 2023	CNA; UARM; CNAJGS	Curriculum de instruire elaborat; Cel puțin 4 cursuri de instruire desfășurate; Cel puțin 100 de avocați instruiți	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.
----	---	-----------------------------	-------------------	--	---

NEREALIZAT

Cu referire la acțiunea 37, **Centrul Național Anticorupție** informează că, cu suportul proiectului comun al Uniunii Europene și Consiliului European „Combaterea corupției prin aplicarea legii și prevenire” (CLEP), a fost contractată o echipă de experți care în toamna anului 2019 a demarat inițierea elaborării Studiului privind posibile mecanisme de despăgubire a victimelor corupției (inclusiv elaborarea unui ghid privind procedurile de despăgubire).

În acest sens, au fost desfășurate o serie de întrevederi cu reprezentanții Centrului Național Anticorupție și Procuraturii Anticorupție, precum și alte instituții de resort. Astfel, în prima jumătate a anului 2020 a fost elaborat și transmis către toate părțile interesate, Studiul privind despăgubirea victimelor actelor de corupție în Republica Moldova.

Suplimentar, Centrul Național Anticorupție, menționează că Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției (CAPC) în luna septembrie 2020 cu suportul Ambasadei Marii Britanii la Chișinău, a lansat proiectul „*Consolidarea integrității publice în Republica Moldova*”.

Astfel, pe parcursul anului 2022, au fost elaborate și lansate 2 Ghiduri, după cum urmează: Ghidul privind procedurile de despăgubire a victimelor corupției pentru cetățene și Ghidul privind procedurile de despăgubire a victimelor corupției pentru judecători, procurori și avocați⁷¹.

Organizarea Campaniei de sensibilizare a victimelor corupției cu privire la dreptul lor de a obține despăgubiri (acțiunea 36) și Instruirea avocaților cu privire la asistența juridică acordată victimelor și părților vătămate în cadrul procedurilor penale privind infracțiunile de corupție și conexe corupției (acțiunea 38) Centrul comunică că aceste acțiuni urmează fi realizate cu suportul partenerilor de dezvoltare și consolidare a capacităților instituționale ale Centrului Național Anticorupție.

Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat, cu referire la acțiunile 37 și 38, raportează că nu au fost prevăzute și alocate cheltuieli în bugetul instituției pentru aceste acțiuni. De asemenea, menționează că, acțiunile vizate supra pot fi îndeplinite cu sprijinul instituțiilor co-responsabile și în cazul alocării bugetului necesar.

Pentru perioada curentă de raport, acțiunea nr. 37 se constată a fi **parțial realizată**. Calificarea derivă din neatingerea în totalitate a atingerii indicatorului de progres prevăzut, și anume lipsa informațiilor privind promovarea de către procurori și avocații publici a ghiduri pentru victimele corupției privind procedurile de obținere a despăgubirilor. Iar acțiunile 36 și 37 rămân a fi **restante** cu asumarea angajamentului de a le realiza în termeni proximi.

⁷¹<https://riposta.capc.md/ghid-privind-procedurile-de-despagubire-a-victimelor-coruptiei-pentru-cetateni/>

Pilonul IV. Comisia Electorală Centrală și partidele politice

Pilonul IV este dedicat Comisiei Electorale Centrale (CEC) care reprezintă principalul organ de supraveghere și control a campaniilor electorale și a finanțării partidelor politice, în conformitate cu prevederile Codului electoral și a Legii nr. 294 – XVI din 21.12.2007 privind partidele politice.

Reforma electorală se transpune în modificări curente și viitoare a atribuțiilor și responsabilităților entității, iar exercitarea unui control riguros devine și mai importantă, fiind necesare mai multe resurse precum și formarea continuă a agenților angajați în domeniu. Acțiunile prezentate în Pilonul IV oferă un mecanism de consolidare a capacităților operaționale ale Comisiei, a cunoștințelor, a posibilității de monitorizare din partea publicului și a metodelor de sancționare a încălcărilor constatate.

În acest context, este relevant de a pune în evidență constatările ultimului Raport privind Finanțarea partidelor politice în Republica Moldova (Retrospectiva anului 2022) elaborat de Promo-Lex care stabilește că „în procesul asigurării supravegherii și controlului finanțelor partidelor politice, în baza rapoartelor financiare depuse pentru 2022, CEC a emis 117 de atenționări pentru încălcările admise în procesul de finanțare. De asemenea, autoritatea electorală a dispus inițierea a 12 procese contravenționale în privința partidelor politice care au admis încălcări în procesul de raportare financiară”⁷².

Totodată, potrivit datelor expuse în Studiul de evaluare a impactului Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție, Moldova 2021 , elaborat cu suportul proiectului PNUD „*Lupta cu corupția prin consolidarea integrității în Republica Moldova*”⁷³, unde ponderea respondenților (populație, business) care au destulă sau foarte multă încredere în Comisia Electorală Centrală a crescut cu 11%, comparativ cu datele prezentate în cadrul Studiului de evaluare a impactului Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție, pentru anul 2019⁷⁴ și cu 4,5 pentru anul 2017⁷⁵.

Suplimentar, conform Sondajului realizat în octombrie – noiembrie al anului 2022, de către Institutul Republican Internațional⁷⁶ în rândul locuitorilor Republicii Moldova, opinia pozitivă față de Comisia Electorală Centrală constituie 37% și la polul opus în ce privește opinia negativă față de Comisia Electorală Centrală, la fel înregistrează un indicator de 37%. Suplimentar, același Studiu înregistrează poziția pozitivă de doar 25% a respondenților în rândul locuitorilor Republicii Moldova, și de 62% poziția negativă, în ceea ce privește partidele politice.

⁷² https://promolex.md/wp-content/uploads/2023/06/Finan%C8%9Bare-partide-politice_2023_ajustat-3.pdf

⁷³ <https://www.undp.org/ro/moldova/publications/studiu-de-evaluare-impactului-strategiei-na%C8%9Bionale-de-integritate-%C8%99i-anticorup%C8%9Bie-%E2%80%93-moldova-2021>

⁷⁴ <https://www.undp.org/ro/moldova/publications/studiu-de-evaluare-impactului-strategiei-na%C5%A3ionale-de-integritate-%C5%9Fi-anticorup%C5%A3ie-moldova-2019>

⁷⁵ <https://www.undp.org/ro/moldova/publications/studiu-de-evaluare-impactului-strategiei-na%C8%9Bionale-de-integritate-%C8%99i-anticorup%C8%9Bie-2017>

⁷⁶ <https://www.iri.org/resources/public-opinion-survey-residents-of-moldova-october-november-2022/>

Obiectivul pilonului al IV-lea: Creșterea integrității politice și consolidarea controlului asupra finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale

Indicatori de impact:

- Încrederea în Comisia Electorală Centrală îmbunătățită;
- Încrederea în partidele politice îmbunătățită.

PRIORITATEA IV.1. TRANSPARENȚA FINANȚĂRII PARTIDELOR POLITICE ȘI A CAMPANIILOR ELECTORALE

PRIORITATEA IV.2. CONTROLUL EFICIENT AL FINANȚĂRII PARTIDELOR POLITICE ȘI A CAMPANIILOR ELECTORALE

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția respons.	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
5	Dezvoltarea și asigurarea funcționării mecanismului ce garantează accesul facilitat al publicului la informațiile privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, precum și prezentarea eficientă a rapoartelor financiare prin intermediul modulului „Control financiar”	Trimestrul II al anului 2022, trimestrul II al anului 2023 – pentru publicarea rapoartelor, cu raportarea anuală a indicatorilor de progres	CEC	Metodologie de monitorizare, elaborată; informație privind rapoartele financiare ale activității curente a partidelor politice și rapoartele privind finanțarea campaniilor electorale, publicată; rapoarte anuale de monitorizare publicate; recomandări implementate, inclusiv în cazurile de eludare de către partide a regulilor de finanțare a partidelor politice prin desfășurarea unor activități în perioada preelectorală; modulul „Control financiar” dezvoltat	Pagina web a CEC	REALIZAT

Comisia Electorală Centrală raportează că, nu au avut loc alegeri în primul semestru al anului 2023. Totodată, prin Hotărârea CEC nr. 1108 din 4 iulie 2023, a fost stabilită data de 5 noiembrie 2023 pentru desfășurarea alegerilor locale generale.

Subsecvent, CEC menționează că, alte metodologii de monitorizare decât cele elaborate în anul 2022 (Metodologia de efectuare a supravegherii și a controlului asupra finanțării activității partidelor politice; Metodologia de efectuare a supravegherii și a controlului asupra finanțării campaniilor electorale) nu au fost dezvoltate.

De menționat că, direcția specializată din cadrul Comisiei Electorale Centrale asigură periodic informarea tuturor subiecților implicați în domeniul politic, cât și a altor subiecți interesați despre modul și condițiile de finanțare a partidelor politice și a campaniei electorale.

La fel, CEC a adoptat Hotărârea nr. 1092 din 31 mai 2023 „*Cu privire la exercitarea atribuției de supraveghere a rapoartelor privind gestiunea financiară a partidelor politice pentru anul*

2022”. Hotărârea este publică pe pagina web oficială a Comisiei www.cec.md, la rubrica „Ședințe CEC”, subrubrica „Hotărâri CEC”⁷⁷.

Pentru o bună organizare a alegerilor, în fiecare perioadă electorală CEC demarează o serie de instruiri ale subiecților electorali. În cadrul acestor instruiri concurenților electorali se fac cunoscute prevederile legale, precum și responsabilitățile acestora în legătură cu raportarea și evidența veniturilor și cheltuielilor în campania electorală.

Totodată, modulul „Control Financiar” este destinat automatizării proceselor de introducere, expediere, verificare, aprobare și publicare în format deschis a datelor legate de rapoartele privind gestiunea financiară a partidelor politice. Având în vedere că Modulul „Control Financiar” este în continuă dezvoltare și îmbunătățire a funcționalităților sale, pe parcursul anului au fost întreprinse acțiuni de monitorizare și dezvoltare a acestuia, scopul de bază fiind, corectarea erorilor de sistem identificate pe interior, precum și actualizarea sistemului la noile prevederi de raportare instituite prin noul Cod electoral nr. 325/2022.

În calitate de organ de supraveghere și control privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale și în conformitate cu prevederile art. 22 alin. (2) lit. d) din Codul electoral, art. 29 alin. (3) din Legea nr. 294/2007 privind partidele politice și pct. 69 din Regulamentul privind finanțarea activității partidelor politice, aprobat prin hotărârea CEC nr. 4401/2015, cu modificările ulterioare, Comisia Electorală Centrală publică pe pagina sa oficială informațiile și rapoartele anuale privind gestiunea financiară a partidelor politice, precum și rapoartele privind finanțarea campaniilor electorale.

Astfel, în perioada de raportare, Comisia a asigurat accesul publicului la rapoartele financiare prezentate de partidele politice și concurenții electorali, acestea fiind plasate pe pagina web oficială a Comisiei, cu respectarea legislației privind protecția datelor cu caracter personal.

Rapoartele privind gestiunea financiară a partidelor politice pentru anul 2022 au fost plasate pe pagina web oficială a Comisiei www.cec.md, la compartimentul „Finanțarea”, rubrica „Rapoarte privind gestiunea financiară a partidelor politice pentru anul 2022”⁷⁸.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția respons.	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
8	Verificarea și publicarea rapoartelor de audit privind gestiunea financiară a partidelor politice	Trimestrul I al anului 2022 (cel puțin o dată la 3 ani)	CEC; CC	Rapoartele de audit privind gestiunea financiară a partidelor politice, publicate; acte de verificare a rapoartelor de audit, publicate	Pagina web a CEC; Pagina web a CC;	REALIZAT

Comisia Electorală Centrală, raportează că partidele politice ale căror venituri sau cheltuieli depășesc un milion de lei sunt obligate să efectueze, cel puțin o dată la 3 ani, verificarea rapoartelor privind gestiunea financiară de către o entitate de audit, conform standardului Internațional privind Serviciile Conexive 4400 „Misiuni pe baza procedurilor convenite”.

⁷⁷ https://a.cec.md/ro/cu-privire-la-exercitarea-atributiei-de-supraveghere-a-rapoartelor-privind-2751_106537.html

⁷⁸ https://a.cec.md/ro/rapoarte-financiare-pe-anul-2022-prezentate-doar-pe-suport-de-hartie-14540_106398.html

Totodată, ultimele rapoarte de audit privind gestiunea financiară a partidelor politice și anume pentru perioada 2019-2021 au fost prezentate de către partidele politice în anul 2022, fiind plasate pentru publicul larg pe pagina web oficială a Comisiei www.cec.md, la compartimentul „Finanțarea”, rubrica „Auditul partidelor politice”⁷⁹.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
9	Specificarea responsabilității și a rolului părților interesate/al observatorilor în perioadele interelectorale, inclusiv a drepturilor acestora în contextul monitorizării modului de finanțare a partidelor politice	Trimestrul II al anului 2022 – pentru elaborarea proiectului; trimestrul IV al anului 2022 – pentru adoptarea actului normativ	CEC; Parlamentul	Propuneri de modificare a cadrului legislativ elaborat și înaintate Parlamentului;. proiect de modificare a cadrului normativ, elaborat; cadru normativ adoptat	Pagina web a CEC; Pagina web al Parlamentul ui; Monitorul Oficial al RM	NEREALIZAT

Conform rapoartelor prezentate de către **Comisia Electorală Centrală**, pe parcursul implementării Planului de acțiuni a Strategiei, aceasta a optat pentru excluderea respectivei acțiuni din Planul de acțiuni pentru implementarea SNIA (prin adresarea nr. CEC-8/1725 din 26 decembrie 2019), din considerentele că, „Observatori” în sensul art. 1 din Codul electoral și pct. 3 al Regulamentului privind statutul observatorilor și procedura de acreditare a acestora sunt „*persoane cu drept de vot, autorizate în modul stabilit, care pot reprezenta organizații sau instituții interne, străine sau internaționale și care au misiunea de a urmări modul de organizare și desfășurare a alegerilor*”.

Pornind de la cuprinsul noțiunii respective, monitorizarea de către observatori a modului de finanțare a partidelor politice poate fi realizată doar în perioada electorală, care, potrivit art. 1 din Codul electoral, este „*perioada de timp cuprinsă între ziua aducerii la cunoștință publică a datei alegerilor și ziua în care rezultatele alegerilor sunt confirmate de către organele competente, dar nu mai mare de 90 de zile*”.

Totodată, monitorizarea modului de finanțare a partidelor politice, ca activitate generală poate fi realizată de către orice persoană, atât în perioada pre și post electorală, cât și nemijlocit în perioada electorală, în condițiile Codului electoral, ale Legii nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal și ale Legii nr. 982/2000 privind accesul la informație, dar fără a avea calitatea de observator, pentru că aceasta este o calitate specială acordată persoanei în scopul monitorizării alegerilor.

Având în vedere că exercitarea atribuțiilor de observator începe din data intrării în vigoare a hotărârii de acreditare și expiră în ziua imediat următoare zilei în care rezultatele finale ale alegerilor sunt confirmate de către organele competente, între perioadele electorale persoana nu mai deține calitatea de observator, respectiv nu se mai supune cadrului legal prevăzut observatorilor.

⁷⁹ <https://a.cec.md/ro/auditul-partidelor-politice-4310.html>

Drept urmare, activitatea de control financiar al partidelor politice din partea societății civile se efectuează de către instituțiile mass-media și cele non-guvernamentale, acestea având alte acte cărora se supun, astfel activitatea acestora nu este controlată de către Comisie.

Conform Studiului Promo-LEX „Strategii, practici și instrumente de finanțare a partidelor politice în Republica Moldova”, elaborat cu suportul Ambasadei Marii Britanii la Chișinău și al Fondului pentru Buna Guvernanță, în cadrul proiectului „Combaterea corupției politice în Republica Moldova prin îmbunătățirea cadrului legal privind finanțarea partidelor politice și supravegherea civică”, evidențiază rolul important al societății civile în monitorizarea conformării cu reguli și standarde existente. Organizațiile neguvernamentale utilizează strategii inovative de măsurare și informare, pentru a limita posibilitățile de eludare sau încălcare a reglementărilor existente.

Conform studiului, o aplicare/interpretare defectuoasă a prevederilor privind statutul observatorilor conform Codului electoral deține potențialul de a împiedica capacitățile societății civile să monitorizeze, observe, intervieveze și să discute cu părțile interesate din domeniul electoral în perioada inter-electorală. Pe parcursul desfășurării interviurilor monitorii Promo-LEX, fără a avea vre-un statut sau drept legal bine determinat, nu au avut posibilitate deplină de a solicita și a primi informații relevante de la partidele politice.

Astfel, a fost expusă presupunerea inaplicabilității prevederilor legale privind acreditarea observatorilor înainte sau după perioada electorală, din motivul lipsei unei stipulări exacte a drepturilor acestora în perioadele inter-electorale, în special din perspectiva monitorizării finanțării partidelor politice, fiind prezentată și o recomandare în acest context, de revizuire a articolului nr. 62 din Codul Electoral și a prevederilor Regulamentului cu privire la acreditarea și activitatea observatorilor.

Astfel, rămâne cordială identificarea consensului dintre părțile interesate/al observatorilor în perioadele inter-electorale, inclusiv a drepturilor acestora în contextul monitorizării modului de finanțare a partidelor politice și organul independent de supraveghere și control privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale.

Nr. crt	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția respons.	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
12	Instruirea membrilor partidelor politice și altor grupuri de beneficiari interesați privind integritatea politică/electorală	Trimestrul II al anului 2022; trimestrul II al anului 2023, cu raportarea anuală a indicatorilor de progres	CICDE	Plan și materiale de instruire elaborate; cursuri de instruire desfășurate; cel puțin 75 de persoane instruite	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.	REALIZAT

Centrul de Instruire Continuă în Domeniul Electoral raportează că activitățile de instruire pe acest subiect se regăsesc în planul anual de formare inițială și continuă a Centrului de Instruire Continuă în Domeniul Electoral pentru anul 2023.

Astfel, pe data de 18.05.2023 a fost desfășurată instruirea online pe subiectul integrității electorale, pentru reprezentanții partidelor politice. În cadrul webinar-ului s-a realizat o

incursiune în standardele internaționale și naționale privind integritatea politică/electorală și a fost prezentat cadrul normativ incident.

Activitățile de instruire pe subiectul „Integritatea procesului electoral” se regăsesc în planul anual de formare inițială și continuă a Centrului de Instruire Continuă în Domeniul Electoral pentru anul 2023.

În vederea desfășurării seminarelor programate au fost actualizate/adaptate materialele pentru instruire: prezentarea PowerPoint și planul sesiunilor, utilizate în cadrul webinarelor, precum și conținutul cursului de instruire la distanță, pentru a corespunde legislației în vigoare. La instruire s-au înregistrat 42 de persoane pe platforma⁸⁰ și s-au prezentat 10 persoane.

Pilonul V. Curtea de Conturi

Studiul Bugetelor Deschise (Open Budget Survey)⁸¹, realizat de către Parteneriatul Internațional pe domeniul Bugetelor, oferă posibilitatea de a estima transparența bugetară în baza cantității și actualității informației bugetare publicate de guverne. Fiecărei țări îi este atribuit un scor între 0 și 100 pe domeniile de clasificare: transparența bugetară, participare publică, monitorizare bugetară. Indicatorul se prezintă de a fi relevant pentru a măsura atingerea rezultatelor scontate ale Pilonului V, atribuind potrivit ultimului Studiu realizat în 2021, scorul de 65 din 100 la capitolul „Transparența bugetară”, este moderat mai mare decât scorul său în 2019. Se concluzionează asupra caracterului informațiilor bugetare substanțiale disponibile.

Conform informației prezentate în Raportului Bugetelor Deschise, Curtea de Conturi a Moldovei a stabilit mecanisme pentru ca publicul să asiste în dezvoltarea programului său de audit. Astfel, pentru a îmbunătăți participarea publicului la procesul bugetar, este necesar de a stabili mecanisme formale pentru ca publicul să contribuie la investigațiile de audit relevante. Totodată, conform Raportului sa constatat că legislativul și instituția supremă de audit din Moldova, împreună, asigură o supraveghere adecvată în timpul procesului bugetar.

Obiectivul pilonului al V-lea: Consolidarea capacităților Curții de Conturi de prevenire a corupției în domeniul administrării resurselor financiare și al utilizării patrimoniului public, precum și al asistenței financiare externe

Indicatori de impact:

- Încrederea în Curtea de Conturi îmbunătățită
- Independența auditului efectuat de Curtea de Conturi asigurată.

PRIORITATEA V.1 TRANSPARENȚA ACTIVITĂȚII CURȚII DE CONTURI

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
----------	----------	-----------------------	-------------------------	----------------------	---------------------	----------------------

⁸⁰<http://cursuri.cicde.md/>

⁸¹ <https://internationalbudget.org/open-budget-survey/country-results/2021/moldova>

1	Selectarea de către Parlament a organizației de audit pentru auditarea situațiilor financiare	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Parlament	Procedură de achiziții finalizată	Registrul de stat al achizițiilor publice	NEREALIZAT
---	---	---	-----------	-----------------------------------	---	-------------------

Întru asigurarea respectării art. 6 alin. (3) din Legea nr. 260/2017 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi a Republicii Moldova, **Comisia de control al finanțelor publice** a prezentat propuneri privitor la planificarea și alocarea mijloacelor financiare pentru contractarea unei companii de audit, în scopul auditării rapoartelor financiare ale Curții de Conturi. Astfel, a fost aprobată Decizia CFP-7 din 16.02.2022 cu privire la Caietul de sarcini privind achiziționarea serviciilor de audit extern al situațiilor financiare ale Curții de Conturi a Republicii Moldova pentru perioada 2019-2021⁸². Acțiunea se circumscrie Planului de achiziții publice al Parlamentului pentru anul 2022, care stabilește achiziționarea serviciului menționat. Totodată, **Comisia economie, buget și finanțe** menționează că nu a fost antrenată în realizarea respectivei acțiuni.

Urmare a analizei informațiilor acumulate, acțiunea nr. 1 Prioritatea V, se constată a fi **nerealizată**.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
2	Realizarea misiunii de audit al CC, întocmirea și publicarea raportului de audit financiar al CC	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Parlamentul; CC	Raportul de audit al rapoartelor financiare anuale ale CC, publicat pe pagina web a CC și a cea Parlamentului	Paginile web a CC și a Parlamentului; paginile oficiale ale CC pe rețelele de socializare	NEREALIZAT

Pe marginea asigurării publicării Raportului de audit al rapoartelor financiare anuale, în perioada anterioară, **Curtea de Conturi** informa că Raportul privind mersul implementării recomandărilor oferite de auditul extern asupra situațiilor financiare ale Curții de Conturi aferente anilor 2017 și 2018, este disponibil și sunt plasate pe pagina oficială a instituției, Compartimentul „Transparență”, Rubrica „Evaluare externă”.

Suplimentar, Curtea de Conturi menționează că conform prevederilor legale, Parlamentul inițiază procedura de selectare a companiei de audit ce realizează auditul financiar extern al situațiilor financiare ale Curții de Conturi pentru perioada 2019-2020, iar acest lucru nu a fost încă realizat de către Parlament în primul semestru al anului 2023.

Din lipsa datelor concludente, acțiunea cu termenul de realizare *Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres*, pentru perioada curentă de raport, se consideră a fi **nerealizată**.

⁸² <https://www.parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=t9BGS1b61Y8%3d&tabid=84&mid=486&language=ro-RO>

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția respons.	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
3.	Publicarea de rapoarte privind procesul de implementare a recomandărilor din raportul de audit al rapoartelor financiare ale CC	În conformitate cu Planul de acțiuni privind implementarea recomandărilor formulate în raportul de audit extern al situațiilor financiare al CC, cu raportarea anuală	CC	Număr al rapoartelor privind implementarea recomandărilor din raportul de audit al rapoartelor financiare ale CC publicat pe pagina web a CC	Pagina web a CC	NEREALIZAT

Cu referire la acțiunea nr. 3, **Curtea de Conturi** informează că Rapoartele privind implementarea recomandărilor din raportul de audit al rapoartelor financiare ale CCRM sunt disponibile și sunt plasate pe pagina oficială a instituției, Compartimentul „Transparență”, Rubrica „Evaluare externă”, informația este agregată și poate fi găsită în cadrul Raportului anual al CCRM⁸³.

Conform informațiilor acumulate pentru perioadele anterioare de raport, Raportul privind mersul implementării recomandărilor oferite de auditul extern asupra situațiilor financiare ale Curții de Conturi aferente anilor 2017 și 2018, urmare misiunii de audit extern⁸⁴ a situațiilor financiare încheiate la 31 decembrie 2017 și 31 decembrie 2018, unde Curții de Conturi i-au fost transmise 4 recomandări dintre care 2 cu prioritate înaltă și 2 cu prioritate joasă, a fost elaborat urmare aprobării la data de 07 iunie 2019 a Planului de acțiuni în vederea implementării recomandărilor auditului financiar realizat în trimestrul II al anului 2019 asupra situațiilor financiare ale Curții de Conturi încheiate la 31.12.2017 și 31.12.2018.

Astfel, în lipsa rezultatelor scontate pentru perioada curentă de raport, acțiunea nr. 3, se constată a fi **nerealizată**.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția respons.	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
5	Crearea unui mecanism de comunicare cu donatorii externi cu privire la suspiciunile de fraudă, corupție, iregularități și conflicte de interese identificate de CC în procesul auditului activității entităților publice care au beneficiat de asistență externă	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	CC	Misiuni de audit inițiate/realizate conform acordurilor de finanțare; rapoarte de audit ale CC, elaborate, aprobate și remise donatorilor; rapoarte de audit remise donatorilor	Programul anual al activității de audit; hotărâri ale CC adoptate asupra rapoartelor de audit realizate	REALIZAT

Curtea de Conturi informează că, în perioada curentă de raport, a realizat și aprobat 2 misiuni de audit, remițând rapoartele de audit donatorului.

⁸³ https://www.ccrm.md/ro/raportul-curtii-de-conturi-asupra-administrarii-si-intrebuintarii-resurselor-88_92498.html

⁸⁴ https://www.ccrm.md/ro/monitorizarea-implementarii-recomandarilor-auditul-extern-asupra-situatiilor-fin-91_1945.html

Astfel, a fost efectuat auditul financiar la închiderea Proiectului „Reforma învățământului în Moldova”, care a avut drept scop obținerea unei asigurări rezonabile că toate operațiunile financiare semnificative au fost prezentate la valori veridice și fidele cu exprimarea opiniei de audit asupra rapoartelor financiare interimare întocmite de către responsabilii de implementare a Proiectului și prezentate Băncii Mondiale. În cadrul auditului a fost examinată și executarea recomandărilor din Hotărârea Curții de Conturi precedentă.

O altă misiune de audit financiar la Operațiunea „Modernizarea sectorului sănătății în Republica Moldova”, care a fost inițiată cu scopul reducerii riscurilor cheie aferente bolilor non transmisibile, sporirii eficienței serviciilor de sănătate oferite populației, reducerii invalidității și incapacității de muncă precum și îmbunătățirii indicatorilor de sănătate în Republica Moldova.

În context, Curtea de Conturi a înaintat recomandările de rigoare, implementarea cărora va contribui la depășirea deficiențelor identificate și să aducă plus valoare aspectelor auditate.

PRIORITATEA V.2 IMPACTUL ACTIVITĂȚII DE AUDIT

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția respons.	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
6	Instruirea auditorilor publici în vederea implementării sistemului de certificare a auditorilor publici	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorului de instruire și certificare a auditorilor.	CC	Programul de instruire al auditorilor aprobat ; număr de instruire realizate ; număr al auditorilor publici instruiți	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.	NEREALIZAT

Cu referire la instruirea auditorilor publici în vederea implementării sistemului de certificare a auditorilor publici, **Curtea de Conturi** raportează că Programul de instruire se aprobă pentru fiecare rundă de certificare particular de către Comisia de certificare. Respectiv, pe parcursul anului 2023 nu au fost desfășurate runde de certificare.

Pilonul VI. Avocatul Poporului

Obiectivul pilonului al VI-lea: Dezvoltarea funcțiilor Avocatului Poporului de prevenire a corupției prin responsabilizarea instituțiilor publice cu privire la respectarea drepturilor omului și asigurarea protecției avertizorilor de integritate

Indicatori de impact:

- Încrederea în Avocatul Poporului îmbunătățită
- Respectarea drepturilor fundamentale asigurată
- Rata persoanelor care omit să denunțe corupția din frică de persecuții

PRIORITATEA VI.1. PREVENIREA CORUPȚIEI PENTRU ASIGURAREA RESPECTĂRII DREPTURILOR OMULUI

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
2	Transmiterea către entitățile publice a obiecțiilor și propunerilor de ordin general referitor la asigurarea drepturilor și libertăților omului, la îmbunătățirea activității acestora	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	OAP	Recomandări formulate, transmise entităților publice și publicate pe pagina web a OAP	Pagina web a OAP	REALIZAT

Oficiul Avocatului Poporului informează că în semestrul I al anului 2023, au fost elaborate 2 rapoarte speciale, 1 de monitorizare, 1 anual și 2 recomandări de ordin general elaborate și expediate autorităților vizate.

- Raport special „Deces dubios în izolatorul de detenție preventivă al DP Chișinău” din 17.01.2023⁸⁵;
- Raport special „Deces violent la Spitalul de psihiatrie Bălți” din 17.01.2023⁸⁶;
- Raport de monitorizare a operațiunii de returnare forțată din 13.02.2023⁸⁷;
- Raport anual „Prevenirea torturii, Situația în locurile privative de libertate”, pentru anul 2022, publicat la 05.05.2023⁸⁸.

Suplimentar, analizând Rapoartele publicate pe pagina oficială a Oficiului Avocatului Poporului, Secretariatul Grupului de Monitorizare a constatat publicare, în 2023, a Raportului privind respectarea drepturilor omului în Republica Moldova în anul 2022. Totodată, s-a atestat că acest raport a fost remis entităților publice interesate și Parlamentului, cu respectarea termenului prevăzut de Legea nr. 52 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul).⁸⁹

Din informațiile analizate, în vederea calificării atingerii indicatorilor de progres stabiliți, acțiunea vizată, se constată a fi **realizată**.

PRIORITATEA VI.2. PROTEJAREA DREPTURILOR FUNDAMENTALE ALE AVERTIZORILOR DE INTEGRITATE

⁸⁵ http://ombudsman.md/wp-content/uploads/2023/01/Raport_sPECIAL_decEs_Inspectoratul-de-politie-Chisinau.pdf

⁸⁶ <http://ombudsman.md/wp-content/uploads/2023/01/Raport-special-privind-constat%C4%83rile-Avocatului-Poporului-privind-decesul-violent-la-spitalul-de-psihiatrie-B%C4%83l%C8%9Bi.pdf>

⁸⁷ http://ombudsman.md/wp-content/uploads/2023/02/RAPORT_monitorizare_Returnare.pdf

⁸⁸ <http://ombudsman.md/wp-content/uploads/2023/05/Torture-Prevention-in-the-Republic-of-Moldova-in-2022.pdf>

⁸⁹ http://ombudsman.md/wp-content/uploads/2023/06/Raport-DO_net_machetat.pdf

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
5	Consolidarea capacității angajaților OAP pentru examinarea eficientă a cererilor de protecție a avertizorilor de integritate	Permanent	OAP	Curriculum de instruire elaborat; cel puțin 2 instruirii/ ateliere de lucru desfășurate	Agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.	REALIZAT

Oficiul Avocatului Poporului informează că în perioada de raportare au fost realizate au 2 instruirii interne desfășurate în cadrul subdiviziunii responsabile.

Astfel, conform informației prezentate de către OAP către Secretariatul Grupurilor de Monitorizare, în perioada 21-23 iunie anul curent, a fost organizat atelierul Ghidul privind examinarea adresării persoanelor în adresa OAP, inclusiv a avertizorilor de integritate.

În același context, a fost organizată instruire internă privind examinarea cererilor de protecție a avertizorilor de integritate, formator fiind șefa Direcției gestionarea și investigarea cererilor (formator național privind avertizorii de integritate).

Suplimentar, Oficiul Avocatului Poporului informează că în comun cu **Centrul Național Anticorupție**, în parteneriat cu Institutul de Reforme Penale, susținuți financiar de către Ministerul Afacerilor Externe al Danemarcei, în cadrul proiectului PNUD „*Consolidarea capacităților tehnice ale instituțiilor naționale pentru promovarea și protecția drepturilor omului*”, a fost elaborată Metodologia cu privire la procedura de asigurare a respectării drepturilor avertizorilor de integritate, precum și Curriculum de instruire „*Procedurile de înregistrare și examinare a dezvăluirilor practicilor ilegale*”.

Totodată, Oficiului Avocatului Poporului raportează, că cu sprijinul experților naționali a fost elaborată *Instrucțiunea cu privire la procedura de asigurare a respectării drepturilor avertizorilor de integritate*. Astfel, ținând cont de procedura specifică de examinare a cazurilor de încălcare a drepturilor omului, de care se conduce în activitatea sa OAP, Instrucțiunea a fost revizuită și ajustată la cele mai bune practici în domeniu.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția respons	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
6	Instruirea agenților publici cu privire la instituția avertizorilor de integritate și respectarea drepturilor omului	Permanent, cu raportare semestrială	OAP; CNA	Agenda instruirii elaborată; cel puțin 3 instruirii desfășurate anual; cel puțin 75 de persoane instruite anual	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.	REALIZAT

În perioada de raport, **Oficiul Avocatului Poporului**, informează că au fost desfășurate 9 instruirii privind instituția avertizorilor de integritate, pentru care a fost elaborată agenda și la care au participat peste 508 persoane.

De asemenea, **Centrul Național Anticorupție**, informează pe marginea organizării a 16 instruirii cu tematica – Avertizorii de integritate, la care au participat aproximativ 500 de persoane.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția respons.	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
7	Înaintarea către autoritățile publice a actelor de reacționare pentru protejarea avertizorilor de integritate	Permanent, cu raportare semestrială	OAP	Număr de acte de reacționare ale Avocatului Poporului pentru protejarea avertizorilor de integritate (avize cu recomandări, cereri de chemare în judecată, demersuri de pornire a urmăririi penale sau de inițiere a procedurii disciplinare); număr de avertizori de integritate asistați anual	Confirmări din partea instituției responsabile	REALIZAT

Cu referire la acțiunea vizată, **Oficiul Avocatului Poporului**, informează că în perioada de raportare a fost înaintate către autoritățile publice 3 avize cu recomandări privind măsurile ce urmează a fi întreprinse pentru repunerea imediată în drepturi a avertizorului de integritate. Totodată, a fost depusă 1 concluzie în instanța de judecată.

Suplimentar, Oficiul Avocatului Poporului raportează către Secretariatul Grupurilor de Monitorizare că informațional, au fost asistați avertizorii de integritate. Nefiind specificată altă informație, precum numărul cererilor examinate sau ce măsuri au fost întreprinse pentru repunerea imediată în drepturi a avertizorului de integritate.

Pilonul VII. Sectorul privat

Obiectivul pilonului al VII-lea: Promovarea unui mediu de afaceri concurențial, corect, bazat pe standarde de integritate corporativă, transparență și profesionalism în interacțiunea cu sectorul public

Indicatori de impact:

- Riscurile de corupție reduse și nivelul mitei oferite în sectorul privat, diminuat
- Libertatea afacerilor față de corupție, asigurată
- Gradul de risc privind spălarea banilor, redus.

PRIORITATEA VII.1. TRANSPARENȚA SECTORULUI PRIVAT ÎN RELAȚIILE SALE CU SECTORUL PUBLIC

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
1	Asigurarea accesului public la Registrul de stat al persoanelor juridice, actualizat permanent, ce conține următoarele informații despre societățile comerciale: domeniile de activitate, numele	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	MJ; ME; ASP	Registrul publicat pe pagina web, fiind asigurat accesul public;	Pagina web a ASP; pagina web date.gov.md	PARTIAL REALIZAT

fondatorilor, ale acționarilor și ale beneficiarilor efectivi; inclusiv sediul persoanei juridice și existența sucursalelor

actualizarea permanentă a Registrului

Cu referire la acțiunea nr.1, **Agencia Servicii Publice** informează Secretariatul Grupurilor de Monitorizare a SNIA că, în conformitate cu prevederile art. 34/1 din Legea nr.220/2017 privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali, organul înregistrării de stat asigură vizualizarea publică a informației din Registrul de stat pe pagina sa web oficială ⁹⁰. Astfel că, în raportul prezentat pentru semestrul I al anului 2023, Agenția menționează că informația publicată conține date privind denumirea persoanei juridice, forma juridică de organizare, numărul de identificare de stat (IDNO), data înregistrării, sediul, numele și prenumele administratorului, numele și prenumele sau denumirea fondatorilor (asociaților) și mărimea cotelor de participare ale acestora în capitalul social, starea persoanei juridice (pasivă, inactivă, în proces de reorganizare sau radiere, suspendare a activității), precum și numele, prenumele, data înregistrării, numărul de identificare de stat (IDNO) al întreprinzătorului individual și date privind radierea acestuia.

Totodată, ASP menționează că, informațiile vizate sunt disponibile și actualizate din momentul înregistrării și până la radierea persoanei juridice sau a întreprinzătorului individual. Vizualizarea și accesarea datelor indicate în Registrul de stat se efectuează gratuit. Informația plasată pe pagina web a organului înregistrării de stat se consideră informație oficială, iar organul înregistrării de stat își asumă responsabilitatea pentru exactitatea informației plasate. Reieșind din prevederile legislației în vigoare, Registrul de stat al persoanelor juridice nu conține date cu privire la acționari, motiv din care informația dată nu poate fi accesată public pe pagina web a organului înregistrării de stat.

Totodată, potrivit art. 18, alin. (1) din Legea nr. 1134/1997 privind societățile pe acțiuni, societatea este obligată să prezinte Depozitarului central/registratorului actele necesare în vederea efectuării înscrierilor în conturile de valori mobiliare și registrele acestora, iar Depozitarul central/registratorul asigură ținerea conturilor și registrelor până la radierea valorilor mobiliare ale societății din Registrul emitenților de valori mobiliare.

Urmează să fie menționat că, în temeiul art. 14 alin. (1) al Legii nr. 308/2017 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, începând din 23.08.2018 organul înregistrării de stat, conform procedurilor stabilite, înregistrează, ține evidența și actualizează datele cu privire la beneficiarii efectivi ai persoanelor juridice și ai întreprinzătorilor individuali la înregistrarea lor, la înregistrarea modificărilor în actele de constituire ale persoanelor juridice, la înregistrarea de stat a persoanelor supuse reorganizării și la radierea acestora din Registrul de stat. Potrivit aceluiași art. 14 alin. (5) al Legii nr.308/2017, datele acumulate de către organul înregistrării de stat cu privire la beneficiarii efectivi sunt furnizate la cerere, Serviciului Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor, organelor cu funcții de supraveghere a entităților raportoare și entităților raportoare

⁹⁰ <https://www.asp.gov.md/ro/informatii-utile/date-statistice>

prevăzute la art. 4, doar în scopul executării legii enunțate, precum și altor persoane în cazul existenței unui interes legitim. Concomitent, prin prisma prevederilor art. 16 alin. (1) al Codului de procedură civilă, art. 57 alin. (7) și art. 253 alin. (1) ale Codului de procedură penală, art. 10 lit. i) și art. 12 alin. (4) din Legea nr. 753/1999 privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova, sunt în drept să solicite informația respectivă: instanțele de judecată, organele de urmărire penală, Serviciul de Informații și Securitate.

Subsidiar, potrivit prevederilor Legii nr. 66/2023 pentru modificarea unor acte normative (în vigoare din data de 01.07.2023), au fost efectuate modificări la art. 34/1 alin. (2) al Legii nr. 220/2007, prin care au fost excluse date privind numele, prenumele, țara de reședință ale beneficiarului efectiv/ beneficiarilor efectivi ai persoanei juridice și ai întreprinzătorului individual. Totodată, potrivit art. 33, lit. i/3 al Legii nr.220/2007 privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali în Registrul de stat al persoanelor juridice, se înscriu date cu privire la *numele, prenumele, numărul de identificare personal (IDNP), domiciliul, numărul de telefon ale beneficiarului efectiv /beneficiarilor efectivi, cum sunt definiți în Legea nr. 308/2017cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului.*

Conform informației prezentate de către, **Ministerul Justiției**, Registrul de stat al persoanelor juridice este deținut de Agenția Servicii Publice. Agenția Resurse Informaționale Juridice, instituție subordonată a Ministerul Justiției deține registrele funcționale precum:

- Registrului de stat al actelor juridice;
- Registrului garanțiilor reale mobiliare;
- Registrului dosarelor succesoriale și a testamentelor.

Urmare a analizei informațiilor parvenite de la instituțiile responsabile, în vederea atingerii indicatorilor de progres stabiliți, pentru perioada curentă de raport, acțiunea se constată a fi **parțial realizată**.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
2	Organizarea periodică a ședințelor publice între reprezentanții sectorului public și ai mediului de afaceri cu privire la politicile de integritate și anticorupție cu impact asupra activității economice	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	ME; CNA; asociațiile de business (CCI, AmCham) – responsabile comune	Număr de ședințe publice organizate cu reprezentanții întreprinderilor mici, mijlocii, mari și asociațiile de business; recomandări și soluții identificate	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți; sinteza recomandărilor înaintate	PARȚIAL REALIZAT

În perioada de raport, **Centrul Național Anticorupție** informează asupra organizării a 7 ședințe la care au participat 100 de angajați din sectorul privat, desfășurate în cadrul unei campanii de informare în domeniul construcției.

Campania de informare „*Pentru Siguranță – Construim cu Integritate!*” reprezintă un ansamblu de acțiuni cu caracter de informare, sensibilizare și consolidare a culturii de integritate a

funcționarilor responsabili de gestionarea fondurilor externe și interne în dezvoltarea infrastructurii naționale, lansată de către Centrul Național Anticorupție, în parteneriat cu Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale și mai multe instituții de reglementare, expertiză și supraveghere în domeniul construcțiilor. Campania sus-menționată își propune prevenirea faptelor de corupție și a consecințelor potențiale care le poate genera fenomenul corupției în gestionarea proiectelor de dezvoltare.

PRIORITATEA VII.2. SPORIREA INTEGRITĂȚII ÎN ACTIVITATEA ÎNTREPRINDERILOR CU COTA DE CAPITAL INTEGRALĂ SAU MAJORITARĂ DE STAT/MUNICIPALĂ

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
3	Modificarea Legii nr. 982/2000 privind accesul la informație în vederea includerii întreprinderilor cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/municipală în lista furnizorilor de informații, care au obligația de a răspunde la cererile solicitanților și de a furniza informațiile cu caracter public, cu specificarea informațiilor publice deținute de respectivele întreprinderi	Trimestrul II al anului 2022 – pentru elaborare; trimestrul IV al anului 2022 – pentru adoptare	MJ; ME; Parlamentul	Proiect de act normativ elaborat și adoptat	Monitorul Oficial al Republicii Moldova	REALIZAT

Cu referire la asigurarea modificării Legii nr. 982/2000 privind accesul la informație în vederea includerii întreprinderilor cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/municipală în lista furnizorilor de informații, care au obligația de a răspunde la cererile solicitanților și de a furniza informațiile cu caracter public, cu specificarea informațiilor publice deținute de respectivele întreprinderi, **Ministerul Justiției** raportează că a fost elaborat proiectul noii legi privind accesul la informație.

Subsecvent, noua lege transpune standardele internaționale în domeniu și anume, Convenția de la Tromsø, Directiva UE privind reutilizarea informațiilor din sectorul public, principiile administrației publice ale SIGMA, standardele Băncii Mondiale privind divulgarea pro-activă a informațiilor.

Subsecvent, Proiectul de lege a fost adoptat în lectură finală de către Parlament la data de 9 iunie 2023 (Legea nr. 148/2023).

Urmare a informațiilor oferite de către instituțiile responsabile identificate conform Planului de acțiuni al Strategiei, în perioada curentă de raport, acțiunea se constată a fi **realizată**.

PROGRESUL CANTITATIV AL REALIZĂRII REZULTATELOR SCONTATE ȘI A INDICATORILOR DE REZULTAT

În cadrul analizei rezultatelor scontate și a indicatorilor de rezultate au fost reflectate progresele prin atribuirea scorurilor în dependență de nivelul de realizare al acțiunii: 0 = nerealizat, 1=parțial realizat, 2=în proces de realizare, 3=realizat

Pilonul I. Parlamentul

Prioritățile pilonului I	Rezultate scontate	Indicatori de rezultat 2021/2022/2023
I.1. Promovarea eticii deputaților	Încălcarea regulilor de etică și conduită din partea deputaților, sancționată	Anchetele de serviciu și rapoartele structurii responsabile/responsabilului de etică, desfășurate Sancțiunile aplicate Sondajul opiniei publice a locuitorilor Moldovei/Institutul Republican Internațional Opinia pozitivă privind Parlamentul - 33% Opinia negativă privind Parlamentul – 61% ⁹¹
I.2. Consolidarea controlului parlamentar	Aplicarea legilor și funcționarea instituțiilor publice supuse controlului parlamentar, eficientizată	Legile supuse controlului parlamentar Instituțiile publice supuse controlului parlamentar Indicatorul Statului de Drept/ Proiectul Mondial al Justiției Indicele 1.1. Limite din partea legislativului – 0.63 înregistrat în anul 2022, comparativ cu 0.61 înregistrat în anul 2021 ⁹² Banca Mondială Indicatorul Mondial de Guvernare „Calitatea regulatorie” – 52 pentru anul 2021, comparativ cu 51 pentru anul 2020 ⁹³
I.3. Transparența procesului legislativ și expertiza anticorupție	Transparența procesului legislativ la toate etapele, asigurată Monitorizarea publică a activității Parlamentului, facilitată	Monitorizarea activității Parlamentului din partea societății civile înregistrează îmbunătățiri Legile care prezintă riscuri de corupție, neadoptate sau adoptate după înlăturarea riscurilor respective

⁹¹<https://www.iri.org/resources/public-opinion-survey-residents-of-moldova-october-november-2022/>

⁹² <https://worldjusticeproject.org/rule-of-law-index/country/2022/Moldova/Constraints%20on%20Government%20Powers/>

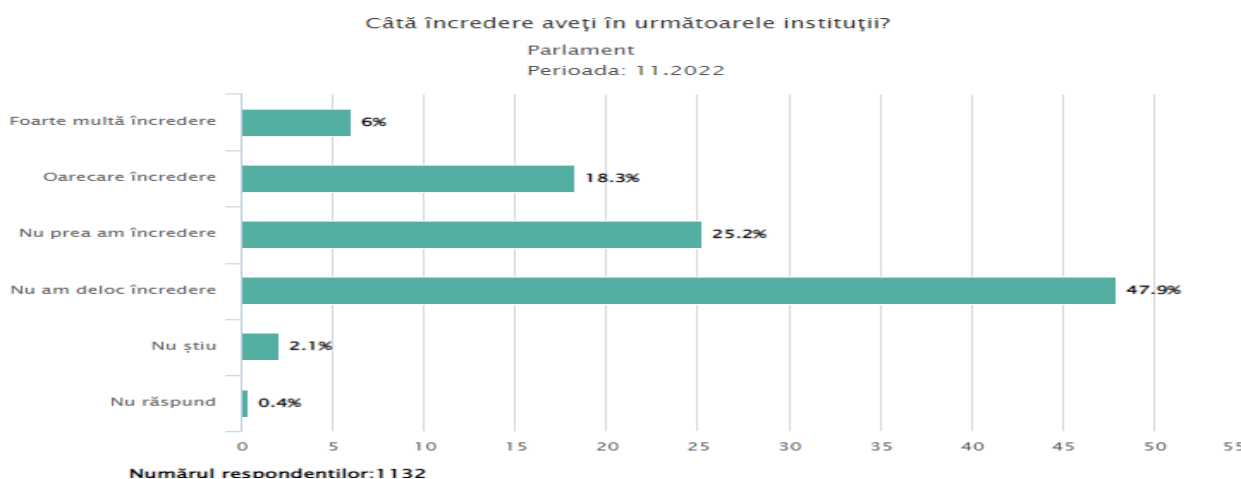
⁹³ <https://info.worldbank.org/governance/wgi/>

	Riscurile de corupție identificate în proiectele de legi, excluse/ diminuate	
		Indicatorul Statului de Drept/ Proiectul Mondial al Justiției Indicele 2.4. Lipsa corupției în legislativ – 0.16 înregistrat în anul 2022 ⁹⁴ , comparativ cu 0.15 înregistrat în anul 2021,

* 0 = nerealizat, 1=realizat parțial, 2=în proces de realizare; 3=realizat

Sondajul opiniei publice a locuitorilor Moldovei realizat pentru perioada octombrie-noiembrie 2022 de către Institutul Republican Internațional, relevă o opinie pozitivă privind Parlamentul a circa 33% din respondenții intervievați, comparativ cu opinia negativă expusă de către 61% din participanții la sondaj.

Totodată, conform Barometrului Opiniei Publice realizat în luna noiembrie 2022 de către Institutul de Politici Publice, ponderea respondenților care au manifestat foarte puțină încredere în Parlament, constituie 47,9%, comparativ cu ponderea respondenților care au multă încredere în Parlament - 6%⁹⁵.

Date dezagregate:

Câtă încredere aveți în următoarele instituții?, perioada: 11.2022	N=1132	Sex		Mediul de rezistență		Vârsta				Naționalitatea				Nivelul de educație			Nivelul socio-economic		
		Total	Masculin	Feminin	Urban	Rural	18-29	30-44	45-59	60+	Moldovean/Român	Ucrainean	Rus	Alta	Scăzut	Mediu	Înalt	Scăzut	Mediu
Parlament	100.00%	47%	53%	47%	53%	19%	28%	24%	30%	82%	7%	5%	6%	8%	47%	44%	33%	33%	33%
Foarte multă încredere	6%	3%	3%	3%	3%	1%	1%	1%	3%	5%	0%	0%	0%	0%	2%	4%	2%	2%	3%
Oarecare încredere	18%	8%	10%	10%	8%	4%	5%	4%	6%	17%	0%	0%	1%	1%	6%	11%	5%	6%	7%
Nu prea am încredere	25%	11%	14%	12%	14%	5%	8%	6%	6%	23%	1%	1%	1%	2%	12%	12%	8%	8%	9%
Nu am deloc încredere	48%	23%	25%	21%	26%	8%	13%	12%	14%	35%	5%	4%	4%	5%	26%	16%	18%	17%	13%
Nu știu	2%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	0%	0%	2%	0%	0%	0%	0%	1%	1%	1%	1%	1%
Nu răspund	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%

Sursa: Barometrului Opiniei Publice din octombrie – noiembrie 2022

⁹⁴ <https://worldjusticeproject.org/rule-of-law-index/country/2022/Moldova/Absence%20of%20Corruption/>

⁹⁵ <http://bop.ipp.md/>

De asemenea, datele expuse în Studiul de evaluare al impactului Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție, Moldova 2021⁹⁶, elaborat cu suportul proiectului PNUD „*Lupta cu corupția prin consolidarea integrității în Republica Moldova*”, arată că ponderea respondenților (populație, business) care au destulă sau foarte multă încredere în Parlament a crescut cu 5%, comparativ cu datele prezentate în cadrul Studiului de evaluare a impactului Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție, pentru anul 2019⁹⁷, creșterea a fost cu 8% comparativ cu datele prezentate pentru anul 2017⁹⁸.

Aceste rezultate sunt determinate de date socio-politice multidimensionale, însă corelarea dintre creșterea indicelui respondenților care au destulă sau foarte multă încredere în Parlament și indicele scăzut a respondenților care au o opinie foarte pozitivă privind Parlamentul, relevă importanța realizării în continuare a activităților menite să contribuie la consolidarea încrederii populației în activitatea membrilor Parlamentului, în mod primar asigurând servirea interesului public cu respectarea principiilor de integritate.

Totodată, deși cad sub incidența reglementărilor generale de integritate, normele de etică și conduită profesională a deputaților nu au fost deocamdată adoptate și implementate în cadrul legislativului, fapt ce induce inclusiv înregistrarea unui scor minim în evaluarea încrederii cetățenilor în activitatea Parlamentului. În aceeași ordine de idei, se evidențiază necesitatea continuării intensificării măsurilor de promovare a integrității membrilor Parlamentului și a transparenței față de societatea civilă și cetățeni.

În evaluarea controlului parlamentar a puterii guvernului, Indicele 1.1 Limite din partea legislativului prezintă valoarea de 0.63 în anul 2022, o scădere de 0.02 puncte comparativ cu anul 2021. Rezultatele relevă o ușoară slăbire a controlului parlamentar, care necesită eficientizare din punct de vedere metodologic, cu îmbunătățirea asigurării transparenței procesului regulator.

Uniunea Interparlamentară și Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare în ultimul raport parlamentar global, constată faptul că Parlamentul Republicii Moldova deține resurse limitate pentru a realiza controlul parlamentar și nu aplică o practică standardizată de numire a responsabililor, de stabilire a termenilor și resurselor necesare pentru procesul de monitorizare. Cu toate acestea, raportul atestă că mai multe sarcini pot fi realizate cu resursele disponibile și extra-parlamentare pentru a susține toate comisiile să-și exercite funcția de control în mod mai efektiv. Astfel, rămâne actuală recomandarea elaborării unor instruiți specializate, consolidarea coordonării dintre comisii și unitățile de cercetare și analiză ale Parlamentului, precum și stabilirea unei practici profesionale și consistente în domeniul dat.

⁹⁶ <https://www.undp.org/ro/moldova/publications/studiu-de-evaluare-impactului-strategiei-na%C8%9Bionale-de-integritate-%C8%99i-anticorup%C8%9Bie-%E2%80%93moldova-2021>

⁹⁷ <https://www.undp.org/ro/moldova/publications/studiu-de-evaluare-impactului-strategiei-na%C5%A3ionale-de-integritate-%C5%9Fi-anticorup%C5%A3ie-moldova-2019>

⁹⁸ <https://www.undp.org/ro/moldova/publications/studiu-de-evaluare-impactului-strategiei-na%C8%9Bionale-de-integritate-%C8%99i-anticorup%C8%9Bie-2017>

Un alt set de date calculate de către Banca Mondială, Indicele 2.4. Lipsa corupției în legislație, compilat de către Proiectul Justiției Globale, înregistrează valoarea 0.16 puncte, o îmbunătățire nesemnificativă cu 0.1 comparativ cu anul 2021. Deși rezultatul marchează o valoare mică în domeniu, progresul în contextul acțiunilor SNIA poate contribui în viitor la îmbunătățirea acestora, inclusiv din eforturile depuse întru consolidarea eticii și conduitei în Parlament. Rezultatul marchează totuși insuficiența eforturilor de control al procesului legislativ și conformării cu rezultatele expertizei anticorupție.

Suplimentar, merită a fi evidențiate constatările Grupului de State Contra Corupției (GRECO) – Comitet specializat al Consiliului Europei în prevenirea și combaterea corupției, în cadrul Raportului de conformitate, în runda a IV-a de evaluare a Republicii Moldova privind prevenirea corupției în rândurile membrilor Parlamentului, judecătorilor și procurorilor, care evidențiază faptul că Republica Moldova trebuie să facă progrese semnificative pentru a atinge un nivel acceptabil de conformitate, criticând faptul că nu a fost adoptat un cod de conduită pentru deputați și că nu au fost luate încă măsuri de prevenire a diferitelor forme de conflicte de interese în rândul parlamentarilor.

De asemenea, GRECO consideră insuficiente eforturile depuse pentru îmbunătățirea transparenței procesului legislativ, astfel, solicitând autorităților să asigure, în mod sistematic, publicarea în timp util a proiectelor de legi și a informațiilor aferente, permițând o dezbatere publică și parlamentară semnificativă cu privire la proiectele de inițiative legislative. La același subiect menționăm necesitatea sporirii eforturilor de asigurarea publicării rapoartelor de expertiză anticorupție pe marginea proiectelor de acte normative.

Pilonul II. Guvernul, sectorul public și administrația publică locală

Prioritățile pilonului II	Rezultate scontate	Indicatori de rezultat 2021/2022/2023
II.1. Promovarea integrității în cadrul entităților publice	Climatul de integritate instituțională cultivat în cadrul entităților publice Încălcarea exigențelor de integritate de către agenții publici, inclusiv membrii Guvernului și aleșii locali, sancționată	Evaluările integrității instituționale în cadrul CNA și al Serviciului de Informații și Securitate, publicate Sancțiunile pentru lipsa de integritate instituțională, constatate în evaluările CNA și SIS, aplicate
		Sondajul opiniei publice a locuitorilor Moldovei/Institutul Republican Internațional Opinia pozitivă privind Guvernul 39% înregistrată în anul 2022, comparativ cu opinia negativă care constituie - 57% ⁹⁹
		Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției

⁹⁹ <https://www.iri.org/resources/public-opinion-survey-residents-of-moldova-october-november-2022/>

		<p>Factorul „Control asupra puterii Guvernului” – 0.50 înregistrat în anul 2022¹⁰⁰ (în comparație cu 0.47 înregistrat în anul 2021)¹⁰¹</p> <p>Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției Factorul „Aplicarea reglementărilor” – 0.45 pentru anul 2022 (neschimbat pentru anul 2021 și cu o creștere cu 0.02 comparativ cu anul 2020)</p> <p>Factorul „Control asupra puterii Guvernului”/Indicatorul Statului de Drept/ Proiectul Mondial al Justiției Sanționarea pentru abateri disciplinare – 0.35 puncte înregistrate în anul 2022¹⁰² (cu o creștere de 0.04 comparativ cu anul 2021)</p>
<p>II.2. Abordarea sectorială a corupției</p>	<p>Corupția în sectoarele polițienesc, vamal, fiscal, mediu, achiziții publice, administrare și deetizare a proprietății publice, ocrotirea sănătății și asigurări medicale, educație și administrație publică locală, redusă</p>	<p>Percepția și/sau experiențele cetățenilor și ale oamenilor de afaceri privind corupția în sectoarele polițienesc, vamal, fiscal, achiziții publice, administrare și deetizare a proprietății publice, ocrotirea sănătății și asigurări medicale, educație și administrație publică locală, îmbunătățite</p> <p>Sondajul opiniei publice a locuitorilor Moldovei/ Institutul Republican Internațional Opinia pozitivă privind autoritățile locale în anul 2022 constituie 71%, comparativ cu opinia negativă –22%</p> <p>Națiuni în tranziție 2023 /Freedom House Scorul „Guvernare democratică locală” – 2.50 (fără schimbări)¹⁰³</p>

¹⁰⁰ <https://worldjusticeproject.org/rule-of-law-index/country/2022/Moldova/Constraints%20on%20Government%20Powers/>

¹⁰¹ <https://worldjusticeproject.org/rule-of-law-index/country/2021/Moldova/Constraints%20on%20Government%20Powers/>

¹⁰² <https://worldjusticeproject.org/rule-of-law-index/country/2022/Moldova/Constraints%20on%20Government%20Powers/>

¹⁰³ <https://freedomhouse.org/country/moldova/nations-transit/2023>

II.3. Transparență și responsabilitate în fața cetățenilor	Transparența promovării prin Guvern a proiectelor de acte normative, asigurată Calitatea serviciilor publice, sporită Riscurile de corupție identificate în proiectele de legi și proiectele de hotărâri ale Guvernului, diminuate	Proiectele de acte normative plasate pe pagina web a Guvernului Serviciile publice prestate prin intermediul platformelor electronice Acțiunile în regres pentru prejudicierea statului și a societății, înaintate Legile și hotărârile de Guvern ce prezintă riscuri de corupție, neadoptate sau adoptate după înlăturarea riscurilor respective
		Factorul „Guvern deschis”/Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției Caracterul public al legilor și al datelor guvernamentale – 0.63 pentru anul 2022 ¹⁰⁴ (o creștere cu 0,01 puncte comparativ cu anul 2021 ¹⁰⁵)

Instituirea rigorilor de consolidare a integrității instituționale și transparența instrumentelor utilizate de către entitățile publice pentru publicul larg, prin aplicarea măsurilor prevăzute în Legea integrității nr. 82 din 25.05.2017 și în acțiunile din Planul de acțiuni al Strategia Națională de Integritate și Anticorupție, precum: publicarea registrelor de evidență a cadourilor; publicarea informației privind gestionarea patrimoniului public; publicarea declarației de bună guvernare; adoptarea codului de etică și deontologie; au menirea de a contribui inclusiv la îmbunătățirea percepției asupra eficienței în activitatea instituțiilor publice.

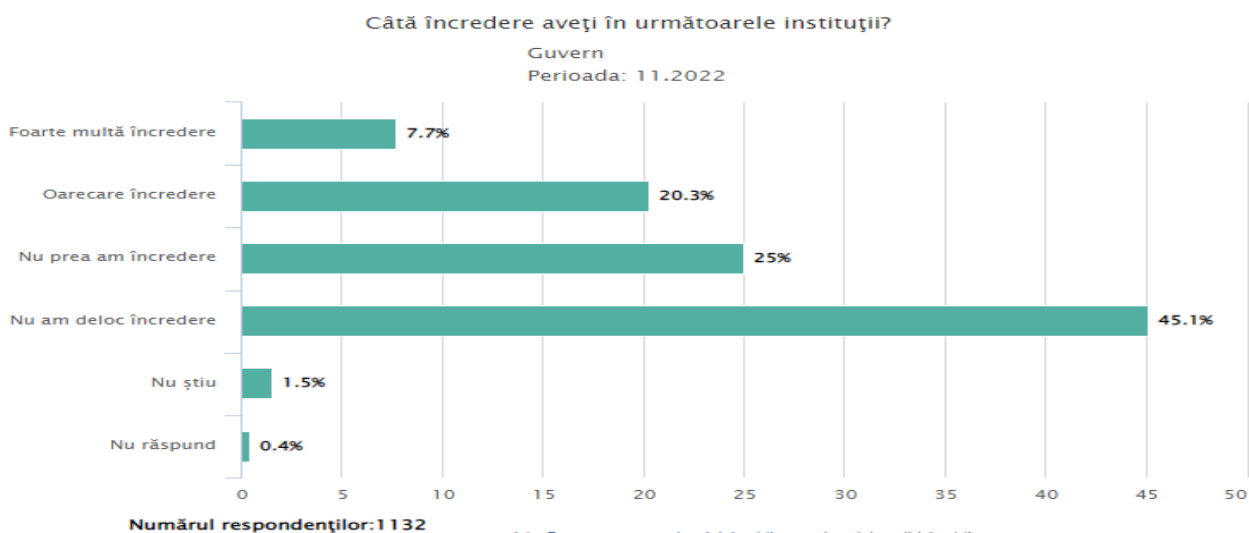
Datele Sondajului opiniei publice a locuitorilor Moldovei realizat în perioada octombrie-noiembrie 2022 de către Institutul Republican Internațional, evidențiază opinia pozitivă privind Guvernul pe care au manifestat-o circa 39% din respondenții intervievați, comparativ cu opinia negativă față de activitatea Guvernului manifestată de 57% respondenți.

Barometrul Opiniei Publice realizat de către Institutul de Politici Publice, în luna noiembrie 2022, privind încrederea populației în Guvern, denotă o ponderea de 7,7% din populație care au foarte multă încredere, comparativ cu 45,1% care nu au deloc încredere în Guvern.¹⁰⁶

¹⁰⁴ <https://worldjusticeproject.org/rule-of-law-index/country/2022/Moldova/Open%20Government/>

¹⁰⁵ <https://www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index/country/Moldova>

¹⁰⁶ <http://bop.ipp.md/>

Date dezagregate:

Câtă încredere aveți în următoarele instituții?, perioada: 11.2022	N=1132	Sex		Mediul de rezistență		Vârsta				Naționalitatea			Nivelul de educație			Nivelul socio-economic			
		Total	Masculin	Feminin	Urban	Rural	18-29	30-44	45-59	60+	Moldovean/Român	Ucrainean	Rus	Alta	Săzut	Mediu	Înalt	Săzut	Mediu
Guvern	100.00%	47%	53%	47%	53%	19%	28%	24%	30%	82%	7%	5%	6%	8%	47%	44%	33%	33%	33%
Foarte multă încredere	8%	4%	4%	4%	4%	1%	1%	2%	3%	7%	0%	0%	0%	0%	2%	5%	2%	2%	4%
Oarecare încredere	20%	9%	11%	11%	10%	4%	6%	3%	6%	18%	1%	0%	1%	1%	7%	13%	5%	7%	9%
Nu prea am încredere	25%	11%	14%	12%	13%	6%	7%	6%	6%	22%	1%	1%	1%	2%	12%	11%	8%	8%	8%
Nu am deloc încredere	45%	22%	23%	20%	25%	7%	12%	12%	14%	32%	5%	4%	4%	4%	26%	15%	17%	16%	12%
Nu știu	1%	1%	1%	1%	1%	0%	1%	0%	0%	1%	0%	0%	0%	0%	1%	1%	1%	0%	1%
Nu răspund	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%

Sursa: Barometrului Opiniei Publice din octombrie – noiembrie 2022

Totodată, merită a fi menționate că indicele „Caracterul public al legilor și al datelor guvernamentale” înregistrează o creștere nesemnificativă, relevând persistența curenților depistate și în anul 2021. Totodată, din datele acumulate pentru semestrul I 2023 se atestă o îmbunătățire consistentă la capitolul remiterii proiectelor de acte normative pentru efectuarea expertizei anticorupție, ceea ce va avea un impact pozitiv și asupra datelor de sondaj în viitor. Însă, domeniul necesită o abordare continuă, atât din punct de vedere al instruirilor pentru agenții publici privind obligativitatea asigurării măsurilor de integritate, prevăzute în Legea integrității nr. 82/2017, cât și mecanisme eficiente de monitorizare a realizării acestora. Suplimentar, merită a fi menționată importanța creării platformei electronice a Guvernului ce ar permite monitorizarea externă a fluxului de proiecte de acte normative, precum și accesul publicului la proiectele respective și la materialele aferente din momentul transmiterii lor la Guvern, astfel în cât va fi facilitat procesul de creație legislativă într-un singur sistem - accesibil subiecților implicați în procesul legislativ, inclusiv a publicului larg.

Pilonul III. Justiția și autoritățile anticorupție

Prioritățile pilonului III	Rezultate scontate	Indicatori de rezultat 2020/2021/2023
<p>III.1. Integritatea autorităților anticorupție și a organelor de ocrotire a normelor de drept</p>	<p>Instrumentele de asigurare a integrității justiției și a autorităților anticorupție, consolidate și efectiv aplicate</p>	<p>Anchete de serviciu desfășurate, sancțiuni aplicate judecătorilor, procurorilor, angajaților CNA și ANI</p> <p>Sondajul opiniei publice a locuitorilor Moldovei/ Institutul Republican Internațional Opinia pozitivă privind instanțele judecătorești constituie 25% în comparație cu opinia negativă – 60%, pentru anul 2022</p>
<p>III.2. Eficiența justiției și a autorităților anticorupție</p>	<p>Funcționarea instituțiilor anticorupție consolidată Aplicarea sancțiunilor descurajatoare pentru corupție</p>	<p>Statistica privind condamnările pentru acte de corupție și acte conexe corupției, ameliorată</p> <p>Indicele Global al Libertății Economice/Heritage Foundation Scorul „Eficiența justiției” –29, 8 puncte pentru anul 2023¹⁰⁷, comparativ cu 30,7 pentru anul 2022¹⁰⁸</p> <p>Națiuni în tranziție/Freedom House Scorul „Cadrul judiciar și independența” – 2,75 puncte înregistrat în anul 2023¹⁰⁹ (fără schimbări și în anul 2022-2021)</p> <p>Indicatorul Statului de Drept/ Proiectul Mondial al Justiției Indicele 2.2. Lipsa corupției în justiție, factorul „Lipsa corupției” – 0.41 puncte înregistrate în 2021 (o creștere cu 0.02 comparativ cu 2020)</p> <p>Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției Indicele 7.3. Lipsa corupției, factorul „Justiția civilă” – 0.37 puncte</p>

¹⁰⁷ <https://www.heritage.org/index/heatmap>

¹⁰⁹ <https://freedomhouse.org/country/moldova/nations-transit/2023>

		<p>înregistrate în anul 2022¹¹⁰ (o scădere cu 0,13 puncte comparativ cu 2021)</p> <p>Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției Indicele 7.4. Lipsa influențelor improprie din partea guvernării, factorul „Justiția civilă” – 0.40 pentru 2022¹¹¹ (o creștere cu 0,03 puncte - 2021)</p> <p>Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției Indicele 8.5. Lipsa corupției, factorul „Justiția penală” – 0.37 înregistrat în anul 2022 (o creștere cu 0.01 comparativ cu anul 2021)¹¹²</p> <p>Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției Indicele 8.6. Lipsa influențelor improprie din partea guvernării, factorul „Justiția penală” – 0.31 pentru anul 2022 (o creștere cu 0.04 puncte comparativ cu anul 2021)</p>
III.3. Consolidarea măsurilor educative și de prevenire a corupției	Standardele de integritate instituțională și profesională cunoscute și aplicate în cadrul entităților publice Cultivată intoleranța elevilor și studenților față de corupție	Sesizări privind coruperea activă și influențele necorespunzătoare, depuse de agenții publici Sesizări privind manifestările de corupție în școli și universități, inclusiv în timpul examenelor, depuse de părinți, elevi și studenți
III.4. Recuperarea bunurilor infracționale	Bunurile provenite din infracțiuni de corupție, din acte conexe corupției și din alte activități criminale, indisponibilizate și confiscate	Sentințele pe cauze de corupție ce dispun aplicarea confiscării Cererile de comisii rogatorii privind indisponibilizarea bunurilor infracționale, transmise în străinătate și executate în Republica Moldova
III.5. Despăgubirea victimelor corupției	Prejudiciile suportate de stat și de persoane ca	Statisticile privind repararea benevolă a prejudiciilor cauzate prin acte de

¹¹⁰ <https://worldjusticeproject.org/rule-of-law-index/country/2022/Moldova/Criminal%20Justice/>

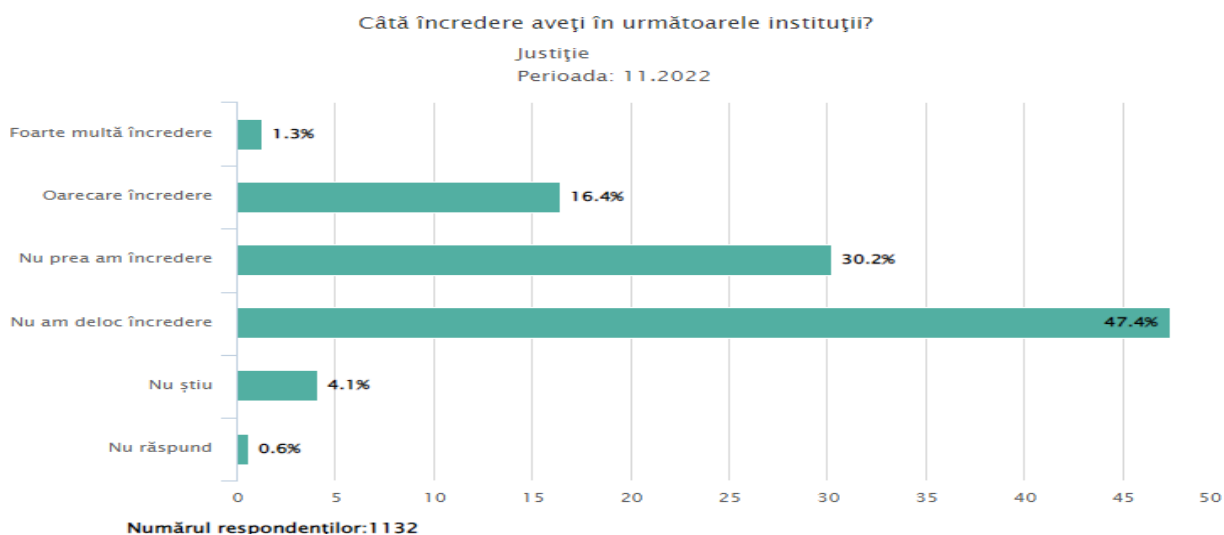
¹¹¹ <https://worldjusticeproject.org/rule-of-law-index/country/2022/Moldova/Civil%20Justice/>

¹¹² <https://www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index/country/Moldova>

	urmare a actelor de corupție, reparate	corupție și acte conexe corupției, în creștere Prejudiciile cauzate prin acte de corupție și acte conexe corupției, recuperate în baza acțiunilor civile depuse de procurori în interesul statului
--	--	---

* 0 = nerealizat, 1=realizat parțial, 2=în proces de realizare, 3=realizat.

Sondajul opiniei publice a locuitorilor Moldovei realizat în octombrie-noiembrie 2022 de către Institutul Republican Internațional, relevă o opinie pozitivă privind instanțele judecătorești, echivalându-se cu indicatorul de 25% în comparație cu opinia negativă, ce constituie 60%. Totodată, datele expuse în Barometrul Opiniei Publice realizat de către Institutul de Politici Publice, în luna noiembrie 2022, privind încrederea populației în justiție, relevă foarte multă încredere, la 1,3% de respondenți, în comparație cu lipsa încrederii în sistemul de Justiție manifestată la circa 74,4% din numărul respondenților intervievați.

Date dezagregate:

Câtă încredere aveți în următoarele instituții?, perioada: 11.2022	N=1132	Sex		Mediul de rezistență		Vârsta				Naționalitatea				Nivelul de educație			Nivelul socio-economic		
		Total	Masculin	Feminin	Urban	Rural	18-29	30-44	45-59	60+	Moldovean/Român	Ucrainean	Rus	Alta	Scăzut	Mediu	Înalt	Scăzut	Mediu
Justiție	100.00%	47%	53%	47%	53%	19%	28%	24%	30%	82%	7%	5%	6%	8%	47%	44%	33%	33%	33%
Foarte multă încredere	1%	1%	1%	1%	1%	0%	0%	0%	1%	1%	0%	0%	0%	0%	1%	0%	0%	0%	0%
Oarecare încredere	16%	7%	9%	9%	7%	4%	6%	3%	4%	14%	1%	0%	1%	1%	7%	9%	4%	5%	7%
Nu prea am încredere	30%	14%	16%	14%	16%	6%	9%	7%	8%	27%	1%	1%	1%	2%	13%	15%	10%	10%	10%
Nu am deloc încredere	47%	23%	24%	21%	26%	8%	12%	12%	16%	36%	5%	4%	4%	4%	24%	19%	17%	16%	14%
Nu știu	4%	1%	3%	2%	2%	1%	1%	1%	2%	3%	0%	0%	1%	1%	2%	1%	2%	2%	1%
Nu răspund	1%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	1%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%

Sursa: Barometrul Opiniei Publice din octombrie – noiembrie 2022

Conform datelor expuse în Studiul de evaluare a impactului Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție, Moldova 2021¹¹³, elaborat cu suportul proiectului PNUD „Lupta cu corupția prin consolidarea integrității în Republica Moldova”, ponderea respondenților (populație, business) care au destulă sau foarte multă încredere în Justiție a crescut cu 3%, comparativ cu datele prezentate în cadrul Studiului de evaluare a impactului Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție, pentru anul 2019¹¹⁴ și înregistrează o descreștere cu 2% comparativ cu datele colectate în 2017¹¹⁵.

Astfel, lipsa transparenței în activitatea entităților din domeniu, generată în special de specificul restrâns al activității acestora, precum și monitorizarea insuficientă a impactului activităților realizate și respectiv neraportarea rezultatelor către entitățile publice, reprezintă unele din motivele concludente care au dus la determinarea unui astfel de rezultat.

Pilonul IV. Comisia Electorală Centrală și partidele politice

Prioritățile pilonului IV	Rezultate scontate	Indicatori de rezultat 2021/2022/2023
IV.1. Transparența finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale	Societatea informată cu privire la sursele de finanțare a partidelor politice și a campaniilor electorale	Monitorizare publică posibilă Rapoartele partidelor politice privind finanțarea campaniilor electorale, disponibile
		Sondajul Opiniei Publice a locuitorilor Moldovei/IRI Opinia pozitivă privind CEC - 37%, care este identică cu opinia negativă - 37%
		Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției Indicele 1.6. Tranzacția legitimă a puterii, factorul „Control asupra puterii Guvernului” = 0.58 pentru anul 2022 (o îmbunătățire cu 0.05 puncte comparative cu anul 2021)
IV.2. Control eficient al finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale	Asigurarea accesului la guvernare pentru partidele oneste și politicienii integri	Monitorizarea din partea societății civile și a misiunilor internaționale de observare a alegerilor consemnează îmbunătățiri Încălcarea regulilor de finanțare a partidelor politice și a campaniilor electorale și cu privire la coruperea alegătorilor, investigate

¹¹³<https://www.undp.org/ro/moldova/publications/studiu-de-evaluare-impactului-strategiei-na%C8%9Bionale-de-integritate-%C8%99i-anticorup%C8%9Bie-%E2%80%93-moldova-2021>

¹¹⁴ <https://www.undp.org/ro/moldova/publications/studiu-de-evaluare-impactului-strategiei-na%C5%A3ionale-de-integritate-%C5%9Fi-anticorup%C5%A3ie-moldova-2019>

¹¹⁵ <https://www.undp.org/ro/moldova/publications/studiu-de-evaluare-impactului-strategiei-na%C8%9Bionale-de-integritate-%C8%99i-anticorup%C8%9Bie-2017>

		Sanțiuni administrative, contravenționale și penale aplicate
		Sondajul Opiniei Publice a locuitorilor Moldovei/IRI
		Opinia pozitivă privind partidele politice = 25% comparativ cu opinia negativă = 62%

Raportul Comisiei Electorale Globale - Aprofundarea Democrației evidențiază că, o strategie de îmbunătățire a alegerilor la nivel global, definește alegerile integre drept „profesionale, imparțiale, transparente în organizare și administrare pe durata întregului ciclu electoral”. Tergiversarea unuia din elementele descrise contribuie la scăderea încrederii publice în procesul electoral și în instituțiile responsabile de monitorizarea și gestionarea acestuia.

Astfel, conform Sondajului realizat în octombrie – noiembrie al anului 2022, de către Institutul Republican Internațional în rândul locuitorilor Republicii Moldova, opinia pozitivă față de Comisia Electorală Centrală constituie doar 37% și la polul opus în ce privește opinia negativă față de Comisia Electorală Centrală, la fel înregistrează un indicator de 37%. Totodată, același Studiu înregistrează poziția pozitivă de doar 25% a respondenților în rândul locuitorilor Republicii Moldova, și de 62% poziția negativă, în ceea ce privește partidele politice.

Datele prezentate în Studiul de evaluare al impactului Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție, Moldova 2021¹¹⁶, elaborat cu suportul proiectului PNUD „Lupta cu corupția prin consolidarea integrității în Republica Moldova”, denotă o creștere cu 9% a respondenților (populație, business) care au destulă sau foarte multă încredere în Comisia Electorală Centrală, comparativ cu datele prezentate în cadrul Studiului de evaluare al impactului Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție, pentru anul 2019¹¹⁷, și o creștere de 3% comparativ cu datele colectate pentru anul 2017¹¹⁸. Totodată, în ceea ce privește ponderea respondenților (populație, business) care au destulă sau foarte multă încredere în partidele politice, rezultatele denotă o constantă de 5% menținută în perioada 2017-2020.

Subsidiar, datele expuse în Barometrul Opiniei Publice realizat de către Institutul de Politici Publice, în luna noiembrie 2022, privind încrederea populației în partidele politice, relevă foarte multă încredere la doar 1,9% din respondenți, în comparație lipsa încrederii în partidele politice manifestată la 49,8%¹¹⁹.

Astfel, indicele indicatorilor evidențiați în Sondajele opiniilor publice, reiterează necesitatea aprișă de a asigura respectarea, îndatoririle și restricțiile în exercitarea atribuțiilor ce îi revin autorității acreditate în domeniul electoral inclusiv a partidelor politice, impunând o mai mare

¹¹⁶<https://www.undp.org/ro/moldova/publications/studiu-de-evaluare-impactului-strategiei-na%C8%9Bionale-de-integritate-%C8%99i-anticorup%C8%9Bie-%E2%80%93-moldova-2021>

¹¹⁷ <https://www.undp.org/ro/moldova/publications/studiu-de-evaluare-impactului-strategiei-na%C5%A3ionale-de-integritate-%C5%9Fi-anticorup%C5%A3ie-moldova-2019>

¹¹⁸ <https://www.undp.org/ro/moldova/publications/studiu-de-evaluare-impactului-strategiei-na%C8%9Bionale-de-integritate-%C8%99i-anticorup%C8%9Bie-2017>

¹¹⁹ <http://bop.ipp.md/>

responsabilitate de asigurare a transparenței și asigurare a integrității procesului electoral pentru a avansa pozitiv față de indicele opiniei negative a societății.

Pilonul V. Curtea de Conturi

Prioritățile pilonului V	Rezultate scontate	Indicatori de rezultat 2021/2022/2023
V.1. Transparența activității Curții de Conturi	Sporirea calității în activitatea Curții de Conturi	Monitorizarea activității Curții de Conturi din partea societății civile, îmbunătățită Studiul Bugetelor Deschise (Open Budget Survey, OBS)¹²⁰ Transparența bugetară în scorul de 65 în 2021 este moderat mai mare decât scorul său în 2019 (57/100) (informații substanțiale disponibile) Participare publică în 2021 – 11/100 (comparativ cu 2019 – 4/100) calificativul puțin
V.2. Impactul activității de audit	Asigurarea integrității fondurilor publice și a celor din asistența externă	Sanțiuni pentru acte de corupție constatate în baza informațiilor transmise de Curtea de Conturi, aplicate Prejudiciul cauzat statului, recuperat Studiul Bugetelor Deschise (OBS) Monitorizare bugetară (de către puterea legislativă) înregistrează un scor de supraveghere de 53 pentru 2021 comparativ cu 58 în 2019 și 47 în 2017 Formulare/aprobare 89/100 Executare/audit 63/100 Monitorizare bugetară (de către instituția supremă de audit) – 83/ echivalentul cu indiciile din 2019 ¹²¹ Factorul „Control asupra puterii Guvernului”/ Indicatorul Statului de Drept /Proiectul Mondial al Justiției Indicele 1.3. Auditarea independentă – 0.48 anul 2022 (o crește de 0.01 puncte comparativ cu anul 2021) (încadrându-ne în calificativul adecvat)

Surse indicatori de rezultat

Studiul Bugetelor Deschise (Open Budget Survey)¹²², realizat de către Parteneriatul Internațional pe domeniul Bugetelor, oferă posibilitatea de a estima transparența bugetară în

¹²⁰ <https://internationalbudget.org/open-budget-survey/country-results/2021/moldova>

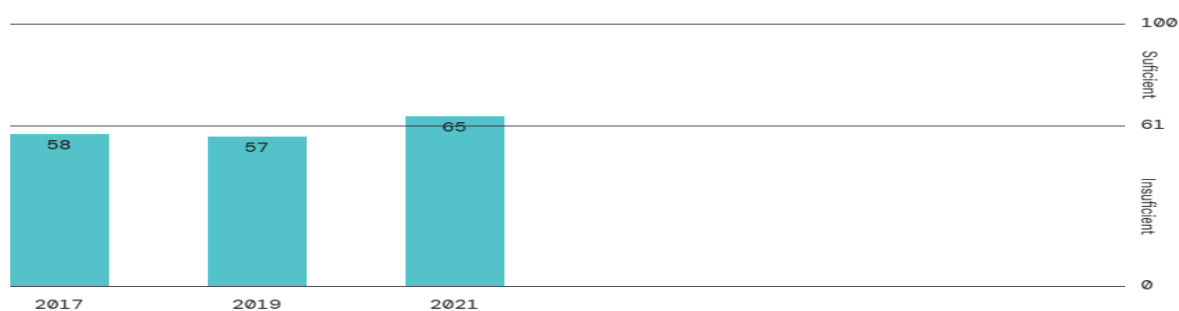
¹²¹ <https://internationalbudget.org/open-budget-survey/country-results/2021/moldova>

¹²² <https://internationalbudget.org/open-budget-survey/country-results/2021/moldova>

baza cantității și actualității informației bugetare publicate de guverne. Fiecărei țări îi este atribuit un scor între 0 și 100 pe domeniile de clasificare: transparența bugetară, participare publică, monitorizare bugetară. Indicatorul se prezintă de a fi relevant pentru a măsura atingerea rezultatelor scontate ale Pilonului V, atribuind scorul de 65 din 100 la capitolul „Transparența bugetară”, este moderat mai mare decât scorul său în 2019. Se concluzionează asupra caracterului informațiilor bugetare substanțiale disponibile.

Astfel, conform Raportului Bugetelor Deschise (Open Budget Survey), Moldova a sporit disponibilitatea informațiilor bugetare prin publicarea online a Revistei la mijlocul anului 2021.

Transparența bugetară în Republica Moldova

Sursa: Sondaj pentru buget deschis 2021. *Transparența*¹²³

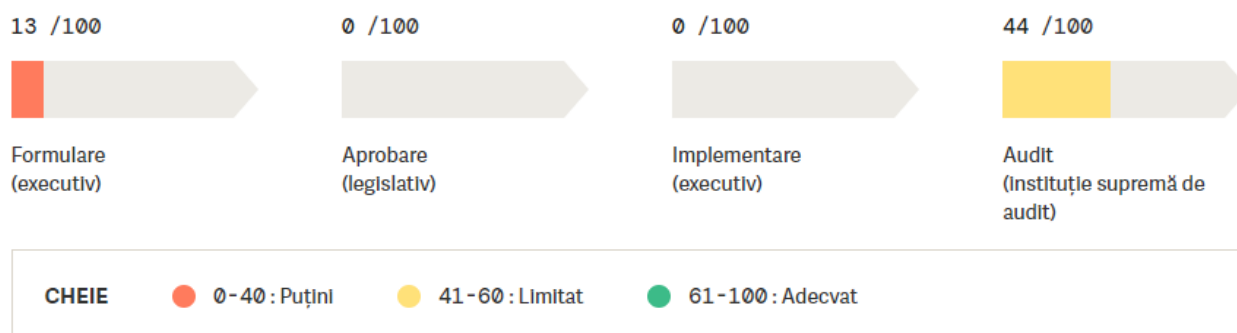
Conform experților ce au realizat Studiul Bugetelor Deschise (Open Budget Survey), pentru îmbunătățirea transparenței bugetare, este necesar de acordat prioritate următoarelor acțiuni:

- Includerea în Raportul de sfârșit de an comparații între estimările de împrumut și rezultatele reale, și comparații între rezultatele nefinanciare planificate și rezultatele reale.
- Extinderea caracterului participativ al bugetului cetățenilor, de exemplu prin identificarea cerințelor publicului privind informațiile bugetare înainte de publicarea documentului, prin publicarea acestuia, prin metode suplimentare de diseminare (de exemplu, panouri publicitare, programe radio) și prin publicarea bugetului simplificat documente care acoperă fazele de formulare și audit ale ciclului bugetar.
- Îmbunătățirea caracterului exhaustiv al Evaluării la jumătatea anului prin furnizarea unei previziuni macroeconomice mai detaliate pentru întregul an bugetar în curs, inclusiv informații despre estimările actualizate ale cheltuielilor pe clasificare și programe individuale și prin furnizarea de estimări actualizate ale veniturilor din surse individuale.

Scorul de 11 puncte din 100 la capitolul „Participarea publicului” relevă manifestarea nefrecventă a oportunităților de participare a publicului în procesul de elaborare, monitorizare și evaluare a bugetului.

¹²³ <https://internationalbudget.org/open-budget-survey/country-results/2021/moldova>

Amploarea oportunităților de participare publică la procesul bugetar

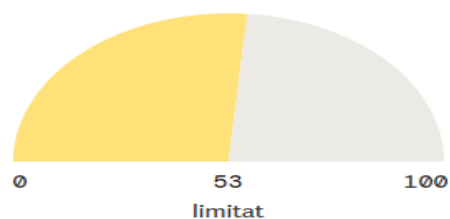
Sursa: Sondaj pentru buget deschis 2021. Participarea publicului

Conform informației prezentate în Raportului Bugetelor Deschise (Open Budget Survey)¹²⁴, Curtea de Conturi a Moldovei a stabilit mecanisme pentru ca publicul să asiste în dezvoltarea programului său de audit. Astfel, pentru a îmbunătăți participarea publicului la procesul bugetar, este necesar de a stabili mecanisme formale pentru ca publicul să contribuie la investigațiile de audit relevante.

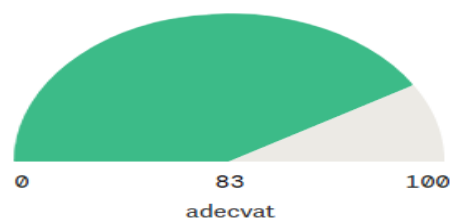
Totodată, legislativul și instituția supremă de audit din Moldova, împreună, asigură o supraveghere adecvată în timpul procesului bugetar, cu un scor de supraveghere de 63 puncte (din 100).

Luată în mod individual, amploarea supravegherii fiecărei instituții este prezentată mai jos:

Supravegherea legislativă

Supravegherea auditului

CHEIE ● 0-40 : Puțin ● 41-60 : Limitat ● 61-100 : Adecvat

Sursa: Sondaj pentru buget deschis 2021. Supravegherea bugetului¹²⁵.

Astfel, concluzionăm că Parlamentul Republicii Moldova asigură o supraveghere limitată în timpul etapei de planificare a ciclului bugetar și o supraveghere limitată în timpul etapei de implementare. Iar pentru consolidarea independenței și îmbunătățirea supravegherii auditului de către Curtea de Conturi, se recomandă revizuirea proceselor de audit de o agenție independentă.

¹²⁴ <https://internationalbudget.org/open-budget-survey/country-results/2021/moldova>

¹²⁵ <https://internationalbudget.org/open-budget-survey/country-results/2021/moldova>

De asemenea, conform datelor expuse în raportul World Justice Project Rule of Law Index¹²⁶, care este principala sursă la nivel mondial pentru date originale, independente despre statul de drept, indicele „Auditarea independentă” măsoară dacă controlorii sau auditorii, precum și agențiile naționale de ombudsman pentru drepturile omului, au suficientă independență și capacitatea de a exercita controale și supraveghere eficace asupra guvernului, este evaluat cu un scor de 0.48 puncte pentru anul 2022, ceea ce arată o creștere de 0.01 puncte comparativ cu anul 2021, astfel încadrându-ne în calificativul adecvat.

Suplimentar, merită a fi menționate și datele relevate în Studiul de evaluare a impactului Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție, Moldova 2021¹²⁷, elaborat cu suportul proiectului PNUD „Lupta cu corupția prin consolidarea integrității în Republica Moldova”, ponderea respondenților (populație, business) care au destulă sau foarte multă încredere în Curtea de Conturi, a crescut cu 6% comparativ cu datele prezentate în cadrul Studiului de evaluare a impactului Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție, pentru anul 2019¹²⁸, și o creștere nesemnificativă de 1% față de datele colectate în perioada anului 2017¹²⁹.

Pilonul VI. Avocatul Poporului

Prioritățile pilonului VI	Rezultate scontate	Indicatori de rezultat 2021/2022/2023
VI.1. Prevenirea corupției pentru asigurarea respectării drepturilor omului	Respectarea drepturilor omului în cadrul entităților publice	Rapoartele partenerilor de dezvoltare privind situația drepturilor omului în Republica Moldova consemnează îmbunătățiri Riscurile afectării drepturilor omului prin corupția constatată în rapoartele CNA privind evaluarea integrității instituționale, înlăturate de către entitățile evaluate
		Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției Factorul „Drepturi fundamentale” – 0.57 ¹³⁰ (o creștere cu 0.01 comparativ cu 2021)
VI.2. Protejarea drepturilor fundamentale ale avertizorilor de integritate	Încurajarea denunțării corupției și a fraudelor de către angajați	Cadrul normativ privind procedura de protecție a avertizorilor de integritate, elaborat și adoptat; Avertizori de integritate care au solicitat protecție și care au fost luați sub protecția Avocatului Poporului ;

¹²⁶ <https://worldjusticeproject.org/rule-of-law-index/global/2022/Moldova/>

¹²⁷ <https://www.undp.org/ro/moldova/publications/studiu-de-evaluare-impactului-strategiei-na%C8%9Bionale-de-integritate-%C8%99i-anticorup%C8%9Bie-%E2%80%93-moldova-2021>

¹²⁸ https://www.md.undp.org/content/moldova/ro/home/library/effective_governance/studiu-de-evaluare-a-impactului-strategiei-naionale-de-integrita0.html

¹²⁹ <https://worldjusticeproject.org/rule-of-law-index/factors/2021/Moldova/Fundamental%20Rights>

¹³⁰ <https://worldjusticeproject.org/rule-of-law-index/country/2022/Moldova/Fundamental%20Rights/>

		Rapoartele Avocatului Poporului prezentate în Parlament; Monitorizarea activității Avocatului Poporului din partea societății civile, îmbunătățită.
--	--	--

Factorul „Drepturi fundamentale” al Indicatorului Statului de Drept, calculat de Proiectul Mondial al Justiției, a înregistrat un indice de 0,57 puncte în anul 2022, ceea ce constituie o creștere ușoară cu 0.01 comparativ cu anul 2021.

Suplimentar, Raportul special privind situația apărătorilor drepturilor omului, prezentat în cadrul Comitetului ONU Drepturile Economice, Sociale și Culturale, prezintă între recomandări „sporirea eforturilor de eradicare a corupției prin implementarea unei politici de toleranță-zero”.

Conform datelor expuse în Studiul de evaluare al impactului Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție, Moldova 2021¹³¹, elaborat cu suportul proiectului PNUD „Lupta cu corupția prin consolidarea integrității în Republica Moldova”, ponderea respondenților (populație, business) care au destulă sau foarte multă încredere în Avocatul Poporului a crescut cu 6%, comparativ cu datele prezentate în cadrul Studiului de evaluare a impactului Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție, pentru anul 2019¹³² și cu 4% comparativ cu anul 2017¹³³.

Pilonul VII. Sectorul privat

Prioritățile pilonului VII	Rezultate scontate	Indicatori de rezultat 2021/2022/2023
VII.1. Transparența sectorului privat în relațiile sale cu sectorul public	Prevenirea promovării intereselor agenților economici afiliați exponenților mediului public și politic în relațiile comerciale cu statul: parteneriate public-private, concesionări, privatizări, achiziții publice etc. Prevenirea spălării banilor proveniți din corupție Facilitarea recuperării bunurilor provenite din infracțiuni de corupție	Investigații jurnalistice/penale privind beneficiarii efectivi din mediul public/politic ai parteneriatelor public-private, concesionărilor, privatizărilor, achizițiilor publice etc., realizate și sancțiuni aplicate

¹³¹ <https://www.undp.org/ro/moldova/publications/studiu-de-evaluare-impactului-strategiei-na%C8%9Bionale-de-integritate-%C8%99i-anticorup%C8%9Bie-%E2%80%93-moldova-2021>

¹³² <https://www.undp.org/ro/moldova/publications/studiu-de-evaluare-impactului-strategiei-na%C5%A3ionale-de-integritate-%C5%9Fi-anticorup%C5%A3ie-moldova-2019>

¹³³ <https://www.undp.org/ro/moldova/publications/studiu-de-evaluare-impactului-strategiei-na%C8%9Bionale-de-integritate-%C8%99i-anticorup%C8%9Bie-2017>

		Indicele Global al Inovației¹³⁴ Pilonul instituțional – 56 (o scădere cu 8 puncte comparativ cu anul 2021) ¹³⁵
VII.2. Sporirea integrității în activitatea întreprinderilor cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/municipală	Prevenirea promovării intereselor private ale demnitarilor publici în cadrul întreprinderilor cu cotă integrală sau majoritară de stat/municipală, aflate sub controlul entităților publice pe care le conduc	Indicatorii rentabilității întreprinderilor cu cotă integrală sau majoritară de stat/municipală, îmbunătățiți
		Indicele Global al Libertății Economice/Heritage Foundation Scorul „Libertatea afacerilor de corupție” – în anul 2023 a scăzut cu 2 puncte și constituie 60,2 puncte comparativ cu anul 2022 (62) și cu 4 puncte față de 2021 (64,2), ¹³⁶ Indicele Global al Libertății Economice/Heritage Foundation Scorul „Libertatea investițiilor” – 55 puncte (neschimbat din anul 2017)
VII.3. Etica afacerilor	Asigurarea unui mediu concurențial liber, corect și onest pentru sectorul privat	Sanțiuni aplicate exponenților mediului de afaceri pentru corupere activă, dare și luare de mită, trafic de influență și abuzuri
		Institutul pentru Guvernanță din Basel Indicele Basel privind Riscul Spălării Banilor și Finanțării Terorismului – 4,7 ¹³⁷ înregistrat în anul 2021 (o scădere cu 0.0.28 puncte)

Pe parcursul implementării SNIA, inclusiv în baza informației raportate de autorități publice, se identifică o participare sporită a mediului de afaceri în domeniul anticorupție. Aceasta poate fi rezultatul intensificării eforturilor de către entitățile publice, inclusiv Centrul Național Anticorupție, prin organizarea campaniilor de informare, a meselor rotunde și a instruirilor pentru reprezentanții sectorul privat. Totodată, un rezultat direct va fi extinderea implicării pro-active a sectorului privat în dialogul cu sectorul public, creșterea numărului de indicatori

¹³⁴ <https://www.globalinnovationindex.org/analysis-economy>

¹³⁵ <https://www.globalinnovationindex.org/analysis-economy>

¹³⁶ <https://www.heritage.org/index/visualize?cnts=moldova|unitedstates&src=ranking>

¹³⁷ <https://index.baselgovernance.org/ranking>

măsurați privind percepția sectorului privat privind corupția, dar și influența percepției date, posibil în mod negativ, datorită insuficienței informației la acest subiect.

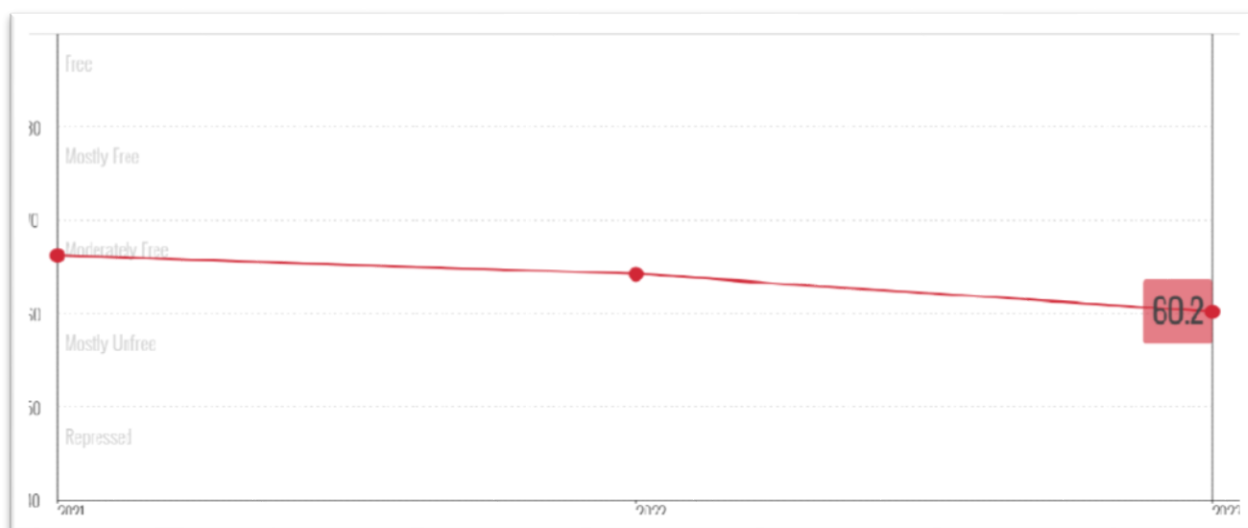
Indicele Global al Inovației, creat de către Institutul European pentru Administrarea Businessului, Universitatea Cornell și Organizația Mondială a Proprietății Intelectuale, estimează capacitatea țării de a asigura activitatea inovatorii prin prisma a șapte piloni, printre care se regăsește și pilonul instituțional, bazat pe mediul politic, mediul de afaceri și mediul regulator. Pilonul instituțional încorporează indicatorii efectivității guvernamentale, calității regulatorii, statului de drept, costurile de concediere aferente disponibilizărilor, facilitarea inițierii afacerilor ș.a.

Astfel, conform Indicelui Global al Inovației, scorul „Libertatea afacerilor de corupție” este de 60,2 puncte pentru anul 2023, o scădere cu 4 puncte față de anul 2022 și cu 6 puncte față de anul 2021.

Indicii al libertății afacerilor ai Moldovei pentru perioada 2021-2022-2023

Sursa: 2023 Index of Economic Freedom¹³⁸

Progresul general al guvernului în realizarea unui management macroeconomic solid și în

îmbunătățirea climatului antreprenorial a fost inegal de-a lungul timpului. Bazele libertății economice încă nu sunt nici bine stabilite, nici puternic protejate. Totodată, Moldova a devenit candidată la UE în iunie 2022, dar rămâne vulnerabilă la presiunile economice din exterior. Totodată, în ultimii ani în Republica Moldova a fost adoptat un set de măsuri, inclusiv de ordin legislativ care vin să protejeze și să încurajeze mediul de afaceri la nivel național.

Conform informației prezentate de Indicele Global al Inovației, cea mai recentă rată a inflației disponibilă este de 5,1 la sută. La fel, Raportul menționează că drepturile de proprietate sunt

¹³⁸ <https://www.heritage.org/index/visualize>

protejate de lege, iar titlurile de proprietate sunt înregistrate de un oficiu național cadastral, dar aplicarea este subminată de justiția slabă.

Conform informației prezentate de Indicele Global al Inovației pentru anul 2023, capacitățile administrative ineficiente, incertitudinea politică și interesele birocratice împiedică libertatea afacerilor.

Libertatea Comerțului	75,6	▼	📄
Libertatea investițiilor	55,0	—	📄
Libertate financiara	50,0	—	📄

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Realizarea obiectivelor stabilite de Strategia Națională de Integritate și Anticorupție este interconectată cu mecanismul de implementare conștiincioasă a acțiunilor agreeate în comun de către autoritățile implementatoare. La fel, realizarea măsurilor strategice depinde de calitatea raportării progreselor obținute (care trebuie să fie în termen, structurată, completă și în strictă conformitate cu indicatorii de progres).

Pentru perioada curentă de raport, au fost înregistrate o serie de progrese, dar deficiențele și tergiversările identificate în realizarea unor activități prevăzute în Planul de acțiuni al SNIA actualizat prin Hotărârea Parlamentului nr. 241 din 24.12.2021, influențează desfășurarea procesului de consolidare a instituțiilor statului în contextul acestui document strategic.

Constatările sumative regăsite în informațiile expuse în prezentului raport, sunt clasificate în două categorii, după cum urmează:

Concluziile de ordin procedural descriu procesul de implementare și de raportare a progreselor înregistrate de către entitățile implementatoare a Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție.

Printre succesele înregistrate la această categorie, în comun de către autoritățile administrației publice centrale și autoritățile administrației publice locale de nivelul II, delimităm următoarele:

- gradul înalt de raportare a progreselor și deficiențelor înregistrate în implementarea Planurilor de acțiuni a Strategiei, asigurat de către autoritățile publice la nivel central, ce constituie - 88 %. Progres similar se atestă și la nivelul planurilor locale de acțiuni anticorupție, relevând o rată de raportare de 94 %.
- Aprobarea/extinderea termenului de implementare a 35 de planuri locale anticorupție, consolidează poziția comună a entităților publice locale întru îndeplinirea responsabilităților specifice la nivel local. De asemenea, merită a fi evidențiată deschiderea autorităților administrației publice locale de nivelul II privind asigurarea continuității implementării planurilor locale de acțiuni anticorupție prin aprobarea/prelungirea termenului de implementare a acestora în cadrul ședințelor Consiliilor municipale/raionale. Desemnarea funcționarilor responsabili de monitorizare și raportare din cadrul Consiliilor raionale, astfel, fiind asigurat un dialog continuu cu Secretariatul

- Grupurilor de Monitorizare al SNIA în soluționarea dilemelor parvenite în procesul de implementare și determinarea procedurilor optime de raportare;
- elaborarea Studiului sentințelor de judecată pe cazurile de corupție pentru anul 2022, care reprezintă o analiză strategică privind condamnările adoptate, în cursul anului 2022, în cauze de corupție și acte conexe, precum și fapte coruptibile. Elaborarea studiului vizat a permis reiterarea aspectelor și provocărilor constatate în Studiile privind practica judiciară pe cauzele de corupție și conexe celor de corupție, în baza hotărârilor judecătorești pronunțate în perioadele 2018, 2019, 2020, 2021 precum: 1) „aplicarea neuniformă a prevederilor legislației procesual penale la încadrarea juridică a acțiunilor inculpaților la săvârșirea mai multor episoade pe același tip de infracțiune”, 2) „aplicarea preponderentă a pedepsei cu închisoarea, în condițiile suspendării condiționate a executării pedepsei în sentințele de condamnare care au la bază învinuirile de săvârșire a infracțiunilor clasice de corupție”, 3) „neaplicarea pedepsei privării de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate, deși infracțiunile sunt săvârșite în timpul îndeplinirii obligațiilor de serviciu sau în timpul exercitării unei anumite activități de către inculpați”;
 - elaborarea și promovarea codului-model de etică în afaceri și de guvernanță corporativă pentru societățile comerciale cu scopul de a asigura exercitarea corectă a activităților economice, a preveni conflictele de interese și a încuraja aplicarea bunelor practici comerciale de către întreprinderi, atât în relațiile dintre ele, cât și în relațiile cu statul;
 - creșterea transparenței în procesul de promovare a proiectelor de acte normative. Este important de menționat performanța atinsă în semestru I al anului 2023, la capitolul transmiterea proiectelor de acte normative elaborate de către Guvern, către Centrul Național Anticorupție pentru a fi supuse expertizei anticorupție. În acest sens, stabilim că în perioada de raport, din totalul de 258 de proiecte (pasibile de expertiză, elaborate de Guvern), au fost remise către CNA și supuse expertizei sus-citate - 257 de proiecte, ceea ce reprezintă o proporție de 99,5 % din totalul proiectelor de acte normative. Similară situație, se atestă și în cazul inițiativelor legislative înregistrate în Parlament. Astfel, potrivit indicatorilor analizați, pentru perioada de raport, s-a constatat că 98,2% din totalul inițiativelor legislative (pasibile de expertiza anticorupție) au fost remise Centrului Național Anticorupție și au fost supuse expertizei anticorupție. În acest context, este salutăată tendința autorităților publice centrale, cât și a Parlamentului de a respecta cadrul legal în procesul de elaborare și promovare a actelor normative și încurajează în continuare să remită Centrului Național Anticorupție toate proiectele de acte normative pasibile de expertiza anticorupție, pentru a fi supuse acestui mecanism de prevenire a corupției, astfel contribuind la transparentizarea per-ansamblu a procesului legislativ.
 - elaborarea Studiului „Sanctiuni disuasive pentru acte de corupție. Instanțe specializate/complete de judecată anticorupție. Practici internaționale și propuneri pentru Moldova”, bazat pe analiza standardelor internaționale în coraport cu cadrul legal național în domeniul combaterii corupției;

- elaborarea Studiului Expertiza Anticorupție 2019-2020: Eficiență, Costuri, Impact, care cuprinde analiza modului în care autoritățile statului au pus în aplicare în perioada 2019-2020, prevederile referitor la expertiza anticorupție, inclusiv evaluarea în ce măsură conținutul proiectelor de acte normative, corespund standardelor anticorupție naționale și internaționale;
- elaborarea Ghidului privind procedurile de despăgubire a victimelor corupției pentru cetățeni și Ghidului privind procedurile de despăgubire a victimelor corupției pentru judecători, procurori și avocați. Prezentele ghiduri destinate cetățenilor și judecătorilor, procurorilor și avocaților, cheamă subiecții să nu neglijeze corupția, care nu numai are repercusiuni negative asupra unor indivizi și entități concrete, ce au suferit un prejudiciu și ce au dreptul la o reparare echitabilă, dar și afectează societatea în ansamblu.

În procesul de evaluare sunt identificate și *oportunități de îmbunătățire și consolidare* a eforturilor pentru a atinge rezultate optime în următoarele runde de raportare:

- lipsa uniformității în prezentarea informației de către entitățile publice, în special a datelor colectate de la entitățile subordonate, fapt ce relevă necesitatea instruirii continue la subiectul de monitorizare și evaluare a progreselor în implementarea documentelor de politici;
- necesitatea consolidării capacităților autorităților publice locale, de ordin tehnic și profesional, în scopul asigurării monitorizării eficiente a implementării planurilor locale de acțiuni anticorupție, precum și în scopul aplicării nemijlocite a instrumentelor de integritate;
- publicarea rapoartelor pe paginile web ale entităților responsabile de implementarea planurilor sectoriale/locale de acțiuni anticorupție, fapt care a fost realizat de către un număr limitat de instituții;
- reticența autorităților publice identificată în asigurarea procesului de raportare electronică a progreselor și deficiențelor înregistrate în implementarea SNIA, pe platforma „e-Integritate instituțională”;
- lipsa unei comunicări interne eficiente cu efecte negative semnificative asupra asigurării unui climat instituțional optim, atât la nivelul autorităților publice centrale, precum și la nivelul autorităților publice locale de nivelul II, astfel, nefiind asigurată continuitate în procesul de monitorizare și unei raportări comprehensive a progreselor și deficiențelor înregistrate în implementarea SNIA;
- lipsa unei comunicări inter-instituționale operante, inclusiv cu societatea civilă și mediul privat, în scopul sporirii inițiativelor de stimulare a participării societății civile și sectorului privat în activitatea de cultivare a integrității, fapt care va contribui inclusiv la creșterea capacității de monitorizare civică alternativă.

Concluziile de ordin instituțional sunt atribuite domeniilor de activitate abordate de pilonii separați ai Strategiei și acțiunile întreprinse de entitățile publice în parte. Astfel, din acțiunile scadente pentru perioada de raport monitorizată, se constată că au fost implementate 56

acțiuni (considerând scadența la sfârșitul anului curent a acțiunilor de consolidare a integrității (1 - 14) din prioritatea II.1). Dintre acțiunile raportate, 20 – **36%** au fost realizate totalmente, 21 – **37.5 %** au fost realizate parțial, iar 13 – **23%** acțiuni nu au fost realizate. Subsecvent, au fost evidențiate 2 – **3.5%** acțiuni care au fost calificate drept în imposibilitate de realizare, în mare parte din motivul ne survenirii cauzei stipulate în acțiune. Merită a fi menționat că jumătate dintre acestea sunt măsuri cu termen permanent de implementare.

Printre bunele practici identificate în cadrul informațiilor oferite de către instituțiile implementatoare, se regăsesc:

- dezvoltarea continuă și asigurarea funcționalității Sistemului informatic „Control Financiar”, care permite realizarea publicării în format deschis a datelor legate de finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, fiind asigurată automatizarea și perfecționarea procesul de întocmire și prezentare a rapoartelor privind activitatea de bază a partidelor politice și a celei din campania electorală de către concurenții electorali;
- intensificarea activității de promovare a integrității în rândul elevilor și studenților care va contribui la conștientizarea importanței subiectului și asigurarea unui climat de toleranță zero la corupție la nivel național;
- o îmbunătățire medie a rezultatelor privind dezvoltarea și aplicarea instrumentelor de integritate instituțională de către entitățile publice, asigurată prin consolidarea continuă a activităților de instruire a agenților publici, cu privire la rigorile integrității profesionale și instituționale;
- promovarea acordării suportului consultativ asociațiilor de business privind implementarea mecanismelor de integritate în sectorul privat, inclusiv prin asigurarea continuității identificării nominalizării „Implementarea standardelor de integritate în sectorul privat” în cadrul concursului „Marca comercială a anului”;
- elaborarea și lansarea pe platforma guvernamentală de instruire la distanță, a cursului „Anticorupție și integritate”, întru asigurarea formării continue a agenților publici în ceea ce privește asigurarea climatului de integritate instituțională, evaluarea și controlul intern al integrității instituționale, managementul riscurilor de corupție, răspunderea pentru lipsa integrității ș.a;
- progrese semnificative înregistrate în asigurarea revizuirii și modificării cadrului normativ pentru stabilirea răspunderii proporționale și echitabile la încălcarea regulilor de finanțare a partidelor politice și campaniilor electorale;
- aprobarea Legii nr. 328/2022 pentru modificarea Legii nr. 52/2014 cu privire la Avocatul Poporului, pentru a conferi Avocatului Poporului competența de contribuie la protecția avertizorilor de integritate, în baza recomandărilor din Avizul Comisiei de la Veneția, și potrivit Principiilor de la Paris. Suplimentar, în anul 2023 au fost aduse îmbunătățiri remarcabile mecanismului de protecție a avertizorului de integritate prin lărgirea categoriilor de subiecți ce pot avea calitatea de avertizor de integritate și respectiv de a beneficia de protecția garantată de Legea nr. 122/2018. De asemenea, în anul curent, s-au înregistrat progrese în ceea ce privește fortificarea cadrului legal care conferă Avocatului

Poporului competența de protejare a avertizorilor de integritate (odată cu adoptarea Legii pentru modificarea unor acte normative nr. 1 din 02.02.2023, care stabilește competențe noi pentru Avocatul Poporului privind protecția avertizorilor de integritate).

Au fost identificate și **recomandări** pentru îmbunătățirea performanței instituționale, printre care:

- normele de etică și conduită profesională a deputaților nu au fost deocamdată adoptate și implementate în cadrul legislativului, deși cad sub incidența reglementărilor generale de integritate. Totodată, Grupul de State Contra Corupției (GRECO), evidențiază în cadrul rundei a IV-a de evaluare a Republicii Moldova privind prevenirea corupției în rândurile membrilor Parlamentului, judecătorilor și procurorilor, că Republica Moldova trebuie să facă progrese semnificative pentru a atinge un nivel acceptabil de conformitate, criticând faptul că nu a fost adoptat un cod de conduită pentru deputați și că nu au fost luate încă măsuri de prevenire a diferitelor forme de conflicte de interese în rândul parlamentarilor;
- publicarea Planurilor individuale de activitate ale comisiilor parlamentare, parte componentă a acestora fiind lista legilor care urmează a fi supuse analizei ex-post, astfel, eficientizând procesul de control parlamentar, identificând prioritățile pentru perioada respectivă și informând părțile interesate privind domeniile care necesită o atenție deosebită și dezvoltare continuă;
- crearea platformei electronice a Guvernului ce ar permite monitorizarea din exterior a fluxului de proiecte de acte normative, astfel asigurând un proces transparent și echitabil, ce constituie o provocare continuă la prioritatea Transparență și responsabilitate în fața cetățenilor;
- necesitatea elaborării, aprobării/extinderii termenului de implementare a planurilor sectoriale de acțiuni anticorupție, întru asigurarea continuității implementării planurilor sectoriale, care înregistrează la momentul întocmirii prezentului raport, o rată de 67% de planuri sectoriale de acțiuni anticorupție adoptate (în domeniile: ocrotirii sănătății și asigurărilor medicale, educație, vamal, administrării proprietăți publice, ordinii publice și fiscal)
- acordarea unei atenții sporite procesului de implementare continuă și raportare a progreselor de către entitățile implementatoare a planurilor sectoriale și locale de acțiuni anticorupție, concomitent în ceea ce privește publicarea pe paginile web a entităților, a rapoartelor privind implementarea acestora;
- carențe identificate în asigurarea funcționalității tuturor platformelor electronice, dezvoltarea cărora a fost inclusă drept angajament în diferiți piloni ai Strategiei. Astfel, se recomandă intensificarea cooperării inter-instituționale inclusiv cu partenerii externi de dezvoltare, întru depășirea provocărilor identificate;
- necesitatea identificării consensului în vederea stabilirii rolului părților interesate/al observatorilor în perioadele inter-electorale, inclusiv a drepturilor acestora în contextul

- monitorizării modului de finanțare a partidelor politice și organul independent de supraveghere și control privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale;
- necesitatea intensificării comunicării inter-instituționale, inclusiv cu societatea civilă și mediul privat, în scopul sporirii inițiativelor de stimulare a participării societății civile și sectorului privat în activitatea anticorupție, fapt care va contribui inclusiv la creșterea capacității de monitorizare civică alternativă.
 - asigurarea efectuării auditului rapoartelor financiare ale Curții de Conturi, întru menținerea continuității procesului de asigurare a transparenței și responsabilității CCRM în realizarea auditului și monitorizării modului de gestionare a patrimoniului public.
 - constituirea în Republica Moldova a instanțelor sau a completelor specializate de judecători pentru examinarea dosarelor pentru acte de corupție. În procesul de reformă a sistemului anticorupție din Ucraina, astfel de instituții au fost constituite, inițiativa fiind avizată și de Comisia de la Veneția. Acțiunea a fost anterior încurajată de Curtea Supremă de Justiție, însă progrese nu au fost realizate, în acest context, instituirea instanțelor/completelor specializate și asigurarea acestora cu resurse umane, tehnice și financiare suficiente rămân a fi angajamente nerealizate.
 - necesitatea acordării suportului consultativ continuu asociațiilor de business privind implementarea mecanismelor de integritate în sectorul privat, inclusiv prin elaborarea și publicarea documentelor suport (model) pentru mediul privat privind standardele de integritate în sectorul privat.

REFLECTAREA INDICATORILOR DE IMPACT AI STRATEGIEI, CONFORM STUDIULUI DE EVALUARE A IMPACTULUI STRATEGIEI NAȚIONALE DE INTEGRITATE ȘI ANTICORUPȚIE

SCOPUL STRATEGIEI: INTEGRITATE ÎN LOC DE CORUPȚIE

#	Cod întrebare chestionar	Nr. figură raport	Indicator de măsurare	Valoare	Nr. val	Populație	Business	Agenți publici	Media generală
1	C3/ A4	F12/F61	Ponderea respondenților care consideră că fenomenul corupției nu este o problemă în Moldova <i>1= Corupția în Moldova este o problemă foarte gravă</i> <i>10 = Corupția în Moldova deloc nu este o problemă</i>	% nota 8-10	I - 2017	2%	6%	8%	5%
					II - 2019	2%	2%	9%	4%
					III-2021	3%	3%	7%	4%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale					
2	C3/ A4	F12/F61	Percepția corupției în calitate de problemă în Moldova <i>1= Corupția în Moldova este o problemă foarte gravă ...</i> <i>10 = Corupția în Moldova deloc nu este o problemă</i>	Media notelor 1-10	I - 2017	1.9	2.2	3.1	2.4
					II - 2019	1.8	2.1	3.3	2.4
					III-2021	1.9	1.9	2.8	2.2
				Target: creșterea graduală a valorii medii					
3	C4/ A5	F13/F62	Cinci cele mai importante cauze ale corupției în Moldova	Scara 0%-100%					
			<ul style="list-style-type: none"> Salariile mici în sectorul public 		I - 2017	44%	51%	76%	57%
					II - 2019	43%	43%	66%	51%
					III-2021	40%	41%	65%	49%
			<ul style="list-style-type: none"> Mentalitatea de a cere și a da mită (bani și/sau bunuri) 		I - 2017	42%	59%	55%	52%
					II - 2019	46%	56%	45%	49%
					III-2021	43%	46%	47%	45%
			<ul style="list-style-type: none"> Persoanele corupte nu sunt sancționate/pedepsite 		I - 2017	44%	45%	27%	39%
					II - 2019	57%	51%	40%	49%
					III-2021	57%	31%	44%	44%
			<ul style="list-style-type: none"> Averea agonisită din corupție a funcționarilor nu se confiscă 		I - 2017	43%	39%	33%	38%
					II - 2019	46%	48%	36%	43%
					III-2021	49%	46%	40%	45%
<ul style="list-style-type: none"> Pedepse blânde, care nu descurajează implicarea în acte de corupție 	I - 2017	43%	37%	28%	36%				
	II - 2019	48%	45%	31%	41%				
	III-2021	44%	34%	41%	40%				

#	Cod întrebare chestionar	Nr. figură raport	Indicator de măsurare	Valoare	Nr. val	Populație	Business	Agenți publici	Media generală
4	C5/ A6	F14/F63	Ponderea respondenților care consideră că nivelul corupției în Moldova s-a redus (ușor/ considerabil)	Scara 0%-100%	I - 2017	14%	23%	39%	25%
					II - 2019	8%	18%	18%	15%
					III-2021	12%	26%	20%	19%
Target: creșterea graduală a valorii procentuale									
5	D1	F15	Ponderea respondenților care consideră inacceptabile orice situații de corupție: 7 situații de corupție pentru populație și 5 pentru business	Scara 0%-100%	I - 2017	45%	61%	-	53%
					II - 2019	62%	83%	-	73%
					III-2021	42%	72%	-	57%
Target: creșterea graduală a valorii procentuale									
INDICATOR GENERAL INTEGRAT			Indicator integrat în baza indicatorilor 1, 2, 4, 5: Valorile procentuale sunt transformate în scoruri de la 1 la 10 (de ex: 2% = 0.2; 39% = 3.9)	Media scor 1-10	I - 2017	2.0	2.8	2.6	2.5
					II - 2019	2.3	3.1	2.0	2.5
					III-2021	1.9	3.0	1.8	2.2
Target: creșterea graduală a valorii medii									

OBIECTIVUL GENERAL 1: DESCURAJAREA IMPLICĂRII ÎN ACTE DE CORUPȚIE

#	Cod întrebare chestionar	Nr. figură raport	Indicator de măsurare	Valoare	Nr. val	Populație	Business	Media generală
6	G2	F27	Ponderea respondenților care consideră că în Moldova lupta cu corupția este efectivă (<i>destul de efectivă/ foarte efectivă</i>)	Scara 0%-100%	I - 2017	15%	20%	18%
					II - 2019	12%	17%	15%
					III-2021	12%	18%	15%
Target: creșterea graduală a valorii procentuale								
7	E1.1.3	F23	Ponderea respondenților care au plătit mită în formă de bani în decursul ultimului an	Scara 0%-100%	I - 2017	11,3%	3,6%	7,5%
					II - 2019	7%	4,7%	6,3%
					III-2021	9,9%	2,0%	6,0%
Target: diminuarea graduală a valorii procentuale								
8	E1.1.6	F24	Ponderea respondenților care au plătit mită în formă de bunuri în decursul ultimului an	Scara 0%-100%	I - 2017	6,2%	3,0%	4,6%
					II - 2019	2,1%	1,8%	2,0%
					III-2021	5,9%	0,2%	3,1%
Target: diminuarea graduală a valorii procentuale								

#	Cod întrebare chestionar	Nr. figură raport	Indicator de măsurare	Valoare	Nr. val	Populație	Business	Media generală	
9	E1.1.3, E1.1.6	-	Volumul mitei (în bani și bunuri) estimat în decursul unui an <i>Univers extrapolare: 2 219 352 persoane în vârstă de 18 ani și mai mult (Recensământ 2014), 2 037 361 persoane în vârstă de 18 ani și mai mult (Populația cu reședință obișnuită, BNS, 2021); 52 300 întreprinderi (BNS, 2016), 56 300 (BNS, 2018), 57 200 (BNS, 2020)</i>	MDL	I - 2017	278 milioane	127 milioane	405 milioane	
					II - 2019	319,4 milioane	197,3 milioane	516,7 milioane	
					III-2021	562,3 milioane	4,1 milioane	566,4 milioane	
				Target: diminuarea graduală a valorii					
10	E1.1.4	-	Frecvența mitei în bani – în decursul unui an, în medie pentru o persoană fizică/ juridică care a oferit mită	Media	I - 2017	3,7	6,1	4,9	
					II - 2019	5,4	3,5	4,5	
					III-2021	4,8	2,5	3,7	
				Target: diminuarea graduală a valorii medii					
11	E2	-	Ponderea respondenților care au plătit mită (bani și/ sau bunuri) femeilor și bărbaților (<i>din total respondenți</i>)	Scara 0%-100%	I - 2017	F – 5,9% B – 3,3% F&B – 4,4%	F – 1,0% B – 2,2% F&B – 2,0%	F – 3,5% B – 2,8% F&B – 3,2%	
					II - 2019	F – 3,2% B – 1,3% F&B – 3,1%	F – 1,2% B – 2,4% F&B – 1,6%	F – 2,2% B – 1,9% F&B – 2,4%	
					III-2021	F-5,4% B-2,6% F&B-4,0%	F- B-0,8% F&B-0,5%	F-2,7% B-1,7% F&B-2,3%	
				Target: diminuarea graduală a valorii procentuale					
INDICATOR GENERAL INTEGRAT			Indicator integrat în baza indicatorilor 6-8 <i>Valorile procentuale sunt transformate în scoruri de la 1 la 10 (de ex., 2% = scor 0.2; 39% = scor 3.9). Pentru indicatorii specifici cu target de diminuare, la calcularea indicatorului integrat s-a luat valoarea opusă.</i>	Media scor 1-10	I - 2017	3.4	2.9	3.2	
					II - 2019	3.2	3.0	3.1	
					III-2021	3.5	2.8	3.1	
				Target: diminuarea graduală a valorii medii					

OBIECTIVUL GENERAL 2: RECUPERAREA BUNURILOR PROVENITE DIN INFRAȚIUNI DE CORUPȚIE

#	Cod întrebare chestionar	Nr. figură raport	Indicator de măsurare	Valoare	Nr. val	Populație	Business	Media generală	
12	H1	F28	Ponderea respondenților care consideră că agenții publici sunt impuși să restituie banii și bunurile provenite din acte de corupție (des/ foarte des/ întotdeauna) <i>Media procentuală în baza a 11 categorii de agenți publici</i>	Scara 0%-100%	I - 2017	7%	3%	5,0%	
					II - 2019	5%	2%	3,5%	
					III-2021	4%	1%	2,6%	
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale					
13	H1	F28	Percepția privind impunerea agenților publici să restituie banii și bunurile provenite din acte de corupție <i>1 = Niciodată ... 6 = Întotdeauna</i> <i>Medie în baza a 11 categorii de agenți publici</i>	Media scor 1-6	I - 2017	1.8	1.7	1.8	
					II - 2019	1.5	1.5	1.5	
					III-2021	1.7	1.4	1.6	
				Target: creșterea graduală a valorii medii					
14	H2.1	F29	Ponderea respondenților care s-au confruntat în decurs de 12 luni cu situații de corupție și li s-a restituit prejudiciul cauzat <i>Procent integrat în baza a 7 situații de corupție pentru populație și 5 situații de corupție pentru business</i>	Scara 0%-100%	I - 2017	14%	14%	14%	
					II - 2019	17%	8%	12,5%	
					III-2021	14%	12%	13%	
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale					
INDICATOR GENERAL INTEGRAT			Indicator integrat în baza indicatorilor 12-14 <i>Valorile procentuale sunt transformate în scoruri de la 1 la 10 (de ex., 2% = scor 0.2; 39% = scor 3.9)</i>	Media scor 1-10	I - 2017	1.3	1.1	1.2	
					II - 2019	1.2	0.8	1.0	
					III-2021	1.2	0.9	1.0	
				Target: creșterea graduală a valorii medii					

OBIECTIVUL GENERAL 3: ETICĂ ȘI INTEGRITATE ÎN SECTOARELE PUBLIC, PRIVAT ȘI NEGUVERNAMENTAL

#	Cod întrebare chestionar	Nr. figură raport	Indicator de măsurare	Valoare	Nr. val	Populație	Business	Media generală	
15	E1.1.2.	F20, F22	Ponderea respondenților mulțumiți (mulțumit/ foarte mulțumit) de interacțiunea cu agenții publici <i>Media procentuală în baza a 29 (categorii) instituții publice</i>	Scara 0%-100%	I - 2017	48%	59%	54%	
					II - 2019	52%	56%	54%	
					III-2021	49%	59%	54%	
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale					
16	E1.1.2.	F20, F22	Nivelul de satisfacție al respondenților de interacțiunea cu agenții publici 1= Foarte nemulțumit ... 5 = Foarte mulțumit <i>Medie în baza a 29 (categorii) instituții publice</i>	Media notelor 1-5	I - 2017	3.3	3.5	3.4	
					II - 2019	3.3	3.4	3.4	
					III-2021	3.3	3.4	3.4	
				Target: creșterea graduală a valorii medii					
17	K1	F38	Percepția respondenților privind etica și integritatea în activitatea sectorului public 1= <i>Corupție, lipsă de etică și integritate ...</i> 10 = <i>Etică și integritate totală și lipsa corupției</i>	Media notelor 1-10	I - 2017	4.4	4.8	4.6	
					II - 2019	4.7	4.9	4.8	
					III-2021	4.5	5.2	4.9	
				Target: creșterea graduală a valorii medii					
18	K1	F38	Percepția respondenților privind etica și integritatea în activitatea sectorului privat (întreprinderi) 1= <i>Corupție, lipsă de etică și integritate ...</i> 10 = <i>Etică și integritate totală și lipsa corupției</i>	Media notelor 1-10	I - 2017	4.6	5.6	5.1	
					II - 2019	4.9	6.4	5.7	
					III-2021	5.4	6.7	6.1	
				Target: creșterea graduală a valorii medii					
19	K1	F38	Percepția respondenților privind etica și integritatea în activitatea mass-media 1= <i>Corupție, lipsă de etică și integritate ...</i> 10 = <i>Etică și integritate totală și lipsa corupției</i>	Media notelor 1-10	I - 2017	4.8	5.6	5.2	
					II - 2019	4.9	5.6	5.3	
					III-2021	4.8	5.1	5.0	
				Target: creșterea graduală a valorii medii					
20	K1	F38	Percepția respondenților privind etica și integritatea în activitatea ONG-urilor 1= <i>Corupție, lipsă de etică și integritate ...</i> 10 = <i>Etică și integritate totală și lipsa corupției</i>	Media notelor 1-10	I - 2017	5.3	6.4	5.9	
					II - 2019	5.3	6.2	5.8	
					III-2021	5.1	5.9	5.5	
				Target: creșterea graduală a valorii medii					
INDICATOR GENERAL INTEGRAT			Indicator integrat în baza indicatorilor 15-20 Valorile procentuale sunt transformate în scoruri de la 1 la 10 (de ex., 2% = scor 0.2; 39% = scor 3.9)	Media scor 1-10	I - 2017	4.5	5.3	4.9	
					II - 2019	4.7	5.4	5.0	
					III-2021	4.7	5.4	5.0	
				Target: creșterea graduală a valorii medii					

OBIECTIVUL GENERAL 4: PROTECȚIA AVERTIZORILOR DE INTEGRITATE ȘI A VICTIMELOR CORUPȚIEI

#	Cod întrebare chestionar	Nr. figură raport	Indicator de măsurare	Valoare	Nr. val	Populație	Business	Media generală
21	H2&H3	F30	Ponderea respondenților care s-au confruntat cu acte de corupție în decurs de 12 luni	Scara 0%-100%	I - 2017	31%	30%	31%
					II - 2019	17%	20%	19%
					III-2021	27%	20%	24%
				Target: diminuarea graduală a valorii procentuale				
22	J1	F31	Ponderea respondenților care s-au confruntat cu acte de corupție în decurs de 12 luni și le-au raportat	Scara 0%-100%	I - 2017	10%	7%	9%
					II - 2019	10%	9%	10%
					III-2021	16%	10%	13%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
23	J3	F32	Ponderea respondenților care au raportat acte de corupție cu care s-au confruntat în decurs de 12 luni și nu au avut de suferit, persoana vinovată fiind atrasă la răspundere	Scara 0%-100%	I - 2017	25%	38%	32%
					II - 2019	6%	0%	3%
					III-2021	17%	8%	13%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
24	J4	F33	Ponderea respondenților care NU au raportat acte de corupție cu care s-au confruntat în decurs de 12 luni, deoarece consideră că nu există protecție pentru cei care raportează actele de corupție	Scara 0%-100%	I - 2017	36%	38%	37%
					II - 2019	22%	15%	19%
					III-2021	27%	34%	31%
				Target: diminuarea graduală a valorii procentuale				
25	J8	F37	Ponderea respondenților care cred (<i>în mare măsură/ absolut convinși</i>) că vor fi protejați în cazul denunțării unui act de corupție de pe urma căruia au avut de suferit	Scara 0%-100%	I - 2017	3%	4%	4%
					II - 2019	4%	5%	5%
					III-2021	5%	6%	6%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
26	J8	F37	Percepția respondenților privind protecția în cazul denunțării unui act de corupție de pe urma căruia au avut de suferit 1= Deloc nu cred ... 5 = Absolut convins că voi fi protejat	Media notelor 1-5	I - 2017	1.82	1.90	1.9
					II - 2019	1.9	2.2	2.1
					III-2021	1.99	2,02	2.0
				Target: creșterea graduală a valorii medii				
INDICATOR GENERAL INTEGRAT			Indicator integrat în baza indicatorilor 21-26 <i>Valorile procentuale sunt transformate în scoruri de la 1 la 10 (de ex., 2% = scor 0.2; 39% = scor 3.9). Pentru indicatorii specifici cu target de diminuare, la calcularea indicatorului integrat s-a luat valoarea opusă.</i>	Media scor 1-10	I - 2017	3.2	3.3	3.2
		II - 2019			3.3	3.4	3.3	
		III-2021			3.4	3.2	3.3	
				Target: creșterea graduală a valorii medii				

OBIECTIVUL GENERAL 5: TRANSPARENȚA INSTITUȚIILOR PUBLICE, A FINANȚĂRII PARTIDELOR ȘI MASS-MEDIEI

#	Cod întrebare chestionar	Nr. figură raport	Indicator de măsurare	Valoare	Nr. val	Populație	Business	Media generală
27	L1	F39	Ponderea respondenților care apreciază nivelul de transparență în activitatea puterii executive și legislative drept <i>Destul de transparent/ Foarte transparent</i> <i>Media procentuală în baza a 3 categorii de instituții centrale (Președinție, Parlament și Guvern)</i>	Scara 0%-100%	I - 2017	20%	18%	19%
					II - 2019	20%	20%	20%
					III-2021	22%	33%	28%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
28	L2.1	F40	Ponderea respondenților care apreciază nivelul de transparență în activitatea instituțiilor publice la nivel central drept <i>Destul de transparent/ Foarte transparent</i> <i>Media procentuală în baza a 5 categorii de activități (adoptare decizii, cheltuire bani publici, achiziții, informare cetățeni, executare lucrări de interes public)</i>	Scara 0%-100%	I - 2017	17%	19%	18%
					II - 2019	15%	17%	16%
					III-2021	18%	21%	20%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
29	L2.2	F41	Ponderea respondenților care apreciază nivelul de transparență în activitatea instituțiilor publice la nivel local drept <i>Destul de transparent/ Foarte transparent</i> <i>1= Deloc nu este transparent ... 4 = Foarte transparent</i> <i>Media procentuală în baza a 5 categorii de activități (adoptare decizii, cheltuire bani publici, achiziții, informare cetățeni, executare lucrări de interes public)</i>	Scara 0%-100%	I - 2017	38%	30%	34%
					II - 2019	25%	24%	25%
					III-2021	39%	37%	38%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
30	L3	F42	Ponderea respondenților care apreciază nivelul de transparență în finanțarea partidelor politice drept <i>Destul de transparent/ Foarte transparent</i>	Scara 0%-100%	I - 2017	7%	7%	7%
					II - 2019	5%	5%	5%
					III-2021	9%	6%	8%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
31	L3	F42	Ponderea respondenților care apreciază nivelul de transparență în finanțarea campaniilor electorale drept <i>Destul de transparent/Foarte transparent</i>	Scara 0%-100%	I - 2017	8%	8%	8%
					II - 2019	5%	7%	6%
					III-2021	10%	7%	9%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
32	L3	F42	Ponderea respondenților care apreciază nivelul de transparență în finanțarea mass-media drept <i>Destul de transparent/ Foarte transparent</i>	Scara 0%-100%	I - 2017	15%	13%	14%
					II - 2019	10%	8%	9%
					III-2021	16%	9%	13%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				

#	Cod întrebare chestionar	Nr. figură raport	Indicator de măsurare	Valoare	Nr. val	Populație	Business	Media generală
33	L3	F42	Ponderea respondenților care apreciază nivelul de transparență în finanțarea ONG-urilor drept <i>Destul de transparent/ Foarte transparent</i>	Scara 0%-100%	I - 2017	20%	20%	20%
					II - 2019	12%	12%	12%
					III-2021	19%	12%	16%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
INDICATOR GENERAL INTEGRAT		Indicator integrat în baza indicatorilor 27-33 <i>Valorile procentuale sunt transformate în scoruri de la 1 la 10 (de ex., 2% =scor 0.2)</i>		Media scor 1-10	I - 2017	1.8	1.6	1.7
					II - 2019	1.3	1.3	1.3
					III-2021	1.9	1.8	1.8
				Target: creșterea graduală a valorii medii				

OBIECTIVUL GENERAL 6: EDUCAREA SOCIETĂȚII ȘI A FUNCȚIONARILOR

#	Cod întrebare chestionar	Nr. figură raport	Indicator de măsurare	Valoare	Nr. val	Populație	Business	Media generală
34	D2	F16	Atitudinea respondenților față de plățile neformale <i>1= Prefer să existe sistemul plăților neformale, deoarece astfel am acces mai rapid la servicii ... 10 = Prefer să nu existe sistemul plăților neformale chiar dacă aceasta ar însemna accesare mai îndelungată a serviciilor</i>	Media notelor 1-10	I - 2017	8.3	7.9	8.1
					II - 2019	8.7	7.9	8.3
					III-2021	8.0	9.1	8.6
				Target: creșterea graduală a valorii medii				
35	D3	F17	Ponderea respondenților care preferă să soluționeze problemele cu autoritățile publice prin adresarea oficială la instituție, fără a apela la cunoscuți și mulțumiri	Scara 0%- 100%	I - 2017	73%	76%	75%
					II - 2019	74%	85%	80%
					III-2021	70%	75%	73%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
36	D4	F18	Ponderea respondenților care consideră că dacă denunță faptul că au dat mită unui agent public (voluntar sau forțat), atunci doar agentul public urmează a fi atras la răspundere	Scara 0%- 100%	I - 2017	16%	17%	17%
					II - 2019	14%	7%	11%
					III-2021	12%	14%	13%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				

#	Cod întrebare chestionar	Nr. figură raport	Indicator de măsurare	Valoare	Nr. val	Populație	Business	Media generală
37	M1	F47	Factorii care ar determina respondenții să se implice în acțiuni de diminuare a corupției (<i>Top 3 factori</i>)	Scara 0%-100%				
			Să am siguranța că voi fi protejat împotriva funcționarului pe care îl denunț		I - 2017	43%	40%	42%
					II - 2019	32%	30%	31%
					III-2021	38%	50%	44%
			Să fiu sigur că justiția în RM este independentă		I - 2017	34%	57%	46%
					II - 2019	32%	53%	43%
					III-2021	41%	54%	48%
			Să știu ce drepturi am ca cetățean în fața funcționarilor și obligațiile lor față de mine		I - 2017	31%	28%	30%
	II - 2019	27%	16%	22%				
			III-2021	26%	23%	25%		
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
38	M2	F48	Ponderea respondenților care au auzit/ văzut <i>multă/ foarte multă</i> informație despre activități anticorupție în ultimele 12 luni <i>Media procentuală pentru 2 categorii de informații</i>	Scara 0%-100%	I - 2017	30%	48%	39%
					II - 2019	36%	48%	42%
					III-2021	28%	32%	30%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
39	N1	F49	Ponderea agenților economici care au beneficiat de instruirii cu privire la etica afacerilor și integritatea în relațiile cu statul	Scara 0%-100%	I - 2017	-	22%	22%
					II - 2019	-	19%	19%
					III-2021	-	17%	17%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
INDICATOR GENERAL INTEGRAT		Indicator integrat în baza indicatorilor 34, 35, 36, 38, 39 Valorile procentuale sunt transformate în scoruri de la 1 la 10 (de ex., 2% =scor 0.2)		Media scor 1-10	I - 2017	4.4	4.6	4.5
					II - 2019	4.3	4.2	4.3
					III-2021	4.2	4.5	4.3
				Target: creșterea graduală a valorii medii				

PILONUL I. PARLAMENTUL

#	Cod întrebare chestionar	Nr. figură raport	Indicator de măsurare	Valoare	Nr. val	Populație	Business	Media generală
Încrederea în Parlament îmbunătățită considerabil								
40	B1	F3	Ponderea respondenților care au <i>Destulă sau Foarte multă încredere</i> în Parlament	Scara 0%-100%	I - 2017	5%	8%	7%
					II - 2019	11%	9%	10%
					III-2021	9%	20%	15%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
Percepția privind corupția în cadrul legislativului îmbunătățită								
41	C1	F10.1	Ponderea respondenților care apreciază Parlamentul <i>Deloc corupt sau Puțin corupt</i>	Scara 0%-100%	I - 2017	13%	12%	13%
					II - 2019	18%	17%	18%
					III-2021	12%	30%	21%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
42	C2	F11	Ponderea respondenților care apreciază Parlamentul drept <i>Cea mai coruptă instituție</i>	Scara 0%-100%	I - 2017	32%	32%	32%
					II - 2019	29%	13%	21%
					III-2021	38%	15%	27%
				Target: diminuarea graduală a valorii procentuale				
Eficiența controlului parlamentar sporită								
43	B3	F5	Ponderea respondenților care susțin că Parlamentul controlează <i>În mare măsură/ În foarte mare măsură</i> modul cum funcționează legile pe care le adoptă	Scara 0%-100%	I - 2017	10%	17%	14%
					II - 2019	8%	9%	9%
					III-2021	9%	8%	9%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
Calitatea reglementărilor îmbunătățită								
44	B2	F4	Percepția respondenților privind funcționalitatea legilor <i>1= Legile în RM deloc nu funcționează/ Legile în RM se aplică doar unora ...</i> <i>10 = Legile în RM funcționează foarte bine/ Legile în RM se aplică egal tuturor</i>	Media notelor 1-10	I - 2017	3.6	4.4	4.0
					II - 2019	3.3	3.7	3.5
					III-2021	3.5	4.0	3.8
				Target: creșterea graduală a valorii medii				
INDICATOR GENERAL INTEGRAT			Indicator integrat în baza indicatorilor 40-44 <i>Valorile procentuale sunt transformate în scoruri de la 1 la 10 (de ex., 2% =scor 0.239% = scor 3.9). Pentru indicatorii specifici cu target de diminuare, la calcularea indicatorului integrat s-a luat valoarea opusă;</i>	Media scor 1-10	I - 2017	2.6	3,0	2.8
		II - 2019			2.8	3.2	3.0	
		III-2021			2.5	3.7	3.1	
				Target: creșterea graduală a valorii medii				

PILONUL II. GUVERNUL, SECTORUL PUBLIC ȘI ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ LOCALĂ

#	Cod întrebare chestionar	Nr. figură raport	Indicator de măsurare	Valoare	Nr. val	Populație	Business	Media generală
Încrederea în Guvern îmbunătățită considerabil								
45	B1	F3	Ponderea respondenților care au <i>Destulă sau Foarte multă încredere</i> în Guvern	Scara 0%-100%	I - 2017	8%	12%	10%
					II - 2019	12%	11%	12%
					III-2021	9%	15%	12%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
Încrederea în autoritățile publice centrale și locale îmbunătățită								
46	B1	F3	Ponderea respondenților care au <i>Destulă sau Foarte multă încredere</i> în APL la nivel de raion	Scara 0%-100%	I - 2017	15%	14%	15%
					II - 2019	10%	12%	11%
					III-2021	18%	14%	16%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
47	B1	F3	Ponderea respondenților care au <i>Destulă sau Foarte multă încredere</i> în Primărie/ consiliul local	Scara 0%-100%	I - 2017	28%	22%	25%
					II - 2019	25%	16%	21%
					III-2021	29%	28%	29%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
Percepția privind corupția în cadrul executivului îmbunătățită semnificativ								
48	C1	F10.1	Ponderea respondenților care apreciază Guvernul <i>Deloc corupt sau Puțin corupt</i>	Scara 0%-100%	I - 2017	13%	13%	13%
					II - 2019	17%	19%	18%
					III-2021	10%	21%	16%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
49	C2	F11	Ponderea respondenților care apreciază Guvernul drept <i>Cea mai coruptă instituție</i>	Scara 0%-100%	I - 2017	22%	3%	13%
					II - 2019	23%	12%	18%
					III-2021	24%	13%	19%
				Target: diminuarea graduală a valorii procentuale				
Abaterile disciplinare ale agenților publici sancționate								
50	G1	F26	Ponderea respondenților care consideră că agenții publici sunt sancționați de către conducători pentru lipsa de etică și integritate profesională (<i>Des/ Foarte des/ Întotdeauna</i>)	Scara 0%-100%	I - 2017	9%	10%	10%
					II - 2019	9%	7%	8%
					III-2021	6%	4%	5%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				

#	Cod întrebare chestionar	Nr. figură raport	Indicator de măsurare	Valoare	Nr. val	Populație	Business	Media generală
Transparența decizională și transparența datelor guvernamentale sporită								
51	L1	F39	Ponderea respondenților care apreciază nivelul de transparență în activitatea Guvernului drept <i>Destul de transparent/ Foarte transparent</i>	Scara 0%-100%	I - 2017	17%	18%	18%
					II - 2019	20%	21%	21%
					III-2021	17%	26%	22%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
52	L2	F40	Ponderea respondenților care apreciază nivelul de transparență al instituțiilor publice la nivel central în procesul de adoptare a deciziilor drept <i>Destul de transparent/ Foarte transparent</i>	Scara 0%-100%	I - 2017	19%	22%	21%
					II - 2019	17%	21%	19%
					III-2021	22%	23%	23%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
53	L2	F40	Ponderea respondenților care apreciază nivelul de transparență al instituțiilor publice la nivel central în procesul de cheltuire a banilor publici, achiziții publice și executarea lucrărilor și serviciilor de interes public drept <i>Destul de transparent/ Foarte transparent</i>	Scara 0%-100%	I - 2017	14%	17%	16%
					II - 2019	14%	16%	15%
					III-2021	16%	20%	18%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
54	L4	F43	Ponderea respondenților care au solicitat informație de la instituții publice la nivel central în ultimele 12 luni	Scara 0%-100%	I - 2017	5%	15%	10%
					II - 2019	4%	7%	6%
					III-2021	7%	29%	18%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
55	L4	F43	Ponderea respondenților care au solicitat informație de la instituții publice la nivel local în ultimele 12 luni	Scara 0%-100%	I - 2017	19%	36%	28%
					II - 2019	11%	27%	19%
					III-2021	19%	26%	23%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
56	L5	F44	Ponderea respondenților care au solicitat informație de la instituții publice la nivel central în ultimele 12 luni și au primit răspuns	Scara 0%-100%	I - 2017	75%	95%	85%
					II - 2019	74%	85%	80%
					III-2021	85%	88%	87%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
57	L5	F44	Ponderea respondenților care au solicitat informație de la instituții publice la nivel local în ultimele 12 luni și au primit răspuns	Scara 0%-100%	I - 2017	87%	94%	91%
					II - 2019	76%	87%	82%
					III-2021	88%	90%	89%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
58	L6	F45	Nivelul de satisfacție al respondenților care au solicitat informație de la instituții publice la nivel central sau local în ultimele 12 luni și au primit răspuns <i>1= Deloc satisfăcut ... 10= Foarte satisfăcut</i>	Media notelor 1-10	I - 2017	7.7	7.4	7.6
					II - 2019	7.9	8.0	8.0
					III-2021	7.4	7.5	7.5

#	Cod întrebare chestionar	Nr. figură raport	Indicator de măsurare	Valoare	Nr. val	Populație	Business	Media generală		
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale						
59	L7	F46	Ponderea respondenților care au utilizat cel puțin un serviciu public electronic în ultimele 12 luni	Scara 0%-100%	I - 2017	17%	70%	44%		
					II - 2019	14%	69%	42%		
					III-2021	22%	86%	54%		
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale						
60	L8	-	Ponderea respondenților mulțumiți (<i>Destul de mulțumit/ Foarte mulțumit</i>) de serviciile publice electronice	Scara 0%-100%	I - 2017	79%	93%	86%		
					II - 2019	88%	90%	89%		
					III-2021	83%	93%	88%		
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale						
INDICATOR GENERAL INTEGRAT			Indicator integrat în baza indicatorilor 45-60 <i>Valorile procentuale sunt transformate în scoruri de la 1 la 10 (de ex., 2% =scor 0.239% = scor 3.9). Pentru indicatorii specifici cu target de diminuare, la calcularea indicatorului integrat s-a luat valoarea opusă;</i>	Media scor 1-10	I - 2017	3.5	4.4	3.9		
					II - 2019	3.4	4.1	3.8		
					III-2021	3.6	4.5	4.1		
				Target: creșterea graduală a valorii medii						

PILONUL III. JUSTIȚIA ȘI AUTORITĂȚILE ANTICORUPȚIE

#	Cod întrebare chestionar	Nr. figură raport	Indicator de măsurare	Valoare	Nr. val	Populație	Business	Media generală
Încrederea în justiție, în procuratură, în Centrul Național Anticorupție și în Autoritatea Națională de Integritate, îmbunătățită considerabil								
61	B1	F3	Ponderea respondenților care au <i>Destulă sau Foarte multă încredere</i> în Justiție	Scara 0%-100%	I - 2017	11%	13%	12%
					II - 2019	7%	7%	7%
					III-2021	11%	8%	10%
62			Ponderea respondenților care au <i>Destulă sau Foarte multă încredere</i> în Procuratură		I - 2017	10%	11%	11%
					II - 2019	7%	7%	7%
					III-2021	10%	8%	9%
63			Ponderea respondenților care au <i>Destulă sau Foarte multă încredere</i> în CNA		I - 2017	17%	22%	20%
					II - 2019	9%	9%	9%
					III-2021	13%	11%	12%
64			Ponderea respondenților care au <i>Destulă sau Foarte multă încredere</i> în ANI		I - 2017	10%	14%	12%
					II - 2019	5%	7%	6%
					III-2021	11%	10%	11%

#	Cod întrebare chestionar	Nr. figură raport	Indicator de măsurare	Valoare	Nr. val	Populație	Business	Media generală
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
Independența și eficiența justiției, procuraturii, Centrului Național Anticorupție și Autorității Naționale de Integritate, asigurate								
65	B7	F8	Ponderea respondenților care apreciază activitatea CNA <i>Bine/Foarte bine</i>	Scara 0%-100%	I - 2017	18%	20%	19%
66			Ponderea respondenților care apreciază activitatea ANI <i>Bine/ Foarte bine</i>		II - 2019	9%	11%	10%
					III-2021	11%	12%	12%
					I - 2017	10%	11%	11%
67			Ponderea respondenților care apreciază activitatea Procuraturii Anticorupție <i>Bine/ Foarte bine</i>		II - 2019	6%	7%	7%
					III-2021	9%	10%	10%
					I - 2017	15%	18%	17%
68			Ponderea respondenților care apreciază activitatea Instanțelor de judecată <i>Bine/ Foarte bine</i>		II - 2019	8%	9%	9%
	III-2021	11%		11%	11%			
	I - 2017	11%		16%	14%			
					II - 2019	8%	8%	8%
					III-2021	11%	8%	10%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
69	B8	F9	Ponderea respondenților care consideră CNA drept instituție total independentă	Scara 0%-100%	I - 2017	10%	7%	9%
70			Ponderea respondenților care consideră ANI drept instituție total independentă		II - 2019	7%	5%	6%
					III-2021	7%	5%	6%
					I - 2017	6%	5%	6%
71			Ponderea respondenților care consideră Procuratura drept instituție total independentă		II - 2019	6%	5%	6%
					III-2021	6%	4%	5%
					I - 2017	7%	6%	7%
72			Ponderea respondenților care consideră Instanțele de judecată drept instituție total independentă		II - 2019	6%	4%	5%
	III-2021	7%		3%	5%			
	I - 2017	7%		7%	7%			
					II - 2019	6%	4%	5%
					III-2021	6%	4%	5%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
73	J2	-	Ponderea respondenților care s-au confruntat cu acte de corupție și au raportat aceste acte la agențiile anticorupție (CNA, ANI, Procuratura anticorupție)	Scara 0%-100%	I - 2017	44%	64%	54%
			II - 2019		55%	67%	61%	
			III-2021		42%	76%	59%	
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				

#	Cod întrebare chestionar	Nr. figură raport	Indicator de măsurare	Valoare	Nr. val	Populație	Business	Media generală
74	J3	F32	Ponderea respondenților care s-au confruntat cu acte de corupție, le-au raportat, însă au avut de suferit sau persoana vinovată nu a fost trasă la răspundere	Scara 0%-100%	I - 2017	75%	62%	69%
					II - 2019	66%	89%	78%
					III-2021	83%	54%	69%
				Target: diminuarea graduală a valorii procentuale				
75	J7	F36	Ponderea respondenților care ar prefera să raporteze acte de corupție la agențiile anticorupție prin diferite mijloace	Scara 0%-100%	I - 2017	86%	85%	86%
					II - 2019	87%	87%	87%
					III-2021	69%	82%	76%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
Percepția privind corupția în sectorul justiției, îmbunătățită								
76	C1	F10.1	Ponderea respondenților care apreciază Instanțele de judecată <i>Deloc corupte sau Puțin corupte</i>	Scara 0%-100%	I - 2017	11%	12%	12%
77			Ponderea respondenților care apreciază ANI <i>Deloc corupte sau Puțin corupte</i>		II - 2019	11%	8%	10%
					III-2021	11%	8%	10%
					I - 2017	21%	19%	20%
78			Ponderea respondenților care apreciază CNA <i>Deloc corupte sau Puțin corupte</i>		II - 2019	12%	14%	13%
					III-2021	17%	11%	14%
					I - 2017	24%	22%	23%
79			Ponderea respondenților care apreciază Procuratura <i>Deloc corupte sau Puțin corupte</i>		II - 2019	17%	15%	16%
	III-2021	18%		11%	15%			
	I - 2017	11%		13%	12%			
80	Ponderea respondenților care apreciază Procuratura Anticorupție <i>Deloc corupte sau Puțin corupte</i>	II - 2019	11%	9%	10%			
		III-2021	12%	9%	11%			
		I - 2017	19%	18%	19%			
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
81	C2	F11	Ponderea respondenților care apreciază Instanțele de judecată drept <i>Cea mai coruptă instituție</i>	Scara 0%-100%	I - 2017	21%	8%	15%
82			Ponderea respondenților care apreciază ANI drept <i>Cea mai coruptă instituție</i>		II - 2019	26%	37%	32%
					III-2021	24%	41%	33%
					I - 2017	0,3%	0,8%	0,6%
					II - 2019	0,4%	0,2%	0,3%
III-2021	0,3%	3%	1,7%					

#	Cod întrebare chestionar	Nr. figură raport	Indicator de măsurare	Valoare	Nr. val	Populație	Business	Media generală
83			Ponderea respondenților care apreciază CNA drept <i>Cea mai coruptă instituție</i>		I - 2017	3%	4%	4%
					II - 2019	3%	5%	4%
					III-2021	5%	10%	8%
84			Ponderea respondenților care apreciază Procuratura drept <i>Cea mai coruptă instituție</i>		I - 2017	10%	6%	8%
					II - 2019	18%	20%	19%
					III-2021	16%	36%	26%
85			Ponderea respondenților care apreciază Procuratura Anticorupție drept <i>Cea mai coruptă instituție</i>		I - 2017	2%	1%	2%
					II - 2019	7%	10%	9%
					III-2021	5%	11%	8%
				Target: diminuarea graduală a valorii procentuale				
86	B5	F7	Ponderea respondenților care susțin că justiția în RM NU este influențată de interese politice, Guvern și interesul de îmbogățire a judecătorilor <i>Procent integrat (cei care au răspuns nu la toate 3 tipuri de influențe)</i>	Scara 0%-100%	I - 2017	3%	3%	3%
					II - 2019	6%	5%	6%
					III-2021	3%	2%	3%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
INDICATOR GENERAL INTEGRAT			Indicator integrat în baza indicatorilor 61-86 <i>Valorile procentuale sunt transformate în scoruri de la 1 la 10 (de ex., 2% =scor 0.239% = scor 3.9). Pentru indicatorii specifici cu target de diminuare, la calcularea indicatorului integrat s-a luat valoarea opusă;</i>	Media scor 1-10	I - 2017	3.2	3.5	3.4
					II - 2019	3.0	2.8	2.9
					III-2021	2.9	2.9	2.9
				Target: creșterea graduală a valorii medii				

PILONUL IV. COMISIA ELECTORALĂ CENTRALĂ ȘI PARTIDELE POLITICE

#	Cod întrebare chestionar	Nr. figură raport	Indicator de măsurare	Valoare	Nr. val	Populație	Business	Media generală	
Încrederea în Comisia Electorală Centrală îmbunătățită									
87	B1	F3	Ponderea respondenților care au <i>Destulă sau Foarte multă încredere</i> în CEC	Scara 0%-100%	I - 2017	12%	17%	15%	
					II - 2019	7%	10%	9%	
					III-2021	16%	19%	18%	
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale					
88	B4	F6	Ponderea respondenților care consideră că alegerile în RM sunt <i>Mai degrabă corecte și libere sau Sunt întotdeauna libere și corecte</i>	Scara 0%-100%	I - 2017	21%	26%	24%	
					II - 2019	25%	23%	24%	
					III-2021	32%	57%	45%	
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale					
Încrederea în partidele politice îmbunătățită									
89	B1	F3	Ponderea respondenților care au <i>Destulă sau Foarte multă încredere</i> în partide politice	Scara 0%-100%	I - 2017	4%	6%	5%	
					II - 2019	4%	5%	5%	
					III-2021	5%	5%	5%	
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale					
INDICATOR GENERAL INTEGRAT			Indicator integrat în baza indicatorilor 87-89 <i>Valorile procentuale sunt transformate în scoruri de la 1 la 10 (de ex., 2% =scor 0.239% = scor 3.9).</i>	Media scor 1-10	I - 2017	1.2	1.6	1.4	
					II - 2019	1.2	1.3	1,2	
					III-2021	1.8	2.7	2.2	
				Target: creșterea graduală a valorii medii					

PILONUL V. CURTEA DE CONTURI

#	Cod întrebare chestionar	Nr. figură raport	Indicator de măsurare	Valoare	Nr. val	Populație	Business	Media generală
Încrederea în Curtea de Conturi îmbunătățită								
90	B1	F3	Ponderea respondenților care au <i>Destulă sau Foarte multă încredere</i> în Curtea de Conturi	Scara 0%-100%	I - 2017	10%	16%	13%
					II - 2019	6%	9%	8%
					III-2021	12%	15%	14%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
Independența auditului efectuat de Curtea de Conturi, asigurată								
91	B6	-	Ponderea respondenților care consideră că auditul efectuat de Curtea de Conturi la instituțiile publice este independent	Scara 0%-100%	I - 2017	11%	15%	13%
					II - 2019	8%	9%	9%
					III-2021	11%	13%	12%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
INDICATOR GENERAL INTEGRAT			Indicator integrat în baza indicatorilor 87-89 <i>Valorile procentuale sunt transformate în scoruri de la 1 la 10 (de ex., 2% =scor 0.239% = scor 3.9).</i>	Media scor 1-10	I - 2017	1.1	1.6	1.3
					II - 2019	0.7	0.9	0.8
					III-2021	1.2	1.4	1.3
				Target: creșterea graduală a valorii medii				

PILONUL VI. AVOCATUL POPORULUI (OMBUDSMANUL)

#	Cod întrebare chestionar	Nr. figură raport	Indicator de măsurare	Valoare	Nr. val	Populație	Business	Media generală
Încrederea în Avocatul Poporului îmbunătățită								
92	B1	F3	Ponderea respondenților care au <i>Destulă sau Foarte multă încredere</i> în Avocatul Poporului	Scara 0%-100%	I - 2017	11%	13%	12%
					II - 2019	9%	11%	10%
					III-2021	17%	15%	16%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				

#	Cod întrebare chestionar	Nr. figură raport	Indicator de măsurare	Valoare	Nr. val	Populație	Business	Media generală
Respectarea drepturilor fundamentale, asigurate								
93	A1	F1	Percepția respondenților privind respectarea drepturilor omului de rând în Republica Moldova <i>1= Deloc nu se respectă ... 10 = Se respectă în totalitate</i>	Media notelor 1-10	I - 2017	3.6	4.8	4.2
					II - 2019	3.3	4.4	3.9
					III-2021	4.0	5.4	4.7
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
94	A2	F2	Ponderea respondenților care conștientizează faptul că orice caz de corupție duce în mod automat la încălcarea drepturilor omului <i>Procent integrat din 5 afirmații (cei care au răspuns Acord total la toate 5 afirmații)</i>	Scara 0%- 100%	I - 2017	73%	79%	76%
					II - 2019	73%	94%	84%
					III-2021	71%	86%	79%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
Rata persoanelor care omit să denunțe corupția din frică de persecuții, redusă								
95	J1	F31	Ponderea respondenților care s-au confruntat cu acte de corupție în ultimele 12 luni și NU le-au raportat	Scara 0%- 100%	I - 2017	82%	80%	81%
					II - 2019	80%	74%	77%
					III-2021	71%	77%	74%
				Target: diminuarea graduală a valorii procentuale				
96	J4	F33	Ponderea respondenților care s-au confruntat cu acte de corupție în ultimele 12 luni și NU le-au raportat din cauza <i>fricii de a nu suferi mai târziu pe plan personal sau profesional</i>	Scara 0%- 100%	I - 2017	34%	32%	33%
					II - 2019	14%	16%	15%
					III-2021	25%	40%	33%
				Target: diminuarea graduală a valorii procentuale				
97	J5	F34	Ponderea respondenților care NU ar raporta acte de corupție, <i>dacă s-ar confrunța cu ele</i> (Probabil nu/ Sigur nu)	Scara 0%- 100%	I - 2017	32%	31%	32%
					II - 2019	27%	23%	25%
					III-2021	27%	28%	28%
				Target: diminuarea graduală a valorii procentuale				
98	J6	F35	Ponderea respondenților care NU ar raporta acte de corupție, <i>dacă s-a confrunța cu ele</i> din cauza <i>fricii de a nu suferi mai târziu pe plan personal sau profesional</i>	Scara 0%- 100%	I - 2017	40%	47%	44%
					II - 2019	29%	22%	26%
					III-2021	34%	61%	48%
				Target: diminuarea graduală a valorii procentuale				
INDICATOR GENERAL INTEGRAT			Indicator integrat în baza indicatorilor 92-98 <i>Valorile procentuale sunt transformate în scoruri de la 1 la 10 (de ex., 2% =scor 0.239% = scor 3.9). Pentru indicatorii specifici cu target de diminuare, la calcularea indicatorului integrat s-a luat valoarea opusă;</i>	Media scor 1-10	I - 2017	4.7	5.0	4.9
		II - 2019			5.2	5.9	5.6	
		III-2021			5.3	5.0	5.1	
				Target: creșterea graduală a valorii medii				

PILONUL VII. SECTORUL PRIVAT

#	Cod întrebare chestionar	Nr. figură raport	Indicator de măsurare	Valoare	Nr. val	Populație	Business	Media generală
Riscurile de corupție reduse și nivelul mitei oferite în sectorul privat diminuat								
99	N4	F56	Ponderea agenților economici care afirmă că nu s-a confruntat cu situații de corupție în interacțiunea cu agenții publici	Scara 0%-100%	I - 2017	-	53%	53%
					II - 2019	-	74%	74%
					III-2021	-	58%	58%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
Libertatea afacerilor față de corupție, asigurată								
100	N2	F54	Ponderea agenților economici care afirmă că <i>fenomenul corupției în sistemul judiciar, fiscal, vamal control al calității produselor și în procedurile de achiziții publice este printre principalele obstacole în activitatea lor</i>	Scara 0%-100%	I - 2017	-	32%	32%
					II - 2019	-	29%	29%
					III-2021	-	32%	32%
				Target: diminuarea graduală a valorii procentuale				
101	N3	F55	Ponderea agenților economici care afirmă că activitatea lor <i>Deloc nu este afectată de interese politice</i>	Scara 0%-100%	I - 2017	-	51%	51%
					II - 2019	-	64%	64%
					III-2021	-	48%	48%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
102	N6	-	Ponderea agenților economici care au cod de etică în cadrul companiei <i>Baza de eșantionare: întreprinderile mici, medii și mari</i>	Scara 0%-100%	I - 2017	-	81%	81%
					II - 2019	-	82%	82%
					III-2021	-	76%	76%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
Gradul de risc privind spălarea banilor redus								
103	M3	F51	Ponderea respondenților care preferă să achiziționeze bunuri și servicii prin transfer bancar/ card	Scara 0%-100%	I - 2017	24%	-	24%
					II - 2019	19%	-	19%
					III-2021	39%	-	39%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
104	M3	-	Ponderea respondenților care NU preferă să achiziționeze bunuri și servicii prin transfer bancar sau card, deoarece este incomod sau nu au încredere în bănci	Scara 0%-100%	I - 2017	61%	-	61%
					II - 2019	62%	-	62%
					III-2021	74%	-	74%
				Target: diminuarea graduală a valorii procentuale				
105	N7	F52	Ponderea agenților economici care folosesc numerarul ca mijloc de plată în activitatea companiei în proporție de 20% și mai mult	Scara 0%-100%	I - 2017	-	48%	48%
					II - 2019	-	55%	55%
					III-2021	-	28%	28%

#	Cod întrebare chestionar	Nr. figură raport	Indicator de măsurare	Valoare	Nr. val	Populație	Business	Media generală
				Target: diminuarea graduală a valorii procentuale				
106	N8	F53	Ponderea agenților economici care consideră că folosirea numerarului ca mijloc de plată oferă posibilitatea de eschivare de la plata impozitelor	Scara 0%-100%	I - 2017	-	19%	19%
					II - 2019	-	17%	17%
					III-2021	-	33%	33%
				Target: creșterea graduală a valorii procentuale				
INDICATOR GENERAL INTEGRAT			Indicator integrat în baza indicatorilor 99-106: Valorile procentuale sunt transformate în scoruri de la 1 la 10 (de ex. 2% = 0.2, 39% = 3.9). Pentru indicatorii specifici cu target de diminuare, la calcularea indicatorului integrat s-a luat valoarea opusă;	Media scor 1-10	I - 2017	3.2	5.4	4.3
		II - 2019			2.9	5.9	4.4	
		III-2021			3.3	5.9	4.6	
				Target: creșterea graduală a valorii medii				

REFLECTAREA INDICATORILOR DE IMPACT AI STRATEGIEI CONFORM SURSELOR ALTERNATIVE

Nr. crt.	Scop, obiectiv sau prioritate a Strategiei naționale de integritate și anticorupție pentru anii 2017–2020	Surse de date alternative pentru indicatorii de impact	Valori de referință disponibile la începutul implementării Strategiei, anul și scara de apreciere de la negativ la pozitiv	Valori înregistrate la începutul anului 2022
1	Scopul Strategiei: <i>Integritate în loc de corupție</i>	<p>Indicele de Percepție a Corupției/ Transparency International Sursa: www.transparency.org</p> <p>Factorul „Absența corupției”/Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index</p> <p>Scorul „Corupția”/Națiuni în tranziție/ Freedom House Sursa: https://freedomhouse.org/reports</p>	<p>30/ 2016 Scara: de la 0 până la 100</p> <p>0,28 / 2016 Scara: de la 0 până la 1</p> <p>5,75 / 2016 Scara: de la 7 până la 1</p>	<p>33/ 2018 32/2019 36/2021 39/2022</p> <p>0,32/2019 0,34/2020 0,36/2021 0,37/2022</p> <p>6 / 2018 2,25/2021 2,25/2022</p>
2	Obiectivul general 1: <i>Descurajarea implicării în acte de corupție</i>	<p>Indicatorul Mondial de Guvernare „Controlul asupra corupției”/Banca Mondială Sursa: http://info.worldbank.org/governance/wgi/#home</p> <p>Volumul total estimat al mitei oferite de gospodăriile casnice/ Cercetarea sociologică „Corupția în Republica Moldova: percepțiile și experiențele personale ale oamenilor de afaceri și ale gospodăriilor casnice”/ Transparency International Moldova 860 milioane lei/ 2015 Scara: nu există Sursa: www.transparency.md</p> <p>Ponderea persoanelor care afirmă că au dat mită/ Barometrul Global al Corupției/ Transparency International Sursa: http://www.transparency.org/</p>	<p>-0,88 / 2015 Scara: de la -2,5 până la +2,5</p> <p>42% / 2015 Scara: 0–100%</p>	<p>-0,92/2015 -0,95/2016 -0,80/2017 -0,73/2018 -0,62/2019 -0,55/2020 -0,45/2021</p>
3	Obiectivul general 2: <i>Recuperarea bunurilor provenite din</i>	–	–	–

	<i>infrațiuni de corupție</i>			
4	Obiectivul general 3: <i>Etică și integritate în sectoarele public, privat și neguvernamental</i>	Scorul „Integritatea Guvernului”/Indicele Global al Libertății Economice/Heritage Foundation Sursa: www.heritage.org/index/	42.4 / 2017 Scara: 0–100	41.5/2019 37.2/2020 38,7/2021 34,7/2022 35,6/2023
		Clasamentul Doing Business/ Banca Mondială Sursa: http://www.doingbusiness.org/rankings	44 70.97/2016 ¹³⁹ Scara: 1–190 țări	72.75/2017 ¹⁴⁰ 47 73/ 2018 73.54/2019 ¹⁴¹ 74.4/2020 ¹⁴² s-a încetat colectarea datelor pentru 2021
		Indicele 1.5. Control neguvernamental, factorul „Control asupra puterii Guvernului”/ Indicatorul Statului de Drept/ Proiectul Mondial al Justiției Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index	0,55 / 2016 Scara: de la 0 până la 1	0,50 / 2019 0,51/2020 0,53/2021 0,50/2022
5	Obiectivul general 4: <i>Protecția avertizorilor de integritate și a victimelor corupției</i>	Ponderea persoanelor care s-au plâns pe cazuri de corupție, procentul celor care s-au confruntat cu acest fenomen/ Cercetarea sociologică „Corupția în Republica Moldova: percepțiile și experiențele personale ale oamenilor de afaceri și ale gospodăriilor casnice”/ Transparency International Moldova Sursa: www.transparency.md	8,5% gospodării casnice și 12,5% oameni de afaceri/ 2015 Scara: 0–100%	–
6	Obiectivul general 5: <i>Transparența instituțiilor publice, a finanțării partidelor și mass-mediei</i>	Scorul „Procesul electoral”/Națiuni în tranziție/ Freedom House Sursa: https://freedomhouse.org/reports	4,00 / 2016 Scara: de la 7 până la 1	4,00/2018 4,00/2019 4,00/2021 4,00/2022 4,00/2023
		Factorul „Guvern deschis”/Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index	0,58 / 2016 Scara: de la 0 până la 1	0,55 / 2019 0,55/2020 0,57/2021 0,57/2022

¹³⁹ <https://www.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/media/Annual-Reports/English/DB16-Full-Report.pdf>

¹⁴⁰ <https://www.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/media/Annual-Reports/English/DB17-Report.pdf>

¹⁴¹ https://www.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/media/Annual-Reports/English/DB2019-report_web-version.pdf

¹⁴² <https://openknowledge.worldbank.org/server/api/core/bitstreams/75ea67f9-4bcb-5766-ada6-6963a992d64c/content>

		Indicele Global al Libertății Presei/ Reporteri Fără Frontiere Sursa: https://rsf.org/en/moldova	28,83 / 2016 Scara: de la 100 până la 0	69,99/2018 68,79/2019 68,84/2020 68,39/2021 73,47/2022 77,62/2023
		Indicele situației mass-mediei din Republica Moldova/ Centrul pentru Jurnalism Independent Sursa: http://media-azi.md/	26,66 / 2016 Scara: de la 100 până la 0	24,14/2019 23,66/2020 23,90/2021 28,86/2022
7	Obiectivul general 6: <i>Educarea societății și a funcționarilor</i>	Ponderea gospodăriilor casnice și a oamenilor de afaceri care nu acceptă justificarea cazurilor de corupție/ Cercetarea sociologică „Corupția în Republica Moldova: percepțiile și experiențele personale ale oamenilor de afaceri și ale gospodăriilor casnice”/ Transparency International Moldova Sursa: www.transparency.md	80,8% gospodării casnice și 81,8% oameni de afaceri/ 2015 Scara: 0–100%	–
		Ponderea gospodăriilor casnice și a oamenilor de afaceri care s-au confruntat cu fenomenul corupției/Cercetarea sociologică „Corupția în Republica Moldova: percepțiile și experiențele personale ale oamenilor de afaceri și ale gospodăriilor casnice”/ Transparency International Moldova Sursa: www.transparency.md	24,4% gospodării casnice și 23,7% oameni de afaceri/ 2015 Scara: 0–100%	–
Pilonul I. Parlamentul				
8	Indicator de impact Pilon I: <i>Încrederea în Parlament îmbunătățită considerabil</i>	Opinia favorabilă privind Parlamentul/ Sondajul opiniei publice a locuitorilor Moldovei/ Institutul Republican Internațional Sursa: www.iri.org	23% / 2017 Scara: 0–100%	26% -octombrie 2018 30%-decembrie 2019 33%- Noiembrie 2022
9	Indicator de impact Pilon I: <i>Percepția privind corupția în cadrul legislativului, îmbunătățită</i>	Ponderea gospodăriilor casnice și a businessmenilor care consideră legislativul (Parlamentul) cea mai coruptă ramură a puterii/ Cercetarea sociologică „Corupția în Republica Moldova: percepțiile și experiențele personale ale oamenilor de afaceri și ale gospodăriilor casnice”/ Transparency International Moldova Sursa: www.transparency.md	35,3% gospodării casnice și 24,4% oameni de afaceri / 2015 Scara: 100–0%	–

		Indicele 2.4. Lipsa corupției în legislativ, factorul „Lipsa corupției”/ Indicatorul Statului de Drept/ Proiectul Mondial al Justiției <i>Sursa:</i> www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index	0,30 / 2016 <i>Scara: de la 0 până la 1</i>	0,12/2019 0,13/2020 0,15/2021 0,16/2022
10	Indicator de impact Pilon I: <i>Eficiența controlului parlamentar sporită</i>	Indicele 1.1. Limite din partea legislativului, factorul „Control asupra puterii Guvernului”/ Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției <i>Sursa:</i> www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index	0,61 / 2016 <i>Scara: de la 0 până la 1</i>	0,57/2019 0,60/2020 0,61/2021 0,63/2022
11	Indicator de impact Pilon I: <i>Calitatea reglementărilor îmbunătățită</i>	Indicatorul Mondial de Guvernare „Calitatea regulatorie”/ Banca Mondială <i>Sursa:</i> http://info.worldbank.org/governance/wgi/#home	-0,05 / 2015 <i>Scara: de la -2,5 până la +2,5</i>	-0,12/2016 -0,03/2017 -0,02/2018 -0,04/2019 0,00/2020 0,01/2021
Pilonul II. Guvernul, sectorul public și administrația publică locală				
12	Indicator de impact Pilon II: <i>Încrederea în Guvern îmbunătățită considerabil</i>	Opinia favorabilă privind Guvernul/ Sondajul opiniei publice a locuitorilor Moldovei/ Institutul Republican Internațional <i>Sursa:</i> www.iri.org	27% / 2017 <i>Scara: 0–100%</i>	36% - 2018 34% - noiembrie 2022
		Factorul „Control asupra puterii Guvernului”/ Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției <i>Sursa:</i> www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index/	0,43 / 2016 <i>Scara: de la 0 până la 1</i>	0,43/2019 0,46/2020 0,47/2021 0,50/2022
		Factorul „Aplicarea reglementărilor”/ Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției <i>Sursa:</i> www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index	0,41 / 2016 <i>Scara: de la 0 până la 1</i>	0,42/2019 0,43/2020 0,45/2021 0,45/2022
		Indicatorul Mondial de Guvernare „Eficiența Guvernului”/Banca Mondială <i>Sursa:</i> http://info.worldbank.org/governance/wgi/#home	-0,65/2015 <i>Scara: de la -2,5 până la +2,5</i>	-0,63/2016 -0,53/2017 -0,47/2018 -0,41/2019 -0,51/2020 -0,40/2021

13	Indicator de impact Pilon II: <i>Încrederea în autoritățile publice centrale și locale îmbunătățită</i>	Opinia favorabilă privind autoritățile locale/ Sondajul opiniei publice a locuitorilor Moldovei/ Institutul Republican Internațional Sursa: www.iri.org	50% / 2017 Scara: 0–100%	57% -octombrie 2018 62% -2019 74%-noiembrie 2022
		Scorul „Guvernare democratică locală”/Națiuni în tranziție/Freedom House Sursa: https://freedomhouse.org/reports	5,75 / 2016 2,50 Scara: de la 7 până la 1	– 2,50/2018 2,50/2019 2,50/2020 2,50/2021 2,50/2022
14	Indicator de impact Pilon II: <i>Percepția privind corupția în cadrul executivului, îmbunătățită semnificativ</i>	Ponderea gospodăriilor casnice și a businessmenilor care consideră executivul (Guvernul) cea mai coruptă ramură a puterii/ Cercetarea sociologică „Corupția în Republica Moldova: percepțiile și experiențele personale ale oamenilor de afaceri și ale gospodăriilor casnice”/ Transparency International Moldova Sursa: www.transparency.md	27,9% gospodării casnice și 22,2% oameni de afaceri / 2015 Scara: 100–0%	–
15	Indicator de impact Pilon II: <i>Abaterile disciplinare ale agenților publici sancționate</i>	Indicele 1.4. Sancționarea pentru abateri disciplinare, factorul „Control asupra puterii Guvernului”/ Indicatorul Statului de Drept/ Proiectul Mondial al Justiției Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index	0,27 / 2016 Scara: de la 0 până la 1	0,29/2019 0,31/2020 0,31/2021 0,35/2022
16	Indicator de impact Pilon II: <i>Transparența decizională și transparența datelor guvernamentale sporită</i>	Indicele 3.1. Caracterul public al legilor și al datelor guvernamentale, factorul „Guvern deschis”/ Indicatorul Statului de Drept/ Proiectul Mondial al Justiției Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index	0,62 / 2016 Scara: de la 0 până la 1	0,61/2019 0,60/2020 0,62/2021 0,63/2022
		Indicele Global privind Transparența Datelor/ Open Knowledge International Sursa: http://index.okfn.org	51% / 2015 Scara: de la 0–100%	– MD nu se regăsește pentru anul 2015
Pilonul III. Justiția și autoritățile anticorupție				
17	Indicator de impact Pilon III: <i>Încrederea în justiție, în</i>	Opinia favorabilă privind instanțele judecătorești/ Sondajul opiniei publice a locuitorilor Moldovei/ Institutul Republican Internațional Sursa: www.iri.org	28% / 2017 Scara: 0–100%	30%/2018 25% /noiembrie 2022

	<i>procuratură, în Centrul Național Anticorupție și în Autoritatea Națională de Integritate, îmbunătățită considerabil</i>			
18	Indicator de impact Pilon III: <i>Independența și eficiența justiției, procuraturii, Centrului Național Anticorupție și Autorității Naționale de Integritate, asigurate</i>	Scorul „Eficiența justiției”/Indicele Global al Libertății Economice/ Heritage Foundation <i>Sursa: www.heritage.org/index/</i>	23,9% / 2017 <i>Scara: 0–100%</i>	26,3% /2018 29,6%/2019 31.7%/2020 29,9%/2021 30,7%/2022 29,8%/2023
		Scorul „Cadrul judiciar și independența”/ Națiuni în tranziție/Freedom House <i>Sursa: https://freedomhouse.org/reports</i>	4,75 / 2016 <i>Scara: de la 7 până la 1</i>	– 2,75/2020 2,75/2021 2,75/2022 2,75/2023
19	Indicator de impact Pilon III: <i>Percepția privind corupția în sectorul justiției, îmbunătățită</i>	Indicele 2.2. Lipsa corupției în justiție, factorul „Lipsa corupției”/Indicatorul Statului de Drept/ Proiectul Mondial al Justiției <i>Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index</i>	0,25 / 2016 <i>Scara: de la 0 până la 1</i>	0,35/ 2019 0,39/2020 0,36/2021 0,37/2022
		Ponderea gospodăriilor casnice și a businessmenilor care consideră justiția (sistemul judecătoresc) drept cea mai coruptă ramură a puterii/ Cercetarea sociologică „Corupția în Republica Moldova: percepțiile și experiențele personale ale oamenilor de afaceri și ale gospodăriilor casnice”/ Transparency International Moldova <i>Sursa: www.transparency.md</i>	31,9% gospodării casnice și 43,5% oameni de afaceri / 2015 <i>Scara: 100–0%</i>	–
20	Indicator de impact Pilon III: <i>Lipsa corupției în sectorul</i>	Indicele 7.3. Lipsa corupției, factorul „Justiția civilă”/Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției <i>Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index</i>	0,23 / 2016 <i>Scara: de la 0 până la 1</i>	0,32/2019 0,33/2020 0,34/2021 0,36/2022

	<i>justiției și lipsa unor influențe improprii din partea executivului asupra justiției</i>	Indicele 7.4. Lipsa influențelor improprii din partea guvernării, factorul „Justiția civilă”/ Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index	0,34 / 2016 Scara: de la 0 până la 1	0,31/2019 0,35/2020 0,37/2021 0,40/2022
		Indicele 8.5. Lipsa corupției, factorul „Justiția penală”/Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index	0,32 / 2016 Scara: de la 0 până la 1	0,34/2019 0,36/2020 0,36/2021 0,37/2022
		Indicele 8.6. Lipsa influențelor improprii din partea guvernării, factorul „Justiția penală”/ Indicatorul Statului de Drept/ Proiectul Mondial al Justiției Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index	0,24 / 2016 Scara: de la 0 până la 1	0,15/2019 0,20/2020 0,27/2021 0,31/2022
Pilonul IV: Comisia Electorală Centrală și partidele politice				
21	Indicator de impact Pilon IV: <i>Încrederea în Comisia Electorală Centrală îmbunătățită</i>	Opinia favorabilă privind Comisia Electorală Centrală/Sondajul opiniei publice a locuitorilor Moldovei /Institutul Republican Internațional Sursa: www.iri.org	34% / 2017 Scara: 0–100%	38% /2018 37% - noiembrie 2022
		Indicele 1.6. Tranziția legitimă a puterii, factorul „Control asupra puterii Guvernului”/ Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index	0,46 / 2016 Scara: de la 0 până la 1	0,47/2019 0,50/2020 0,53/2021 0,58/2022
22	Indicator de impact Pilon IV: <i>Încrederea în partidele politice îmbunătățită</i>	Opinia favorabilă privind partidele politice/ Sondajul opiniei publice a locuitorilor Moldovei/ Institutul Republican Internațional Sursa: www.iri.org	23% / 2017 Scara: 0–100%	25%/2018 25%/2022
Pilonul V. Curtea de Conturi				
23	Indicator de impact Pilon V: <i>Încrederea în Curtea de Conturi îmbunătățită</i>	–	–	–

24	Indicator de impact Pilon V: <i>Independența auditului efectuat de Curtea de Conturi, asigurată</i>	Indicele 1.3. Auditarea independentă, factorul „Control asupra puterii Guvernului”/ Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției <i>Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index</i>	0,46 / 2016 <i>Scara: de la 0 până la 1</i>	0,42/2019 0,46/2020 0,47/2021 0,48/2022
Pilonul VI. Avocatul Poporului (Ombudsmanul)				
25	Indicator de impact Pilon VI: <i>Încrederea în Avocatul Poporului îmbunătățită</i>	–	–	–
26	Indicator de impact Pilon VI: <i>Respectarea drepturilor fundamentale, asigurată</i>	Factorul „Drepturi fundamentale”/ Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției <i>Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index</i>	0,58 / 2016 <i>Scara: de la 0 până la 1</i>	0,54/2019 0,54/2020 0,56/2021 0,57/2022
27	Indicator de impact Pilon VI: <i>Rata persoanelor care omit să denunțe corupția din frică de persecuții, redusă</i>	Ponderea persoanelor care nu au apelat la organele de ocrotire a normelor de drept temându-se că aceasta le-ar crea doar probleme / nesemnarea cazurilor de corupție, procentul celor care s-au confruntat cu această problemă/ Cercetarea sociologică „Corupția în Republica Moldova: percepțiile și experiențele personale ale oamenilor de afaceri și ale gospodăriilor casnice”/ Transparency International Moldova <i>Sursa: www.transparency.md</i>	37,9% gospodării casnice și 51,9% oameni de afaceri/ 2015 <i>Scara: 100–0%</i>	–
Pilonul VII. Sectorul privat				
28	Indicator de impact Pilon VII: <i>Riscurile de corupție reduse și nivelul mitei oferite în sectorul privat diminuat</i>	Rata oamenilor de afaceri dispuși să ofere mită/ Cercetarea sociologică „Corupția în Republica Moldova: percepțiile și experiențele personale ale oamenilor de afaceri și ale gospodăriilor casnice”/ Transparency International Moldova <i>Sursa: www.transparency.md</i>	64,3% / 2015 <i>Scara: 100–0%</i>	–
		Volumul total estimat al mitei oferite de oamenii de afaceri/Cercetarea sociologică „Corupția în Republica	381 milioane lei / 2015 <i>Scara: nu există</i>	–

		Moldova: percepțiile și experiențele personale ale oamenilor de afaceri și ale gospodăriilor casnice"/Transparency International Moldova Sursa: www.transparency.md		
29	Indicator de impact Pilon VII: <i>Libertatea afacerilor față de corupție, asigurată</i>	Scorul „Libertatea afacerilor de corupție”/ Indicele Global al Libertății Economice/ Heritage Foundation Sursa: www.heritage.org/index/	65,9% / 2017 Scara: 0–100%	63,5%/2019 68,1%/2020 66,2%/2021 64,2%/2022 60,2%/2023
		Scorul „Libertatea investițiilor”/Indicele Global al Libertății Economice/Heritage Foundation Sursa: www.heritage.org/index/	55% / 2017 Scara: 0–100%	58,5%/2019 55%/2020 55%/2021 55%/2022 55%/2023
	Indicator de impact Pilon VII: <i>Gradul de risc privind spălarea banilor redus</i>	Indicele Basel privind Riscul Spălării Banilor și Finanțării Terorismului/Institutul pentru Guvernanță din Basel Sursa: https://index.baselgovernance.org/	5,24 / 2016 Scara: de la 0 până la 10	5,37/2018 5,29/2019 5,14/2020 4,98/2021 4,70/2022